

KNIHY ODVAHY

A DOBRODRUŽSTVÍ

SVAZEK 166

Stanislav Šusta

TŘI KROKY DO TMY

Stanislav Šusta si získal autorskou prestiž svými dobrodružnými příběhy o práci Bezpečnosti, které představují jakýsi typ krimiliteratury v napínavé próze pro větší děti. Předností těchto knížek je bohaté zázemí zkušenosti, znalost práce bezpečnostních orgánů i znalost faktického materiálu, z něhož autor při stavbě svých příběhů vychází. Další předností jeho dobrodružných próz je pevná linie děje, který má vnitřní logickou návaznost a udržuje napětí. Nelze opomenout ani to, že kladem Šustových příběhů je také organické propojení napínavého děje a ideově politický podtext, orientující čtenáře i ve složitých skutečnostech politických vztahů, zápasů a rozporů.

V obsáhlém svazku Tři kroky do tmy shrnul autor látku některých svých předchozích příběhů, vydaných převážně v edici Karavana. Vytvořil z nich jednotnou stavbu, ztuhlil ji a významově zpřesnil.

Ústřední postavou této knihy je Franta Svátek, kterého čtenář zastihuje nejprve jako mladého chlapce zjara 1945, prožívá s ním boj proti nacismu a dále jeho život po válce, v němž má opět své místo boj — tentokrát proti teroristům a nepřátelské rozvědce.

Šustův hrdina je reálný a realistický, zcela konkrétně zasazený do svého životního prostředí, a proto přirozený a bezprostřední. Stejně jako jeho spoluhráč, pracovník kriminálky Štěpán, autorem představený bez obvyklých atributů velkých detektivních hvězd.

Z VYŠLÝCH SVAZKŮ:

R. L. Stevenson: Černý šíp — R. Sabatini: Odysea Kapitána Blooda — U. Makowiecki: Příhody Reka Melikla — M. Diekmannová: Marijn u pirátů — E. Dillonová: Ostrov Divokých koní — J. Fabricius: Tajemství starého venkovského sídla — R. Armstrong: Zakleté moře — J. F. Cooper: Lodivod — J. O. Curwood: Kočovníci severu — E. Thompson Seton: Dva divoši — U. Ananjan: Zajatci Pardálí soutěsky — L. Düngel-Gillesová: Knud Rasmussen — N. Smirnov: Říše slunce — U. Legère: Sám mezi korzáry — F. Flos: Lovci kožešin — U. Morey: Zima v kaňonu — G. R. Richter: Lvi přicházejí — J. Pecháček: Ostrov tisíce vůní — H. Burtonová: Bez doprovodu bubnů — M. U. Kratochvíl: Podivuhodné příběhy a dobrodružství Jana Kornela — T. U. Olsen: Léto bubnů — M. Pašek: Děvče pro Oklahomu — J. Alex: Černé koráby I., II. — S. O' Dell: Pětina pro krále — R. Laskač: Odkaz lovice tajgy — R. Šimáček: Kříž proti kříži — U. Palman: Tajemství pytlácké jeskyně — A. Lomm: Noční orel — J. Fabricius: Tonek z Napoleonovy armády — U. Šustr: Dobrodružství malého Indiána — B. Mårtensson: Světy bez hranic — K. Staňukovič: Muž přes palubu — P. Pelot: Ostrov dravců — J. Pecháček: Taliánský marš — U. Pikul: Škola plavčíků — A. Semjonov: Za sobolem na kraj světa — N. Szczepeńská: Divoký Anda — H. Halířová: Udet, syn divočiny — O. Janka: Zloděj snů — J. F. Cooper: Poslední Mohykán — S. Šusta: Tři kroky do tmy — S. Steuben: Tekumsch.

PŘIPRAVUJEME:

*M. Pašek: Ztracená prerie
Z. Davydov: Zajatci ledu a noci
H. Friedrich: Ledové moře
Chlapík z pekla I, II*

13-863-85 14/64

Vázaný výtisk 32 Kčs

Stanislav Šusta

TŘI KROKY DO TMY

ALBATROS PRAHA

© Stanislav Šusta, 1985
Illustrations © Zdeněk Filip, 1985

Světlo v okně

Franta Svátek znal Horní Újezd jako své boty. Narodil se tu a strávil zde prvních šestnáct let svého života se dvěma výjimkami: poslední léto před válkou byl na prázdninách v Sobotce u strýčka Šestáka a loni se byl podívat na Karlštejně. Jinak Horní Újezd neopustil a prolezl tu každý kout, každý průchod, znal každý dům a bez přehánění znal i každého Újezdáka.

Teď mu to všechno nebylo nic platné: byl v koncích.

Utíkal Křivou ulicí, spoře osvětlenou plynovými lampami, a v patách měl dva gestapáky. Na rohu se zastavil a opatrně vykoukl, aby zjistil, jestli je čistý vzduch.

Nebyl. Napříč Hruškovy ulice stálo veliké černé auto. Franta nepochyboval, že auto tam nestojí jen tak, že si jen tak někdo nevyjel v jednu hodinu po půlnoci do Hruškovy ulice a nepostavil se napříč, dnes, 12., vlastně 13. února 1945.

V autě byli taky gestapáci, o tom nemohlo být pochyb. Křivou ulicí se blížil dusot gestapáckých křusek.

Ulice byla opravdu křivá, a oba muži byli dosud za rohem. Za chvilku se vynoří, Frantu popadnou, zkroutí mu ruce dozadu, hodí ho do auta a pak bude po všem.

Úplně po všem. V posledním roce války, když už Němci prohrávají na celé čáře a Sověti mají bezmála Berlín v dostřelu svých kaťuší.

Franta se bezradně rozhlédl.

Byla mu strašná zima. Sáhl si pod kabát a nahmatal balíček letáků.

Cítil na jazyku nasládlou chuť krve. A náhle mu bleskl hlavou nápad.

V mžiku se otočil a opatrně běžel gestapákům vstříc. Po špičkách. Našlapoval jako baletka.

Nemýlil se, gestapáci opravdu zvolnili, už neběželi, ale jen kráčeli. Zaslechl jejich smích.

Věděl, že ho slyšeli, jak došel na roh. Nemuseli spěchat, zahnali oběť do pasti. Stačí jen jít, pomaličku, volně, bez námahy, a chytit ptáčka do hrsti.

Franta ale znal jedno tajemství Křivé ulice. Ne nadarmo si tu jako kluk bezpočtukrát hrál na schovávanou.

Ve vteřině se přiblížil k domu číslo 6. Nikde nebylo ani živáčka, ani v jednom okně se nesvítilo. Ale kroky gestapáků se blížily, už zbývalo jen pár vteřin, kdy se objeví za rohem Křivé ulice.

Franta přiskočil ke dveřím a opatrně do nich strčil.

Pravda, přes obě půlky byla petlice se zámkem, ohromným, masivním, vyrobeným z pevné oceli. Franta – a spolu s ním celá parta uličníků – věděl, že petlice není přišroubovaná, že je jen zasunutá. Otevřel dveře a vklouzl dovnitř. Zavřel za sebou a ocítl se v naprosté tmě.

Nedýchal.

Bál se, že tlukot jeho srdce je slyšet až ven.

Gestapáci rozvážně kráčeli kolem. Slyšel jejich sebevědomé kroky. Cítil, jak se mu třesou kolena.

Pak se opanoval a nahmatal zábradlí schodiště. Vyběhl na podestu prvního patra a otevřel okno do dvora.

Vyhoupl se na parapet a chvilku naslouchal. Zaslechl zmatené volání. Gestapáci už zjistili, že jim ptáček uletěl.

Franta se spustil po fasádě na betonovou plochu dvorku. A pak se vrhl ke zdi a po popelnicích se vyšvihl nahoru.

Zřetelně slyšel gestapácké řvaní. Německé povely svištěly jako rány bičem.

Za zdí byla továrnička firmy KARBO, která vyráběla karborundové brusy. Měla nezvyklé jméno, ale brusné kotouče firmy KARBO prý před válkou patřily k nejlepším v Evropě a vyvážely se do celého světa. Však také k továrně patřila velká výzkumná laboratoř.

Franta přešel zeď, ale bál se zůstat na místě. Gestapáci by mohli najít jeho stopu. Musel dopředu, pořád dopředu! Gestapáci si mohou přivést na pomoc psa. Pak by byl opravdu konec.

Byla jasná noc. Franta před sebou dobře viděl siluetu továrních budov. Držel se při zdi, protože se obával pustit se do prostoru továrny. Nikdy tu nebyl, ani jako kluk. Firmu KARBO hlídal neobyčejně zlý hlídač, jistý pan Bařha, který odkoukal od porybných neblahý zvyk střílet po pytlácích brokovnicí osolené a opeřené štetiny. Odnaučil tak újezdské uličníky běhat po plochých střeších továrních budov, házet kameny do oken, houpat se na vratech. Byla to drsná lekce, ale účinná.

Franta tedy šel v neznámu. Držel se rukou zdi a opatrně našlapoval, aby nespadol do nějaké jámy. Ohlížel se. Stále se bál, že každým okamžikem se nad zdí rozsvítí gestapácká baterka a lapí ho do svého světelného kuželu.

Jako si na něho gestapáci posvítili na konečné tramvaje, když otevřel bednu s pískem, aby do ní uložil letáky. Čekali, že ho oslní a ohromí. Dal se však na útěk. A utíká jim pořád!

Strnul.

Ve tmě před sebou uviděl světýlko.

Nebyla to baterka. Jenom proužek světla špatně uzavřené okenice. Franta se chvílku rozmýšlel, jestli má jít dál. Pak se rozhodl, že se na to světlo podívá zblízka. Připlížil se až k samému zdroji.

Zastavil se před malinkým domečkem, přilepeným ke zdi. Snad to bylo skladišťátko, snad hlídačský domek. To Franta nevěděl. Přiblížil se k okenici a nahlédl dovnitř.

Spatřil dva muže. Stáli k němu zády. Dívali se na nějaký elektrický přístroj. Čouhalo z něho mnoho drátů. Některé vedly do skleněných zkumavek. Ze zkumavek se kouřilo.

Pak někdo Frantu zezadu uchopil za zápěstí a zkroutil mu ruku za záda. Druhou ruku mu přitiskl k ústům. Franta sebou bezmocně škubl a ramenem mu projela bolest.

Ruka na ústech ho dusila a Frantovi se tmělo před očima. Za chvílku ztratil vědomí.

Zlý pan Bařha

Franta přišel k vedomí stejně rychle, jako je ztratil. V prvním okamžiku si ani neuvědomoval, že omdlel. Měl pocit, že jenom na chvilku zavřel oči. Bylo mu však divné, že sedí, vřdyť přece stál... a díval se do okna na dva muže u podivných přístrojů.

Teď teprve se mu rozbřesko. Škubl sebou a pokusil se vyskočit. Nešlo to. Silné provazy ho poutaly k židli.

Byl v prázdné místnosti. Nebyla to obytná místnost, spíš kancelář. U zdí stály skříně, uprostřed místnosti byl velký stůl se špinavou deskou.

Byla to divná kancelář: nikde žádné papíry, žádná razítka, žádné šanony. Holý stůl a zavřené skříně – nic víc.

Frantovi bylo jasné, že je ve vyšetřovací kanceláři gestapa. Za chvíli přijdou gestapáci, posvítí mu silnou lampou do obličeje a budou ho bít, mučit elektrickým proudem, pálit zapalovačem... V okamžiku se zpotil a z očí mu vyhrkly slzy. Vnímal každé prkno na podlaze, každý zámek ve skříní, jeho mysl se upínala k jednotlivým maličkostem snad proto, aby zahrnala představu gestapáckého výsledku.

Kdy to začne? Přál si, aby to bylo co nejdřív, aby už rychle vypustil duši. Slyšel, že parašutisté mívají v klopě saka ampulku se silným jedem. Kdyby Franta takovou ampulku měl, bez váhání by ji rozkousl. Strašně se bál příštích minut. Vzpomněl si na mámu a na babičku. Gestapáci určitě budou vyslýchat i je a snad je budou taky bít.

Z očí mu proti jeho vůli tekly slzy. Možná že to ani nebyly slzy, ale krůpěje studeného potu.

Podíval se na své ruce, připoutané k opěradlům židle. Byly popelavě šedé. I jeho tvář byla smrtelně bledá.

Znovu a znovu se ptal sám sebe, kdy výslech začne. Nepochyboval, že ho gestapáci nechali o samotě, aby „změkl“. Ostatně ho překvapilo, že je v kanceláři. Slychal o tom, že oběti gestapáků musejí celé hodiny zblízka hledět na bílou zeď, bez pohnutí, vstoje, s rukama za zády. Stráže zmlátí každého, kdo se

pohne. Někteří musejí nosem přidržovat na zdi list papíru. Běda tomu, komu papír upadne. Po dlouhých hodinách v takovém „biografu“ jsou nešťastníci předvedeni k výslechu.

Čas plynul a Franta se pomalu uklidňoval. Dokonce měl pocit, že tuhle místnost už někdy viděl. Prohlížel si ji znovu, snažil se rozpomenout, ale odpověď mu unikala. Třeba se mi to zdá, říká si, ale kdesi hluboko v mysli mu doutnalo přesvědčení, že místnost opravdu nevidí poprvé.

To byl ovšem nesmysl. Franta nikdy na gestapu nebyl. Jak by tedy mohl tu místnost znát!

Za Frantovými zády vrzly dveře. Někdo vstoupil.

„Kdo jsi?“

Byl to mužský hlas, hluboký a klidný.

Frantu překvapilo, že ho vyslychá Čech, ale pak si uvědomil, že mezi gestapáky je mnoho českých zrádců, kolaborantů. Tohle byl jeden z nich. Franta mlčel.

„Odpověz. Nechám tě tu zavřeného, dokud nepromluvíš.“

„To se načekáte...“ zavrčel Franta.

„Mám dost času,“ řekl muž.

Franta neodpověděl. Divil se, že muž mluví tak klidně, že na něho nehuláká a nebije ho. Irčan mu vyprávěl, že obvykle je na jednu oběť gestapáků víc, že řvou otázky jeden přes druhého, aby vyslychané popletli. Asi mě podceňují, řekl si. Domnívají se, že stačí jen jeden. To ještě nevědí, kdo je to Franta Svátek. Ten nezradí!

Zařal zuby, až to zabořilo. Nepromluví!

„Kdes vzal ty letáky?“ pokračoval muž.

„Našel jsem je na ulici...“ zavrčel Franta.

„Hmm... na ulici...“

„Ano, na ulici.“

Franta čekal, kdy se ho začne gestapák vyptávat na bednu s pískem. Co řekne potom? Že potřeboval písek na posypání chodníku před domem? To je k smíchu. Takovou výmluvu nespolkne nikdo, natož gestapák. Jak vysvětlí, že utíkal? Ně, nemá cenu se vymlouvat. Raději gestapáka vyprovokuje, aby už měl bití brzy za sebou.

„Nic ti nepovím, ty gestapácká svině,“ řekl Franta a zavřel oči v očekávání první rány.

Rána nepřišla. Otevřel tedy oči a spatřil před sebou pana Baťhu.

„Co to meleš?“ otázal se pan Baťha klidně.

Franta na něho vyjeveně zíral. Pan Baťha na něho pohlížel chladnými modrými očima. Franta ho nikdy neviděl takhle zblízka. Pozoroval ho vždycky přes zeď továrny KARBO, zlého, ozbrojeného brokovnicí. To bylo dávno, ještě před válkou. Němci mu jistě brokovnici zabavili, sebrali přece všem Čechům zbraně, proč by měli nechat panu Baťhovi jeho brokovnici?

Uvědomil si, že pana Baťhu dlouho neviděl, že na něho zapomněl. Už dlouho se nehoní s kluky po plochých střeších továrních budov.

Vida, pan Baťha je u gestapa. To se dalo čekat. Takový chlap, který střílí klukům do zadnice štetiny se solí a pepřem! Od takového se dá čekat cokoli.

„Jen si do mě bouchněte, pane Baťha,“ pokračoval Franta.

„Ty mě znáš?“ zeptal se pan Baťha překvapen.

Jak by měl pan Baťha znát všechny ty usmrkance, které honil po střeších a plotech! Nadto Frantu už několik let neviděl. Za tu dobu se chlapec změnil, už to nebyl usoplenec v krátkých kalhotách, s hlavou ostříhanou dohola, ale mladý muž s dospělými zájmy.

„Odkud mě znáš?“ ptal se pan Baťha.

„Hlídal jste továrnu KARBO.“

„Pořád to tady hlídám,“ řekl pan Baťha.

Franta se na něho podíval překvapeně. Jak to, „pořád to tady hlídám“? Znamená to, že neopustili pozemek továrny?

„My jsme pořád ještě v továrně?“ zeptal se Franta opatrně.

„Kde jinde?“

„Přece – na gestapu?“

Tentokrát na Frantu vyjeveně hleděl pan Baťha. Pak se podíval na letáky a pochopil.

„To kvůli tobě je venku ten kravál... Honili tě náckové a tys utekl sem.“

„Nikdo mě nehonil. Letáky jsem našel. Přes plot jsem přelez, protože, protože... šel jsem se... no, na stranu. Měl jsem nucení.“

Pan Baťha zamyšleně přecházel po místnosti. Pak přistoupil k Frantovi a odvázel ho od židle.

Franta namáhavě vstal. Údy mu za tu dobu ztuhly a bolely ho

všechny klouby.

„No tak běž...“, řekl pan Bařha lhostejně.

„Kam?“

„Přelez plot a běž si po svých.“

Franta si uvědomil, že za plotem určitě hlídkují gestapáci. Nelze si představit, že se vzdali, že mávli rukou a odjeli. Věděli, že uprchlík musí být blízko. Asi čekají na posily a pak prohledají několik bloků domů. Vlezou i sem. To je jisté.

„Na co čekáš? Běž!“

Franta váhal a pak vyhrkl:

„Opravdu nejste u gestapa?“

„Jak dlouho budeš otravovat?“

„Pane Bařha, já nemůžu ven. Tam je gestapo a já... tyhle letáky. Honili mě, když jsem je strkal do úkrytu.“

Pan Bařha mlčel. O čem asi přemýšlel? Po celou dobu války se účastnil tajného zápasu s hitlerovci. Nabyl mnoha zkušeností, ale i nepřátelé se naučili rafinovanosti. Ze začátku si počínali jako slon v porcelánu, ale postupem let vypracovali jemný a složitý systém lži a zrady. Nejsložitějšími způsoby se snažili nastrčit do ilegálních organizací udavače a zrádce.

Bylo běžné, že se gestapák vydával za odbojového pracovníka. Pro gestapo nebylo nic jednoduššího než nastrčit svého člověka třeba do koncentráku, umožnit mu útěk a pak mu zprostředkovat vstup do odbojové organizace. Kdo by se odvážil pochybovat o věrnosti člověka, který uprchl z nacistického vězení!

I v tomto případě mohlo jít o léčku. Pravda, po ulicích se hemžili gestapáci a mladík měl pod sakem balík letáků. Ale to všechno mohlo být součástí předem připravené hry, divadýlka, kdy gestapo drží v rukou všechny nitky.

O tom všem přemýšlel pan Bařha, zvažoval možnosti. Byl opatrný, velmi opatrný, a jenom proto vyvázl z nespočetných nebezpečí, proklouzl desítkami léček. Ti méně opatrní padli a často s sebou strhli do neštěstí mnoho dalších lidí. Pan Bařha měl štěstí. Patřilo však k jeho povaze, že se často ptal sám sebe, zda i to jeho štěstí není součástí nějaké vyšší hry. Nevylučoval možnost, že je pod dohledem gestapa a že hitlerovská tajná policie čeká jenom na

okamžik, kdy se do sítě chytí větší ryba než prostý odbojový pracovník, hlídač v továrně, jistý Rudolf Bařha.

Je tenhle mladý chlapec provokatér, zrádce? Nebo je to poctivý kluk, kterému opravdu hrozí nebezpečí?

Pan Bařha byl opravdu unaven válkou a neustálým rizikem. Díval se do chlapcovy tváře, hleděl do jeho jasných očí. Už dávno se přestal spoléhat na takzvaný první dojem. Věděl, že teprve za dlouhou dobu se přijde na to, co v člověku je, a že ve válce, ať už v té horké na frontě, nebo ve vyčerpávající tajné válce – v odboji proti gestapu, je velmi obtížné dopředu odhadnout, jak se ten který člověk zachová tváří v tvář smrti.

Kdoví jak dlouho by se pan Bařha rozhodoval, kdyby se nestalo něco, co ho přinutilo k okamžitému úsudku.

Venku se ozvaly hlasy.

Byly to jakési chraplavé výkřiky, jako by na sebe ňafali vztekle psi.

„Gestapo...“ zašeptal Franta.

Jeho děs byl tak očividný, že jenom nejlepší herec světa by něco takového mohl předstírat.

Pan Bařha se rozhodl okamžitě.

Přiskočil k jedné ze skříní a veškerou silou do ní strčil.

Tiše se rozjela po neviditelných kolečkách a pod ní se objevila holá podlaha.

V podlaze byla dvířka.

Pan Bařha dvířka otevřel a gestem vybídl Frantu, aby vstoupil.

Chlapec neváhal, vklouzl do dvířek a po strmých schůdcích sklouzl dovnitř.

Hlídač opět dvířka zavřel. Byla tma a Franta zaslechl, jak jeho zachránce přisunuje skřín na původní místo.

Pak se nahoře ozvaly znovu ty štekavé hlasy, ale tentokrát byly silné, zřetelné. Gestapáci vnikli dovnitř.

Ve chvílce bezprostředního nebezpečí se Franta rozpomněl, kde tu místnost viděl. Od začátku si byl téměř jist, že ji nevidí poprvé, a teď věděl už skoro najisto: byla to přece místnost, do níž hleděl škvírou v okně. Bylo nepochopitelné, že si nemohl vzpomenout, ale jisté vysvětlení tu bylo. Poprvé byli v místnosti dva muži. Stůl byl pokrytý

přístroji a také na skříních staly jakési zkumavky. Jako mávnutím kouzelného proutku všechny přístroje a zkumavky zmizely a z laboratoře se stala obyčejná místnost, obydlí nočního hlídače továrny KARBO. Proto ji Franta hned nepoznal.

Hlasy se ozývaly zcela blízko. Franta slyšel, jak se někdo ptá česky, kdo že je pan Bařha a co tam dělá. Hlídač trpělivě a klidně vysvětloval, že už patnáct let je nočním hlídačem firmy KARBO a stejnou dobu, tedy patnáct let, že v domku bydlí.

Český gestapák žádal po hlídačovi dokumenty; chvílku bylo ticho, ale pak chtěl gestapák vědět, jestli pan Bařha někoho neviděl.

„Slyšel jsem nějaký kravál,“ říkal pan Bařha jakoby nic. „Ale to bylo venku, na ulici.“

„Na to se vás neptám, chlape. Nedělejte si z nás šoufky, nebo s vámi zatočíme, že vás to bude mrzet. Dobře víte, co tím myslím.“

„Ne, nikoho jsem neviděl,“ řekl Bařha.

Gestapáci prohlíželi místnost, chodili sem a tam, otvírali skříně, ale to hlavní – padací dveře do podzemí – nenašli.

„Pojďte s námi, prohlídneme to tu všechno,“ velel gestapák a za chvílku bylo ticho. Všichni odešli.

Byla naprostá tma. Franta napjatě poslouchal, zda se gestapáci nevrátí.

Potom uslyšel něco jiného. Zprvu nevěděl, co to je, a pak to pochopil a vlasy se mu zježily.

Byl to lidský dech. Někdo tu byl ve tmě s ním.

„Kdo to tu je?“ vyjekl Franta, ale neznámý varovně sykl. Cvakl vypínač a Frantův společník rozsvítil malinkou baterku. Franta uviděl celou místnost. Byl to malý sklípek s cihlovou klenbou. U zdi stála dřevěná lavice a na ní seděli dva muži.

Byli to ti dva, které pozoroval u stolu s křivulemi.

Oba byli postarší. Jeden měl pleš s podivným hrbolem napříč lebky. Od kořene nosu měl červené otlaceniny brýlí. Mhouřil vodnaté oči vroubené bezbarvými řasami. Jeho společník byl při těle a rty se mu neustále hýbaly, i když mlčel.

„Já...“ začal Franta, ale plešatec ho umlčel jediným gestem.

„Ticho. Až odejdou...“ zašeptal.

Seděli tedy tiše, Franta na dřevěných schodech, dva muži na

lavici, a čekali nekonečné hodiny. Byla to věčnost, než se Bařha vrátil a křikl:

„Jsou pryč!“

Odtlačil skřín a pustil je nahoru.

Franta čekal, co se bude dít. Cítil ve vzduchu jakési rozpaky. Bylo mu jasné, že ti dva se skrývají před gestapem stejně jako on. Pravděpodobně hrají v odboji mnohem důležitější úlohu než on sám, prostý roznašeč letáků. Dívali se jeden na druhého, pak na pana Bařhu. Za tu dobu, co seděli v úkrytu, měli dost času přemýšlet, co s Frantou, ale teď o tom ani jeden, ani druhý nechtěli mluvit.

Začal plešatec.

„Stát se to loni...“, pokrčil rameny a ušklíbl se.

Franta kupodivu pochopil, co plešatec naznačoval.

Loni by ho zastřelili. Nemohli si dovolit, aby někdo cizí znal jejich tajemství. Takový byl neúprosný zákon odboje. Irčan mu už leccos z těch věcí vysvětlil. V sázce je tolik důležitých věcí, že je někdy nutné obětovat člověka, aby desítky a stovky jiných lidí mohly žít a pracovat v bezpečí.

Letos je to jiné. Válka brzy skončí a plešatému je Franty líto.

Thust'och mlaskl, chvíli ještě mlel naprázdno a pak spustil:

„Nosíš letáky?“

Franta kývl.

„S tím přestaneš. Nesmíš tak riskovat.“

Franta chtěl protestovat, ale neřekl ani slovo.

„Všechno zařídíme. Budeš pověřen jinými úkoly. Neboj, práce se pro tebe najde. Možná že tě budeme potřebovat i my.“

Franta na ty tři muže hleděl s úžasem smíšeným se strachem. Bylo to prapodivné. Ocítl se uprostřed noci v hlídačově domku ve fabrice na karborundové brusy. Stojí u holého stolu jako žáček před zkušební komisí. Dívají se na něho tři dospělí muži. Každý z nich je dost starý na to, aby mohl být jeho otcem. A ti muži teď rozhodují o jeho osudu.

„Jaké úkoly?“ zašeptal Franta.

„Dovíš se je včas. Možná že máš smůlu.“ Thust'och se podíval na plešatce a na pana Bařhu a krátce se zasmál: „Jako my všichni máme možná smůlu. Zapletli jsme se do moc důležité věci a už z toho

nemůžeme. Nikdo nám to nedovolí. Gestapo ani my sami. Jedeme v tom.“

Franta by se moc rád zeptal, v čem to vlastně jede, ale neodvážil se. Sklopil oči a zadíval se na desku stolu.

Z pozemku firmy KARBO se Franta dostal velice pozdě. Báł se, že dostane doma vyhubováno. Teď když už byl jakžtakž v bezpečí před gestapem, se znovu začal obávat matčiny výřečnosti.

Ale kupodivu, doma byl klid. Chtěl něco vysvětlovat. Babička ještě ležela v posteli a máma žehlila košili.

„Nic mi nepovídej,“ řekla mu klidně. „Schnula jsem strachem celou noc. Málem jsme z toho s babičkou měly smrt. Ale to se nedá nic dělat.“

„Jak to?“

„Je válka. Jsi na to moc mladý, ale už ses do toho pustil, a tak to musíme vydržet my všichni.“

Franta strčil rozpačitě ruce do kapes.

„My víme, že v tom není žádné děvče, Františku. Kdyby táta žil, byli byste v tom spolu. Takhle jsi v tom sám, ale já ti to nebudu ztěžovat výčitkami.“

Franta cítil slzy v očích, šel k mámě a dal jí pusu. Takovou, jakou jí dával, když byl ještě docela malý kluk.

V jednom oprýskaném domě

Uplynul měsíc, ale nedělo se nic. I toho odpoledne, kdy vycházel z brány Hurbanky. Rozhlížel se kolem sebe, jako by doufal, že tam na něj bude čekat spojka, dá mu pistoli a příkaz, aby třeba zastřelil nejstrašnějšího kata českého národa, vraha z Lidic – K. H. Franka. Ale nikdo na něho nečekal. Z brány vycházeli dělníci, nesli si odřené aktovky a kastrůlky od oběda, povídali si o počasí a o tom, jestli jaro bude studené, nebo teplé.

„Počasí je stejné každých sedm let,“ zaslechl Franta úryvek takového rozhovoru. „To proto, že je jenom sedm planet, které mají

vliv na zemskou rotaci. Je to Jupiter, Saturn, Venuše, Mars, Neptun, Merkur a Měsíc.“

„Měsíc není planeta,“ řekl někdo.

„Z hlediska meteorologického je to planeta, kdežto Pluto je jako meteorologická planeta naprosto bezvýznamný. Naprosto!“ vykřikl učený muž a vrazil loktem do Franty.

„To nemůžete dávat pozor?“ zavrčel Franta. Ten člověk na něho roztržitě pohlédl a řekl: „Naprosto bezvýznamný.“ Pak se otočil ke svému společníkovi a pokračoval ve výkladu.

Franta tiše zanádal na hulváty, kteří do člověka strčí, melou pitomosti a nedovedou se omluvit. Pak vrazil ruce do kapes.

Co to? V kapse měl nějaký papír, který tam předtím nebyl. Ráno mu máma dávala seznam nákupu a potravinové lístky, ale to si dal do peněženky. Potravinové lístky každý opatroval jako oko v hlavě. Co to tedy je za papír?

Okamžitě ho napadlo, že se mu ten papír neoctl v kapse sám od sebe a že by nebylo nejrozumnější vytahovat ho na světlo a číst přede všemi. Cural se proto krok co krok a počkal, až všichni přejdou. Musel vyměnit pár slov s kamarády, ale zbavil se jich. Pak zapadl za roh, kde věděl, že bude klid a mír, protože v té slepé uličce snad nikdy nikdo nevycházeli z domu.

Na papírku bylo napsáno:

V OSM U KAPLIČKY.

Obracel papírek v rukou, ale nic jiného tam nestálo. Prohlédl si ho dokonce proti světlu, ale nevyčetl z něho nic víc, než že má v osm přijít ke kapličce.

Nu, není to zrovna málo, uvědomil si s bušícím srdcem. Soudruzi na něho nezapomněli, naopak, zvou ho na tajnou schůzku ke kapličce.

Odpoledne uběhlo hrozně pomalu, ale konečně se setmělo a bylo půl osmé, nejvyšší čas, aby šel.

Cestou ke kapličce si znovu kladl otázku, nad níž si lámal hlavu celé odpoledne: jak se mu ten papírek dostal do kapsy?

Nenašel jiné vysvětlení, než že mu ho tam vpašoval ten chlapík, který tak hlasitě vykládal o planetách. Kdo to asi byl? Franta si nepamatoval, že by to byl někdo z jejich fabriky. Zřejmě se připojil i

se svým společníkem k proudu dělníků z Hurbanky.

Planetám ale moc nerozuměl, napadlo Frantu.

Přišel ke kapliče, zachumlal se do kabátu a usedl na schody.

Byla tma. Vzpomínal si, že jako kluk sem rád chodíval, protože odtud byl nádherný pohled na Prahu. Nebe bylo jasně šedé, jak odráželo ty tisíce světel z ulic velkoměsta. Zato za války odtud nebylo v noci vidět nic. Praha byla zatemněná na obranu proti leteckému útoku. Tma jako v ranci. Bylo i ticho, protože po ulicích nejezdila téměř žádná auta. Jenom z dálky sem doléhalo supění lokomotiv.

„Nazdar,“ ozvalo se za ním. „Neohlížej se. Nemusíš znát mou tvář.“

„Dobrý den,“ řekl Franta.

„Sledovali jsme tě celý měsíc. Počínal sis dobře. Víme, žeš nikomu nic neřekl.“ Franta horlivě zakroutil hlavou. „Potřebujeme se podívat na zoubek jednomu člověku,“ pokračoval neznámý. „Nevíme, jestli je to provokatér, nebo jestli to myslí upřímně. Musí se prohledat jeho byt. Nikdo z naší skupiny to nemůže udělat. Všechny nás zná, a jestli je to zrádce, je jeho byt možná pod dozorem gestapa. Do jeho domu může jenom někdo, koho gestapo nezná. Někdo, kdo zatím neměl s námi nic společného. Nechceme do toho zatahovat další lidi. Ty ses k nám dostal náhodou, ale patříš jakoby mezi nás. Zatím o tobě nikdo neví, ani lidi ze skupiny. Jenom Bařha, ti dva hlavouni a jinak nikdo, a to je moc dobře.“

„Jak se ten člověk jmenuje?“ zašeptal Franta.

„Fišer. Ladislav Fišer a bydlí tady v Újezdě, v Liběchovické číslo osm. Ve třetím patře. Jsou tam tři byty, on bydlí vpravo od schodů. Tady jsou klíče.“

Franta ucítil v ruce chlad kovu.

„Udělalí jsme kopii jeho klíčů. Půjdeš do bytu a všechno to tam prohlédneš. Když tam bude mít lejstra, přečteš si je, když budou psaná německy, sebereš je a přineseš je sem.“

„Co když se vrátí?“

„Nevrátí se. Do půlnoci máš času dost. Můžeš se zdržet tak dlouho?“

Franta přisvědčil.

„Dobře. Jdi hned, chlapče. Možná že lezeš do pasti. Je ti to jasné?“

Franta chtěl říct, že to dobře ví, ale nevypravil ze sebe ani hlásku. Přikyvl.

„Kdyby tě chytli, pokusím se tě vysekat. Ale raději se nenech chytit. Slyšel jsem, že v tomhle ohledu máš nějaké zkušenosti.“ Franta se začervenal. Neznámý zřejmě věděl o jeho útěku před gestapáky. „Tak zlom vaz. A neohlížej se.“

Franta vstal a strčil klíče do kapsy.

„Na shledanou,“ řekl.

Dům číslo osm v Liběchovické ulici byl stejný jako většina domů v Horním Újezdě. Třípatrový, oprýskaný, špinavý. V přízemí byl nějaký krám, teď v noci zatažený rezavou roletou. Nad krámem byl firemní štít Rudolf HÝS. Frantu napadlo, co asi pan Hýs prodává, ale pak tu zbytečnou otázku zapudil a vzal za kliku domovních dveří.

Přivítal ho závan studeného, zatuchlého vzduchu, prosyceného pachem plísně a zkažené zeleniny. Vstoupil a po třech krocích klopýtl o schody. Nahmatal zábradlí a pak opatrně vystupoval nahoru.

Do třetího patra se dostal bez vážnější nehody. Uklouzl a dvakrát škobrtl, ale to nebylo nic, co by stálo za řeč.

Nalezl i dveře pana Fišera. Nahmatal zámek, vsunul dovnitř klíč, odemkl a vstoupil.

Byl to malý byt, staromládenecký, víceméně čistý. Hned za dveřmi byla malá předsíňka. K plynovodnímu potrubí vedla gumová trubka od dvouvaříče. Vedle byl dřez s malým ohříváčem vody od firmy Karma. Z předsíňky vedly vlevo dveře do spíže, vpravo do koupelničky s klozetem. Naproti vchodu do bytu vedly zase skleněné dveře do pokoje.

Byl to pokoj nevelký, vybavený odřeným, rádoby moderním nábytkem z chromovaných trubek, mizerného dřeva a laciného plyše. Chrom opadával, dřevo pukalo a plyš pelichal. Přesto to byl nábytek pohodlný, křesílka, kanapíčko, válenda, stůl se skleněnou deskou. U zdi stál ohavný předmět, jemuž právem náleží označení *cinkostn*. Byla to zasklená almara, vyložená zrcadélky. Uvnitř bylo několik knih Evropského literárního klubu, skleničky a karafa s domácí

slivovicí. Na stěně visel obraz Joži Úprky znázorňující šohaje a šohajku v kyjovských krojích. U okna byla zavěšena jakási krajinka, patrně jihočeská. Na podlaze ležely koberce, napodobeniny perských.

Franta rozsvítil starodávným skleněným vypínačem. Dostal slabou elektrickou ránu. Rozhlédl se po pokoji a bez váhání přistoupil k *cinkostnu*.

V zásuvce nenalezl nic pozoruhodného. Dopisy z prázdnin, patnáct let staré, pak starší Pestré týdny, úmrtní oznámení, našel tu i křestní list pana Fišera, pak tu byly účty za plyn, formuláře na daňová přiznání z roku 1936 a úřední korespondence, která svědčila o tom, že pan Fišer má co dělat s lomem firmy Prastav ve Slivenci.

Franta si lejstra zběžně prohlédl a neshledal na nich nic, co by mohlo zajímat kohokoli jiného než pana Fišera, tím méně pak vedoucí činitele odboje.

Na dně zásuvky však objevil něco, co zaujalo především jeho. A nejen zaujalo, ohromilo, naplnilo úžasem a snad i strachem.

Objevil fotografii, na které byli dva muži. Jeden byl kulat'oučký, vesele se tvářící chlapík, asi čtyřicetiletý. Smál se a dělal do objektivu fotoaparátu opičky. Ten druhý byl vysoký, štíhlý, ramenatý, s vážnou tvář, zbrázděnou hlubokými rýhami.

Kulat'oučkého pána Franta neznal. Zato znal toho druhého. Byl to jeho otec!

O tátovi matka ani babička nikdy nemluvily. Franta se na něho pamatoval z dětství. Nesmírně ho miloval a obdivoval na něm všechno, co k němu patřilo. Pak otec zmizel. Teď Franta litoval, že dítě si nepamatuje věci tak důležité pro dospělého, jako například kdy a v kterém roce se co stalo, jaké byly přesné okolnosti a podobně. Otec prostě odešel a Franta si teprve nedávno, když už pracoval v Hurbance, dal dohromady, že odešel jako dobrovolník do Španělska. Franta tehdy chodil do první, snad do druhé třídy. To už si nepamatoval přesně. Za maminkou pak chodili nějakí pánové a Frantova bystrá ouška zaslechla něco o fízlech. Po jejich odchodu bývala maminka uplakaná a babička si brumlala něco nesrozumitelného nad hrncem s polévkou. Pak fízlové přestali chodit. Frantovi bylo smutno, ale postupně se mu obraz otce vytrácel z mysli. Jen někdy večer si na něho vzpomněl, v posteli, a bylo mu

nevýslovně smutno. Tajně plakal. Ale vzpomínky na tátu se mu vracely v intervalech delších a delších.

Jednoho dne mu maminka sdělila, že táta se už nikdy nevrátí. Franta se vyptával, co se stalo a proč nepřijde a kam že odešel. Maminka neodpověděla a Franta pochopil, že o tom prostě nechce mluvit, a tak se přestal ptát.

Znal tátu jenom z jedné fotografie, kterou maminka tajně uchovávala v kuchyni v kredenci. Asi myslela, že o ní Franta neví. Chlapec na ni přišel čirou náhodou, když pátral po ukrytých karamelách. Bonbóny nenašel, zato objevil snímek muže, jehož tvář mu byla povědomá. Rozpomněl se, že je to jeho otec. Chodíval se pak na fotografii tajně dívat. To už zuřila válka a z Franty byl docela velký kluk, který končil školu a chystal se do učení.

A teď objevil nový snímek.

Stál v prázdném pokoji a upřeně zíral na zažloutlou fotografii. Otočil ji a na druhé straně bylo napsáno:

Fišer, Svátek, Stránčice 1934.

Ten žoviální muž tedy byl pan Fišer. Znal tátu!

Svého společníka Franta našel tam, kde ho nechal, totiž u kapličky. Byl zřejmě už celý zkrehlý a netrpělivý.

Franta mu stručně vyložil, jak pořídil a co zjistil.

Muž ho nepřerušil jedinou otázkou.

Když Franta skončil, položil mu ještě několik otázek a pak zamyšleně dodal:

„Pro jistotu si na toho Fišera dáme pozor.“

Tak skončilo Frantovo noční dobrodružství.

Chlapec se vrátil domů. Matka na něj čekala. Byla celá bílá v tváři, ale neřekla ani slovo. Nic nevyčítala, jenom bylo vidět, že z ní spadla strašná tíha.

Uplynulo několik dní.

Pak Franta našel ve své skřínce vzkaz, aby se známou cestou dostavil do domku „přítele z dětství“.

Nemohlo jít o nikoho jiného než o pana Baťhu a jeho domeček na pozemku továrny KARBO.

Přišel včas, přesně v osm hodin večer, jak stálo na lístku.

Šel oklikami, několikrát se přesvědčil, zda není sledován. Zdálo

se, že všechno je v naprostém pořádku.

Nebylo mu valně, když se drápal přes zeď jako oné noci, kdy prchal před pronásledovateli s revolvery v rukou. Měl pocit, že se na něho někdo dívá, že je sledován pozornýma očima, a nepřekvapilo by ho, kdyby zjistil, že na něho jsou namířeny zbraně.

Přesto se nebál, že leze do pasti. Jakýsi vnitřní hlas mu napovídal, že všechno je v naprostém pořádku.

A taky že bylo. Pan Bařha na něho už čekal. Franta mu samozřejmě neviděl do tváře, ale z tónu jeho hlasu vycítil něco slavnostního, mimořádného. Bylo to zcela zřetelné, přestože pan Bařha řekl pouze několik slov:

„Tak pojd', Františku, všichni už čekají.“

Uvedl Frantu do svého domku.

Dveře skryše byly otevřené. Při prvním poplachu by účastníci schůzky zmizeli v podzemí a pan Bařha by je přiklopil a vchod zamaskoval skříní.

Byli čtyři. Dva už Franta znal, byl to onen plešoun s rýhou na lebce a tlouštík s usměvavýma očima. Třetího neznal. Byl to vysoký blondák, asi třicetiletý, vážný, až smutný. Stál u dveří, opíral se o zeď a ruce měl založené na prsou. Zato čtvrtého muže Franta poznal. Jak by ne, byl to Irčan.

Irčan se na zkoprnělého Frantu usmál.

„Tak vidíš, jsme zase v partě,“ řekl.

Blondák netrpělivě mávl rukou a ujal se slova:

„Tak, soudruzi, k věci. Scházíme se za mimořádných okolností. Františka k nám přivedla náhoda. Musíme té náhody využít.“ Odmlčel se a vážně se na Frantu podíval. Pak pokračoval. „Aby Franta mohl dobře splnit svůj úkol, musíme ho alespoň částečně zaskvětit do věci.“

Všichni tři muži viseli blondákovi na rtech. Přikývli. Bylo ticho, zvenčí se ozývaly pravidelné kročeje hlídkujícího pana Bařhy.

Blondák ukázal prstem:

„Irčana znáš. Tohle je Vilém a ten břicháček je Karel, říkáme mu Kódl. Jejich pravá jména tě nemusí zajímat. Jsou to inženýři a přišli na stopu důležitému vynálezu. Jestli tomu dobře rozumím, chtějí udělat něco jako lampu do rádia, elektronku, ale nebude to ze skla.

Bude to jenom malinký kousek kovu.

Potom bude možno dělat rádia veliká jako krabička od cigaret.“

Franta vytřeštil oči. Rádia jako krabička od cigaret. Copak něco takového je možné? S úžasem se na Viléma a Kódlu podíval. Ti se mračili a vrtěli hlavou, ale na blondákovi bylo vidět, že je nepustí ke slovu.

„Já vím, že je to všechno mnohem a mnohem složitější, ale v této chvíli nás nezajímají technické podrobnosti. V zásadě je to správné, co jsem řekl, nebo ne?“

„No jo,“ řekl Vilém neochotně. „Ale jsme ještě strašně daleko od rádia. Na to se ani neodvažujeme pomyslet. Zatím jsme na začátku cesty, ale už první výsledky ukazují, že jdeme správně. Nejde jenom o rádia, Petře, ale taky o vojenská zařízení, o radary, o navigační systémy letadel, prostě náš vynález se uplatní všude, kde je zapotřebí elektronických zařízení.“

„Dobře, dobře,“ uklidňoval ho Petr. „Naši zpravodajci zjistili, že Němci vědí, že někdo na něco takového přišel. Nevědí ale, kdo má vynález v rukou, nevědí ani, jak daleko práce na vynálezu pokročila. Mají jenom nejasné tušení, ale rozhodli se, že tomu přijdou na kloub stůj co stůj.“

„Proč ale, když je konec války na obzoru?“ vyhrkl Franta. „K čemu jim to bude?“

„Konec války nebude tak jednoduchý, jak se ti zdá,“ řekl Petr trochu smutně. „Pětačtyřicátý rok není dvačtyřicátý nebo třiačtyřicátý, kdy Amerika a Anglie potřebovaly, aby jim Sovětský svaz vytrhl trn z paty. Moc vlivní lidé v těchto zemích by docela rádi hitlerovcům pomohli z bryndy. Nejsou vůbec nadšení, že Sověti stojí před Berlínem a ženou se k Vídni. A taky nacisté dělají ohromné rozdíly mezi válčením proti Rusům a válčením proti Angloameričanům. Západní frontu neberou tak vážně jako východní. Ochotně se ženou do amerického zajetí, zato s Rusy bojují na život a na smrt. Vědí, že na východě není nikdo, s kým by se mohli po svém dohodnout.“

Franta už něco podobného slyšel v továrně od Irčana a dalších kamarádů. V koalici Angloameričanů a Sovětů se v poslední době ukazují vážné trhliny, přestože je vidí jen opravdu dobře informovaní

lidé.

„Nacisté si rádi berou do amerického zajetí něco, čím by si mohli koupit významné pozice v poválečném světě. Připravují se na to, co bude po Hitlerově pádu. Takový nový vynález by pro ně byl pravá pochoutka. Po tom by páni Američané skočili všema deseti. A platí dobře,“ dodal trochu hořce.

Chvíli bylo ticho. Irčan se díval na Frantu, zvědavě čekal, co tomu chlapec řekne. Poprvé byl zasvěcen do vysoké hry, o níž do té doby neměl ani tušení.

Myšlenky se mu honily v hlavě. Věřu až dosud nebral zcela vážně zprávy o rozporech mezi spojenci. Důvěřoval všemu, co mu Irčan říkal, ale tohle pro něho bylo přece jenom moc silné kafe. Tím spíš, že i oficiální německá propaganda se zmiňovala o nesnázích americko-sovětského spojení, rozmazávala každý rozbroj a halasně předpovídala krach protihitlerovské koalice.

„Chci, abys chápal jedno, Františku: co ti povídám, nejsou domněnky, ale fakta. Ověřili jsme si je stoprocentně. Nacisté náš vynález chtějí a udělají všechno, aby ho získali. Proto je naše skupina výjimečná. Jsou tu obzvlášť přísná bezpečnostní opatření. Skupina se vyhýbá běžné odbojové činnosti. Však i ty jsi přestal nosit letáky. Potřebovali jsme tě jako nového člověka, o kterém gestapo určitě neví, že jsi ve spojení s námi. Poslali jsme tě za Fišerem.“

Rozhlédl se po ostatních. Irčan přikývl.

„Byla to zkouška Fišerova i tvoje. Fišer je záhadná figura. Pracuje v odboji od začátku a od té doby se zhroutily všechny odbojové sítě, kde pracoval. On vždycky vyvázl, ale možná, že je to náhoda. I jiní vyvázli, koneckonců, my všichni, kdo tu sedíme, žijeme vlastně jen náhodou. Smrt se nám zatím vyhnula, to je všechno. Třeba totéž platí i o Fišerovi.“

Fišer tuší, že naše skupina existuje. Má jisté spojení se mnou a naléhá na spolupráci. Naznačuje, že by mohl být velice užitečný. Koneckonců je užitečný, přes něho máme mnoho informací, které bychom jinou cestou ani nezískali. Přesto se mi zdá podezřelý.“

„Zrádce je to,“ vybuchl Vilém. „Měli bychom ho zlikvidovat.“

„Na to je času dost,“ řekl Irčan.

„Připomenu ti to, až nás povevou na Pankrác,“ řekl Vilém hořce. „Zahráváme si s ohněm. Petr říká, že se máme vzdát běžné odbojové činnosti, a přitom nás zaplétá do nebezpečného spojení s podezřelým člověkem.“

„Jsem vedoucí téhle pětky,“ řekl Petr pevně. „Věřte mi, že mám víc informací než vy a že dovedu lépe posoudit, co je správné a co je špatné.“

Vilém sklopil hlavu, ale bylo na něm vidět, že ho Petr nepřesvědčil. Světlo žárovky se smutně lesklo na jeho pleši.

„Rozhodl jsem se, že Frantu pošlu dál po Fišerově stopě. Začal jsi tu práci dobře, Františku, musíš ji dokončit. Bude to nebezpečné, strašně nebezpečné. Při úkolu, který ti chceme svěřit, tě bude mít Fišer úplně v rukou.“

Slova padala na Frantu jako rány pěstí. Díval se na Petra s úžasem. Co se to děje?

„Musíš zapomenout své jméno, svou rodinu, všechno. Představím tě Fišerovi jako pronásledovaného gestapem. Fišer je vedoucí v lomu, to jsi ostatně zjistil sám. Musí tě ukrýt. Budeš na něho dávat pozor. Je to zkušený člověk a zná všechny triky. V odbojářské práci není nic, co by neuměl líp než ty. Ale ty jsi mladý a bude tě podceňovat. To je jediná šance.“

„A co když je to opravdu agent gestapa, provokatér, zrádce?“ Franta vyhrkl ta slova překotně, až se zastyděl, že dal tak najevo svou úzkost.

Petr chvílku mlčel a pak řekl tři slova:

„Pak jsi ztracen.“

Tvrdší než kámen

Táhlý tón sirény nesl své varování daleko do údolí: za minutu bude odstřel.

Postavičky se kmitaly na zubatém horizontu lomu jakoby nic. Za minutu se ozvala rána, slabá, dušená, a zvedl se oblak bílého prachu.

Hlásný odtroubil a prach líně stoupal k šedivé obloze.

Franta si uvědomil, že to divadlo zná tak dobře, jako by v lomu pracoval odjakživa.

Ve skutečnosti byl Fišerovi nablízku teprve čtrnáct dní.

Musel odevzdat Petrovi své dokumenty a dostal nové, vystavené na jméno Alois Staněk. Fišer ho přijal ve své kanceláři. Byla to maličká komůrka v domku s ozdobami z lomového kamene. V sousední místnosti byla dílna a kompresorovna. Za domečkem byla káď, kam vytékala voda z odlučovače par tlakového potrubí a z chladiče velkého Dieselova motoru, který poháněl kompresory pro pneumatické vrtačky. Domek stál u příjezdové cesty do lomu. Nad ním se zvedal široký amfiteátr lomu, vysoký dvě stě metrů a široký přes půl kilometru. Hned u domku byly zbytky starého lomu, dnes už zarostlého břízkami a smrky. Domek tu jistě stál už tehdy, křivý, s prohnutou střechou, na niž nejednou dopadly balvany, když střelmistr špatně uložil nálož a k nebi vyrazil gejzír balvanů.

Franta poznal Fišera na první pohled.

„Čest práci,“ zašeptal Fišer a zařal pěst.

„Dobrý den,“ odpověděl Franta.

„Tady budeš v bezpečí, chlapče,“ pokračoval Fišer. „Neboj se, jsi tady mezi svými. Je tu parta třiceti lidí, jeden lepší chlap než druhý. Gestapo mi denně kontroluje stav trhavin. Jako by to šlo kontrolovat – k smíchu. Už se nám podařilo ulejt pěkných pár kilo, však se to bude hodit.“

Franta neříkal nic, jenom se pozorně díval na žvanivého pana Fišera. Tak tohle je ten podezřelý člověk, jímž se zabývá zvláštní organizace strany?

Vypadal spíš jako gymnaziální profesor dějepisu nebo majitel periferního drogistického krámků. Pozorovatel nemohl najít sebemenší spojitost mezi tímto měkkoučkým mužíkem, kulatým veselým, živým a mezi chmurným panoramatem lomu, jeho chladnými stěnami, rozbitými údery dynamitu.

„Na nic se tě neptám, chlapče, vím, že máš těžkosti, a já ti chci pomoci. V lomu jsi nikdy nedělal?“

„Nikdy.“

„Vyznáš se ve strojích?“

„Vyznám.“

„Výborně. Potřebuju někoho do strojovny. Mám tam teď jednoho strejce na přeškolení, je to zedník a štukatér. Ve strojích se vůbec nevyzná. Nedávno se ptal na vůle ventilů. Já mu řekl osm. On se zeptal: centimetrů? Hrozně se divil, že osm desetin milimetru. Zedník neví, že nějaké milimetry jsou, natož pak desetiny milimetru. To víš, pro zedníka platí, že centimetr není žádná míra. Poslal bych ho nahoru do lomu a tebe bych nechal tady dole.“

„Jak chcete, pane Fišer. Ve strojích se vyznám a nebojím se žádné práce.“

„To je správné,“ zajásal Fišer.

Brebentil dál a Franta vzpomínal na Petrovy instrukce: v případě nezbytnosti ho zlikviduj. Jsi voják, Franto a nesmíš se bát vystřelit na nepřítele. Nepřítel v tajné válce je snad ještě horší než tam venku, na frontě. Může daleko víc škodit. Jestli je naše podezření správné, má Fišer na svědomí desítky životů a je škodná, která se musí bez milosti utratit. Franta s Petrem souhlasil, ale chvěl se mu žaludek při pomýšlení, že by měl zabít takového veselého pána s bříškem. Ovšem, voják na frontě taky střílí, ale svého nepřítele obyčejně nevidí. A pokud ho vidí, nesedí s ním v jedné místnosti a nevypráví legrácky o zedníkovi, který si plete centimetry a desetinky milimetru.

Fišer žvanil dál a na závěr vyprávění vyzval Frantu k prohlídce lomu.

„Nahoru nebudeš chodit, leda výjimečně. Budeš se zdržovat tady ve strojovně. Chci, abys byl co nejmíň na ráně.“

Znělo to věrohodně, ale podezřívavý Franta si to mohl vyložit i tak, že Fišer chce, aby se ten mladík do ničeho nepletl a aby ho měl stále na očích, hned vedle své kanceláře.

Drobně přšelo. Byl to studený březen, jen co je pravda. Sem tam spadla i nějaká ta sněhová vločka.

Kráčeli kamenitou cestou, vylámanou do skály. Vedla strmě vzhůru a podobně jako horské stezky postupovala klikatě po terasovitých stupních lomu. V nižších částech kamenné stěny nikdo npracoval. Živo bylo až docela nahoře.

Sem také vedly trubky se stlačeným vzduchem. Tady bylo hlavní pracoviště. Nezkušený Franta si myslel, že tu vládne dokonalý

zmatek. Měl pocit, že si tu každý dělá, co chce. Někteří vrtali pneumatickými vrtačkami díry do šedorůžového vápence. Jiní mlátili do ohromných balvanů úměrně velikými kladivy. Jiní zase postávali u podivného stroje, který vypadal jako gigantický kladkostroj. Franta pochopil, že je to pila na kámen. Několik mužů tlačilo vozíčky s vápencovými balvany do malinkého dřevěného domečku, ze kterého se ozýval hromovitý kravál. Pak se otevřely dveře a jiní mužové vyvezli druhou stranou nádherný mramorový obdélník.

Franta se choulil do odřeného *ajznbnoňáckého* svrchníčku a se steskem vzpomínal na útulné prostředí Hurbanky. Jaké tam bylo dole teplo, stroje přátelsky hučely, vzduch byl prosycený příjemnou vůní oleje a spáleného kovu. Všechno bylo na svém místě, všichni věděli přesně, co mají dělat, nikdo zbytečně nepostával a neodpočíval jako ti lidé tady.

S nechutí pohlédl na partu mužů, kteří posedávali, polehávali po balvanech a rozvalovali se na nich, jako by to byly měkké peřiny.

To ještě nevěděl, co je to práce v lomu, a netušil, že ti mužové právem odpočívají po dřině, jakou si nedovedl představit nikdo jiný, než kdo ji zažil na vlastní kůži. Neuvědomoval si, že pro většinu lidí by bylo obtížné jenom zvednout nad hlavu to kladivo, jímž tito mužové drtí od rána do večera balvany o velikosti pivovarnického sudu.

„Tohle je nejdůležitější muž v lomu,“ ukázal pan Fišer na staříka v placaté čepici, který rozmlouval s odpočívajícími siláky a žmolal v ústech vyhaslou dýmčičku.

„Není s ním řeč, tabák není k dostání, kouří všelijaké lupeny, a má proto špatnou náladu. Je to starý Drbal, střelmistr. V tomhle lomu se těží kámen už sedm let a já mám pocit, že starý Drbal je tu od začátku.“

Starý Drbal měl opravdu špatnou náladu. Sotva Fišera pozdravil. Pronikavě se podíval na Frantu a rozmrzelým kývnutím odpověděl na chlapcův uctivý pozdrav.

„Co se děje, pane Drbal,“ zeptal se Fišer.

„Stojí to všechno za pendrek. Dva dny mládenci řežou blok a teď jim rupnul.“

Dosud se Franta domníval, že hlavním úkolem takového

kamenolomu je „vyrábět kameny“, větší nebo menší, šterk a větší balvany. Záhy se ale přesvědčil, že takové kamenolomy opravdu jsou, avšak zdejší lom je kromobyčejný. Těží se tu takzvaný „růžový mramor“, šedorůžové barvy. Ten je nutno odstřelovat v celých blocích, opatrně řezat a krájet. Z něho se pak dělají dlaždice, obklady domů, leštěné desky, pomníky a podstavce k pomníkům. „Kameny“ jsou pouhý odpad. Těm nepravidelným kusům se říká „lomový kámen“, těm lepším pak „soklák“, neboť pro jejich pravidelný pravoúhlý tvar se jich používá k výstavbě „soklů“ neboli podezdívek. Kapitoulou pro sebe pak jsou „placáky“, přirozenou cestou vzniklé desky o síle pěti až deseti centimetrů, z nichž se dělá „anglická dlažba“. Němci zakázali říkat „anglická dlažba“ a nařídili úřední název „přírodní dlažba“. Všichni lidé z lomu považovali za svou čest a povinnost říkat „anglická dlažba“ při všech příležitostech, kdy to jen bylo možné.

„Klukům se zasekává naviják,“ pokračoval starý Drbal ve výčtu neblahých zvěstí. „A přetřh se hák od kladkostroje a náhradní někdo ukradl.“

Fišer pokyvoval hlavou a neříkal nic. Franta si připomínal podobné případy z Hurbanky. Už dlouho, zvláště pak v posledním roce války „nic nešlo“. Dělníci tiše sabotovali výrobu, aby co nejvíc poškozovali hospodářskou mašinerii Němců. Zdálo se, že i naříkání starého Drbala patří k té „tiché sabotáži“, která se rozmohla mezi dělníky celé země obsazené Němci.

Tak se Franta, nyní Alois Staněk, začal seznamovat s životem v lomu.

Při první možné příležitosti zašel za starým Drbalem.

Ukázalo se, že je to milý, sdílný starý muž, který rád vypráví o starých časech, dovede zajímavě líčit taje své práce a že má špatnou náladu, jen když vidí Fišera.

„Něco ti, Lojzíku, povím,“ řekl Frantovi. „Podívej, jaký mám nos.“

Jeho čichový orgán měl vsutku úctyhodné rozměry. Byl to hrbolatý zoban a zdálo se, že je tvrdší než kámen a že ani to nejmocnější kladivo by si s ním neporadilo.

„Tenhle nos je nejdůležitější orgán mého těla. Říkají, že jsem

dobrý střelmistr a možná, že je to pravda. Že prý to jsou zkušenosti. Pchá, ten nos to je. Prostě cítí, kde se má vrtat, jak hluboko, kolik dynamitu tam dát a jak odstřelovat. Nepotřebuju přemýšlet, jenom čmouchám. Ten nos dovede taky vycítit malér čtyřiaadvacet hodin dopředu. Začne svrbět a něco mi řekne: Ferdo, bude malér. Kdo mě zná, věří mi a drží se se mnou zpátky. Kdo je hlupák, neposlechne, a pak obyčejně slízne nějakou tu špatnou. Spadne do závalu, trefí ho šutrák, poraní ho špatný odstřel. To ale není všechno o mém nosu. Ten totiž dovede cejtít i lidi. Poznám na sto metrů, co v kom vězí. Na tebe věřím a dal bych za tebe ruku do ohně.“

Jako na potvrzení svých slov ukázal Frantovi svůj pařát, který vypadal jako ukovaný z černého železa, takže Frantu napadlo, že by to asi starému Drbalovi příliš nevadilo, kdyby musel dát ruku do ohně. Asi by to ani necítil.

„Můj nos mi říká, že celej milej pan Fišer je veš a křivák křivácká. Nevím o něm nic, co by stálo za fajfku seabemizernějšího tabáku, jó, kdyby tak byl. Musím kouřit lupení. Lojzíku, to jsou úplný muka pro starýho člověka, jako jsem já. Pan Fišer je z pekla tajtrdlík a uvidíš, že na můj nos dojde.“

Drbal vytáhl z kapsy paklík sušených lupenů, nacpal si dýmčičku a k Frantovu zadostiučinění si přitlačil doutnající lupeny ukazovákem. Musel mít opravdu ruce ze železa, jinak by mu ukazovák musel chytit plamenem.

Pak ukázal do údolí.

„Podívej se, už jedou.“

Dole v údolí viděli úzkou stužku silnice. Fišerův domek se strojovnou vypadal jako rozšlápnutá krabička od sardinek. Právě u něho zastavil velký černý horch, přepychové auto, v jakém se vozili hitlerovští pohlaváři. Vylezl z něho člověk v koženém kabátě. Fišer vyšel před dům, chvilku postál s člověkem v kožeňáku a zmizel v domku. Kožeňák nastoupil a auto se rozjelo nahoru.

„Jedou kontrolovat patrony. Jsou tu každéj den. Jako by jim nestačili verkšusáci a strážný.“

Franta už věděl, že i v tomto lomu jsou verkšusáci, Němci pověření kontrolou práce. A nahoře se procházely dvě hlídky, vyzbrojené samopaly.

„Kolikrát mi vrtalo v hlavě, proč sem jezdí taková nóbl parta. V horchu! Víš, kolik stál před válkou horch?“ Starý Drbal si odplivl. „Kdyby přijeli v tom plechovém kaďouru nebo na motorce, neřekl bych ani slovo. Ale v horchu!“ Cvrnkl si do nosu. „Můj nos mi říká, že v tom je nějaká levota.“

Franta si řekl, že starý Drbal se na svůj nos vymlouvá, a že přece jenom víc používá mozku, než jak předstírá.

„Proč tu jsou ty hlídky?“ zeptal se Franta.

„Za hřebenem je tajnej objekt. Nikdo tam nesmí. Před válkou se tam těžilo, snad ještě víc než tady. Už v devětatřicátým lom zabrali Němci. Lidi říkali, že tam jezdili celý vlaky nákladáků, dvacet, třicet, padesát za jednu noc. Čert ví, co se tam děje. Ti chlapi v horchu tam vždycky zajedou, asi na kus řeči nebo na kafe. To víš, ti páni mají kafe, to my musíme pít mizernou černou culifindu z bukvic.“

Franta si uvědomil, že nikdy v životě nepil opravdovou kávu.

„Raději se, chlapče, ztrať, možná že pojedou i sem. Člověk nikdy neví a jistota je jistota,“ řekl starý Drbal a pleskl Frantu do ramene.

Franta už znal lamačské stezičky v lomu a jako kamzík odhopkal k domku a zmizel ve dveřích strojovny.

Dobře se seznámil s motorem, který poháněl kompresor pro pneumatické vrtačky.

Byl to prastarý lodní motor, roztodivně předělávaný a necitlivě „zlepšován“. Původně to byl osmiválec, ale někdo z důvodů Frantovi neznámých zrušil dva válce a zaslepil je půldruhého centimetru tlustými sváry. Po bližším ohledání Franta zjistil, že kdysi motoru praskly dvě ojnice a prorazily blok. Opravář motoru si nedal velkou práci s opravou: blok zavařil, nutno říci, že mizerně, a válce zaslepil.

Jinou zvláštností byl chladicí systém motoru.

Motor měl veliký voštinový chladič. Voštiny popraskaly snad na padesáti místech a mechanický génius, možná že týž, co se tak dobře postaral o opravu bloku, zaletoval díry benzínovou pájkou. Zaletoval je tak důkladně, že zmenšil plochu chladiče na třetinu a ta zbylá troska nebyla schopna uchládit ohromný Dieselův motor. Onen génius byl však ducha koumavého: vybuodoval před domkem velikou kád', horkou vodu z motoru a chladiče odvedl do kádě, kde se na

čerstvém vzduchu ochladila, a pak ji opět přiváděl do chladiče. Horká voda byla, jak se Franta přesvědčil, pořádně horká. Z kádě se kouřilo a Frantu napadlo, že by se v ní mohl koupat jako ve vaně.

Chladicí systém však motoru víceméně vyhovoval. Motor se točil, přestože poněkud kulhal následkem vyřazení dvou válců. Ložiska klikového hřídele z toho velkou radost neměla, ale držela se statečně. Franta motor seřídil tak dobře, jak jen to šlo, opravil vzduchové vedení, blahodárně zasáhl i do stavu motorové pily na kámen, čímž si vysloužil pochvalu lamačů, zvláště pak starého Drbala, a zbytek času trávil tím, že přemýšlel, jak se dostat panu Fišerovi na kobyliku.

A nebyl by to Franta Svátek, kdyby mu nevtála v hlavě ještě jedna věc: hitlerovský tajný objekt tam nahoře v lomu.

Časovaná bomba

„Podívej, krysy opouštějí loď,“ ukázal starý Drbal do údolí.

Ze skalní průrvy vyjel nákladní vůz a za ním celá šňůra dalších. Byly to ohromné desetituny s plachtami na korbách, šedozelené s černými vojenskými tabulkami. V kabinách se tísnili vojáci v uniformách polní šedi, seděli po čtyřech, po pěti. Kolona se pomalu šinula úzkou kamenitou cestou. Auta jela krok co krok, a přece měl Franta pocit, že spěchají, že překotně prchají, že se snaží uniknout z pasti.

Berlín byl už skoro celý v rukou rudoarmejců, nad Vídní vlála rudá vlajka se srpem a kladivem, Američané pronikali do hloubi rakouských Alp, kde zejména esesáci chtěli vybudovat ohnisko posledního odporu. Americká a sovětská armáda se setkaly na Labi a konec války byl otázkou nejbližších týdnů.

Na celém území protektorátu Böhmen und Mähren, jak zněl oficiální fašistický název, byla atmosféra napjatá k prasknutí. V každé továrně, v každé dílně, v každém provozu pracující čekali na příležitost, aby skoncovali s nenáviděnými okupanty. Hitlerovci upínali k českomoravské kotlině své poslední naděje, chtěli se tu

opevnit a vyčkat, až na západním úseku spojenecké fronty zvítězí síly reakce, nepřátelské Sovětskému svazu. Po zuby ozbrojené divize maršála Schörnera čekaly na pokyn, aby za podpory Západu podnikly protiútok proti Rudé armádě.

Franta do puntíku splnil instrukce vedoucího buňky Petra: byl odříznutý od centra dění, neudržel kontakt se svou buňkou a pracoval na tajné frontě na vlastní pěst. Dobře však cítil napětí v atmosféře. V lom pracovali lidé z celé Prahy i z okolí, ze Zbraslavi, ze Slivence, z Jinonic a Radotína. Vyměňovali si zprávy a v dlouhých rozhovorech vznikl celkem přesný obraz situace.

Krasy opouštějí loď. Udavači a zrádci hledají teď příležitost, jak uniknout trestu, a snaží se získat na poslední chvíli pověst hrdinných pracovníků odboje. Proto dělají všechno, aby pronikli do nových organizací, a nutno říci, někdy se jim to i daří. Po celou dobu války totiž pracovaly v protektorátu rádoby odbojářské organizace, které se ani tak nezabývaly bojem proti okupantům, jako spíš politickými pletichami. Byly ve spojení s emigrantskou vládou v Londýně, kam se uchýlil prezident republiky dr. Beneš s takzvanou hradní skupinou politiků a vojáků. Tito rádoby odbojáři nelibě nesli, že hlavní nápor boje proti fašistům nesou ilegální komunistické organizace, k jaké patřil i náš hrdina. Bylo jim jasné, že komunisté, kteří přinesli v boji proti okupantům tolik obětí, budou hrát v poválečné republice velikou roli. Obavy pánů odbojářů se plnily: začátkem dubna 1945 se do Košic přesunula nová vláda, jejímž místopředsedou byl Klement Gottwald a vydala vládní program, v němž komunistická strana právem zaujala místo, jež jí náleželo.

Reakční odbojové organizace ale nezhálely. Snažily se o vytvoření „národních výborů“ s vyloučením komunistů, ze všech sil se snažily o kontakt s vedením americké armády, kterou by viděly v pražských ulicích daleko raději než armádu sovětskou.

Také kolaborantská vláda se pokoušela vyváznout ze šlamastyky se zdravou kůží. Její „prezident“ dr. Hácha se tvářil, že o vládě v Košicích a o jejím programu neví, Háchovi ministři a „vojáci“ vyjednávali s katem českého národa K. H. Frankem o vytvoření nové vlády, sestavené z lidí, kteří by byli spojencům „přijatelní“. Jako by mohl být přijatelný někdo, kdo šest let přisluhoval fašistickým

okupantům, zatímco desetitisíce českých lidí zahynuly v boji proti Hitlerovi.

Hitlerovcům byla situace podstatně jasnější. Věděli, že trestu neujdou, a snažili se ztratit z parády dřív, než bude pozdě.

Tak i obyvatelé tajného objektu naložili své saky paky na nákladní automobily a ujížděli na Západ, kde čekali otevřenou náruč vojáku americké armády generála Pattona.

Nákladňáky se kývaly na mizerné cestě jako dromedáři. Starý Drbal bál své lupeny. Hlavička jeho dýmky byla už celá rozžhavená.

„Dát jim tak po dynamitový patroně do vejfuku, to by byl ohňostroj. Ale věř mi, Lojzíku, ten pravý mazec teprve začne a hodně lidí se bude divit!“ Zaklepal ukazovákem na hřbet svého nosu. „Moc se bude divit.“

Franta pocítil smutek. Tak měl starého Drbala rád a bylo mu líto, že ten sympatický stařík ani neví, jak se Franta ve skutečnosti jmenuje. Franta si nemohl zvyknout na to podivné jméno Alois. Připadalo mu, jako by mu začali zničehonic říkat „holčičko“ nebo „velebný pane“. Byl přece Franta a jakékoli jiné jméno bylo špatné, nepatřičné a nepřátelské.

Dlouho trvalo, než se starému stělmistrovi svěřil se svým skrytým přáním prozkoumat tajný objekt. Ale Drbal k jeho úžasu odpověděl: „Na co čekáme? Jdeme!“

Modré světlo

K brance v betonové zdi se dostali bez potíží. Strážní se samopaly v rukou, kteří ještě včera hlídkovali na předělu mezi oběma lomy, odjeli zřejmě s kolonou nákladňáků.

Drbal se hrnul jako velká voda.

„Pane Drbal...“ začal Franta nesměle, „pane Drbal, pojd'te raději pryč. Co nám to pomůže? Nemá to smysl.“

„Za první, neříkej mi pane Drbal, ale strejdo. Vždycky jsem chtěl,

aby mi nějaký šikovný chasník říkal strejdo. Za druhé, šest let chci vědět, co se děje za touhle zdí. Dneska se to dovíme.“

„Když jste čekal šest let, můžete počkat ještě pár dní,“ naléhal Franta. „Berlín má padnout každým dnem, Rusové jsou v centru města a za týden tu budou. Vždyť už jsou na Moravě! Mějte rozum!“

Úzkostlivě pokukoval po železné brance. Byla to branka důkladná, vyrobená ze silného plechu a zpevněná nýtovanými pásy železa. Co když se otevře a vyjde po zuby ozbrojený vojenský policista s plechovou cedulkou na prsou? Ti jsou prý nejhorší, horší než esesáci, gestapáci, sicherheitsdienšťáci, esámani a abwehráci dohromady.

Sluníčko tak pěkně svítí a zrovna teď mám přijít o život, pomyslel si Franta. Kdyby aspoň přšelo. Pak si ale vzpomněl na tátu, uvědomil si, že táta možná opravdu žije, a pokud žije, určitě bojuje proti hitlerovcům, a vzmužil se.

To už Drbal, nový „strejda“, vzal za kliku.

Co má být, má být, řekl si Franta v duchu a zaťal zuby.

Starý Drbal otevřel dveře. Nikdo za nimi nebyl. Franta nervózně pokukoval po strážních věžích, ale nikoho nespapřil, a dokonce ani ze střílen nečouhaly hlavně kulometů. Nikde ani noha.

Betonový dům vypadal, jako by tu stál odjakživa a jako by tu měl stát navždycky.

„To bych rád věděl, co v tom domě je,“ podotkl starý Drbal a pustil se po úzké stezce podle zdi dolů.

Široká vrata pro kamióny byla zavřená. Obešli domek na druhou stranu, ale nenašli žádný vchod. Franta se ohlížel, ale nikoho neviděl. Že by opravdu všichni odjeli?

Drbal se ještě jednou pokusil otevřít vrata, ale marně. Zaujaly ho teď železniční koleje.

„Kam asi vedou?“ řekl a vykročil, aby se věci podíval na kloub.

Jak Franta správně předpokládal, koleje vedly do podobných vrat, v jakých končila asfaltka. Tady však byla vrata otevřená. Drbal bez váhání vstoupil a Franta ho následoval.

Ocitli se v ohromné hale, široké třicet a vysoké určitě pětadvacet metrů. Franta pochopil, že skála je dutá, že je vydlabaná a že sloužila jako protiletdecký úkryt. Do haly ústily tři železniční tunely. Byla

osvětlená ostrým elektrickým světlem. Z dálky sem doléhal německý pokřik.

„Podíváme se, když už jsme tu,“ navrhl Drbal.

Franta byl tak ohromen rozlohou haly, že se nezmohl na odpor a bez protestů následoval „strejdu“. Pustili se do prostředního tunelu.

Tunel byl také osvětlen a hlasy tu zněly tlumeně, dokonce jako by se vzdalovaly. Po stu metrech se dostali do nové haly, tentokrát mnohem menší, než byla hala vstupní. U kolejiště stála kamenná nákladní rampa. Vylezli na ni. Ústila sem řada chodeb. Pečlivě vypracované plechové cedulky se smaltovanými nápisy ukazovaly, kde jsou úkryty pro mužstvo a kde sklady, kde je uzávěr vzduchotěsných přehrad a kde lazaret. Za šest let okupace tu fašisté vybudovali malé podzemní město. Franta se otrásl při pomýšlení, kolik práce a kolik obětí tato nesmyslná stavba stála. Na německých dlaních tu určitě mnoho mozolů nenaskákalo. Hitlerovci na budování svých válečných zařízení obvykle nahnali zajatce a vězně z koncentračních táborů a tito novodobí otroci museli za neslýchaných podmínek podávat nadlidské pracovní výkony. Prací otroků nacisté budovali pevnosti a obranná zařízení, vystavěli tak například Hitlerův válečný stan nebo pevnostní pásmo na pobřeží Atlantického oceánu. „Nezáleží na tom, kolik vězňů zahyne, hlavně že bude práce hotova včas,“ bylo jejich heslo. Otroci umírali po desetitisících a někdy byli po skončení práce popraveni, aby nemohli prozradit tajemství stavby. To se stalo právě při stavbě Hitlerova bunkru v Polsku, kde hitlerovci zavraždili nejen všechny dělníky, ale i své lidi – inženýry a projektanty stavby. Nikdo nesměl znát tajemství místa, odkud zběsilý diktátor řídil válečné operace a odkud rozhodoval o utrpení desítek miliónů lidí na celém světě.

Rozsáhlost stavby zarazila i Drbala.

„Věděl jsem, že tu stavějí bunkr. Po celou dobu války jsme slyšeli podzemní dunění, to byly odstřely horniny. Ale netušil jsem, že je to tak veliké.“

Mluvil tiše a bylo na něm vidět, že má vztek, že si dobře uvědomuje, co museli nevinní lidé za tuto stavbu zaplatit.

Prošli jednou z chodeb a vešli do druhého železničního tunelu. Tam narazili na tucet mužů v černých uniformách. Esesáci!

Franta sebou škulb a jeho první popud mu velel, aby se obrátil na podpatku a vzal do zaječích. Ale kam utéct v tomhle podzemním bludišti?

Drbal zachoval rozvahu. Později Frantovi přiznal, že takové setkání čekal a že na něj byl dobře připravený, že tedy jeho duchapřítomnost byla založena na solidním podkladu rozvahy.

Esesáci si obou civilistů sotva všimli, pouze jeden, s důstojnickými výložkami na klopě, se odpojil od skupinky a Drbala oslovil.

„Co tu chcete?“

„Jsme z demoliční čety a zabloudili jsme, Herr Kommandant,“ řekl Drbal. Mluvil plyně německy, jako rodilý Němec.

„Z jaké demoliční čety?“

„Velí nám podporučík Müller,“ plácl Drbal nazdařbůh. Byl by v tom čert, aby v celém podzemí nebyla žádná demoliční četa a žádný podporučík Müller.

„Podporučík? Snad poručík, ne?“

„Já nevím, já se v tom nevyznám. Byl jsem na vojně za Rakouska, Herr Kommandant, a tehdá byly jiné epolety.“

Esesák se chvilku rozčiloval, co že je to za pořádek, když civilisté běhají po vojenském objektu, jak se jim zlíbí, a že by zasloužili kulku do týla.

„Já jsem mistr odstřelovač a tohle je můj pomocník a bez nás by se asi nikdo v těch drátech nevyznal,“ starý Drbal šikovně využíval esesákovy nerozhodnosti.

Důstojník zaklel. Jeho druzi na něho křikli, cože se děje, a on zabručel něco silně nevlídného.

„Jděte tím tunelem, tam je ta parta. A hněte sebou, jestli vás ještě jednou nachytám, že tu běháte, zatočím s váma jednou provždy.“

Drbal, následován k smrti vyděšeným Frantou, se pustil do tunelu.

„Co uděláme, až tam dojdeme?“ zeptal se chlapec.

„Však musíme uhnout z cesty.“

Hledali nějakou odbočku, ale tunel vedl přímo do nitra skal. Po padesáti metrech byly ve stěně tunelu výklenky pro personál, ale chodba žádná. Nenašli chodbu, ale zato našli něco jiného: obrněný vlak.

Stál na kolejích, ohromný, ocelový, ježatý protiletectkými kulomety a protipěchotními děly. Zabíral skoro celý prostor tunelu. Měl čtyři vagóny, lokomotiva byla zařazena jako druhá. V okolí Prahy operovalo v tu dobu několik obrněných vlaků a tenhle byl jeden z nich, dobře ukrytý před spojeneckými letci, kteří svou přesnou palbou ochromovali beztak už hodně narušenou železniční dopravu fašistů.

Těmto letcům se říkalo „kotláři“, protože nalétávali na vlaky a z palubních kulometů stříleli do trubek parního potrubí v kotlích lokomotiv. Partyzánské akce, které koncem dubna pětáctýřicátém roku ochromily brněnský železniční uzel, spolu s nálety kotlářů nesmírně zpomalovaly přesuny armády maršála Schörnera a takřka znemožňovaly zásobování fašistických vojsk. Obrněné vlaky však byly vážným nebezpečím pro kotláře i pro partyzány. Měly ohromnou palebnou sílu a byly nezranitelná lehkými zbraněmi. Měly silný pancíř a jejich protiletectké kulomety tragicky zakončily ne jeden odvážný letecký podnik kotlářů... Obrněnce skrývali v lesích a v údolích, aby je letci spatřili až v poslední chvíli, když už osádka stiskala spouště kulometů a vytvářela olověnou leteckou přehradu.

Při pohledu na vlak si Franta uvědomil, že boj s fašisty bude i teď krutý. Hitlerova armáda je už poražena, ale může ještě napáchat mnoho zla, mnoho neštěstí.

Události příštích dnů daly jeho obavám za pravdu...

Pokusili se proklouznout mezi stěnou tunelu a bokem obrněného vlaku. V této části tunelu bylo temno – vlak zakrýval všechny zdroje světla. Zpoza vlaku se ozývaly hlasy. Tam asi byla demoliční četa anebo nějaká jiná vojenská jednotka. Podaří se Drbalovi ještě jednou ošálit fašistické důstojníky? Naštěstí nemusel znovu osvědčovat svou výřečnost a své znalosti němčiny.

Do tunelu ústila chodba. Byla to uzoučká chodbička a mohl jí projít jen jeden člověk, a ještě musel mít sehnutou hlavu. Snad to byl nějaký montážní otvor nebo vzduchový kanál. Na podlaze bylo plno prachu, ale i zde bylo zavedeno nouzové elektrické osvětlení. Chodbička stoupala ostře vzhůru, tak ostře, že oběma poutníkům chvilkami klouzaly nohy v závějích prachu.

Šli dlouho, alespoň pět minut. Pak chodbička zahrnula do pravého

úhlu a Drbal s Frantou se náhle ocitli na kamenné ploše lomu.

Včera Franta tu plošinu nemohl vidět, byla skryta právě tím skalním masívem, který kryl i ústí železničního tunelu. Zato Drbal to tu poznával velmi dobře.

„A to se podívejme, tady měl Sýkora kancelář, když to tu ještě býval Sýkorův lom,“ řekl vesele, jako kdyby viděl starého známého.

Opravdový důvod k veselosti však neměl. Plošina se hemžila lidmi v uniformách SS. Několik lidí stálo u skály s podivnými přístroji v rukou. Franta nechtěl věřit svým očím, ale vypadalo to, že svařují skálu. Hornina byla rozžhavena doběla, slévala se jako vosk. Na stěně bylo patrné, že je tam vchod, ale na několika místech byla už skála svařená, jednoditá, a Franta si uvědomil, že za malou chvíli, až práce bude hotova a až esesáci zamaskují svár prachem a drtí, nikdo nepozná, že skála tu není tak, jak vznikla v druhohorách.

„Halt! Kdo jste a co tu děláte,“ vykřikl esesák, který jim byl nejbliž.

Běžel k nim, rudý v tváři, a vztekle na ně valil vodnatelné oči.

Drbal chtěl spustit svou pohádku o demoliční četě, když se ozvalo temné dunění, vycházející jakoby z nitra země. Esesák s vodnatelnýma očima ztratil zájem o civilisty a neklidně se ohlédl po svých družích. Tvářili se znepokojeně, někteří se dívali na hodinky a vrtěli hlavami.

Franta se rychle otočil, podíval se na Drbala a opatrně couval do chodbičky. Ale esesák s vodnatelnýma očima si toho všiml a zarazil je novým „halt“, tentokrát podpořený výmluvným pohybem hlavně samopalů.

Esesmanů bylo asi pětadvacet. Při pohledu na jejich počínání si Franta připomněl obrázek, jak se u nich v domě stěhovali sousedé. Všude byl podivuhodný nepořádek. Několik esesáků pátilo papíry, jiní se zabývali svařovacími přístroji. Zadunění z hloubi země je na okamžik vyrušilo, ale pak zas ožili.

Naštěstí pro Drbala i Frantu se ozvala střelba. Byla to střelba z automatických zbraní. V soustavě chodeb někdo střílel ze samopalů. Střelba byla nepravdělná, vedená krátkými dávkami, jako by na sebe vztekle štěkala psiska.

Esesmani vytáhli z pouzder revolvery, jiní vzali do rukou

samopaly.

Střelba umlkla tak náhle, jako začala.

Esesmani se znovu dali do práce, ale nezapjali pouzdra pistolí a samopaly uložili na zem tak, aby je měli každým okamžikem po ruce.

Že jsme nezmizeli, vyčítal si Franta. Možná že opravdu v jedné chvílce byla příležitost k útěku, ale ta teď byla nenávratně pryč...

Horlivý esesák s bleďounce modrýma očima k nim přiběhl a strašně řval.

„Špióni, kdo vás sem poslal, co to všechno má znamenat? Tam jděte!“ vykřikl a ukázal ke skalní stěně. Současně natáhl závěr samopalu.

Esesáci přestali pracovat, smáli se a stavěli se do špalíru v očekávání dobré zábavy: popravu dvou Čechů.

„To není možné...“, vzdechl Franta.

„Sakryš, nevypadá to nejlíp. Já jim snad budu muset říct, aby toho nechali,“ řekl Drbal polohlasně.

Šli ke stěně, co noha nohu mine. Esesáci proti tomu nic nenamítali, prodlužovalo to podívanou, kterou měli tak rádi a již byli tak často diváky i aktivními účastníky v Polsku, na Ukrajině, v Rusku, v Jugoslávii, Francii, všude, kam přišli...

Franta se díval na stěnu. Přibližovala se pomalinku, ale s neúprosnou jistotou. Rozeznával už každou puklinu, každý výstupek. Slunce kreslilo ostré stíny a skála byla plastická, výrazná a Frantovi připomněla obraz, který kdysi viděl v nějaké knížce: černé jezero, vroubené bílými břízami, a u něho stojí bílý, strašně smutný kůň. Uvědomil si, že ta skála bude pomníkem „strejdy“ Drbala i Franty Svátka.

„Strejdo, až budete mít zase nějakej nápad...“, řekl Franta koutkem úst.

„No tak co?“

„... tak si ho nechte zajít.“

„Myslím, že už jich moc nestihnu. Sakryš, to jsem to vyved. Já myslel, že budou vyvedený z míry, ale oni ne. Mají holt v těch popravách rutinu.“

Franta si nestačil uvědomit dosah té strašné události. Zběhlo se to tak rychle, že nestačil všechno pochopit: tajný objekt, obrněný vlak, svařování skály, esesáci... a nakonec poprava.

Tolik poprav už okupanti vykonali, že si nedají pokoj ani na konci války!

„Hej Hansi, uděláme si foto. Rozloučení s Bertou! Tak dlouho jsme tu kroutili vojnu a teď je konec. No tak, Hansi!“

Jeden esesák vytáhl z kapsy leiku a mával na svého druhá s vodnatelnýma očima. Ostatní esesáci živě souhlasili a seskupili se vedle Franty a Drbala, kteří zatím už došli ke stěně.

„Smějte se, smějte se, vesele, vesele!“ volal esesák-fotograf, špulil ústa, koulel očima a vyplazoval jazyk, aby vyvolal náležitě legrační atmosféru. Esesáci se hihňali, když tu se z nitra hory ozvalo další dunění a střelba.

„Řekněte jim tam, ať toho nechají, člověk je z toho nervózní,“ vykřikl někdo. „Musej odpravovat mukly zrovna teď, když se fotografujeme?“

Odpravovat mukly? říkal si Franta. Co to znamená. Muklové jsou... vězňové. Esesáci v nitru skal popravují otroky, které přestali potřebovat. Demoliční četu.

„Tak pozor, vyletí ptáček!“ volal veselý fotograf. „Až řeknu tři, tak cvaknu a pak si dáme pic, pic. Pozor, jedna, dva... tři!“

V tu chvíli se ozval ohromný výbuch, který otřásl skálou, esesáky i betonovou budovou. Franta uviděl nějaké modré světlo a pak byla tma.

Otec

„Mazej!“ křikl Frantovi do ucha strejda Drbal.

Franta neviděl na krok, všude se valil temný dým. Kolem praskaly výstřely.

Kouř se na chvíli roztrhl a před Frantou a Drbalem stál esesák s vodnatelnýma očima.

Byl vyjevený, nevěděl, co se kolem něho děje. Nikdy se to nedověděl, protože dřív, než se stačil rozkoukat, ho Drbal praštil kamenem do hlavy. Ještě stačil sebrat ze země pistoli walter.

Třemi skoky překonali vzdálenost, kterou museli projít pod napřaženou hlavní esesáckého samopalů, tu vzdálenost, která měla být jejich poslední cestou.

Vběhli do chodbičky. Na prahu se Franta ohlédl a viděl, že se temný dým rozptyluje, že několik esesáka leží na zemi bez známek života a jiní se schovávají po koutech a střílejí někam nahoru, snad do stropu.

Nebyl čas na rozmyšlení, kdo asi přepadl popravčí četů, kdo spustil na esesáky palbu a kdo na ně hodil granáty. Není vyloučeno, že útok neměl žádnou souvislost s připravovanou popravou, protože granáty dopadly zřejmě naslepo – mohly snadno zranit Frantu i Drbala. Naštěstí se to nestalo a uprchlíci teď běželi vstříc novému dobrodružství. Tentokrát věděli, co je čeká na konci chodby – obrněný vlak.

Kdesi vpředu znovu třesky výstřely, vzduch tam tedy nebyl bezpečný. Uprchlíci však neměli na vybranou. Vpředu je nebezpečí, zato vzadu je jistá smrt.

K jejich překvapení vlak v tunelu nebyl. Hitlerovci ho asi odsunuli jinam.

Chvilku váhali, zda se mají dát vpravo, ven ze skal, anebo zda se mají pustit hlouběji do tunelu. Střelba se ozývala zleva, zřejmě se tam bojovalo. Museli tam tedy být našinci, kdo jiný by proti esesákům zvedl zbraň.

Nepřemýšleli dlouho a dali se vlevo.

Po padesáti metrech se zastavili.

Spatřili dva esesáky, jak utíkají po kolejišti a nesou těžký kulomet – jeden vlekl podstavec a druhý zbraň.

„Ty levého, já pravého,“ zašeptal Drbal a jeho walter vyplivl první chuchvalec ohně a kouře. Esesman upustil kulomet, pomalu se otáčel, ale pak se skácel naznak. To už Franta vytáhl svou zbraň, pečlivě namířil a vystřelil. Netrefil, vystřelil Drbal, ale také bezvýsledně. Esesák hodil podstavec na zem a dal se na útěk.

„Za ním,“ velel Drbal a hnál se po kolejích kupředu. V běhu

vystřelil, ale znovu minul a esesák uskočil do výklenku ve stěně a zmizel.

Uprchlíci, kteří se teď stali pronásledovateli, doběhli ke kulometu.

„To je český kulomet, ti rošťáci nám ho sebrali. Ale teď jim ten kulomet zatopí,“ pochvaloval si Drbal a uchopil zbraň do svých silných pařátů. Franta si naložil těžký podstavec na záda a oba klusali kupředu. Hluk boje se už ozýval zcela zřetelně a oba slyšeli německé povely a výkřiky.

Doběhli do podobné dvorany, jaká byla hned za vchodem do podzemí. Tato však byla podstatně nižší, její strop byl šest sedm metrů nad zemí. Koleje procházely dvoranou a mizely v protějším tunelu. U stropu byl kolejový jeřáb a stály tu vykládací rampy. Frantovi to připomnělo Hurbanku – vypadalo to tu jako v továrně nebo v nějakém skladu. Na rampách byly další kolejnice, tentokrát úzkorozchodné, zřejmě pro ruční vozíčky na přepravu materiálu. Několik vozíčků bylo převrženo a za nimi se skrývali vojáci v černých uniformách SS a stříleli do tunelu. Tam vyrostla barikáda, za ní se krčilo několik postav a vyšlehovaly odtud plamínky.

„Kde je obrněný vlak?“ řekl Franta polohlasně.

„Postavili barikádu hned potom, jak odjel,“ řekl Drbal.

Sňal Frantovi podstavec kulometu ze zad, postavil třínožku na zem a upevnil na ni kulomet. Bez váhání kulomet nabil, pečlivě namířil a spustil strašlivou palbu.

Dvoranou proběhla olovená smršť. Esesáci si zatím nevšimli, že mají nepřítele v zádech, zato teď si tím mohli být jisti. Někteří se pokusili o útek, ale ty kosily střely obránců barikády. Několika mužům SS se podařilo uprchnout, ale většina z nich zaplatila za nepozornost životem.

Franta nikdy neviděl kulomet střílet. Drbal mu připadal jako slévač nebo soustružník při pilné práci; prázdné nábojnice stříkaly ze závěrové komory kulometu a zvonily o podlahu, z kulometu se kouřilo a jeho hlaveň chrlila půl metru dlouhý svazek žlutého plamene. Chlapci se zdálo, že Drbal pálí hodinu, ale ve skutečnosti střílel jen několik vteřin.

Pár vteřin je dost dlouhá doba na to, aby se situace naprosto změnila. Černí obléhatelé byli rozprášeni a obránci barikády, kteří

dosud ztráceli naději, spustili radostný jásot.

Vylezli na barikádu. Bylo jich tam sedm. Všichni byli oblečeni do civilních šatů, šedivých, pomačkaných obleků. Byli bledí a pohublí. Běželi Frantovi a Drbalovi vstříc.

Z tunelu se ozvalo hluboké hučení, či spíše brumlání. Obránci barikády se ohlédlí a jeden z nich ukázal někam stranou a křikl:

„Utíkejte, tam!“

Blížil se obrněný vlak.

Drbal se rozběhl, jak rychle uměl, a také Franta vzal nohy na ramena. Doběhli poslední do ústí chodby, kterou jim ukázal vůdce barikádníků. Ještě zahlédl první vagón ocelové obludy, zaslechl kulometnou dávku a pak pádil dál bludištěm kamenných chodeb.

Byl to hotový labyrint. Tady už nebyly žádné tabulky, jen po stěnách se táhly elektrické kabely a každých deset metrů byla na stropě připevněna lampička v drátěné síťce. I to Frantovi připomnělo nějakou továrnu. Podobně to vypadalo v Hurbance v kotelně.

Barikádníci utíkali pár metrů před nimi. Jejich vůdce běžel poslední, občas se ohlížel, jako by se chtěl přesvědčit, že jejich zachránci se v motanici chodeb neztratili.

Proběhli otevřenými železnými vraty. Tady se barikádníci zastavili a horlivě zavírali ocelové dveře. Pak teprve si oddychli.

„Nazdar, kamarádi,“ vyhrkl jejich vůdce. „Jak jste se tu octli? Jste zvenku, že?“

Díval se na Frantu a na Drbala jako na lidi spadlé z Měsíce. Franta přisvědčil a zeptal se:

„Kdo jste vy?“

„Muklové,“ usmál se hořce ten muž. „Já jediný jsem Čech, Vladimír Havel se jmenuju. Tohle je Polák, tohle Rus, tihle dva jsou Němci. Jsme tu ve skále zavření už dva roky. Předtím jsme byli v rajchu... Samí inženýři. Slaboproudaři. Němci nás donutili dělat elektroniku pro jejich letadla a rakety. Tady ve skále byla továrna na elektroniku. Němci ji už čtrnáct dní likvidují. Dnes ráno odvezli materiál a pak nás chtěli oddělat. Podařilo se nám dostat se ke zbraním a pokusili jsme se bránit. Dostali by nás, ale přišli jste vy...“

Drbal se podíval na Frantu. Ten byl celý červený vzrušením. Něco ho napadlo. V téhle záležitosti hraje pořád roli elektronika.

„Neutekli odsud dva muži?“

„Ano, utekli. Ty je znáš?“

„Znám, znám!“ Franta křičel. Spadla z něho tíže nejistoty.

Od chvíle, kdy ho Petr zasvětil do tajemství Baťhovy skryše, mu celá záležitost vrtala v hlavě. Že by někdo objevil tak důležitý a složitý vynález v dřevěné hlídačské boudě továrny KARBO...? To bylo nepravděpodobné.

„Utekli dva muži a odnesli s sebou vynález miniaturní elektronky... Víím, kde jsou.“

„Jsou naživu? Je jim dobře?“

„Viděl jsem je před čtrnácti dny... nebo před třemi týdny? Už se mi to plete. Dařilo se jim dobře.“

Drbal se na Frantu díval s úctou. Pochopil, že Franta pracoval v odboji, a představoval si, jak to asi bylo těžké pro šestnáctiletého chlapce.

„Lojzo, jak se vlastně jmenuješ?“ zeptal se strejda Drbal.

„Franta Svátek,“ odpověděl chlapec.

Ostatní vězňové stáli kolem svého vůdce a zvědavě mu kladli otázky. Trpělivě jim vysvětloval, o čem si povídal s Frantou, a když jim řekl o osudu dvou uprchlíků, posluchači zajásali.

„Jak se ale dostaneme pryč my?“ zeptal se Drbal.

„To je špatný,“ řekl inženýr Havel. „Odsud je jediný východ. Za těmito dveřmi...“ ukázal na ocelová vrata, která s takovou pečlivostí uzavřel. „Tam jsou esesáci.“

„Musíme tu čekat do konce války?“ zeptal se Franta nevěřícně. „Třeba odejdou...“

„Třeba,“ řekl inženýr Havel suše. „Ale můžou nám vypnout proud, můžou nám sem pustit ventilací otravné plyny a můžou sem napustit vodu. Na to všechno jim stačí sotva pět minut. To do konce války stihnou.“

Šli pomalu chodbou, až zabočili do velké místnosti, zařízené jako laboratoř. Všech devět odsouzenců usedlo na židle.

„Tady jsme tajně vyvíjeli tu tvoji elektronku, Franto,“ vysvětloval inženýr Havel se smutným úsměvem. „Ještě nejsme na konci, ale věřím, že už to máme v hrsti. Klukům se podařilo zmizet a vzali s sebou v hlavě všechno, co mohli. Učili se nazpaměť dlouhé vzorce,

schémata zapojení... Chápeš, nemohli si s sebou vzít papíry. Útěk jsme zorganizovali my všichni. Pomáhal nám jeden člověk, prý je odvede z lomu. Jmenuje se Fišer.“

„Fišer!“ vyhrkl Franta společně s Drbalem. „Měl jsem za úkol Fišera sledovat.“

„K nám se choval výtečně,“ řekl inženýr Havel prostě. „Navázali jsme s ním spojení přes Jeana Dutruka,“ ukázal na jednoho z obou Francouzů. „V prádelně pracoval jeden odbojář, který se s námi stýkal a věděl o továrně. Nasadili ho sem komunisté. Přímo před nosem esesáků pronášel zprávy a vzkazy. Pak se sem dostal Fišer. Znal to tady jako své boty, vyznal se v každé chodbě. Znal taky hlídkový systém esesáků, prostě všechno. Zahrabal oba naše kamarády do drtě a Němci je vyvezli s hlušinou ven.“

„Setkal se Fišer s tím soudruhem v prádelně?“

„Pokud vím, tak ne. Brzy po útěku ho zatklo gestapo a už jsme ho neviděli.“

„Třeba ho udal Fišer...,“ zabručel Franta pro sebe, ale inženýr Havel ho slyšel.

„Proč myslíš? Ty ho podezíráš? Ale on opravdu vyvedl naše soudruhy ven!“

„Může to být čestný člověk, ale třeba měl jenom zájem na vašem vynálezu. Potřeboval, aby venku byli lidé, kteří znají tajemství vynálezu. Tady uvnitř ho nikdy nemohl dostat. Věděl, že vy byste ho nikdy nevydali.“

Inženýr Havel přikývl.

„Jistě, my jsme zavření už tolik let, že jsme si na hrozbu smrti zvykli. Stejně jsme víc mrtví než živí.“

„Fišer ale neví, kde soudruzi jsou. Naším se podařilo Fišera zmást a on teď neví, kde se schovali. Věřím, že udělá všechno pro to, aby to zjistil ještě před koncem války. Až přijde Rudá armáda, jeho šance nebudou stát za nic.“

„Možná ale, že je to opravdu čestný člověk,“ namítl inženýr Havel.

„Pak se mu půjdu omluvit a pokloním se před ním po pás,“ řekl Franta a Drbal zamyšleně mnul svůj hrbolatý nos.

Nově příchozí se seznámili s ostatními vědci. Zvláště dychtivě se

vyptával na novinky zvenčí Rus, inženýr Gilzin z Charkova. Začervenal se radostí, když mu Franta pomalou češtinou vyprávěl, že Rudá armáda bojuje v ulicích Berlína, že padla Budapešť a Vídeň a že fašisté melou z posledního.

„Zbývá Schörnerova armáda v Čechách,“ dodal Franta.

Gilzin se široce usmál.

„Éto ničevó, takových armád jsme už vyřídili. O jednu víc nebo míň – vsjo ravnó.“

Franta se zasmál. Rus měl asi pravdu, ale chlapec se nemohl zbavit tísně při pomýšlení na ty po zuby ozbrojené esesáky, na obrněné vlaky, tanky a celou tu vojenskou sílu, která se do dnešního dne roztahuje na celém území takzvaného protektorátu.

Čas plynul a Němci dosud nevypnuli proud ani nenasytili vzduch otravnými plyny. Asi měli jiné starosti než likvidovat vzpouru sedmi lidí, teď už devíti zoufalých civilistů.

Jak inženýr Havel vysvětlil, Němci demontovali celou továrnu a chtějí ji převézt do Alp. Ty nejdůležitější věci chtějí schovat tady, u Prahy, někde ve skálách. Dělali s tím velké tajnosti. Vyčlenili na to velkou skupinu vězňů, byli mezi nimi také vědci, ale nikdo se nevrátil a Havel byl přesvědčen, že Němci své vězně povraždili.

„Já asi vím, kde ty věci mají,“ řekl Franta. „Viděli jsme, jak svařovali autogenem skálu.“

„Cože?“ vyprskl Havel. „Co je to za nesmysl, copak to jde, svařit skálu autogenem?“

„Nejde, já vím,“ bránil se Franta. „Nebyl to opravdový autogen, ale nějaký přístroj. Skála byla celá červená a tekla jako vosk.“

„Je to pravda pravdoucí, pane inženýr,“ potvrdil Frantova slova starý Drbal. „Ve skálách žiju odmalinka a kamenu rozumím jako ničemu jinému. Ale něco takovýho jsem nikdy neviděl, namouduši, ať mě čert vezme!“

Vtom zhaslo světlo.

Gilzin pronesl několik pěkných ruských kleteb, chvílku šramotil a rozsvítil malinkou žárovku. Připravil se na tento případ a obstaral zásobu baterií a žárovek. Mohou takhle vydržet třeba týden.

Horší bylo, že ustal šumot ventilace a v místnosti bylo stále větší horko.

„Ovšem,“ vyhrkl Havel, „nemůžou pustit dovnitř vodu ani plyn, protože by to odskákali stejně jako my. Mohli ale odpojit naši ventilaci. Neotrávíme se, ale udusíme. Ledaže by se – něco stalo.“

Gilzin vstal a vyšel z místnosti. Ostatní sotva věnovali pozornost jeho odchodu.

„Mohli by dveře vyrazit pancéřovou pěstí,“ ozval se Jugoslávec Stanko Čopič.

„Kdepak, budou se bát, že jim tunel spadne na hlavu. Víš, jakou paseku dovede taková pancéřová pěst udělat? Počkají si, až se sami udusíme. Nemusejí ani hnout prstem, stačí čekat,“ řekl Polák.

Nikdo z přítomných na sobě nedal znát strach. Hovořili o tom věcně, jako o nějakém vědeckém problému, k němuž zatím nenašli řešení. Snad ani žádné řešení nenajdou a pak – zemřou. Bylo to prosté.

Otevřely se dveře a vstoupil Gilzin. Nesl dvě hadice.

„Akumulátorovna je v pořádku,“ řekl. „Elektrolyticky rozložíme vodu na kyslík a vodík. Kyslík budeme dýchat a vodík zatím budeme izolovat v těch velkých skleněných poklopech, které jsou v hale D.“

Mluvil tak klidně, jako by ve škole přednášel o elektrolýze. Franta si ze školních let dobře vzpomínal, že vodu lze elektricky rozkládat, nikdy ho ale nenapadlo, že na tom jednou bude záviset jeho život. To by se pan učitel Horáček, obávaný chemik, divil, kdyby to věděl.

Franta šel s Gilzinem instalovat zařízení. Požádal o tuto čest ostatní a ti s úsměvem svolili.

Akumulátorovna byla umístěna v nízkém betonovém bunkru. Na masivních stolech z dubového dřeva stály skleněné desky a na nich byla nepřehledná baterie akumulátorů, navzájem spojených dráty. Vzduch tu čpěl kyselinou a byl nasáklý vlhkem.

Gilzin natáhl kabel do chemické laboratoře, kde ve velkých skleněných nádobách pracně improvizoval přístroj na rozklad vody. Od jedné elektrody odváděl kyslík, od druhé vodík. Ten pak jím pod veliký skleněný poklop, odkud vývěvou odsál vzduch.

„Jak dlouho s tím vydržíte?“

„Dlouho ne,“ řekl Gilzin. „Spustíme to až vydýcháme všechen vzduch. Prodlouží nám to život o pár hodin, ale kdo ví, třeba právě těch pár hodin nám zachrání kůži.“

Byly to dlouhé hodiny napětí. V prostorách podzemních laboratoří bylo stále větší horko a dusno. Všechny rozbolela hlava. Zčervenaly jim oči. Těžce dýchali otevřenými ústy a pot se z nich lil proudem.

Nikdo však nechtěl první dát Gilziniovi pokyn, aby spustil elektrolytický přístroj. Všem bylo jasné, že to bude poslední záchrana, poslední naděje, a chtěli oddálit chvíli, kdy bude nutno po tomto prostředku sáhnout. Pak omdlel starý Drbal.

Německý inženýr, antifašista, který seděl v koncentráku už jedenáct let, vstal a beze slova šel do laboratoře spustit přístroj. Kyslíkovou hadici vsunuli starému muži do úst. Drbal za chvíli otevřel oči.

Pak se střídali v nadechování z hadice. Bylo to namáhavé, každý se musel nadechnout a pak zadržet dech, aby počkal, až na něj znovu přijde řada. Franta by nikdy neuvěřil, jak dlouho to trvá, než se nadýchne osm mužů. Měl pocit, že se mu roztrhne hrud'. Ve spáncích mu hučela krev. Pokoušel se ošálit vlastní plíce tím, že pomalu vypouštěl vzduch z úst, ale to byla chabá náhražka za pořádné dýchání.

Jednou se pokusil nadýchnout vzduchu z místnosti. Bylo to, jako by mu někdo přitiskl na ústa hrst peří. Zakuckal se a bezmála omdlel, naštěstí mu Dutruc přistrčil hadici k ústům a Franta se mohl nadýchnout. Měl dojem, jako by dýchal na horách ten nejlepší a nejčistší vzduch světa. Necítil, jak hadice páchne gumou a olejem.

Pohled na hodinky ukazoval, že zajatci sedí v podzemí už deset hodin. Byly dvě hodiny ráno, venku tedy musela být hluboká noc.

Gilzin několikrát odešel, aby doplnil vodu do elektrolyzéry a aby vodíkovou hadici strčil do nového poklopu. Jednou se nevrátil.

Muži na sebe úzkostlivě hleděli. Pak se německý inženýr Windelband pořádně nadýchl z hadice a šel Gilzina hledat.

Gilzin ležel na chodbě, tváří na betonové podlaze. Ruce měl rozhozené. Windelband ho uchopil pod rameny a vlekl ho k soudruhům. Potácel se, před očima měl černo a srdce se mohlo tou námahou rozskočit. Bezmála ztratil vědomí, když k němu přispěchal Čopič, odstrčil ho a vystřídal. Windelband se potácivými kroky vrátil do místnosti a dlouho to trvalo, než se jakžtakž vzpamatoval.

Když přišel k sobě, shledal ke své hrůze, že Gilzin leží dál na

podlaze a že ostatní na jeho tělo hledí s nevýslovným smutkem v očích. Byl mrtev.

Dutruc si ukázal na srdce, když k němu Windelband obrátil tázavý pohled. Gilzinovo srdce nevydrželo tu námahu.

Uplynulo dalších třicet minut. Drbal omdlel podruhé. Druhý Francouz, Maurice de Bruce, měl naštěstí jisté lékařské znalosti a masáží srdce přivedl staříka opět k životu.

Byly tři hodiny ráno, když se ukázalo, že nešťastníci mohou vydržet už jen hodinu. Pak zemřou.

Inženýr Havel sáhl do náprsní kapsy, vytáhl zápisník a pero a začal něco psát. Pak vytrhl papír ze zápisníku a podal ho Frantovi. Bylo na něm napsáno:

Nemůžeme mluvit, proto musím psát. Zápisky naší výzkumné skupiny jsou skryty v duté noze pracovního stolu, který stojí v rohu této místnosti. Chci, abys ty i tvůj přítel Drbal znal tajemství skryše. Možná že právě ty přežiješ.

Franta se rychle podíval do rohu. Stál tam docela obyčejný stůl se silnými dřevěnými nohami. Jedna z nich tedy byla dutá, skrývala materiál, o který mělo gestapo takový zájem. Nejdůležitější vědomosti znali dva uprchlíci, s nimiž se Franta setkal u Bařhy. Kompletní dokumentace však byla zde, v srdci hitlerovského hnízda, pohřbena tisíci tun skály, v rukou lidí, kteří možná budou za krátkou dobu mrtvi.

Havel si vzal lístek zpátky, automaticky sáhl do kapsy a vytáhl zápalky. Škrtl, hlavička zaprskala a ihned zhasla. Havel se smutně usmál – tady nemohlo nic hořet. Roztrhal tedy lístek na malé kousky a zbytky rozdupal podpatkem.

Většina mužů už měla zavřené oči. Všichni byli smrtelně bledí a jen chabě čas od času vztáhli ruku, aby uchopili hadici s kyslíkem. Životadárného plynu bylo stále méně.

Také Franta zavřel oči, protože se mu zdálo, že ho vyčerpává držet víčka otevřená. Nevěděl, zda je měl zavřené deset minut, nebo deset let. Mechanicky se nadechoval z hadice a předával ji dál.

Pak pocítil na tváři chlad. Zprvu si to neuvědomoval, stejně jako si neuvědomoval kovový hluk, který sem doléhal z chodby. Nerozeznával zvuky zvenčí a hukot zkažené krve, která mu kolovala

žilami a působila mu nesnesitelnou bolest v celém těle.

Nevšiml si tedy, že ventilátory se znovu rozběhly. Změnu si uvědomil, až když měl náhlý pocit lehkosti a svěžesti. Jako by se vznášel, létal nad oblaky a slunce svítilo, jasně a hřejivě... Bezděky se nadýchl – a do plic mu vstoupil čerstvý, voňavý vzduch, chladný a laskavý, lepší než vzduch lesní, prosycený vůní pryskyřice, nebo ostrý vzduch mořského pobřeží. Otevřel oči.

Před ním stál pan Fišer a tvářil se velmi starostlivě.

„Chlapci, vzpamatujte se, musíme pryč! Rychle pryč!“

Jeho slova vzbudila z mátožného stavu i ostatní. Otevřeli oči a zírali na něho jako na zjevení. Inženýr Havel později vyprávěl, že v té chvíli si myslel, že je mrtev a že si pro něho přišla smrt.

Vzduch sem teď proudil ventilací i otevřenými dveřmi. Windelband, který byl právě na řadě a sál poslední zbytky kyslíku z gumové hadice, nedůvěřivě pohlédl na své soudruhy a zkusmo se nadýchl. Zatvářil se tak blaženě, jako by se napil nejlepšího vína, a pak hodil hadici na zem a zuřivě po ní dupal. Bylo to trochu nespravedlivé, protože bez hadice by inženýr Windelband sotva mohl po něčem dupat, ale snad jenom Fišer shledal jeho počínání naprosto nepochopitelným.

Síla se jim vracela každou vteřinou, ani Drbal už nevypadal tak špatně. Když přišli k sobě, jejich pozornost se soustředila na Gilzina...

Obětoval za ně život. Srdce mu selhalo ve chvíli, kdy podnikal nebezpečnou cestu otráveným prostředím, dusivou atmosférou...

Každý z jeho druhů ji mohl vykonat, ale on by asi nepřipustil, aby místo něho šel někdo jiný. Windelband neváhal ani na okamžik a šel mu pomoci. Nescházelo mnoho a potkal ho stejný osud jako nešťastného inženýra z Charkova. Němec pomáhal Rusovi, zatímco končila nejstrašnější válka lidských dějin, v níž zahynulo tolik Rusů a tolik Němců, v níž milióny ztratily život ve válečném víru, roztočeném lidskou chamtivostí po penězích, roztočeném žraloky kapitálu, kteří nastrčili zločince Hitlera, aby utopil jejich nepřátele v krvi.

Ti lidé, kteří strávili tolik roků v hitlerovském žaláři, dobře chápali, že v tomto zápase nevede hranice mezi národy, ale že je

jinde: mezi utlačenými a utlačovateli, mezi vykořisťovanými a vykořisťovali. Ruský dělník se mohl dobře shodnout s německým dělníkem a zde německý inženýr nasadil život pro inženýra ruského. Jeho oběť byla marná, nadarmo riskoval, inženýru Gilzinovi už nemohl pomoci.

Venku na chodbě se ozvaly kroky. Někdo sem šel, nebo spíš běžel. Pak se objevil ve dveřích.

Byl to vysoký muž, asi pětáctýřicetiletý, štíhlý, jeho rysy byly velice výrazné. Jeho úzký rovný nos čněl kupředu jako zobák. Rty měl úzké, přísné a kolem nich hluboké brázd. Byl bledý a pleť měla podivný lesk vydělané kůže. Vypadalo to, jako by to opravdu byla vydělaná kůže a muž měl na obličeji masku.

Byl oblečen do uniformy sturmbannführera SS. Kolem krku měl stužku s železným křížem a dubovými ratolestmi – vyznamenání, které dostávali ti nejsurovější hitlerovští zločinci. Z jeho čepice se zubila stříbrná esesácká lebka. Franta v něm poznal svého otce!

Nemohl se mýlit, podoba jeho otce mu vyvstala před očima. Byla oživena nedávným pohledem na Fišerovu fotografii. Ano, byl to on.

Esesman klidně pohlížel na skupinu mužů před sebou. Jeho pohled na chvíli utkvěl i na Frantovi. Zřítelnice se na zlomek vteřiny rozevřely a snad i jeho ústa ztratila na okamžik ten tvrdý výraz. Vzápětí však důstojník SS zabodl své ostré zraky do Fišerovy měkkýší tváře.

Franta se bezradně podíval na Drbala a jeho zoufalství vzrostlo, když na Drbalově vyjeveném obličeji přečetl, že i stařík esesmana poznal.

Bylo to tak: Frantův otec byl esesman.

Muž v černé uniformě

Obyvatelstvu utlačené Evropy připadali fašisté jako jednolitá masa hrdlořezů, kteří se vrhli na bezbranný svět, aby ho vyvraždili a vykradli.

Smrt však měla mnoho jmen.

V pozadí stál lesklý, uhlazený svět obrovitých průmyslových celků, jako byl Krupp, Siemens, I. G. Farben. Tento svět zplodil fašistické zlo; svými penězi tak dlouho zahřívával vejce zla, až se vylíhl hitlerovský fašismus.

Nositelům fašismu v Německu byla nacionálně socialistická strana v čele s Adolfem Hitlerem, Martinem Bormannem, Heinrichem Himmlerem a „mistrem lží“ Josefem Goebbelsem. Tito lidé vnukli miliónům Němců myšlenku, že německý národ je vyvolen ke světovládě a že hlavním nepřítelem lidstva, a Němců zvláště, jsou komunisté.

Fašismus stál na dvou nohách. Jednou byly ozbrojené síly, druhou představovala policie.

Desítky miliónů lidí povraždil wehrmacht – pozemní armáda, nezměrná utrpení zavinilo letectvo – luftwaffe a postrachem se stalo námořnictvo – kriegsmarine, zvláště pak ponorkové loďstvo.

Také policejní moc měla mnoho jmen, mnoho tváří.

Vedle kriminální policie, která skutečně pronásledovala zločin, nejhorší pověst měla politická policie – gestapo. Mělo prsty všude, kam vstoupila armáda. Ve stopách prvního sledu se hnali gestapáci a podle předem připravených seznamů zatýkali a posílali do vězení a na smrt pokrokové lidi, zejména komunisty.

Armáda měla své plní četnictvo, vojáky „s plechovými štítky na prsou“, gestapáky v uniformách, kteří potlačovali nejkrutějšími způsoby každý pokus o odpor uvnitř armády. Půdu gestapa a armádě připravovala ohromná smečka špiónů, organizovaných ve vyzvědačské službě abwehr. Tito lidé připravovali útok proti Československu, Polsku i Sovětskému svazu, oni umožnili úder proti Francii, Belgii, Norsku a dalším zemím.

Fašisté ale nedůvěřovali nikomu, nevěřili jeden druhému, a proto stejně jako gestapo kontrolovalo kriminální policii, i abwehr měl svého hlídače – sicherheitsdienst, známý pod zkratkou SD.

Na pomezí těchto zločineckých organizací tu stály – nadány takřka neomezenou mocí – jednotky SS, napůl armáda, napůl policie.

Hitler je založil ještě dříve, než se v roce 1933 dostal k moci. Seskupil v nich smečky svých nejfanatičtějších stoupenců a po

příchodu k moci vytvořil z původních malých, pololegálních jednotek celé divize.

Přesvědčoval Němce, že jsou nadlidmi; příslušníci SS pak byli „Nadněmci“. Po vyhrané válce se Němci měli stát pány světa. Příslušníci SS se měli stát pány Němců. Bylo jim dovoleno vše – za předpokladu, že budou fanaticky poslušni rozkazů svých pánů, Adolfa Hitlera a Heinricha Himmlera. Byli všude, kde se vraždilo ve velkém. Vojáci wehrmachtu byli spolehliví jen na hrubou práci – byli mezi nimi i dělníci a rolníci, ve kterých, jak se fašisté obávali, se mohlo ozvat svědomí. Esesmani svědomí neměli. Oni vybudovali Osvětim a Buchenwald, oni vykonávali masové popravky na Ukrajině a v Polsku, oni vypálili Lidice a Oradour.

Ke konci války se do jednotek SS dostávali i příslušníci neněmeckých národů. Byli mezi nimi Belgičané, Norové i Francouzi, a k lítosti a hněvu nás všech se tam dostali i někteří Češi.

Češi a Slováci nenáviděli příslušníky SS. Ne náhodou to byli Češi, kteří v Kobylisích spáchali atentát na Heydricha, jednoho z nejvyšších velitelů SS. Přesto se mezi nimi našli lidé, kteří se k černým vrahům s lebkami na čepicích přidali.

Při pohledu na otce v esesácké uniformě Franta doslova zkameněl. Litoval, že se Fišer neopozdil o čtvrt hodinky. Litoval, že přežil ty strašné hodiny a že si nezachoval vzpomínku na otce jako na člověka čistého, statečného a čestného. Tak proto o něm nebylo nic slyšet, proto o něm máma nechtěla mluvit. Asi tušila, co se s ním stalo. Otec zcela prostě přešel na druhou stranu barikády, přidal se k fašistům a zvolil tu nejhorší vlajku, vlajku SS.

Opravdu nebylo pochyb, že je to on. Drbal beze slova domluvy otce poznal a také Fišer na něho hleděl jako na zjevení. Pohled na řadového esesáka by tohoto protřelého, zkušeného muže nevyvedl z míry, ale zjevení tohoto muže ho zarazilo.

Kde se tu vzal, proč přišel?

Možná že přišel za Frantou, že si ho chce vzít, že ho chce unést. Kam? Asi do amerického zajetí, kam směřovaly touhy všech nejhorších fašistických vyvrhelů. Americká armáda pro ně znamenala vysvobození, zatímco Rudá armáda přinášela spravedlivý trest.

Ne, Franta s otcem nepůjde. Rozhodl se pevně a jeho pravice se

pomalou sunula pod sako. Tam skrýval waltrovku, opakovací pistoli s ostrými náboji, o nichž jistě netušil, že je nabíjí do zbraně proto, aby jich užil proti vlastnímu tátovi.

Táta... ne, nesmí na toho člověka myslet jako na „tátu“, třebaže v duchu vyslovoval to milé slovo.

Otec se však o Frantu nestaral. Zavadil o něho pohledem, to ano, ale jak řečeno, hlavní zájem věnoval Fišerovi.

Stál bez pohnutí, jako by čekal, co Fišer udělá. Ten náhle vyrazil, a dřív než se otec stačil pohnout, vrazil do něho ramenem a dal se na útěk.

Esesman se rozběhl za uprchlíkem a Franta vytáhl pistoli. Za ním!

Fišer kličkoval chodbami, ale esesman byl zřejmě stejně dobrý znalec zdejšího podzemí jako on. Nenechal se splést, prohlédl každou kličku a vždycky si dovedl nadběhnout.

Frantovi dalo moc práce je sledovat, někdy se mu ztratili a jenom hluk jejich kroků ho přivedl na stopu.

Fišer prchal jako myš před kočkou. Zdálo se, že esesman si s ním hraje, že by ho mohl chytit v každém okamžiku, ale že záměrně prodlužuje jeho hrůzu.

Ta totiž byla jasně čitelná na Fišerově obličejí. Možná že zjevení samotného Himmlera by Fišera nepoděsilo tak jako příchod Frantova otce.

Franta se pevně rozhodl, že zbraně použije – proti vlastnímu otci. Ne, ten člověk zradil a Franta s ním nemá nic společného. Nelze odpustit někomu, kdo na sebe oblékl uniformu smrti. Lidice, Ležáky, Terezín byla jména, která nesmí být zapomenuta, která je třeba mít stále na paměti, když uvažujeme o tom, zda si viníci zaslouží odpuštění, nebo trest.

Franta nechce otce ve stejnokroji SS. A pomůže tomu člověku na útěku i za cenu, že na otce vystřelí.

Tak si to v duchu říkal. Neodvažoval se pomyslet, že by otce zabil. Tak dlouho na něho vzpomínal, vykresloval si ho v duchu v nejkrásnějších barvách, a teď se jeho mysl vzpírala myšlence, že by mu mohl ublížit. Ale jak proti němu užije zbraně, aniž mu ublíží? To je přece nesmysl...

Franta měl hrdlo stažené zoufalstvím, ale vytrval a přímo letěl ve

stopách obou mužů, uprchlíka a pronásledovatele.

Doběhl je v okamžiku, kdy se Fišer pokusil schovat v laboratoři a kdy esesman volným krokem přicházel ke dveřím.

To byla ta místnost, kde nešťastný Gilzin zřídil svou výrobní kyslíku, zařízení, které jim všem zachránilo život.

Ze dveří dosud vedla hadice. V místnosti stál elektrolyzátor, zcela prázdný. Všechna voda byla spotřebována na výrobu kyslíku.

U stěny stála řada velikých skleněných zvonů. Tam byl vodík, druhá plynná složka vody.

„Martine, ne...“ vyhrkl Fišer a ustupoval ke zdi.

„Pojď sem,“ řekl klidně otec.

Při zvuku jeho hlasu sebou Franta znovu škubl. Ovšem, byl to otcův hlas, pamatoval si ho přece deset let...

„Podívej, tam...“ ukázal Fišer na Frantu.

Esesman se klidně ohlédl.

„Jdi pryč, Františku,“ řekl tichým hlasem. „Jdi pryč.“

Franta jektal zuby a pozvedl ruku s pistolí. Otec se smutně usmál, ale nehnul ani rukou. Fišer vytřeštil oči a sunul se podle stěny, aby nebyl v nebezpečí zásahu. Otec se obrátil k Frantovi hrudí a pomalu ustupoval.

„Jdi pryč,“ řekl znovu.

Franta vystřelil.

V okamžiku výstřelu otec uskočil stranou. Viděl o zlomek vteřiny dříve, že chlapec vystřelí, a stačil zareagovat. Střela ho minula o deset centimetrů.

Žhavý projektil roztříštil skleněný poklop s vodíkem. Kdyby ti tři v místnosti, Fišer, Franta a esesman, měli jen trochu štěstí, nemuselo se nic stát. Neměli štěstí.

Třaskavá směs dvou plynů, kyslíku hnaného ventilátory a vodíku, se vznítila a prudce vybuchla. První výbuch rozmetl ostatní poklopy a celé to ohromné množství vodíku vybuchlo.

Hrozná síla vyzvedla Frantu do výše a mrštila jím o zem.

Když se probral, skláněl se nad ním starý Drbal.

Byla tma a z dálky doléhaly výkřiky a třaskání výstřelů.

„Pojď, chlapče, pojď, musíme odtud,“ naléhal Drbal.

Vzal Frantu pod rameny, postavil ho na nohy. Franta se mátožně

motal a slabým hlasem něco brebtal.

„Pojď,“ domlouval mu Drbal. Pak mu uštědřil pět šest prudkých políčků. „No tak, Františku, vzpamatuj se.“

Políčky přivedly Frantu k sobě.

„Co se stalo?“ zeptal se.

„Nevím, něco vybuchlo. Pojď pryč. Vědátoři utekli, musíme za nimi.“

Po těchto slovech se Franta vzpamatoval. Ovšem, je v podzemní továrně, o vlas unikl smrti zadušením, setkal se se svým otcem – esesmanem, vystřelil a... co dál? V tu chvíli ono „dál“ znamenalo, že musí jednat.

Vzpomněl si na zápisky schované do duté nohy od stolu. Připomněl je Drbalovi.

Drbal si pamatoval cestu.

„Když jsem odcházel, nikdo se stolem nic nedělal, tím jsem si jist.“

Utíkali chodbou a konečně našli dveře místnosti, kde strávili tolik hrozných hodin. Svítilo tu světlo, byl tu klid a mír. Stůl se silnýma nohama ležel povalený na zemi. Jedna noha byla ulomená. Franta ji zvedl a podíval se do dutiny. Byla prázdná.

„Kdo tu byl ještě po nás, strejdo?“

Drbal se zamračil a pokusil se vylovit v paměti obraz místnosti.

„Nevzpomenou si, i kdybys mě zabil,“ přiznal se.

Ale teď už opravdu bylo nutné pokusit se o útěk.

Vedení Drbalovým nosem, jak on tvrdil, snadno našli cestu podzemním bludištěm. Nejdříve došli ke kovovým dveřím, které inženýr Havel tak důkladně zavřel. Někdo je otevřel jako nedobytnou pokladnu. Byly na nich jasně patrné otvory po vrtačce a kolem zámku zela ohromná díra vytvořená hasákem.

To mohl udělat jenom Fišer, který se tak zázračně objevil v poslední chvíli, kdy už docházel kyslík. Že by však nikdo z esesáků dveře nehlídal a nechal Fišera nerušeně pracovat? To bylo podezřelé.

Naproti tomu poslední esesman, kterého viděli, totiž Frantův otec, nijak neskrýval nepřátelské pocity k Fišerovi, a také Fišer prchal, jak ho spatřil.

Jeho hrůza byla nelíčená, žádný herec na světě by nedokázal sehrát něco tak přesvědčivého, jako byl Fišerův úlek a strach.

Uprchlíci se nemohli u dveří dlouho zdržovat. Museli dál. Zdálo se, že podzemní továrna je pustá. Zvuky utichly. Proběhli dvoranu, kde ještě stály zbytky barikády, teď už rozbité obrněným vlakem. Ten tu však – naštěstí – nebyl.

Pustili se do tunelu a záhy našli ústí chodbičky, kterou už dvakrát putovali. Dostali se na plošinku, kde jim hrozilo zastřelení. Ani tam nikdo nebyl. Svítalo, nastával další, zřejmě krásný dubnový den. Nad Prahou se táhla jasně rudá oblaka a někde za nimi se skrývalo slunce. Kolikrát ještě bude muset vyjít, než spatří Prahu opět svobodnou?

Nebyl čas na podobné úvahy. Museli honem odtud.

Jedné věci si však všiml dobře jak Franta, tak starý Drbal: zmizely všechny stopy po podivném „sváření“ horniny. Nebyly tu přístroje, ani ve skále už nebyly žádné stopy po lidské práci. Skalní plocha byla jednodušší, brázděná stopami vrtáků lamačů, kteří tu pracovali před válkou, dokud je Němci nevyhnali.

„Podívej,“ ukázal Drbal dolů. Franta se ohlédl a spatřil dole u rohu betonové budovy přikrčený černý stín. Byl to esesák se samopalem. Naštěstí k nim byl otočen zády a díval se na něco, co neviděli. Franta sáhl po pistoli, ale jeho náprsní kapsa byla prázdná. Uvědomil si, že zbraň pustil, když s ním výbuch udeřil o zem.

„Pojď pryč, znám tu jednu starou lamačskou stezku,“ zašeptal Drbal, drapl ho za zápěstí a táhl z nebezpečného místa. Pak se ozval výbuch a nastala tma.

V hitlerovském žaláři

Frantovi třeštila hlava bolestí. Byl malátný a zdálo se mu, že je v kůži někoho jiného, nemocného a bolavého. Rád by se vrátil do své vlastní. Jeho tělo bylo přece tak mladé, pružné, zdravé a silné!

Kde to jsem? A vtom si s hrůzou uvědomil, že je ve věznici!

Dva gestapáci předali Frantu bachařům a ti ho vlekli po

nesččetných schodech a kovových můstcích. Frantovi se míhaly před očima postavy provázené bachaři, postavy s hadrem v ruce a kbelíkem vody u nohou, vojáci se samopaly... Pak stanul před důkladnými dveřmi, zarachotily klíče. Franta dostal pořádnou ránu do ledvin a vpadl dovnitř.

Na pryčně seděl nějaký člověk. Franta ani nezahlédl jeho tvář, letěl po hlavě, popohánán kopancem bachařovy okované boty. Dopadl na tvář a zůstal ležet na břiše. Podlaha příjemně chladila. Tak začal Frantův pobyt v pankrácké věznici.

Franta byl zoufalý. Byl si jist, že konec války je nedaleko, a přece se na poslední chvíli dostal gestapu do spárů. Kulka může přetřhnout nit jeho života třeba pět minut po konci války...

„Vstaň, příteli,“ ozval se nad ním laskavý hlas.

Nechtělo se mu, podlaha tak příjemně chladila a její chlad uklidňoval, zaháněl bolest a vzpomínky na hrdinskou smrt inženýra Gilzina, na ztrátu svobody, na zklamání s otcem...

„Vstaň, chci ti pomoci...“

Franta se s vypětím všech sil vzepřel na rukou a zvedl hlavu.

Na sklopeném kavalci seděl muž asi pětáctyřicetiletý, dobře oblečený, pečlivě vyholený, s pěstěnými vlasy a nehty... prostě elegán v nejlepších letech. Franta ovšem neměl náladu na oceňování pánské elegance a při pohledu na toho muže ho napadlo jediné: fízl.

„Jak jsi asi uhodl, jsem úředníkem státní tajné policie,“ usmíval se ten pán. „Ale nezoufej, nechci ti ubližovat jako kolegové od gestapa...“

Trochu se ušklíbl, aby dal najevo pohrdání nad „kolegy od gestapa“. Už to, že užil českého názvu pro gestapo, mělo Frantovi naznačit, že tento gestapák je zcela jiný než ti, kteří ho tak brutálně zmlátili a odvezli sem, do pankrácké věznice.

„Chtěl bych se s tebou dohodnout.“

Vstal a pomohl Frantovi usednout na druhý kavalec. Kavalce musely být přes den sklopené, ale pán „od státní tajné policie“ měl výsady a mohl si ve vězení dělat, co chtěl.

Franta se posadil a opřel se zády o zeď. Naštěstí byla také studená jako podlaha.

„Mé jméno je Schwarz, pocházím z Egeru, z Chebu. Proto umím

tak dobře česky,“ vysvětloval Frantovi, přestože chlapce vůbec nezajímalo, jak se řízl jmenuje. „Cheb patří do oblasti Sudet, hitlerovci Sudety v osmatřicátém roce zabrali po podpisu hanebných mnichovských dohod, které připravily Československou republiku o celé pohraničí.“ A Schwarz se nakrátko odmlčel.

„Válka je ztracená,“ pokračoval po chvíli. „K německé kapitulaci dojde nejpozději zítra. Hitler je mrtev, Goebbels také, o ostatních se neví. Ale německá vojska v českomoravském prostoru budou pokračovat v boji,“ zvýšil řízl svůj hlas. „Neudrží se dlouho, ale pár dní to bude trvat. Za tu dobu z tebe může být lidská troska, mrzák, nebo dokonce mrtvola. Na zabítí člověka stačí chvílka,“ ušklíbl se.

„Já vím, já už viděl, jak zabíjíte lidi,“ řekl Franta.

„Šikovný chlapec,“ pochválil ho Schwarz. „Viděl umírat lidi. Postřehl jsi také při své šikovnosti, že s tebou mluvím velmi otevřeně. Patrně nevíš, že do této chvíle platí nařízení, že jakákoliv zmínka o kapitulaci německých armád se trestá smrtí?“ Na Frantu to neudělalo žádný dojem. „Já s tebou mluvím o kapitulaci jako o hotové věci. Vidíš, jak jsem upřímný.“ Pátravě se podíval, co to s chlapcem udělá, a když se nedočkal žádné odpovědi, pokračoval. „Jsem vedoucí skupiny, která dostala od jednoho z důvěrníků zprávy o... ehm... vedlejší činnosti výzkumné skupiny v objektu Berta.“

„Berta?“

Franta si byl jist, že to jméno už někde slyšel, ale nemohl si vzpomenout kde. Hlava mu třeštila tak, že nebyl schopen přemýšlet.

„Berta je krycí jméno onoho tajného objektu, v jehož blízkosti jsi byl zatčen,“ vysvětloval Schwarz trpělivě.

Frantovi se rozbřeslo. Ovšem, když měl být spolu s Drbalem popraven na dvoře tajného objektu, esesáci hovořili o tom, že se „loučí s Bertou“! Myslel, že jde o nějakou ženu, ale oni se loučili s tajným objektem Berta.

„Před několika dny došlo v objektu Berta k politováníhodnému incidentu. Přišlo v něm o život několik soukmenovců. Výzkumná skupina se pokusila prchnout, a několika lidem se to dokonce povedlo. Ale tři padli do našich rukou. Dva muži jsou bohužel mrtví, vyšetřovatelé gestapa si nedávali pozor a... nu, prostě řečeno – umlátili je k smrti. Zato ten třetí byl odolný... pověděl ale mnoho

zajímavého. Vyprávěl o šestnáctiletém chlapci Františku Svátkovi... který je zasvěcen do tajemství, kde jsou dokumenty jejich vedlejší výzkumné činnosti. Prostě a krásně prozradil, že víš, kde jsou schovány dokumenty výzkumu miniaturní elektroniky. Já ty dokumenty chci. Potřebuju je. Musím je mít.“

„Abyste si u Američanů za ně koupil beztrestnost...“ řekl Franta pohrdavě.

„Vím, že jsi bystrý chlapec,“ usmál se Schwarz. „V Čechách bude brzy horká půda pro lidi, jako jsem já. Dohoda mezi Sověty a Američany určila, že Prahu obsadí Rudá armáda. Pattonova americká armáda se zastavila na čáře České Budějovice-Plzeň a nehne se odtud ani zanic. Já potřebuju Američany a Američani musejí potřebovat mne, jinak mě vydají Rusům.“

„Mluvíte opravdu otevřeně,“ řekl Franta.

„Naprosto. Chci, abys chápal jedno: já potřebuju mít něco, čím se u Američanů vykoupím. Jim je jedno, jestli mám na rukou krev, nebo ne, hlavně je bude zajímat, čím jim budu užitečný. Jako komisař Schwarz od gestapa jsem pro ně nula, nicka, vzduch. Jako majitel dokumentace vynálezu, který udělá převrat v elektronice, budu milionář.“

Franta netušil, že je schopen někým tak pohrdat, jak teď pohrdal gestapáckým komisařem. Díval se na něj a žaludek se mu zvedal hnusem. Vzpomněl si na Gilzina, na Windelbanda, na všechny ty statečné lidi, s nimiž se v poslední době setkal, na starého Drbala i na toho wechtra, jehož by gestapáci jistě zastřelili, kdyby se dověděli o jeho stycích s lesním táborem.

Tenhle člověk chladně kalkuloval, z vypočítavosti se přidal k Hitlerovi, z vypočítavosti se dal ke gestapu a teď z vypočítavosti se chce zmocnit dokumentů, aby utekl k Američanům.

„Hovořím otevřeně, protože musíš chápat, že dokumenty opravdu chci a nutně je potřebuju. Dostanu je za každou cenu. Dva lidi jsem nechal ubít, třetí to jistě nepřežije taky. Ty můžeš být čtvrtý. Ujišťuju tě, že takhle rozumně jsem mluvil s každým z nich. Nechtěli pochopit, co je čeká, když mi tajemství neprozradí. Nevěřili mi. Prosím tě, věř mi, nechám tě mučit, nechám tě umlátit, budou tě bít daleko víc, než tě dosud bili. Vyrazím ti duši z těla, ale povíš mi to

tajemství. V našich rukou je tvá matka a tvá babička. I ty budeme mučit, před tvýma očima je budeme trápit, abys pověděl.“

Obrovský balvan padl Frantovi na ramena.

„Já... nevím, kde dokumenty jsou...“

„To říkali všichni.“

„Opravdu nevím. Dokumenty byly v duté noze psacího stolu, ale viděl jsem na vlastní oči, že ten stůl někdo rozbil a skryš byla prázdná. Věřte mi, na vlastní oči jsem to viděl...“

„Byl jsem v té místnosti, když jste utekli. Viděl jsem ten rozbítý stůl. Někdo z vás dokumenty odnesl. Potřebuju vědět, kdo to byl.“

„Nevím.“

„O tom se tedy přesvědčím,“ řekl Schwarz a vstal. Už se netvářil tak přívětivě jako zpočátku. Jeho tvář byla tvrdá jako bronzová maska.

Zaklepal na dveře a bachař je otevřel. Schwarz odešel, aniž se na Frantu podíval.

Bachař zamkl dveře, ale vzápětí je znovu odemkl a vklouzl dovnitř.

„Kamaráde, já jsem tě kopl a praštil, protože ta svině gestapácká seděla tady uvnitř. Musel jsem to udělat, jinak bych to odskákal. Že mi to dosvědčíš, vid?“ Franta mu nerozuměl. „Bude konec války, chápeš, ve vysílání z Moskvy říkali, že všichni kolaboranti budou potrestaní. Já nejsem kolaborant, vážně ne, jsem tady bachař, to jo, ale kolaborant nejsem. V Košicích už sedí nová československá vláda, je tam Gottwald a prej je tam i Beneš a spousta nových ministrů a ty prej vydali dekret o kolaborantech. Musíš mi dosvědčit, že jsem tě kopl jenom z nutnosti!“

Měl sýrově žlutou, zpcenou pleť a páchlo mu z úst. Byl rosolovitě tlustý a laloky na krku mu přetékal přes límec stejnokroje. Měl zarudlé oči notorického pijana.

Franta se otrásl. Další člověk, který hledá cestičku, kudy by unikl trestu. Schwarz je velká ryba a pracuje ve velkém stylu. Tohle je malý, podlý chlap, malý duchem i tělem, zbabělec a podlec.

„Dobře,“ řekl Franta, unavený k smrti. „Jdi pryč.“

Poprvé v životě tykal dospělému, o mnoho staršímu člověku, aniž mu to ten člověk výslovně dovolil. Bylo to horší, než kdyby snesl na

zbabělcovu lebku tisíc prokletí.

Bachař se uklonil a odcouval s výrazem padoušské vděčnosti na měkkých lících. Zůstal po něm smrad laciné mizerné slivovice. Zřejmě chlastal, aby překonal strach.

Stejně chlastali esesmani z Hitlerovy tělesné stráže v bunkru pod Reichstagem, zatímco se jejich vůdce ženil a chystal k sebevraždě. Ožírali se i v okamžiku, kdy střela roztříštila Hitlerův zločinný mozek a groteskní skupina opilců pak polévala tělo nejhoršího zločince všech dob benzínem a páčila jeho tělesné pozůstatky.

Bylo to tragické a groteskní zároveň. Hlučně praskala temná opona, jež po šest let halila Evropu. Celé armády se vzdávaly, pancéřové kolony se valily napříč kontinentem a malý podlý bachař pankrácké věznice škemral před zbitým šestnáctiletým klukem o život.

Franta čekal celý zbytek dne, ale Schwarz se už neobjevil.

Bachař se přišel na Frantu podívat večer. „Nesu novinky,“ hlásil horlivě. „Mezi lidma se to neví, ale já jsem se to dověděl od pánů z gestapa.“ Byl ještě hrdý na to, že má známosti s pány od gestapa... „Hitler je po smrti, oženil se a pak se zastřelil. Jeho nástupce je admirál Dönitz, co zatím velel loďstvu. A včera se sešla Česká národní rada. Jsou v ní komunisti, ale taky zástupci jiných stran a organizací. Je podřízená vládě v Košicích. Klementu Gottwaldovi a prezidentu Benešovi. Má řídit odboj proti Němcům. V Berlíně se už nebojuje. A v Přerově dneska vypuklo povstání. Prý se tam stahují obrovské jednotky esesáků z celého okolí. Chudáci lidi tam, proč raděj nepočkaj, až to všechno skončí...“

„Kdyby všichni byli jako ty, neskončilo by to nikdy,“ řekl Franta. „Koneckonců, jenom lidská zbabělost dovolila, aby se fašisti dostali k moci.“

„Ano, máš pravdu,“ horlivě souhlasil bachař, ale záhy vycítil, že Franta nemá ani špetku chuti na další debatování, a odešel.

Franta položil své zbité tělo na pryčnu.

To byl První máj! To byl Svátek práce! Nešťastný, tragický den...

Obrátil tvář ke zdi a tiše plakal.

Cela byla maličká, vybílená vápnem. V rohu stál kyblík na osobní potřebu. V takových celách se na Pankráci tísnily tisíce lidí. Někteří

už znali svůj rozsudek, jiní zase čekali na výsledky a na soud. Nebyli tu jen političtí vězni, ale i opravdoví kriminálníci. Měli mírnější režim než političtí.

Po dobu okupace fašisté nahnali do vězení a koncentráků ohromné množství osob. Dnes je k neuvěření, že v hitlerovských katovnách a mučírnicích, celách a koncentracích zahynulo 360 000 našich lidí. Z koncentračních táborů se vrátilo jen 75 000 lidí a plná třetina utrpěla vážné škody na zdraví.

360 000 lidských obětí je víc, než kolik například padlo ve druhé světové válce Američanů. Hitlerovci tedy dobře věděli, proč se obávají příchodu Rudé armády a spravedlivého trestu.

Po celém území naší země byly tisíce takových cel, v jaké živořil Franta. A bohužel tisíce takových lidských zmetků, jako byl komisař Schwarz a jeho nechutná karikatura, Frantův bachař.

Až po válce se lidé dověděli pravdu, jakému teroru a hrůze byli po šest let vystaveni. A tím více si cenili těch, kdo nebojácně zvedli ruku k odporu proti okupantům.

Fašisté zaměřili svůj teror zejména proti komunistům. Dobře věděli, že mezi nimi najdou nesmiřitelné nepřátele fašismu, že komunisté nikdy nezapomenou na fašistické zločiny a viníky poženou k odpovědnosti.

Komisař Schwarz se třásl o svou kůži. Franta k němu cítil nenávisť, jakou dosud nepoznal. Uvědomil si, že Schwarz je muž, který stojí v pozadí všech pletich kolem vynálezu. Právě na jeho činnost byla Petrova buňka upozorněna, právě před ním byli varováni oba uprchlíci z tajného objektu Berta, kteří se skrývali v Bařhově domku.

Schwarz přišel za Frantou až třetího května.

Franta se už poněkud zotavil z gestapáckého bití. Rány mu už nekrvácely a přestaly ho bolet i ledviny, do nichž ho „z nutnosti“ kopl krysa bachař.

„Jak ses rozmyslel?“

„Nemůžu se rozmyslet. Nevím, kde plány jsou.“

„Dobře. Je deset hodin. Ve dvě přijdu znovu. Zatím ti předvedu malou ukázkou, jak budeš vypadat zítra v tuhle dobu.“

Zabušil na dveře.

Zarachotil klíč, dveře se otevřely a mezi nimi stáli dva gestapáci. Mezi sebou drželi ve vzpřímené poloze tělo, které mělo sotva lidskou podobu.

Franta vykřikl. Hrůza mu sevřela srdce. Ta krvavá maska s rozbitými rty, vyrvanými vlasy, oslepenýma očima, rozdrcenýma ušima, to byl inženýr Havel.

Schwarz ustoupil stranou a gestapáci hodili Havla dovnitř jako kus hadru.

Franta poklekl k Havlovi a zoufale hleděl vzhůru na učitele. Ti se tvářili naprosto lhostejně, jako by před nimi neležel zmučený člověk, ale hadrový panák. Když se vynadávali, odešli.

Za chvíli otevřel bachař dveře a nakoukl dovnitř. V ruce držel malou lékárníčku a kbelík s čistou vodou. Tvářil se velmi vyděšeně a živou gestikulací chtěl něco Frantovi říci.

„Co je?“ zeptal se Franta.

Bachař si zoufale přitiskl prst ke rtům, aby naznačil, že Franta musí být zticha. Ukazoval prstem na strop, pak na své uši.

Křepčil jako podivné pimprle, jako zrudlý Kašpárek, valil oči a máchal rukama. Byl bílý strachem.

Franta pochopil. Ve stropě je odposlouchávací zařízení, skrytý mikrofon!

Bachař se to teď dověděl a je zřejmě zelený strachem, protože gestapáci bezpochyby odposlouchali i jeho velezrádné řeči, které s Frantou vedl. Za každé slůvko z jeho řeči byl trest smrti.

Pokývl hlavou, aby bachaři naznačil, že rozumí jeho gestikulaci. Bachař zmizel a Franta rychle omýval Havlův znetvořený obličej, konejšil ho a z očí mu kanuly slzy.

Havel ještě dýchal, ale Franta brzy ztratil víru, že mučení přežije. Z hrdla mu vycházelo sípění a z úst neustále vytékala krev.

Tak to byl ten třetí, nejodolnější muž, kterého gestapáci chytli. Ti první dva už umřeli. Nevydrželi mučení. Havel ještě dýchal, ale zanedlouho se připojí k prvním dvěma. Kdo byli ti dva? Byl to Čopič, Windelband, nebo Dutruc? Nebo někdo jiný? Snad komisař lhal, snad se podařilo chytit jenom Havla... Ale i to bylo strašné, že Havel, ten moudrý, mírný člověk, musí umřít za tak strašných okolností!

„To jsem já, Franta...“ šeptal mu chlapec do ucha.

„Franta... Svátek... Já jsem tě prozradil...“

„To nevádí, stejně mě chytili, to nemělo na věci žádný vliv. Byli by mě dostali tak jako tak!“

„Nemohl... jsem to vydržet... strašně mě tloukli...“

„Neunavujte se, já všechno vím. Schwarz mi o tom všechno řekl.“

„Schwarz... ta bestie... potřebuje plány...“

„Chce je za každou cenu. Dal mi lhůtu čtyři hodiny, abych mu prozradil, kde plány jsou,“ řekl Franta.

Podíval se na strop, jako by hledal, kde mikrofon je. Neviděl nic, jen holou omítku. V rohu byl malý ventilátor. Že by mikrofon byl tam? Je to možné a celkem lhostejné. Jistě je to dobrý mikrofon, který zachytí každý šelest, každé šeptání...

Havel začal blouznit. Z jeho úst se linula dlouhá řada čísel bez jakéhokoli smyslu, ladu a skladu.

„Marie, pojď ke mně, Marie...“ šeptal potom a Franta se sám sebe ptal, kdo asi je ta Marie, zda je to Havlova žena, nebo milá z mládí... Kdo ví, co Havlovi vybavila zmučená mysl ve chvíli, kdy se síla vytrácí z těla každou kapkou krve?

To je fašismus, opakoval si Franta, když pohlížel na umírajícího Havla. Fašismus, který je krutý do poslední chvíle, do poslední vteřiny. Vraždí pro sobecké zájmy malé hrstky lidí.

Havel umírá kvůli Schwarzovi a milióny lidí zahubených fašismem umřely kvůli průmyslníkům, velkostatkářům, bankéřům, majitelům balíků akcií, pánů strojů a peněz, těžařů, naftařů a zbrojařů. Tihle páni potřebovali, aby se zrodil netvor, který bude požírat lidi a plodit peníze a zase peníze.

Havel umíral, jeho hlas byl stále slabší a slabší a řeči, které vedl, ztrácely souvislost a smysl. Chvilku mluvil francouzsky, pak se pokusil vykřiknout nějaké jméno.

Potom ztichl a Franta si myslel, že zemřel. Naklonil se k němu a uchopil ho za zápěstí. Snažil se nahmatat puls.

Ano, ubožák ještě žil.

„Franto... tvůj otec je esesman.“

To byla přece pravda, ale jak to mohl Havel vědět?

Frantu zamrazilo. Bleskově mu proběhla v mysli ta chvíle, kdy

stanul tváří v tvář otci v uniformě sturmbannführera SS. Nepadlo ani slovo, otec Frantu neoslovil, pak utekl Fišer a otec i Franta ho pronásledovali... Drbal zůstal v místnosti, ale ten jistě neprozradil to strašné tajemství.

„Znal jsem ho dobře... tvého otce... ví, kde jsou plány... tvůj otec to ví... já taky...“ Světlá chvilka minula a Havel znovu mluvil z cesty. Pak řekl: „Plány... skála... pláče... plameny... ji bolí.“

To byla jeho poslední slova. Potom zemřel.

Vzápětí se otevřely dveře a do cely vpadl Schwarz.

„Kdo je tvůj otec? Důstojník SS? Co je to za nesmysl?“

Za jeho zády vykukoval mladý muž, zřejmě také gestapák. Byl to asi Schwarzův pomocník. Schwarz se na něho otočil.

„Zjistíte mi, kdo sloužil v Bertě jako sturmbannführer SS! Chci jeho jméno a papíry a rychle!“ Podíval se na Frantu a zasyčel: „Je v tom jistě nějaké svinstvo! Na toho tvého otce se podívám pěkně zblízka. Víš o tom něco?“

Franta neviděl důvod, proč by měl otcovu příslušnost k SS zapírat.

„Ano, viděl jsem otce v uniformě SS. Možná že právě on bude velet popravčí četě, až mě budete střílet.“

Na Schwarzově tváři se mihl pobavený úsměv.

„Holobrádku jeden pitomý,“ řekl skoro mile. Otočil se na podpatku a odešel.

Franta zůstal sám stát nad mrtvým tělem inženýra Havla a lámal si hlavu, co to všechno znamená. Nepřišel na nic kloudného.

Pátý květen

Schwarz se po čtyřech hodinách neobjevil, jak vyhrožoval.

Frantovi to připadalo neuvěřitelné.

Když nacisté odnesli Havlovu mrtvolu z cely, propadl beznaději. Hrůza posledních dnů ho vyvedla z rovnováhy. Zhroutilo se všechno, v co doufal a s čím počítal. Ztratil naději, že z hitlerovského žaláře někdy vyjde živ.

Přemýšlel o otci a jeho zradě, přemýšlel o Schwarzovi a zrádném Fišerovi, o soudruzích... Přijde Schwarz a bude mě mučit..., hučelo mu v hlavě. Jeho mysl byla tak rozvrácená, že se ani nebál. Než přijde večer, jeho tělo bude pouhá zmučená troska bez života, chvějící se hromádka masa, obnažených nervů, skučící a plačtivá, žebronicí o ránu z milosti. Takový je fašismus a tak dopadne člověk, který má tu odvalu a charakter, aby se mu postavil se zbraní v ruce.

Ne, to nemůže být pravda! Franta se vzpíral takovým myšlenkám a snažil se je zahnat vši silou vůle. Není to pravda a nesmí to být pravda. Havla umučili, ale neřekl jim, co chtěli vědět. Určitě není pravda, že Frantu prozradil, nacisté měli v práci ještě další dva soudruhy a podlehnout jim mohl kterýkoli z nich.

Schwarz nepřišel.

Večer se objevil bachař, brebentil o konci války a vyprávěl, že gestapáci už odnesli odposlouchávací zařízení.

„Měli ho ve vedlejší cele. Sám komisař Schwarz ho tam instaloval. Ty musíš bejt moc důležitá osoba, že se Schwarz osobně namáhal. Na takovou práci má lidi, spoustu lidí. Ani bys nevěřil, kolik jich je.“

Franta se ušklíbl.

„Ale věřil... Zbabělců se najde vždycky dost.“

„To je pravda,“ přitakal bachař horlivě. „Všude kolem je plno zbabělců.“

„Zato ty seš hrdina...“

„Copak neriskuju? Copak tu s tebou nemluvíme? Copak ti nenesím zprávy? Já riskuju život, abys věděl. Já jsem taky odbojář.“

„Teď když jsou Američani na hranicích a Rusové v Berlíně? To dovede každý dělat odboj...“

Bachař něco brebentil dál a pak vypadl.

Franta si uvědomil, kolik takových „odbojářů“ teď běhá po Praze, aby se mohli po válce chvástat svými zásluhami.

Celý příští den jako by byl nabitý elektřinou. Konec války visel ve vzduchu. Na chodbách pokřikovali vězňové, kteří si dosud nic takového nesměli dovolit. Pankrácká věznice zvučela a hučela jako hnízdo sršňů.

Zmatené zprávy střídaly jedna druhou a navzájem se vyvracely.

Vězňové se dohadovali, kdy půjdou domů. A o deset minut později se rozkřiklo, že gestapáci přivedli stočlennou popravčí četou, přitáhli kulometry a pobijí všechny vězně, aby zlikvidovali svědky svých zvěrstev.

Nebyly to příjemné chvíle, ty vteřiny, minuty a hodiny plné nejistoty. Co se dělo venku? Až mnohem později se Franta dověděl, jaká byla venku situace.

Hitlerovci se snažili získat volnou cestu na Západ, k Američanům. V českých zemích v tu dobu bylo devět set tisíc německých vojáků, tedy téměř celý milión vojska. To bylo víc mužů, než s kolika Hitler zahájil druhou světovou válku. Bylo jasné, že válka skončila, po Hitlerově smrti nemohli už ani ti nejfanatičtější nacisté doufat v nějaký zásadní zvrát situace. Snažili se však uzavřít s Američany dohodu, aby mohli dál pokračovat v boji proti Sovětské armádě.

K tomuto podlému kroku by se jim velice hodilo, kdyby se v takzvaném protektorátu, tedy v Čechách a na Moravě, moci ujala česká vláda, složená z buržoazních politiků. Ti by mohli udržet na uzdě komunisty a pomoci hitlerovcům v politických pletichách.

Plán už byl na papíře, vrah z Lidic a z Ležáků K. H. Frank byl dokonce už dohodnut s jistým panem Bienertem o sestavení nové vlády. Bienert měl vystoupit pátého května v rozhlase a novou vládu vyhlásit.

Československá vláda však už měsíc zasedala v Košicích, a v Praze, jak už Franta věděl, zasedla Česká národní rada, kde hráli velkou roli i komunisté. To byla síla, která se postavila do cesty pletichám Franka, Bienerta a podobných pánů.

Tak o to šlo, o to se vedla mnohá jednání, takového „převratu“ se týkala horečná pletichářská činnost, o níž národ neměl ani tušení... Ani ti, kteří po léta nasazovali život proto, aby se konečně vrátila svoboda.

Podají se Bienertovi a spol. jejich podlý plán?

V pátek 4. května 1945 to ještě nebylo jasné... Hra byla otevřená.

Pátého května se Franta probudil podivným hlukem. Věznice bouřila, křičela, venku se ozývala střelba.

Franta běžel k okénku a snažil se vydrápat nahoru, aby se podíval ven. Ale za jeho zády zašramotil klíč, objevil se podlý bachař, velmi

rozčilený.

„Venku je povstání!“ vykřikl. „Tady máš civil a poběž.“

Franta neváhal, rychle si oblékl štrukturované kalhoty a odřený manšestrový kabát a utíkal za bachařem spletí chodeb a schodišť.

Po dvoře věznice už běžely stovky lidí. Brána byla otevřená, Franta se nestačil po bachařovi ohlédnout a už byl na ulici. Bachař zmizel za hradbou těl.

Znovu na svobodě!

Co se to děje? Jak se to stalo?

Ale to už do Franty někdo strčil, a tak tedy běžel s ostatními dál.

Z parku kolem Jezerky se ozývala střelba. Nad střechami se objevil vzdálený dým.

„Lidi, poslouchejte, Rozhlas volá o pomoc!“ vykřikl nějaký člověk z okna. Vystrčil starou pětilampovou philipsku na rám okna a pustil ji na celé kolo.

„Voláme všechny vlastence, všechny dobré Čechy! Kolem Rozhlasu se bojuje, bojuje se i na chodbách! Přijďte na pomoc!“

Od Krče přijížděla nákladní pragovka ověšená lidmi. Z okna vlál československý prapor. Jela pomalu, lidé na korbě něco křičeli.

Zcela blízko zaštěkal kulomet.

Věžňové se rozprchli, někteří zalehli na obrubník chodníku. Franta nezaváhal a rozběhl se za nákladňákem. Ochotné ruce mu pomohly na korbu a už ujížděl dolů do Vršovic.

„Jedeme k Rozhlasu,“ vysvětloval mu chlapík v koženém kabátě.

„Máte nějaké zbraně?“ zeptal se Franta.

„Nemáme,“ přiznal muž. „Musíme je vydobýt od nácků.“

Jemně přšelo, byla zima a Franta se choulil do svého manšestrového saka. Nákladňáček uháněl, co mohl. Cestou minuli řadu tramvají. Zmizely z nich česko-německé tabulky, namísto nich průvodčí vyvěsili československé vlajky.

V budově Rozhlasu se zatím bojovalo. V hlasatelně číslo 5 se zabarikádovávali hlasatelé Mančal, Kozák a Malík, navalili nábytek na dveře a prostřednictvím mikrofону se obrátili na Prahu s výzvou o pomoc.

Nákladňáček uháněl a Frantovi se vracel do duše klid. Studený deštík mu chladil čelo. Povstalci byli tak šťastní, tak plní důvěry v

budoucnost, že Franta zapomněl na své starosti a stesky a netrpělivě vyčkával střetnutí s hitlerovci.

To nastalo dřív, než se kdo nadál. Auto se dostalo pod vršovický viadukt a řidič přeřadil, aby vyjel prudký kopec, když tu z vedlejší ulice vyskočily dvě postavičky v uniformách šedé barvy, jedna vypálila dávku ze samopalu a druhá poklekla.

Prška střel roztříštila sklo, řidiče střely zasáhly do prsou a do krku a v posledním záchvěvu života strhl volant tak prudce, že auto dostalo na mokřém povrchu dlažby smyk, narazilo pravým zadním kolem na chodník a převrátilo se.

Franta vylétl do vzduchu a dopadl na chodník. Ucítit prudkou bolest. Kolem něho zněly polekané výkřiky ostatních.

A pak se ozvala strašná rána. Automobil vybuchl a okamžitě začal hořet.

Franta se znovu přesvědčil o strašných účincích pancéřové pěsti. Tlaková vlna ho přibila k zemi a vyrazila mu dech. Strašné horko mu ožehlo tvář a pocítil, jak se mu škvaří řasy a obočí. Zdálo se mu, že exploze trvala celou hodinu, a přece to byl jen zlomek vteřiny, který stačil způsobit katastrofu.

Ještě štěstí, že se auto převrhlo a lidé se vysypali na chodník. Bylo mezi nimi několik lehce raněných, muž v koženém kabátě měl zlomenou ruku v lokti. Lidé v řidičské kabině byli mrtvi.

Franta se brzy vzpamatoval z leknutí. Muž v koženém kabátě seděl, sykal bolestí a držel se za loket pravé ruky.

„Je vám zle?“ zeptal se ho Franta.

„Dobrý je to, ale hned tak si nevystřelím,“ syčel muž. Sáh do kapsy a podal Frantovi browning.

„Tumáš, kamaráde, teď to nebudu potřebovat. Jsou v tom tři náboje, tak nestřílej jako o Božím těle.“

Tři náboje. To nestojí ani za řeč... Franta se přesvědčil, jak malé procento ze všech vypálených střel zasáhne cíl, kolikrát je nutno vystřelit, aby byl zlikvidován jeden nepřítel... A on má jen tři náboje... Je to ale lepší, než kdyby měl jenom holé ruce.

Spolubojovníci se skrývali za hořícím vrakem auta a vykukovali, kde jsou hitlerovci. Franta jako první vyběhl z úkrytu, vrhl se ke stěně domu a s napřaženou pistolí postupoval kupředu.

Sledovalo ho nejméně deset párů vyděšených očí.

Ohlédl se. Hořící vůz bezmocně ležel na boku a vypadal jako mrtvola zahubeného draka. Jen ty posekané hlavy na dlažbě chyběly.

Stačilo dvacet třicet opatrných kroků a dostal se až na roh. Přikrčil se, přesvědčil, zda je zbraň připravena k palbě, a skočil.

Oba hitlerovci stáli u domu a nabíjeli samopaly. Nečekali, že je někdo napadne.

Franta byl na tři kroky od nich, mladý, mrštný, zuřivý – a ozbrojený. Před očima mu probleskla tvář zmučeného inženýra Havla, zaťal zuby a střelil. Jednou, dvakrát a potřetí.

Jeden hitlerovec se bez hlesu svezl na kolena, pak přepadl dopředu a jeho zbraň zachrastila na dlažbě. Druhého Franta nezasáhl, ale hitlerovec zahodil samopal bez zásobníku, zakřičel nějakou nadávkou a dvěma skoky zmizel v domě.

Franta rychle popadl nabitý samopal a skočil do domu za prchajícím hitlerovcem. Zaslechl dusot jeho skoků na schodech do sklepa. Pak zaskřípěly dveře a zvenku se ozvalo německé řvaní. Franta se zastavil. Co se to děje?

Rozhlédl se kolem sebe. Stál v přízemí obyčejného vršovického činžáku. Jedno rameno schodiště vedlo do sklepa, druhé nahoru do pater.

Franta se pustil nahoru. Na podestě v mezipatře bylo malé okénko, vyplněné mozaikovým barevným sklem, znázorňujícím Horymířův skok. Franta otevřel okénko a spatřil špinavý dvůr, plný haraburdí – a hitlerovských vojáků.

Uprchlík jim něco vykládal a ukazoval na dveře, ze kterých právě vyběhl.

Fašisté dlouho neváhali. Bylo jich asi patnáct, všichni byli vyzbrojeni samopaly, dva nesli pancéřové pěsti a jeden byl obtížen lehkým kulometem. Bez řeči se vrhli do dveří.

Franta stál v mezipatře, sám, ozbrojený ukořistěným německým samopalem.

Proti němu byla skupina patnácti zabijáků.

Nacisté vtrhli do domu a hnali se krátkou chodbičkou k hlavnímu vchodu do domu. Předpokládali, že zastihnou opovážlivého mladíka na chodníku.

Od vchodu se ozvala divoká střelba a Franta, který se krčil u zábradlí a čekal na vhodný okamžik k zahájení palby, uviděl, jak nacisté ve zmatku prchají zpátky.

Někdo zřejmě stál u vchodu a uvítal hitlerovce palbou ze samopalu, který patřil uprchlíkovi.

Tři hitlerovci měli ten nevhodný nápad, že se schovali na schodiště. Franty si nevšimli.

Chlapec by těžko našel vhodnější okamžik... Zmáčkl spoušť a štekající samopal mu ožil v ruku, vyplivoval prázdné nábojnice a stříkal oheň a olovo.

Jako by uragán srazil hitlerovce ze schodů.

V tom okamžiku Franta přestal střílet a znovu přiskočil k okénku s Horymírem. Vystrčil hlaveň zbraně ven a spustil střelbu na zbytek hitlerovců, kteří se skrývali na dvoře.

Vojáci vzápětí odpověděli neuspořádanou palbou, rozbili nejdřív Šemíkovi hlavu, pak roztřískali i Horymíra. Větší efekt však jejich střelba neměla.

Dole v přízemku zaduněly další kroky. Franta vykoukl a uviděl čtyři spolucestující ze zničeného nákladáku. Zmocnili se zbraní padlých hitlerovců, dva přiběhli k Frantovi a dva se pustili po schodech dolů. Jeden ze střelců vyběhl po schodech o patro výš a pokropil dvorek z okénka ozdobeného výjevem z dívčí války.

„Hande hoch, ruce vzhůru,“ volal na hitlerovce jeden z bojovníků.

Střelba umlkla na obou stranách.

Franta opatrně vykoukl oknem na dvůr a uviděl sedm fašistů se zdviženýma rukama. Samopaly se jim válely u nohou.

Když boj ustal, Franta si mohl lépe prohlédnout, s kým vlastně bojuje. Ještě před chvílí mu hitlerovci připadali strašliví, ale teď viděl jejich unavené, vyděšené obličejy a skoro mu jich bylo líto.

„Zvítězili jsme, zvítězili jsme!“ provolával najednou kdosi ze třetího patra. A už se hrnul dolů.

Byl to člověk asi třicetiletý, nevysoký, oblečený do sportovního saka a pumpek. Měl trojúhelníkovitou tvář, široce posazené oči a mastné kudrnaté vlasy. Na rukávě měl červenobílou pásku a na klopeč odznak s portrétem prezidenta Masaryka.

„Nazdar, bratři!“ hlaholil ten člověk. „Skvělé vítězství, skvělé!“

„Bratři“ něco zabručeli a nedůvěřivě se po tom člověku koukali.

„Jsem majitel tohoto domu,“ oznámil jim hrdě. „Jsem rád, že jste prvního velkého vítězství dosáhli právě v mém domě. Po revoluci nechám odlít z bronzu desku a připevním ji na fasádu.“

„Hlavně si musíte nechat spravit okna na schodišti,“ podotkl Franta suše. „Mohlo by tudy foukat a zatejkat.“

Majitel domu se ohlédl a leknutím škytl.

„Mozaikové okno od mistra Fejfara!“

Rozčileně se obrátil k Frantovi.

„Stálo osm set korun před válkou, dovedete si představit, co je to peněz?“

Už tolik nejásal nad vítězstvím. Běžel na dvůr ohledat další škody. Spatřil zničenou fasádu – německá střelba ji zle poznamenala. Později ten pán napočítal sto dvanáct důlků po střelách a oplakal každý zvlášť.

Bojovníci zvědavě přihlíželi jeho nářkům.

„Fasáda! Za osmatřicet předválečných tisíc, dovedete si představit tu fůru peněz?“

Zuřivě se podíval na Frantu a ostatní bojovníky. Polkl a obrátil se k hitlerovcům, kteří tu netečně stáli s rukama zdviženýma nad hlavu.

Ty samozřejmě nedojalo sto dvanáct důlků po střelách, byli mezi nimi lidé, kteří srovnali se zemí Sevastopol a Varšavu...

„Schweinererei!“ řval majitel domu, až mu přeskakoval hlas. Přitočil se k jednomu Němci a dal mu políček. „Vrazi, zničili jste mi dům!“

Tak se stalo, že Franta neměl velikou radost z prvního vítězství. Pohled na toho kašpara v pumpkách mu ji zkazil.

Oddíl byl teď slušně vybaven a vyzbrojen. Všichni měli zbraně, zabavili hitlerovcům mnoho ručních granátů a někteří si vzali i přílby. Franta si žádnou nevzal, protože přílba je setsakramentsky těžká a po hodině má člověk pocit, že na krku nosí ne jednu, ale deset hlav.

Lidé z ulice se zatím postarali o raněné z převrženého auta. Těm mrtvým ovšem nikdo život vrátit nemohl...

Přiběhl nějaký člověk v přšiplášti s rudou páskou na rameni a nesl

vzkaz z vršovického velitelství: dva muži mají odvést zajatce do sokolovny.

„Vršovické velitelství?“ podivil se Franta a člověk v přšiplášti mu vysvětlil, že v Praze jsou velitelství pro všechny pražské čtvrti, a je dokonce ústřední velitelství pod vedením generála Kutlvašra.

Dva muži se chopili úkolu odvést zajatce, šel s nimi i onen muž s rudou páskou a Franta zůstal se svými spolubojovníky opuštěn.

„Co teď?“ zeptal se jeden z nich podíval se na Frantu.

„Co na něj koukáš jako na velitele? Já jsem velitel, jsem četař od pěchoty!“ křikl jiný. Vypadal jako řezník, byl mohutný, ramenatý, zamračený.

„To by mohl říct každěj,“ prohlásil první. „Já byl taky jako frajtr na vojně a nevytahuju se.“

„Já se taky nevytahuju, ale při povstání má velet ten, kterej je hodností nejvejš.“

Zatímco se tam hádali, šel Franta pryč. Skličovaly ho protichůdné pocity: povstání bylo něco skvělého, s nadšením se díval na československé prapory, které se tu a tam objevovaly po šesti letech poprvé, byl přímo očarován rychlým vítězstvím nad hitlerovskou přesilou. Naproti tomu hádanice, samozvaní „velitelé“ a nafoukaní „četaři v záloze“ se mu protivili. Rozhodl se, že se co nejdřív musí dostat ke svým lidem. A ze všeho nejvíc zatoužil podívat se za matkou a babičkou. Schwarz tvrdil, že matku a babičku zatkl, ale byla to pravda?

Musím se o tom přesvědčit, rozhodl se Franta. Jeho první cesta povede do Horního Újezda.

Černé uniformy

Byla to podivná cesta. Franta putoval domů celé odpoledne. Několikrát se dostal do přestřelky, ale nikdy nezahlédl protivníka. V některých částech Prahy, kudy procházel, byl naprostý klid, lidé poslouchali rozhlasové volání o pomoc, a když spatřili Frantu se

samopalem přes rameno, sesypali se na něho a vyptávali se zleva zprava, že Franta nestačil odpovídat.

Pomalů si dělal obraz o povstání.

Vlastně začalo už včera.

Praha čekala každým dnem, že se něco stane. Lidé, kteří měli tu odvahu a přechovávali přes válku zbraně, otvírali své úkryty. Odbojoví pracovníci zintenzívnili svou činnost, skupiny, které do té doby nevěděly jedna o druhé, navazovaly otevřené styky. Nebylo už nutné dodržovat přísnou konspiraci která požadovala: čím méně lidí o skupině ví, tím je skupina bezpečnější před gestapem.

Ilegální organizace komunistické strany byly dokonce rozděleny na buňky po třech lidech, na takzvané „trojky“. Petrova buňka měla pět lidí. To byla zvláštnost, a byla tak velká jenom proto, že původní trojka přibrala k sobě ty dva inženýry, kteří uprchli z tajného objektu Berta.

Od jednoho člověka se Franta po cestě dověděl, že pan Bienert hanebně pohořel se svým pokusem vyhlásit „Českomoravskou republiku“. Jel svou limuzínou do Rozhlasu, ale mezitím vypukla střelba a zrádce se do Rozhlasu nedostal.

Poslední německé slovo, které ve vysílání padlo, znělo „Unterhaltungsmusik“, zábavná hudba. Pak osazenstvo Rozhlasu vyhnalo kolaboranta a zrádce Jaroše a obsadilo hlasatelnu číslo pět. Po poledni začala slavná epopěj květnového vysílání Československého rozhlasu.

Rozhlas obsadili lidé, kteří povstali, a ti také první bránili budovu proti fašistické přesile. Nacisté se pokusili obsadit Rozhlas přes dvůr, ale naštěstí se v budově nevyznali a hlasatelnu číslo pět, odkud Mančal a ti ostatní vysílali, nenašli.

Několikrát se Franta na své cestě zdržel. Pomáhal obvažovat raněné, pomohl jistému autodopravci opravit jeho auto poničené šestiletou zahálkou, několikrát si zašel, protože podle „zaručených zpráv“ by narazil na silnou jednotku SS.

Bylo jasné, že celá Praha povstala a že se bojuje všude. Byl to boj živelný, lidé se prostě vrhli na hitlerovce a začali je odzbrojovat. Narychlo zorganizovaná velitelství se pokoušela povstání řídit, ale to bylo značně obtížné, ba téměř nemožné.

Na ulicích se objevili první důstojníci v československých uniformách předválečné armády. Někteří se chovali velmi dobře, ale jiní okamžitě zupáckým způsobem vymáhali poslušnost a vyžadovali, aby je poslouchali i odbojáři, kteří nasazovali krk, zatímco pan důstojník seděl doma v teple a leštil knoflíky na parádní uniformě.

A přece byl Franta šťasten. Konečně bylo po nejistotě, konečně lidé sáhli k rozhodnému kroku.

Do Horního Újezda přišel až v pět hodin odpoledne. Dům byl zamčený, okna jejich bytu mrtvá. Srdce se mu zastavilo úlekem. Že by Schwarz mluvil pravdu a babička s mámou jsou skutečně zatčené?

Horní Újezd byl tichý a jako po vymření.

Franta si sedl na zápraží a přemýšlel, co teď bude dělat. Musí se přesvědčit, jak to s matkou a babičkou je.

„Frantíku, Frantíku!“ ozvalo se z nějakého okna.

Vyskočil a rozběhl se. Z okna sousedního domu na něho kývala paní Dočkářová.

„Maminka s babičkou utekly, hledalo je tady gestapo, ale obě se zachránily. Odvedl je pan Bařha.“

Zase pan Bařha... Frantovi spadl kámen ze srdce.

„Nevíte, kam je odvedl?“ zeptal se, ale paní Dočkářová nevěděla. Franta poděkoval a už pelášil. Kam jinam by je odvedl než do své skryše v hlídačské budce továrny KARBO?

Nad bránou vlála československá vlajka. Stálo tam několik mužů, zřejmě na stráž. Měli pušky a přilby na hlavách.

„Stůj, co tu chceš?“ obořil se na Frantu první strážný.

Franta mu vykládal o panu Bařhovi, o mámě a o babičce.

Strážní si ho nedůvěřivě prohlíželi a jeden z nich mu chtěl sebrat samopal.

„To je můj,“ křikl Franta pevně. „A nedám ho z ruky!“

Blýskal bojovně očima, až strážný couvl. Franta se v duchu zasmál. Jak asi bude tenhle hrdina bojovat proti esesákům, když se lekne šestnáctiletého kluka!

Dva strážní přivedli Frantu k Bařhovu domku.

Franta vstoupil. Nad pracovním stolem visela československá vlajka a za stolem seděl – pan Fišer.

„To je překvapení, co?“ zeptal se ledově.

„To je,“ řekl Franta.

„Zatýkám tě pro národní zradu, kolaboraci a několikanásobnou vraždu!“

Franta sebou cukl, chtěl strhnout samopal z ramene, ale to už se ho zezadu chopily paže a zkroutily mu ruce dozadu.

„Baťhu zatkl gestapo – na tvoje udání!“

Franta šupěl vztekem. Tak přece se Petr nemýlil, Fišer je zrádce, odporný zrádce!

„Kdo je to, pane předsedo?“ zeptal se Fišera strážný.

Tak vida, řekl si Franta, Fišer už je „předseda“! To to tedy dotáhl vysoko!

„Nacistický agent, udavač a donašeč gestapa,“ informoval rotmistra Fišer.

Rotmistr se okázale podivil, že tak mladý člověk může být takový zrádce.

„Sám jste zrádce.“ vybuchl Franta. Ale někdo mu zezadu ucpal ústa.

„Prohledejte ho!“ kázal Fišer.

Po Frantovi skočil nějaký muž a v okamžiku mu vrazil ruce do kapes. Vytáhl na světlo odznak nacistické strany a kennkartu na jméno Jan Novák.

Fišer se rozzářil.

„Podívejme se,“ jásal, „podívejme se, co jsme to našli.“

Franta to nemohl pochopit. Jak se taková věc dostala do jeho kapes?

Pak mu svitlo.

Ovšem, vždyť je to zřejmě sako podlého bachaře, to je jeho odznak a jeho kennkarta, jeden z mnoha dokumentů, který každý občan protektorátu musel s sebou nosit vedle legitimace, pracovní knížky a pracovního průkazu ze závodu.

„Jak to vysvětlíš?“ obrátil se Fišer na Frantu a pokynul, aby mu uvolnil ústa.

„To není moje sako, dostal jsem je na Pankráci, kde jsem seděl v kriminálu.“

„Tak, v kriminálu,“ usmál se Fišer. „A kdopak ti dal sako?“

„Bachař z Pankráce.“

„Bachař!“ vykřikl Fišer s odporem. „Panáček se kamarádil s bachařem! Jak tě mohlo něco takového napadnout! Copak se řádný Čech a vlastenec kamarádí s bachařem, gestapáckou stvůrou?“

I rotmistr se otrásl hnusem, jak může vyměnit přátelské slovo s bachařem, natož od něho vzít sako a kalhoty.

Franta si pomyslně, že nemá smysl se s těmi lidmi dohadovat, a mlčel.

„Něco vám povím, bratře rotmistře,“ řekl Fišer. „Ten chlapec potvrzuje přísloví, že jablko nepadá daleko od stromu. Jeho otec se dal k esesákům!“

Nastalo ticho. Ale to už Fišer sáhl do kapsy pro fotografii.

Byl na ní Frantův otec v uniformě sturmbannführera SS. Byla to fotokopie snímku z nějakého průkazu nebo kartotéčního lístku. Otec se tam tvářil znuděně, jak se tvářívali lidé při úředním fotografování.

Franta horečně přemýšlel, jak se Fišer k té fotce dostal. Jistě musel mít nějaké čachry s nácky, jak by k ní jinak přišel? Musel být pro ně spolehlivý člověk, vrtalo Frantovi hlavou. Nemohlo to být jinak, než že je Fišer agentem gestapa. A tohle by mohl být důkaz Fišerovy zrádcovské činnosti.

Bylo třeba se spojit s Petrem, se skupinou, a skočit Fišerovi po krku. Je to člověk ze smečky, která se žene po vynálezu miniaturní elektroniky. Franta už o tom nepochyboval.

„Je to tvůj otec?“ otázal se Franty rotmistr.

Franta přikývl.

„Znal jsem jeho otce před válkou,“ pospíšil si Fišer. „Určitě už tehdy byl ve službách nacistů a připravoval jejich vpád. Nic jsem netušil. Koneckonců jsme tady sousedí a znali jsme se od vidění.“

„Pověsíme ho!“ vykřikl někdo vzadu.

Franta si uvědomil, že místnost je plná lidí a že v nich roste nenávisť proti němu, synovi důstojníka SS.

„Pověsit!“ ozval se jiný hlas.

„Stůjte, bratři,“ obrátil se k nim rotmistr. „Ten hoch musí jít před soud, je třeba zvážit míru jeho viny a náležitě ho potrestat.“

„Žádný takový,“ vykřikl ten první horlivec. „To známe, koho nepověsíme hned, vyvázne z toho s maličkým trestem a nakonec ho na amnestii pustěj.“

Byl to zřejmě taky takový ten vlastenec, který začal být zapálený pro věc odboje, když už bylo rozhodnuto, a teď chtěl osvědčit svou pravověrnost a nadšení. Lyncování šestnáctiletého chlapce k tomu mohlo docela dobře posloužit.

„Deme na to!“ rozkřikoval se a už se hrnul k Frantovi.

Venku se ozvala střelba.

„Hrdinové“ Frantu pustili a vylekaně se podívali jeden po druhém.

„Co se děje?“ zašeptal horlivec.

„V továrně jsou esesáci!“ ozvalo se venku.

Horlivec rozrazil dveře a spatřil rojnici v uniformách SS, jak se sem žene se samopaly a kulometry.

Rotmistr zaječel první, otevřel okno a vyskočil ven. Ostatní horlivci a samozvaní hrdinové pospíchali za ním.

Franta si uvědomil, že teď, když je bezbranný, udělá nejlépe, bude-li je následovat. Ale Fišer po něm skočil a stiskl mu hrdlo.

Venku se rozpoutala přestřelka.

Franta sotva popadl dech. Fišer jím smýkl do kouta.

„Kde jsou plány? Kde jsou lidi, mluv!“

„Nevím, pane Fišer, opravdu nevím,“ vydechl Franta. „Jak bych to mohl vědět?“

Fišer se na Frantu zuřivě díval.

Venku se smrákalo, ale hluk bitvy sílil. Prahu čekalo několik rušných nocí.

Teď se střelba ozvala už docela blízko. Vtom někdo rozrazil dveře. Fišer se otočil a spatřil muže v černé uniformě. Chtěl ještě něco říct, ale esesák vystřelil. Fišer rozhodil ruce a padl jako podřátý.

V esesmanovi poznal Franta svého otce. „Byl to zrádce, Franto,“ zašeptal otec. „Já vím, ale co ty, táto?“

„Už brzo ti to budu moct vysvětlit,“ šeptal otec a ohlédl se. Klikaté runy se mu blýskaly na černém límci, na čepici se blyštěla lebka s hnáty. Franta nevěřil vlastním očím.

Znovu zavadil pohledem o Fišera. Vypadalo to, že už dodýchal.

Střelba venku utichla, ozvalo se jen několik ojedinělých výstřelů.

Do místnosti vtrhli dva esesáci, jeden z nich se postavil před otcem do pozoru a hrdelní němčinou mu něco oznámil.

Otec blahosklonně kývl hlavou a gestem oba muže propustil.

„Jsem velitel těch lidí,“ řekl tiše. „Je to strašné, strašné...“

Sklopil hlavu, ale pak se pevně podíval Frantovi do očí.

„Ale ty mě pochopíš. Jsem rád, že ses dal na správnou cestu. Jsem na tebe hrdý. Sledoval jsem tě na každém kroku... Musíme zmizet,“ zašeptal.

Venku už byla tma jako v ranci.

Vystrčil Frantu ven a vyběhl za ním.

V továrních objektech se svítilo. Hitlerovci strhali zatemňovací závěsy a zřejmě celý objekt prohledávali.

„Tudy, táto,“ ukázal Franta. Vedl otce cestou, kudy sem poprvé vnikl.

„Počkej...,“ zašeptal otec a zaposlouchal se do tmy.

Ozval se hluk motoru, štěkavé německé hlasy a najednou zazářily dva kužely automobilových reflektorů.

Těsně k domu zajel veliký horch, zastavil a vyskákalo z něho pět civilistů. V záři reflektorů zahlédli Schwarze. Gestapáci s revolvery v rukou vnikli do domku.

Ale to už Franta s otcem neviděli, protože právě přeskočili zeď a prchali chodbami nevlídného domu.

Perná noc

„Nejdříve se musím zbavit té uniformy. Přece nemůžu běhat po revoluční Praze v uniformě SS.“

„A kdes k ní přišel?“ zeptal se Franta opatrně.

„Já jsem opravdu sturmbannführer SS,“ řekl otec. „Neptej se mě na to, teď ti to ještě nemůžu říct.“

Rychle kráčeli temnými ulicemi. Z dálky slyšeli střelbu a nad střechy občas vyletěla světlice nebo bělostné šňůrky světelných střel. Odněkud ze severu se ozývala dělostřelecká palba.

Ulice byly plné stínů, občas zaslechli kroky a lidské hlasy. Ze dveří jednoho domu znenadání vyběhl jakýsi muž.

„Poslouchal jsem rádio. Od Benešova jedou do Prahy tanky.“

Musíme stavět barikády.“

Někdo nad jejich hlavami otevřel okno.

„Cože?“ zvolal.

„Barikády,“ opakoval ten první muž.

Světlo z okna ozářilo Frantu a jeho otce. První muž se zběžně podíval, s kým že to mluví, a když spatřil černou uniformu, zaječel a dal se do křiku:

„Na něj, lidi, je tu esesák!“

Ozval se dupot, přibíhali nějací lidé. Frantův otec muže odstrčil a dal se na útěk. Franta ho následoval. Dlouho trvalo, než pronásledovatele setřásl.

„Takhle to opravdu nejde dál,“ vzdychl otec. Čepici už dávno zahodil a teď sundal i blůzu. „Černé kalhoty může mít kdekdo...“ zavrčel.

„Málokdo chodí v takhle studené noci jen tak v košili,“ namítl Franta.

„Je mi opravdu sakramentská zima,“ připustil otec. „Ale to je pořád lepší než se nechat honit po nocích.“

„Je vám zima,“ ozvalo se za ním. Zřejmě té noci nikdo nespal a nejen stěny, ale celé ulice měly uši.

„Zima jako v morně,“ řekl otec.

„Tak já vám půjčím svetr a kabát,“ řekl hlas. Byla to milá čilá babka. Pozvala otce a Frantu dovnitř, uvařila jim meltu a vyprávěla o tancích, které se valí na Prahu.

„Hrnou se ze všech stran, hlásilo to rádio,“ vykládala. „Že prý lidi mají stavět barikády. Myslíte, že i v Oujezdě se mají stavět barikády?“

„Určitě,“ mínil otec.

„Z čeho se stavějí?“ zajímala se stařenka.

„Nejlepší jsou z dlažebních kostek,“ řekl otec. „Můžete ale do nich dát všechno, co chcete.“

Pak se rozloučili a odešli.

V průběhu následujících dní se na každém kroku setkávali s lidskou solidaritou a dobrotou. Společné bojové úsilí lidi sblížilo. Jistě, našli se jedinci, kteří těžili ze situace a snažili se získat pro sebe výhody pro budoucnost, ale těch byla menšina.

„Kdyby tak věděla, že pomohla sturmbannführerovi SS,“ zasmál se otec.

„Ti esesáci v továrně, to byli opravdoví esesáci?“

„Jeden horší hrdlořez než druhý,“ přisvědčil otec.

„Ty znáš tajemství vynálezu...“ řekl najednou Franta.

„Co to mluvíš,“ řekl otec jako by nic.

„Vím to od inženýra Havla. A ví to taky Schwarz. Proto se za tebou honí.“

„Ať se honí, my se budeme za ním taky honit,“ řekl otec, ale tónem hlasu dal najevo, že by o tom nerad dál mluvil.

Měli namířeno do Prahy.

Náhle vpředu uslyšeli hlasy a podivné cinkavé zvuky. Když přišli blíž, zjistili, že tu skupina mužů a žen buduje barikádu. První barikádu, kterou viděli.

Zahrazovala příjezdovou ulici k vnitřní Praze. Tudy musel projet každý, kdo chtěl do Prahy z Horního; Újezdu.

Ve středu barikády stála převržená tramvaj. Kolem ní se pomalu vršil val z vytrhaných dlažebních kostek, popelnic naplněných hlínou a kdejakého haraburdí, které sem pilně nosili obyvatelé okolních domů.

„Pojďte nám píchnout,“ křikl na ně parťák barikádníků. „Už máme ruce vytahaný jako opice.“

Oba Svátkové se vrhli do díla jako kati.

Parťák jim dal krumpáč a vesele vytrhávali dlažbu. Franta páčil kameny a otec Svátek je nosil na hromadu.

Parta jakýchsi chlapíků sem vlekla velikou litinovou vanu. Někdo zase přivezl dvoukolák pytlů ztvrdlého cementu.

„Musíte udělat střílny,“ radil otec Svátek. „Jak budete střílet?“

„Stejně nemáme zbraně,“ namítl parťák.

„Musíte si pro ně dojít,“ řekl Franta.

„Kampak, ty chytráku?“

„Kam jinam než k nacistům,“ řekl Franta a s lítostí si vzpomněl na svůj tvrdě vybojovaný samopal.

Muži si dali od Svátka poradit a položili na hřeben barikády několik trámů a pod nimi vybudovali úzká okénka – střílny.

Od severu se znovu ozvala dělostřelba a temnou oblohou prolétl letoun, snad německý, snad sovětský.

„Někdo jde,“ řekl muž, který hlídal vpředu.

„Kdo je tam,“ křikl parták.

„Hermann Göring,“ ozvalo se ze tmy a Franta poznal hlas pana Baťhy.

„Pane Baťha, to jste vy?“

„Jo, kdo jinej, Františku!“

Bylo to překvapující, milé setkání. Ale s panem Baťhou přicházel ještě kdosi. Ke svému údivu poznal Franta v tom člověku známého pankráckého bachaře.

„Já se jmenuju Novák,“ řekl bachař.

„Nosím v kapse vaši kennkartu,“ řekl Franta a podal mu ji. Rád by dodal, že má v kapse i jeho odznak nacionálně socialistické strany. Ale přece jenom mu byl zavázán vděčností, a jak vidno, bachař pomohl i Baťhovi. Ne, Franta to nemohl podlému Novákovi udělat, přestože věděl, že není žádný lidumil ani vlastenec, ale pouhopouhý zbabělec, jemuž teče do bot a hledá, jak se dostat ze šlamastyky.

Vyprávění pana Baťhy bylo prostinké.

Přijelo gestapo a sebralo ho. Odvezli ho na Pankrác, pobyl tam den dva, nedostal se ani k výslechu a nakonec se mu podařilo proklouznout. Bachař Novák mu pomohl, zažili spoustu dobrodružství, stavěli už tři barikády, až se dostali sem.

„Novák se bojí vrátit domů, že prý by mu lidi rozbili hubu. Nemůžou mu odpustit, že byl bachařem v pankrácké věznici,“ tiše dodal pan Baťha.

„A kde je moje máma a bábinka?“ vyhrkl Franta.

„Jen pojd'te, já vás k nim dovedu.“

Nešli daleko – do bytu jistého pana Truhláře.

Byl to jeden z těch bezejmenných hrdinů, kteří umožňovali komunistům unikat nástrahám gestapa. Nikdy nekladl nálože pod železniční koleje, ani nestrhával dráty telegrafních linek. Půjčoval pouze byt ilegálním pracovníkům k přespaní.

Dnes se to může zdát málo, ale za okupace byl za takovou věc jediný trest: smrt majitele bytu a celé jeho rodiny. Tisíce lidí přišly takto o život.

U pana Truhláře bylo živo. Bydlel v malém domečku na kraji ulice. Horní Újezd je napůl vesnice, podobně jako Radlice, Libuš, Hostivař, Měcholupy, a jak se ty okrajové čtvrti jmenují. Domeček byl zakrytý hustými lískovými keři a po celou dobu války se tudy za noci plížili lidé stíhaní gestapem.

Dnes k panu Truhlářovi proudili lidé zcela otevřeně.

V ulici nebyla barikáda, ale u Truhlářova domku vyrostlo malé kulometné hnízdo vybudované z popelnic, naplněných hlínou a červenými cihlami, které měl pan Truhlář připravené ke stavbě krechtu.

V jeho domku sídlil újezdský výbor strany.

Franta vstoupil následován otcem, Novákem a Baťhou.

„Franto!“

„Irčane!“

Oba mládenci si padli kolem krku. Byli tu i oba inženýři, plešatý „Vilém“ a kulatoučký „Kódl“. I s nimi si Franta velice srdečně potřásl rukou. Pak chtěl představit otce, ale dřív než stačil něco říct, otec se představil sám.

„Já se jmenuju Říha,“ řekl. „Jsem Frantův strýc.“

„Franta neříkal, že má strejdu,“ řekl Irčan.

„Nejsem úplně strýc,“ zasmál se otec Svátek. „Jsem spíš známý Frantovy mámy.“

Irčan se na něho zkoumavě podíval a řekl:

„No, můžeme se přesvědčit.“

Otevřel dveře do sousední místnosti a něco zašeptal. Objevila se maminka Svátková a Frantova babička.

Zůstaly stát na prahu jako solné sloupy.

„Nazdar, Maruško,“ řekl Svátek zvesela. „Tak jsem tady.“

„Ahoj...“ zašeptala Maruška a v očích se jí zaleskly slzy.

Irčan si zřejmě oddychl, že je všechno v pořádku. Ověřoval si Svátkovu totožnost ze zvyku, odbojová činnost ho naučila opatrnosti, k níž patřil i zvyk ověřit si všechno, co se ověřit dá, a nespoléhat na lidské slovo.

Franta byl celý nespůj, pokukoval po otci, po mámě a po babičce.

„Jak vypadá situace kolem Fišera?“ zeptal se Irčan.

Dřív než se Franta zmohl na slovo, vstoupil Petr a znovu začalo

představování a potřásání rukou. S Petrem přišlo mladičké děvče, které mělo pod paží sešit. Byla to zapisovatelka.

Truhlářův domek nikdy předtím a nikdy potom nezažil takový ruch jako v dnech Květnového povstání. Komunisté tu zřídili svůj výbor a odtud řídili bojové akce v celém okolí. Sem se sbíhaly informace z vedení strany, informace o počtu bojovníků i o zbraních, o pohybu fašistů a nutných opatření proti nim.

V čele výboru byl Petr a Irčan byl jeho zástupce. Nespali už tři dny, byli neoholení, šediví v obličeji, ale nedbali na osobní nepohodlí.

Kdepak je asi ten nažehlený rotmistr, vzpomněl si Franta.

Ve stručnosti pověděl Irčanovi a Petrovi o tajném objektu Berta, o Fišerovi, o zbraních, o podzemní továrně i o svých dalších dobrodružstvích.

Vilém a Kódl se vyptávali, doplňovali Frantovy zprávy o Bertě, a zejména je zajímal osud jejich druhů. Zpráva o strašné smrti tří jejich kamarádů je zdrtila. Také ostatní ztichli a zaťali zuby, když Franta vyprávěl o Havlově konci.

„Tak Fišer je mrtev,“ opakoval Frantova poslední slova Petr.

„Ale Schwarz je na svobodě,“ ozval se otec Svátek. „To je ten pravý zloduch. Fišer byl jenom jeho náhončí.“

Petr se na něho zvědavě podíval, jako by chtěl říci: Vida, on to asi přece jenom nebude bezvýznamný „strejda“ a „kamarád“ paní Svátkové. Je to člověk, který ledacos ví.

Potom Petr vstal a nezvykle slavnostním tónem řekl:

„Děkuju ti, soudruhu,“ a podal Frantovi ruku. Franta se podivil, proč s ním Petr hovoří tak neobvykle.

Petr mu podal nějaké papíry. Franta se na ně podíval. Byla to přihláška do Komunistické strany Československa.

„Je mi teprve šestnáct,“ řekl nesměle.

„Pracoval jsi jako dospělý a musíš mít i všechna práva. Ty papíry jsou jenom formalita. Ve skutečnosti jsme tě už přijali před více než měsícem,“ řekl Petr.

Frantovi se rozbušilo srdce. Chápal, jaká je to čest, když mu dávají členství ve straně v šestnácti letech. Uznávají jeho zásluhy, nemyslí si, že všechno pokazil.

„Mohl jsem udělat víc a líp,“ řekl tiše.

„Každý může vždycky udělat líp a víc. Ale ty jsi udělal hodně, opravdu hodně,“ řekl Petr. „Schwarze nesmíme pustit ze zřetele. Fišer je mrtev, ale nebezpečí trvá. Mohlo by se stát, že Schwarz využije zmatku v povstání a dosáhne svého cíle.“

Záměrně mluvil tak, aby mu rozuměli jen zasvěcení: Schwarz dál pase po tajných plánech a nepřehledná situace v Praze mu může pomoci.

„Co navrhujete?“ zeptal se Petr.

Franta mlčel. Ozval se Svátek starší.

„Musíme do Berty. Tam všechno začíná a končí.“

„Jedu s vámi,“ řekl Vilém rychle.

„Já taky,“ dodal Kódl.

„Nejdřív se musíme vyspat,“ řekl Petr.

Franta chtěl něco namítat, ale Petr dodal:

„Je to rozkaz.“

„Já jsem už připravila spaní nahoře,“ řekla maminka. „Pojďte, zavedu vás tam.“

Vedla je po strmých úzkých schůdcích do podkroví. Vilém s Kódlkem sháněli jakési saky paky a oba Svátkové s maminkou osaměli.

Otec padl mamince kolem krku a políbil ji.

„Tolik jsem se o tebe bála,“ zašeptala.

„Teď už jsem z nejhoršího venku,“ konejšil ji otec.

Matka se vyvinula z jeho objetí a po očku mrkla po Frantovi.

„On... ví?“

„Viděl mě v uniformě SS,“ řekl otec.

Maminka se otřásla.

„Františku, nezlob se, já ti to nemohla říct. Chápeš to? Já to věděla celou válku a babička to věděla taky. Musela jsem mlčet.“

„Pořád musíme mlčet,“ řekl otec. „Válka ještě neskončila.“

Matka sklonila hlavu a Franta si uvědomil, že otci nerozumí. Jak to? Otec se dostal za nějakých záhadných okolností do SS, k zabijácké jednotce složené z vyvrhelů a vrahů. A přitom si počínal jako vlastenec, jako spojenec. Několikrát se Franta přesvědčil, na které straně otec stojí. Že by to nebyl projev vlastenectví, ale

otcovské lásky, že snad jenom proto chránil Frantu, že je to jeho syn, a současně pomáhal vraždit jiné odbojáře?

A co když Franta sám – při té myšlence v něm zatrnulo – – právě teď pomohl esesáckému vrahovi vetřít se do řad povstalců, pomohl mu proniknout do stranického aparátu... Třeba i pronásledování Schwarzovo je pouhá komedie. Poznal už, že v tajné válce odboje a v politice je všechno tak složité, že nikdo si nemůže být ničím zcela jist. Soudruzi mu dali důvěru a on ji nesmí za žádnou cenu zklamat.

Fišer je mrtev, zrádce, kterého měl mít na mušce. Franta se nevzdal role strážce tajemství. Bude teď hlídat svého otce. Toho strašného otce v uniformě sturmbannführera SS, i toho podivného tátu ve vypůjčeném svetru a kabátu.

Když skála pláče

Ještě v noci se rozhodli, že se vypraví do lomu. Otec se synem opatrně postupovali tmou. Samopaly s nataženými uzávěry namířené dopředu, ostražitě našlapovali a co chvíli se zastavovali, aby poslouchali, zda neuslyší něco podezřelého.

Z Prahy sem doléhal ohlas bitvy, do které občas zaduněl výstřel z tankového děla. Povstání v Praze vyvolalo řetěz povstání po celé zemi. Ve všech městech a vesnicích lidé zaslechli vysílání pražského rozhlasu, partyzáni opustili své lesní úkryty, odbojáři vystoupili z ilegality a se zbraní v ruce se obořili na okupanty, odzbrojovali je, ochromili železniční a silniční dopravu a rušili telegrafní linky. Praha byla centrem bojů a jako k nejdůležitějšímu dopravnímu uzlu se k ní zaměřoval hlavní zájem fašistů, kteří právě tudy chtěli vybudovat ústupovou cestu na Západ, případně v pražské kotlině zřídit ohnisko odporu.

Svátkové kráčeli už dobrou hodinu a Frantu napadlo, že lom by už měl být blízko. Radotín nechali daleko za zády.

„Stůj, nebo střelím. Ruce vzhůru!“ křikl někdo ze tmy a z černoty vystříkl oslepující proud světla.

Současně se ozval výkřik:

„Vždyť je to Franta! Kristepane, to je Fanouš, vrátil se nám z kriminálu, poběž sem, kluku, ať tě můžu popadnout za tu tvoji palici střapatou!“

Franta poznal křaplavé skřehotání starého Drbala.

„Strejdo,“ vykřikl a hnál se do tmy.

Tiskli si ruce srdečně a dlouho.

„Povídej, cos prožil...,“ vybídl ho Drbal.

„Všiml sis, s kým jsem přišel?“ Franta se zeptal opatrně... dobře věděl, že Drbal tehdy poznal otce v esesácké uniformě.

„To je... Svátek,“ zašeptal Drbal, když opatrně na otce posvítíl.

„Ty ses stal mým bráchou, jak slyším,“ zasmál se otec. Narážel tím na oslovení „strejdo“.

„No nevím, nevím, jestli jsme bratři,“ řekl Drbal váhavě.

„Zastřelil Fišera před mýma očima,“ vyhrkl Franta. Chtěl, aby Drbal otci důvěřoval, chtěl zaplašit tu hrůznou představu otce v uniformě důstojníka SS. Ale jak má chtít od starého zkušeného Drbala, někdejšího rudoarmejce a pomocníka španěláků, aby uvěřil něčemu, čemu se uvěřit nedá, když on sám, šestnáctiletý kluk, má plnou hlavu pochybností?

Ale otec hovořil tak volně a smál se tak upřímně, že to zahánělo Frantovy pochyby.

„Uvidíme,“ řekl Drbal. „Je nás tu dost, abychom dali pozor na jednoho člověka...“

Nepověděl, na kterého člověka, ale Franta chápal, na co stařík naráží: bude dávat pozor na otce. Rozhodl se tedy stejně jako Franta: bude Svátka hlídat.

Drbal měl pravdu, bylo jich tu dost.

Z lomu se stalo válečné ležení. Shromáždili se tu bojovníci z širokého okolí. Od Radotína sem přijelo nákladní auto s potravinami. Přivezlo také šest mužů na posilu, byli to lidé z okolí, kteří teprve teď dorazili do Radotína, plni dychtivostí bojovat.

Vedle řidiče seděl holohlavý muž s příčnou rýhou přes lebku.

Byl to člověk, kterého Franta znal pod jménem Vilém.

Ten Vilém, který byl členem Petrovy buňky, jehož objevil ve skrýši pana Bařhy a o němž se dověděl, že je jedním ze dvou

uprchlíků z Berty, Havlův kolega a přítel.

Oba se spatřili současně. Vilém vyskočil z vozu a běžel k Frantovi. Pak se ale zarazil. Spatřil Svátka-otce, chvilku na něho hleděl, jako by přemýšlel, kde už toho člověka viděl. Franta zatím k němu dorazil a stiskl mu pravici.

Partyzáni obklopili příchozí. Byli dychtiví, co je v Praze nového.

Samozřejmě nevěděli nic, vždyť do Radotína dorazili teprve za úsvitu a o událostech v Praze měli zprávy jenom z rozhlasu. Nejdůležitější zpráva byla, že hoří Staroměstská radnice, všude že jsou barikády, a rozhlas mění místo svého vysílání.

Jiné zprávy měl Vilém, který se vrátil z města.

Byly to znepokojující zprávy.

Obránci Berty mlčky vyslechli vyprávění. Všichni byli na smrt unavení, tmavé kruhy rámovaly jejich zarudlé oči. Všichni měli na tvářích několikadenní strniště.

Pak zazněl nový signál hlídky.

Se zbraněmi připravenými k výstřelu čekali obránci nové příchozí. Bylo jich patnáct. Všichni měli uniformy wehrmachtu, na čepicích trikolóry. Kráčeli pomalu, mlčky, za doprovodu povstalecké stráže. Byli ozbrojení, ale nechovali se nepřátelsky.

„Kdo to je?“ zašeptal Franta otci.

„Vlasovci...“ zavrčel otec. „Zrádci...“

Ta dvě slova patřila k sobě. Vlasov byl generál, který zradil Rudou armádu a sovětskou vlast a přeběhl k Hitlerovi. Ten ho postavil do čela vojska, sebraného ze zločineckých živlů, posbíraných v zázemí německých útočných vojsk.

Vlasová se nejvíc báli postupu Rudé armády, a snažili se proto dostat k Američanům. V době Pražského povstání se někteří naši lidé pokusili navázat s nimi styk a požádat je o pomoc proti hitlerovcům.

Žádat o pomoc lidí, pro něž byla zrada každodenní chleba! Byl to nápad pochybený od samého začátku, dnes pochopitelný, jen uvědomíme-li si zoufalství polovyzbrojených, často i vojensky nevyvíčených lidí, kteří čelili mnohonásobné přesile po zuby ozbrojených vrahů.

Jedna četa vlasovců zabloudila i sem, do lomů kolem Berty.

Drbal je přijal zhurta.

„Co chcete?“ oslovil je rusky.

„Bojovat proti Němcům,“ odpověděl jejich velitel.

„Mohli jste bojovat, byli jste v Rudé armádě. Teď máte na sobě hitlerovskou uniformu. Odejděte.“

„Máme málo zbraní. Potřebujeme munici. Dejte nám nějakou,“ řekl velitel vlasovců.

Drbal se chmurně zasmál.

„Odejděte, nebo do vás spustíme palbu.“

Vlasovci se po sobě dívali a jakoby náhodou posunovali ruce k pažbám pušek, ale i naši lidé se sotva znatelnými pohyby chápali zbraní.

Zrádci pochopili, že tyhle lidi nezastraší, jejich velitel tedy něco zabručel, otočil se a odcházeli.

Všichni hleděli za odcházejícími vlasovci. Franta se náhle ohlédl a všiml si, že Vilém pozorně sleduje otce Svátka.

Praha hořela na mnoha místech. Občas nad městem přeletělo letadlo. Oblouhou duněla palba tankových kanónů.

Obráncům Berty bylo jasné, že jejich zahálka je dočasná, že na poslední boj nebudou čekat dlouho.

Franta se zatím rozhodl, že prozkoumá tunel. Možná že tam někde najde nějaké zbraně.

V tunelu byla tma, ale Franta našel několik smolných větví a udělal si pochodeň. Její světlo bylo slabé, čadivé, ale tunel nebyl vysoký, a tak chlapec viděl na cestu docela dobře.

Dorazil do dvorany, kde před několika dny zuřil boj mezi esesáky a povstalci. Pak vykročil do další části tunelu. Zajímalo ho, kam až vede. Jistě někde navazoval na běžnou železniční síť, pravděpodobně na síť smíchovskou, ale Franta si nedovedl představit, kde by mohl být východ.

Pak se zastavil a naslouchal. V tunelu bylo naprosté ticho, dokonce i jeho vlastní dech v tom tichu působil hřmotně.

Pak ho napadlo přiložit ucho na koleje. Uslyšel známé drnčení kol po spárách mezi kolejnicemi. Do tunelu jel vlak.

Franta nedovedl odhadnout, jak je daleko. Dunění kol ale bylo zřetelné a chlapci se zdálo, že se blíží.

Co to bylo asi za vlak? Jistě to nebyla pikovická lokálka, nabitá

výletníky... Nemohl to být jiný vlak než obrněný kolos. Franta už ho tu jednou viděl... teď se obrněnec vrací.

Musím varovat ostatní, uvědomil si. Ve zlomku vteřiny si představil, co by se stalo, kdyby obrněný vlak vjel doprostřed tábora nic netušících obránců. Ti čekají útok odkudkoli, jenom ne ze samého středu svého ležení.

Franta se dal na útěk.

Proud vzduchu bezmála uhasil jeho pochodeň. Z ohně létaly jiskry. Chlapec neviděl málem na krok, klopýtal po kolejkách a pražcích, nohy se mu smekaly.

Proběhl dvoranou a utíkal dál.

Jak je tunel asi dlouhý? Padesát metrů, sto, sto padesát? Připadal mu nekonečný.

Na okamžik se zastavil. Uslyšel burácivé dunění silného Dieselova motoru lokomotivy.

Kupředu! zavelel svým unaveným nohám. Byl to běh o život. Zahodil pochodeň a běžel potmě. Jeho nohy se sotva dotýkaly země.

Tunel pozvolna zahýbal. A pak Franta jasně spatřil světlo. Světlo! Světlo na konci tunelu! Konec tunelu se rychle přiblížil. Ještě pár metrů a byl venku.

„Poplach! Poplach! Obrněný vlak!“ křičel Franta a letěl přes prostranství ke skupině balvanů, kde se chtěl ukrýt.

Obránci byli v tu chvíli na nohou.

Ale to už se ozvalo burácení motoru a vlak vystrčil svůj šeredný čenich z ústí tunelu.

Kolik úzkosti, kolik živočišné hrůzy zažili v těch zlomcích vteřiny lidé, kteří překotně prchali do úkrytu před nepřítelem nekonečně silnějším, prakticky nezranitelným, protože byli vyzbrojeni jen pěchotními zbraněmi. Ale to už hitlerovci z obrněnce spustili palbu. Vzduch se doslova naplnil olovem. Střelba se chvílemi slévala v jednolitý rachot, připomínající burácení explodující sopky.

Franta se plížil za hradbou kamení do bezpečí. Kdesi před sebou zahlédl otce. Žije, ulevilo se mu.

Pak se ozvalo dělo. Byla to poměrně slabá rána, ale vzápětí se ozvala druhá a po ní následovala další. Vlak pomalu pojížděl po

kolejišti a z bezprostřední blízkosti pral do zdánlivě mrtvého lomu. S bolestí Franta spatřil lidské tělo, které bylo vymršťeno do vzduchu výbuchem granátu a plachtilo ve vzduchu jako rotující hadrový panák, než zase dopadlo mezi kameny bičované olověným deštěm.

Dělo střílelo v pravidelných intervalech. Dělostřelci se teď zaměřili na skálu pod betonovu zdí. Uvědomili si zřejmě, že střepiny a kamenné úlomky dopadají na obránce shora i zezadu a že jim taková střelba škodí víc než přímé odstřelování kamenných valů.

Prásk... prásk... jako obrovitý boxer bušil vlak do kamenného boxovacího pytle. Prásk... prásk... cep bušil do mlatu, kovář do kovadliny... prásk... prásk...

Potom skála pukla.

Franta ji měl před očima, tu roztavenou skálu, která plakala kamenné slzy... Ano, ovšem, když poprvé pronikl s Drbalem do tajného objektu, spatřil esesáky v pilné práci: tavili skálu, maskovali tajný vchod do jakési jeskyně.

Prásk... prásk... skála pukla a začala se drolit. Vypadalo to, jako by spadla omítka a objevily se zazděné dveře.

Když skála pláče... to byla Havlova poslední slova, ta slova, která později tolik vzrušila otce. Bylo tajemství Berty přece jen v nitru skal? Bylo tam Havlovo tajemství, po němž tak usilovně pátrá gestapácký komisař Schwarz? Bylo tam snad i tajemství esesácké uniformy Frantova otce?

Prásk... prásk... úředník na poště razítkuje dopisy, buch... buch... jeden po druhém. Prásk... prásk... kameny se drolily a ve skalní stěně se objevil otvor.

Vlak se zastavil a jeho zbraně umlkly. Nastalo božské ticho, ticho mořských hlubin, ticho jako v kostele.

Jen z dálky sem vítr přinášel ozvěny boje hořící Prahy.

Franta spatřil otce, jak odskočil od balvanu, a nedbaje té obrněné obludy v zádech, běží k otvoru ve skalní stěně. Něco kovově bouchlo, Franta se ohlédl a spatřil, jak se otvírají pancéřová dvířka a vyskakuje – komisař Schwarz! Za ním několik mužů v černých uniformách SS.

Franta bleskurychle natáhl závěr samopalů a vyslal proti vlaku dávku, pak druhou.

Muži jako by se propadli do země, zalehli s profesionální zručností zabijáků.

Franta si uvědomil, že se teď prozradil a že se k němu ta strašlivá parta plíží pod záštitou děl a velkorážních kulometů pancéřového vlaku.

„Franto,“ ozvalo se za ním.

Otec vyskočil z otvoru a pod paží nesl jakýsi balíček.

Kulometry pancéřového vlaku se znovu ozvaly. A pak zarachotil motor a obrněnec se šinul do tunelu. Kulometry zmlkly a v burácení Dieselova motoru Franta zaslechl nový tón, vyšší, ale stejně mohutný. Podíval se nahoru.

Nad údolím se hnalo maličké letadélko. Vypadalo jako ptáček jarabáček, ale zpod křídel šlehaly plameny a odletovaly obláčky dýmu. Jestřáb nalezl škodnou a vrhl se na ni s plnou energií. Vlak ale projevil nečekanou mrštnost. Kola se chvilku protáčela, ale nakonec zabrala a poslední vagon se vplížil do úkrytu. Letadélko se rychle zvětšovalo a Franta zahlédl z křídel vyčnívající hlavně velkorážných kulometů. Byl to „kotlár“, speciálně vyzbrojený stíhač, nasazovaný proti lokomotivám a vlakovým soupravám.

Letec přeletěl nad kolejemi a zmizel za skalním masívem.

Objeví se znovu? Anebo zůstanou povstalci napospas smrtící palebné síle obrněného vlaku?

Letadlo se nevracelo, ale ani obrněný vlak se neobjevoval v ústí tunelu.

Zato se objevilo něco neočekávaného. Nad jedním z balvanů zavlál bílý kapesník – vlajka příměří.

„Příměří... příměří...“, volal někdo a Franta se zachvěl: poznal hlas komisaře Schwarze.

To už se objevila komisařova hlava a pak vylézali i ostatní esesáci. Měli ruce napůl vzhůru, aby ukázali, že opravdu nemají žádné zbraně.

„Franto, nevěř jim,“ křikl na chlapce otec. Franta se ohlédl a viděl, že se otec plíží pryč, s balíčkem v podpaží.

„Pane Svátek, pane Svátek, počkejte, něco pro vás mám. Bude vás to zajímat,“ křičel komisař Schwarz.

Franta viděl, že otec zatíná zuby, že by nejraději nasypal dávku ze

samopalu do skupiny těch fašounů, ale čest mu nedovoluje porušit příměří.

To už i Drbal opustil úkryt a váhavě šel Schwarzovi vstříc.

„Vy zůstaňte na místě,“ křikl na něho Schwarz panovačně. „Nám jde o pana Svátka. S ním se chceme bavit.“

„Já se s vámi bavit nechci,“ křikl otec.

Schwarz něco řekl jednomu z esesáků a ten odběhl do tunelu. Pak se vrátil a vzápětí vyjel z tunelu obrněný vlak.

„Nebojte se, příměří platí. Víím, že mě máte na mušce, nebudu nic riskovat,“ křičel Schwarz. „Chci jednat jenom s panem Svátkem!“

Schwarz poručil něco německy jednomu z SS, ten vyskočil na stupátko jednoho ze sedmi obrněných vozů a otevřel dveře.

Dva esesmani tam drželi v otvoru dveří za ruce dvě ženy.

Byla to Frantova matka a babička.

Byly bledé, ale držely se statečně.

„Franto, chlapi moji, neposlouchejte je,“ vykřikla matka, ale esesman jí zacpal ústa.

Svátek zbledl a chvěl se na celém těle.

Ostatní partyzáni pomalu opouštěli úkryty a kolem Schwarze a esesmanů se začal svírat kruh ozbrojených povstalců, v očích jim hořela nenávisť.

Schwarz byl také bledý. Bylo na něm znát rozčilení. Vsadil zřejmě na poslední kartu: buď – anebo.

„Chci dokumenty, pane Svátek, nebo jak se jmenujete a kdo vlastně jste.“ Schwarz nasadil ironický tón.

Franta se dovtípl, že Schwarz dobře ví, s kým má co dělat.

„Chci dokumenty, nebo vaše žena a matka ošklivě zahynou. Byla by to škoda, protože vám mohu oznámit, že válka skončila. Admirál Dönitz se vzdal spojencům. Bezpodmínečně. Ozbrojený boj končí 9. května o půlnoci.“

„Ty padouchu,“ zasyčel Svátek.

„Prosím,“ řekl Schwarz. „Mám ale trumfy v rukou. A ujišťuju vás, pane Svátku, že mi čerta záleží na tom, co si myslíte o mém charakteru. Počítám do deseti. Pak zahájíme palbu a obě ženy zemřou. Jedna...“

Najednou se podíval někam na obzor a strašlivě se usmál. Odhodil

bílý praporek, mávl rukou a křičel: „Feuer!“

V tu chvíli zalehl, stejně jako esesmani, a obrněný vlak spustil palbu.

Franta se otočil a podíval se tam, kam se díval Schwarz. Zahlédl rojnici esesmanů, právě sem dorazili a poklekli, samopaly připravené k palbě.

Proto mohl Schwarz přestat s tou komedií! Povstalci byli obklíčeni.

Plameny znovu šlehaly z jícnu palubních zbraní. Franta zaslechl nějaký šramot a bleskurychle se otočil. Plazil se k němu Vilém s mauzerovkou 7,65 a střílel někam dozadu. Byl otočen k vlaku zády, odpovídal zřejmě na palbu esesácké rojnice, která útočila shora.

Byl to krátký boj. Povstalecké zbraně brzy umlkly. Frantovi došly náboje, neměl ani granáty. Také otec přestal střílet. Munici měl zřejmě už jenom Vilém. Plížil se kolem Franty, ale patrně ho neviděl. Pak si ho všiml a Frantu zarazilo, jak se ten člověk tváří. Jeho obličej byl zrůzněn nějakou hroznou vášní..., nebo to byl strach?

„Vzdejte se,“ ozval se Schwarz a Franta se po něm ohlédl.

Vtom ho něco uhodilo do hlavy a zatmělo se mu před očima. Hlava se mu zatočila, padl dopředu a uhodil se čelem o kámen. V uších mu hučely Niagarské vodopády a do temene ho bodalo tisíc žhavých jehliček. Hu-hu-hu-hu... znělo mu v uších.

Pak se vzpamatoval.

Zvedl hlavu, namáhavě, s bolestí... Spatřil otce, jak ho drží z každé strany jeden esesman za zkroucené ruce. Před nimi stojí Schwarz, pod paží má ten balíček, který otec vyndal z otvoru puklé skály, a volnou rukou bije otce do obličej. Trochu stranou stojí Vilém, pod stráží esesmanů se samopaly.

Pak esesáci hodili otce dovnitř, do vozu, Viléma za ním. Naskočili dovnitř a jako poslední lezl nahoru po schůdcích Schwarz.

Pevně držel balíček.

Ještě jednou se ohlédl a Franta spatřil na jeho bledé úzké tváři vítězný úšklebek.

Pancéřová dvířka bouchla a vlak se pomalu rozjel.

Ve třetím vagónu... ve třetím vagónu..., opakoval si Franta.

Pomalou začal jasně uvažovat. Rozhlédl se kolem sebe.

Esesácká rojnice jako by se do země propadla. Esesmani se zřejmě připojili k osazenstvu obrněného vlaku.

Vlak pomalu zajížděl do tunelu.

Chlapec vyskočil a běžel ke kolejím. Co dělat?

Zahlédl tělo mrtvého esesmana. Tak vida, palba měla přece jenom úspěch... Muž držel v ruce obrovskou pistoli, parabelum ráže 9 mm. Franta mu ji vyrval z pěsti.

Poslední vagón zmizel v tunelu. Vlak jel pomalu, takřka krokem. Pro Frantu to byla hračka, dohnat ho a naskočit na nárazník.

V obrněném vlaku

Franta byl mrštný jako opice. Vyskočil na nárazník, chytil se ho oběma rukama a nohama se zapřel o přívěsný hák. Tak tu visel, když vlak zajel do černé tmy tunelu.

Kromě šikovnosti měl Franta i štěstí.

Hlídka na konci vlaku musela spát, proto ho nezpозorovala. Esesáci se asi nechali ukolébat svým snadným vítězstvím a nedávali pozor.

Franta visel na nárazníku jako lenochod a vlak začal nabírat rychlost. Původní buch... ta... ta... se brzy změnilo na buchtata, jak kola stále rychleji přejížděla spoje kolejí.

Co teď? Slézt Franta nemohl a zůstat na nárazníku taky ne, dříve či později by ho hitlerovci uviděli a sestřelili jako veverku. Kromě toho nemělo smysl viset na nárazníku – tady nemohl pomoci ani otcí, ani matce a babičce, ani sám sobě.

Vlak vyjel z tunelu a Franta zjistil, že tu trať zná... Ovšem, ještě pár kilometrů a přijedou k domku známého, o němž věděl, že má spojení s lidmi z lesního tábora. Při tomhle tempu tam budeme co nevidět, řekl si Franta. Něco ho přimělo, aby se podíval vzhůru.

Jako meč z pochvy vyjel z šedivých oblaků kotlář a střemhlav nalétal na obrněný vlak. Bral to pěkně odzadu, takže jeho střely se Frantovi těžko vyhnou...

Vtom už se ale rozeřvaly kulometry protiletadlovců. Jedno kulometné dvojče bylo umístěno na posledním vagónu a ohlušující rachot se ozýval Frantovi za hlavou.

Pilot patrně usoudil, že nemá smysl přijít o krk v poslední den války, a ještě vysoko nad zemí svůj stroj zvedl a vzdálil se. Franta měl ale tušení, že se s ním nevidí naposledy. To byl další důvod, proč nemohl zůstat na nárazníku.

Pak ho napadlo, že by mohl podklouznout pod vlakem. Bylo to krkolomné, ale dosavadní Frantovo postavení bylo sebevražedné.

Opatrně se přesunul na hák a nahlédl pod vlak. Pod vagóny se táhly mohutné železné vzpěry. Bylo zřejmé, že tenhle vlak není divem válečné techniky. Byl to docela obyčejný nákladní vlak, opancéřovaný a vybavený kulometry a lehkými děly. Podvozek byl zesílený, opatřený pancéřováním proti minám a granátům, ale původní konstrukce zůstala zachována.

Franta chvíli zaváhal, ale pak se pustil pravicí háku a zachytil se vzpěry. Bylo vyhráno! Nezbývalo než se uchytit i nohou. A pak už visel pod vozem, dobře zaháknut rukama i nohama.

Zajatci jsou ve třetím vagóně od konce, řekl si. Mezi ním a zajateckým vagónem je tedy ještě jeden.

Pomalou se plazil kupředu.

Pak uslyšel přímo nad hlavou dupot a spustila se divoká střelba. Do plátů pancéřování zabušily střely. Letoun se zřejmě vrátil. Jeho útok trval kratičkou chvíli a už tu byl další. Kotláři byli zřejmě dva.

Franta ručkoval jako zběsilý, zatímco se nad jeho hlavou odehrávalo peklo.

Když dospěl asi do poloviny vozu, uslyšel radostné německé hulákání. Kulometry ztichly a po několika vteřinách se u trati ozval ohromný výbuch a Frantu ožehl horký dech plamene.

Hitlerovci z vlaku sestřelili jedno z letadel.

To ale budou mít toho druhého pěkně na krku, napadlo Frantu. Jen si to pomyslel, druhý už byl tu.

Franta nevnímal, co se děje nad jeho hlavou, a se zaťatými zuby hleděl na první dostupný cíl – háky mezi posledním a předposledním vagónem.

Cíl se blížil, zatímco kulometry vztekle štěkaly. Chvilkami

zaslechl řev motoru pilota-mstitele. Byl to zřejmě zoufale odvážný muž, který se pouštěl do hloubkových náletů a břichem takřka lízal jícny kulometů obrněného vlaku.

Překonat spoj mezi vagóny bylo strašně obtížné.

Háky se cukaly a kývaly. Byly mastné a studené a tak prohnuté, že se Franta zády bezmála dotýkal země. Jediný dotyk by ho ovšem strhl a zabil.

Konečně bylo toto úskalí za ním a teď postupoval po vzpěrách. Když dospěl téměř ke konci druhého vagónu, vlak značně zpomalil a Franta si všiml, že vjel do lesa. Po chvilce zastavil docela. Někde vysoko kroužil zuřivý kotlár a za chvíli se Frantovi zdálo, že se k němu připojil ještě jeden.

Göringova luftwaffe byla v troskách a spojenci byli bezvýhradnými pány nebe.

Franta se pustil, seskočil na pražce a proběhl ke třetímu vagónu.

Vlak se znovu rozjel a Franta se zachytil vzpěr. Přidržel se háku a pokoušel se vytáhnout nahoru.

Zajatecký vagón byl dvoudílný. Musí se do něj dostat děj se co děj!

V jedné polovině vagónu byla krytá prostora pro střelce. Druhá polovina byla plošina, kde stál protipěchotní kanón, obsluhovaný dvěma muži.

Franta se vyšvihl na okraj pažení ve chvilce, kdy oba dělostřelci sestavovali těžký kulomet a upravovali jeho podstavec pro střelbu proti vzdušným cílům.

Chlapec přeskočil okraj pancéře a dvakrát vystřelil. Těžký projektil paraboly přibil jednoho z dělostřelců k ocelové přepážce vagónu. Druhý dostal střelu do ramene. Roztočila ho jako káča, muž zavyl a omdlel bolestí.

Franta kopnutím rozrazil dvířka a skočil dovnitř vagónu. Měl rozšklebená ústa a cenil zuby jako vlk. Byl strašlivě špinavý a rozčuchaný. Jeho oči byly rudé.

Uvnitř vagónu byli všichni zajatci. Franta si všiml, že je mezi nimi i Vilém. Před nimi stál Schwarz a něco vykládal. U otce, svlečeného do půl těla, stál esesman s jezdeckým bičkem v ruce. Otcova záda byla rudá krví.

Bez dlouhého rozmýšlení střelil Franta esesmana s bičíkem. Schwarz zaklel a skočil ke spojovacím dvířkům do druhého oddílu. Rozrazil je ramenem. Franta vystřelil, ale nezasáhl ho. Schwarz bleskurychle zmizel za dveřmi.

Otec skočil ke dvířkům a s ohromným úsilím přisunul ke dveřím těžkou bednu se střelivem.

„Dokumenty,“ vykřikl a ukázal očima.

Balíček listin ležel na jiné bedně s municí. Schwarz ho sem zřejmě položil, než se začal zabývat původním majitelem.

„Vzdejte se, nebo vás všechny postřelím,“ řval za dveřmi Schwarz. „Jste všichni šílenci, sebevrazi!“

Franta skočil po balíčku. Bezradně se rozhlédl. Kam ho schová, aby ho Schwarz nenašel? Pak dostal šílený nápad: Vyhodí ho oknem, ať se třeba ztratí, jen aby ho gestapák nedostal do rukou! Vyběhl na dělostřeleckou plošinu a strnul radostným úžasem. Vlak právě projížděl kolem vechtrova domku. Vechtr stál přede dveřmi a díval se k obloze, čekal na nový přílet kotlářů.

„Strejdo,“ křikl Franta a vechtr na něho vyděšeně pohlédl.

„Odneste to našim do lesa,“ křikl chlapec a hodil mu balíček.

Listiny dopadly vechtrovi k nohám. Muž je rychle sebral a schoval pod kabátem. Vlak přešel, vechtr běžel přes koleje a o vteřinku později zmizel v lese.

Franta se rozplakal štěstím. Byly to hysterické slzy, důsledek dlouhého nervového napětí, vysilujících zážitků a nedávného fantastického fyzického výkonu.

„Co se stalo?“ vyhrkl Svátek, když spatřil slzy na Frantově tváři.

„Táto...“ vykřikl Franta, přiběhl k němu a padl mu kolem krku.

„Otevřete, otevřete,“ řval Schwarz. Pak zmlkl a ozvala se střelba, gestapák pálil do okolí zámku. Střely drtily dřevo a zajatci se přitiskli ke stěnám, aby nebyli zasaženi.

„Schoval jsem ten balíček, báječně jsem ho schoval...“

„Neříkej mi, kams ho schoval. Nikomu to nesmíš říct,“ varoval ho otec.

„Kams ho schoval?“ zvolal Vilém.

„Nikomu, povídám, nikomu,“ varoval Frantu otec.

„Musíme to vědět všichni,“ vyhrkl Vilém. „Co kdyby..., co

kdyby...“ Ale to už bylo pozdě na nějaké dohady.

Na dělostřelecké plošině se objevily nové esesácké uniformy. Fašisté se samopaly vyrazili dveře a vnikli dovnitř. Byli jako zběsilí. Mlátili zajatce hlavními samopalů. Vpadl sem Schwarz, zuřivý jako ďábel. Hnal se k bedně, kde nechal balíček. Rozběšnil se ještě víc, když zjistil, že zmizel.

„Kde jsou listiny?“

„Pryč,“ zavrčel otec.

Schwarz pobíhal po místnosti a hledal, do jaké skryše by zajatci mohli balíček ukrýt. Ale samozřejmě nic nenašel.

Popadl otce oběma rukama za krk a začal ho rdousit. Byl rudý v tváři a řval, až mu přeskakoval hlas.

„Zabiju tě, rozumíš, uškrtním tě jako štěně, když mi nepovíš, kde dokumenty jsou!“

„Vyhodil jsem je z vlaku,“ křikl Franta.

Gestapáková zuřivost se okamžitě obrátila proti němu.

„Kam jsi je hodil?“

„Nevím, spadly do nějakého křoví. Nepamatuju se, copak to tady znám?“

Esesáci přesně nevěděli, proč gestapák tak řádí. Měli jiné starosti, chtěli se s obrněným vlakem probít co nejdál na západ.

„Musíme se vrátit,“ řekl jim Schwarz.

Tváře esesmanů byly jako z kamene.

„Nepřichází v úvahu.“

„Je to rozkaz!“ řval gestapák.

„Zpátky nepojedeme,“ řekl esesák. „Tenhle vlak patří SS a vás tu jenom trpíme. Vzali jsme vás s sebou jen z milosti, Herr Schwarz, jenom z milosti jsme vám vyhověli a nesmyslně dobývali nějaký pitomý lom. Ztratili jsme spoustu času. Přes Prahu se teď už nemůžeme vrátit. Musíme kupředu.“

Esesák byl klidný, chladný. Schwarz si dobře všiml, že muži v černých uniformách mají samopaly. Možná že ještě před měsícem by se neodvážil pustit se do hádky s mužem z gestapa. Ale dnes, kdy byl oficiálně oznámen konec války a kdy zejména esesmanům šlo o krk, byla situace jiná než před měsícem. Schwarz pochopil, že svou hru prohrál.

Vlak najednou zpomalil a pak zastavil docela. Venku se ozvaly nějaké výkřiky.

Schwarz, provázen dvěma esesmany, vyšel na dělostřeleckou plošinu, ostatní esesáci hlídali zajatce.

„Co se stalo?“ křičel Schwarz německy.

„Partyzáni vyhodili do povětří most! Nemůžeme dál.“ Chápali, že jsou v pasti, ale ještě pořád si nechtěli připustit, že opravdu nemají naději. K uším zajatců doléhala jen jednotlivá slova jako „bandité, teroristé, postřílet, popravit“.

Bojující Praha zvedla k povstání celé Čechy. Partyzáni opustili své lesní úkryty a v několika dnech ochromili železniční dopravu a telegrafní a telefonní spoje. I tato trať byla přerušena.

Zajatci se klidně dívali na své věznitele. Tak co, co budete dělat teď? Kde jsou vaše kriminály, vaše šibenice? Můžete nás pobít, ale to vám nepomůže. Jste jako krysy v pasti.

Zvenčí sem teď doléhaly ohlasy nějakého sporu. Hádky utichly a do vozu vstoupil muž v uniformě kapitána wehrmachtu. Byl to velitel vlaku. Esesmani se podřídili rozkazům „pouhého“ kapitána wehrmachtu, protože to byl odborník a měl zkušenosti z války.

„Vystoupit!“ stručně poručil zajatcům. Jeho pohled nevěstil nic dobrého.

Poslechli ho. Potíže byly s babičkou, která byla k smrti unavena a bez pomoci nedokázala sestoupit po strmých schůdkách obrněného vagónu.

Esesáci beze slova odvedli své zajatce na konec vlaku, tam, kde Franta před hodinkou s nasazením života naskočil.

Zajatce samozřejmě napadlo, že je Němci teď postřílejí. Ale fašisté patrně neměli zatím nic takového v úmyslu.

Na kolejích leželo několik nařezaných provazů. Několik esesmanů jimi začalo zajatce přivazovat na pancéřový plášť vagónu. Ubožáci se nedotýkali nohama země, esesmani je připoutali na zábradlí ochozu kolem vagónu, k nárazníkům, ke schůdkům a ke střílnám vozu.

Pancéřům už nedůvěřovali. Chtěli se schovat za živé lidi.

Tito vrazi se neštíteli přivázat ani Frantovu mámu a babičku. Všechno jim bylo jedno – jen aby se dostali živi a zdraví do amerického zajetí.

Všechno to trvalo necelých pět minut. Byl vidět, že esesáci mají praxi. Pak se vlak znovu rozjel, tentokrát zpět ku Praze.

Franta byl připoután ke schůdkům. Provazy se mu zařezávaly do masa. Cítil, že mu nohy i ruce dřevěnější.

Kolem šuměl les, tmavě zelený, hustý, pokropený deštěm.

Vlak jel pomalu. Mohlo se stát, že trať bude znovu přerušena, že partyzáni chtěli vlak sevřít ze dvou stran.

Fašisté teď namířili kolem sebe i protiletadlové kulometry.

Cíhali na každý stín, na každé zachvění smrku, jejich pozornosti neunikla ani veverka, která hopsala z jedné borovice na druhou.

Všude na ně mohlo čekat nebezpečí. Tam byl vyvrácený strom – za jeho kmenem mohl čekat střelec s kulometem. Ten balvan tam nahoře na stráni? V každém okamžiku se mohl zřítit na trať. Tamhle je podchod pod tratí – celý ten tunýlek mohl být plný dynamitu a mohl explodovat ve chvíli, kdy vlak bude přes něj přejíždět.

Ujeli dva tři kilometry a nikde se neobjevil ani človíček.

Zahlédli dvě tři vesnice. Na kostelní věži jedné z nich visel československý a sovětský prapor.

Znovu vjeli do lesa. Ale stále se nic nedělo.

Vlak jel po nevysokém náspu, vroubeném lískovými keři. Kolem byl les. Stoupal strmě vzhůru. Kobercem lesa občas prorazila holá skála. Na jejím vrcholku se ve větru chvěla hubeňounká břízka.

Teď se to stalo!

Nějakých padesát metrů vpředu se ozval výbuch a dvacet metrů kolejnic vyletělo do výše, jako by to byly špejle. Frantu napadlo, že tohle je určitě dílo starého Drbala.

Ozvalo se ječení brzd a jeden nervózní esesman vystřelil nazdařbůh z kulometu.

Potom se ozvalo syčení a z lístkových a malinových keřů se vyvalily ohromné kotouče bílého dýmu. V délce padesáti metrů po obou stranách tratě se rozhořely dýmovnice a v několika vteřinách vlak zmizel v mlze. Esesáci stříleli poslepu. V bělostné tmě probleskovaly exploze granátů. Z lesa se ale žádná střelba neozývala.

Vlak zůstal stát. Franta uslyšel novou explozi. Výbuch se tentokrát ozval za vlakem, v místech, která před vteřinou projeli. Obrněnec uvízl – nemohl kupředu ani dozadu.

Na štěrku něco zachrastilo. Někdo sem spěchal.

Popadl Frantu za nohu, něco zachřupalo a Franta měl volné nohy a za chvíli i ruce! Mlha byla plná stínů, zatímco esesáci pálili kolem sebe bezhlavě, zuřivě a bez rozmyslu a zřejmého účinku.

„Sakramenti, opatrně se mnou, jsem stará ženská,“ křičela babička. Celá operace trvala jen několik vteřin. Někdo popadl Frantu za ruku, přitiskl ho k zemi a vlekl pryč. Pohroužili se do křoví. Frantu objaly pichlavé šlahouny maliníku, ale chlapci nevadila bolest způsobená stovkami trnů – i tohle drásavé objetí bylo lepší než esesácké zajetí.

Franta a jeho zachránce – partyzán, sovětský výsadkář ze skupiny velitele Koroněva – vyrazili z mlhy. Z křoví za okamžik vyběhla i máma, otec a konečně i babička. Za nimi vyskočilo několik partyzánů.

„Tam běžte,“ ukázal sovětský výsadkář kupředu.

Nad hlavou jim svištěly střely, pleskavě se vrývaly do kmenů stromů a rvaly jim kůru.

Zajatci doběhli až k místu, kde došlo k prvnímu výbuchu.

Koleje se válely bez ladu a skladu na náspu. Na jedné z nich seděl Drbal a kouřil jakýsi ohavný smotek.

„To je papiroso,“ hlásil. „Ruské cigárko. Baštovní poukouřeníčko.“ Pak s heknutím vstal a objal Frantu, stiskl ho, až chlapec zaúpěl. „Počkejte, pravá mela teprve začne,“ řekl.

Z lesa se ozvaly téměř naráz čtyři třaskavé rány. Pak další a další. Frantovi se zdálo, že hoří vzduch a z lesa vyletují ohniví čerti nebo kulové blesky. Vlák nebylo vidět, jenom nějaký temný obrys vystupoval z mlžného valu. Z mlhy se ozval rachot, hromové výbuchy, k nebi vytryskl polozvířecí řev.

„To jsou pancéřové pěsti,“ řekl Drbal tak klidně, jako kdyby říkal: To je parní mlátička. „Zabavili jsme plné auto pancéřových pěstí. My – náš oddíl!“

V průběhu posledních hodin totiž do Radotína přibýly dva partyzánské oddíly z okolí a dostali se sem i nějací lidé z Prahy.

„Z Prahy?“ divil se otec. Drbal přisvědčil. Připustil, že je to divné, ale že opravdu přišli nějací Pražáci. Jeden z obou partyzánských oddílů si s sebou přinesl věnem pancéřové pěsti a dýmovnice,

zabavené na onom nákladním automobilu. Pak přijela spojka na motocyklu a hlásila, že obrněný vlak dojel k zbořenému viaduktu, že fašisté přivázali na čelní vagón rukojmí a že se vracejí. A proto uspořádali tohle divadýlko.

Fašisté teď stříleli s podstatně menší vervou než před chvilkou. Výbuchy pancéřových pěstí roztrhaly mlhu a na několika místech už prosvítal vlak. Byl šeredně zřízený. V pancéři zely ohromné díry, jeden vagón hořel, začínaly hořet další tři. Z lesa se ozvala kulometná palba. Přestřelka netrvala dlouho a vlak zmlkl, střelba ustala. I partyzáni přestali střílet.

Po několika vteřinách se ve dveřích jednoho vagónu objevil voják s bílým hadrem v ruce. Seskočil na trať a za ním se objevil další, s rukama zdviženýma k nebi.

„Vystupte a postavte se čelem k vlaku,“ ozval se z lesa nějaký hlas.

Tak se vzdala posádka obrněného vlaku. Z lesa vystoupili partyzáni, ověnčení kulometnými pásy, ozbrojení až po zuby. Zajatců bylo čtyřiadvacet. Mnozí byli raněni. I partyzáni měli ztráty, naštěstí ne vážné – jenom několik lehce raněných.

Jeden si zlomil nohu, když spadl do jezevčí nory.

Pokud bylo možno zjistit, dva lidé zmizeli. Jeden z nich byl komisař Schwarz. Nebyl ani mezi zajatci, ani mezi padlými. Druhý byl Vilém. Byl připoutaný k vlaku jako ostatní zajatci. Nepodařilo se zjistit, co se s ním stalo.

Když se tu novinu dověděl otec, velice zvažněl.

„Co to znamená?“ ptal se ho Franta tiše.

„Kdo ví,“ řekl otec a mnul si bradu.

Partyzáni pak odvedli osvobozené zajatce do lesního tábora. Franta se tu setkal se svým známým vechtrem. A ještě s někým. S Irčanem.

Poslední den

Přivítali se, jak se sluší na bojovnice.

Ukázalo se, že Irčan má u sebe balíček s dokumenty. Předal ho Frantovu otci. Ten si zkontroloval, zda se obsah neztenčil, a bylo vidět, jaký balvan mu spadl ze srdce, když zjistil, že jsou v pořádku.

Zajatci se najedli. Partyzáni odvedli mámu a babičku do jedné z nejpohodlnějších zemljanek, aby si odpočinuly.

Franta se převlékl a po obrovské námaze se mu podařilo smýt černý šmír z rukou a tváří. Chvilkami si skoro zoufal, že se té špíny snad do smrti nezbaví.

Irčan měl pro otce i Frantu vážné zprávy. Všichni tři usedli stranou k malému ohničku. Už přicházel večer, večer třetího dne povstání.

„Po Petrově smrti jsem já v čele buňky,“ řekl Irčan. „Vyšly najevo závažné věci. Vilém hraje nějakou divnou hru.“

Oba Svátkové ho mlčky poslouchali. Vilém, který s nimi byl zajat? Ale otec pak sklopil hlavu a přikývl.

„Tak vida...“, řekl tiše.

„Vilém je poslední ze skupiny inženýrů, která pracovala v tajném objektu Berta. Tři zatko gestapo – nikdo neví, jak se to mohlo stát. Ostatní jsou mrtví. Taky nevíme, kdy se to stalo. Snad když SS přepadli továrnu KARBO...“ Teď se Irčan podíval zvláště na otce. Věděl snad, že otec tehdy byl v čele přepadového oddílu? Nebo to byla náhoda? Franta ucítil, jak se červená, a schoval tváře do dlaní. „Možná taky, že zahynuli až při druhém esesáckém přepadu, když hitlerovci vraždili v Horním Újezdě. Pravda je, že jsme našli jejich těla a že Vilém zmizel. Podle zpráv, které mám, se náramně zajímá právě o dokumenty z Berty.“

„Ale proč? Vilém přece znal tajemství miniaturní elektronky!“ řekl Franta.

„Znal princip a podle toho by bylo možno přistoupit k dalším pokusům. Ale v tomhle balíčku je kompletní dokumentace celého vynálezu!“ řekl otec. „Tady je to jako na talíři. Je to žeň několikaletých pokusů. Jeden z francouzských inženýrů říkal té

elektronce tranzistor...“

„Musíme Viléma najít,“ řekl Irčan.

„Schwarze taky. Mám s ním nevyřízené účty,“ řekl otec.

Irčan se na otce zadíval a pak pomalu řekl:

„Já se neptám, odkud máš tolik informací z Berty.“

Otec nehnul ani brvou.

„To je dobře, že se neptáš. Neřekl bych ti to.“

Byla už tma. Oteplilo se. Oheň příjemně popraskával a lesy voněly jarem, a když spadla hluboká noc, otec odešel za Koreněvem a měl s ním dlouhý rozhovor. Frantovi neřekl, o čem spolu mluvili.

Blížilo se ráno 8. května 1945.

V Praze hořela radnice, ředitelství drah, kde chytly hluboké sklepy plné uhlí, hořelo mnoho domů, v různých ulicích, střílelo se ve všech pražských čtvrtích. Na město útočily silné pancéřové skupiny wehrmachtu i SS. Pondělí bylo nejtěžším dnem, jaký Praha dosud zažila. Fašisté hnali před tanky rukojmí a nutili je likvidovat barikády.

K. H. Frank několikrát v průběhu dne nabídl České národní radě příměří. Žádal vytvoření loutkové vlády, nezávislé na československé vládě v Košicích, a uvolnění průchodu Prahou pro jednotky armád maršála Schörnera.

Na tyto podmínky nepřistoupila ani Česká národní rada, ani vojenské velitelství generála Kutlvašra, vojenského velitele povstání. Generál Kutlvašr dostal v pondělí oficiální návštěvu důstojníků americké armády. Přivezli mu černé na bílém, že Němci skutečně kapitulovali. Radili mu, aby zastavil boje. Pražský velitel však odmítl, dobře věděl, že by ho povstalci neposlechli.

Taková byla situace na úsvitu úterka, 8. května. Sto padesát fašistických tanků bylo v útoku, jejich těžká děla pálila na Prahu. Fašisté byli nervózní. Měli proč: vojenský velitel hitlerovské posádky v Praze generál Toussaint dostal naléhavou depeši: sovětská vojska překročila hřeben Krušných hor.

Sovětská vojska! Ta noční můra hitlerovských vrahů vstoupila na území Čech!

Rudá armáda zachytila volání povstalecké Prahy o pomoc.

Sověťští vojáci nedbali na to, že jsou vyčerpáni boji o Berlín, nejkrutějším zápasem, jaký až dosud poznal svět. Neváhali a obrátili své zbraně na jihovýchod. Dobyli jsme Berlín, dobudeme i Prahu!

Nacisté zatím zběsile řádili. Oddíly SS z benešovského cvičiště drancovaly Krč a Pankrác, jen v jediném krčském domě zavraždili sedmatřicet lidí, včetně deseti dětí od pěti do patnácti let! Tankový oddíl esesáků, postupující z Libně na Karlín, hnal před sebou tři sta zajatých civilistů jako rukojmí. V Jelením příkopu Pražského hradu třeskaly výstřely popravčí čty.

Byl to zoufalý boj. Povstalcům docházelo střelivo. A přitom zásoby okupantů se zdály nevyčerpatelné a zuřivost hitlerovců stoupala.

Do bojující Prahy se stahovaly partyzánské oddíly, které dosud bojovaly v okolí.

K městu vytáhl i oddíl kapitána Koreněva.

Oba Svátkové i starý Drbal si v noci odpočali. Maminku s babičkou nechali v lesním táboře.

„Jak najdeme Schwarze a Viléma?“ ptal se Franta otce.

Kráčeli vedle sebe, Svátkové i Drbal. Dostali nové samopaly – kolikáté už v těch vzrušených dnech. Ze zabavených zásob okupantů si vybrali nové důkladné boty, prádlo, a zejména zbraně – kromě samopalů se vyzbrojili i automatickými pistolemi Mauser 7,65.

„Nevím,“ přiznal otec. „Spoléhám na to, že budou chtít najít nás. Že se srazíme. Jde jim o tu dokumentaci.“

„Kdo je vlastně Vilém? Nikdy jsem ani neslyšel jeho jméno. Vilém je krycí jméno, vid, táto?“

„Jmenuje se Vilém Vantuch a je to bývalý majitel továrny na rozhlasové přijímače. Ani v zajetí, v Bertě, se netajil nenávistí ke komunistům. Co jen se s Gilzinem spolu nahádali! Ale byl to velice schopný člověk, měl skvělé nápady, byl to výborný matematik. Proto se nakonec i Gilzin rozhodl umožnit právě jemu útěk.“

„Útěk Viléma a Kódlů organizoval Fišer?“

„Ano. Gestapo už vědělo, že Havlova skupina objevila tranzistor, nasadilo tedy zrádce Fišera, aby dostal dva lidi ven, a přes ně se gestapáci chtěli dostat k vynálezu. Vilémovi a Kódlovi se ale podařilo Fišerovi uniknout. No... možná že jsem v tom měl prsty...“ zasmál se Svátek.

„Tys věděl, že Fišer je zrádce?“ vyhrkl Franta.

„Tušil jsem to, ale stoprocentně jsem to nevěděl. Byl to obratný člověk. Varoval jsem soudruhy, aby mu nedůvěřovali, a nedovedeš si představit, jak mi bylo, když jsem zjistil, že strana nasadila Fišerovi na stopu právě tebe! Musel jsem tě hlídat, chlapče...“

Do města se dostali přes Pergutov a Žvahov, přes Zvonařku, kolem Ženských domovů. Všude byly barikády, narazili na stopy tvrdých bojů. Ale zde nebylo tolik nacistů, hlavní boje se přenesly na Pankrác, na Vinohrady, do Karlína...

Koreněv se spojil se smíchovským velitelstvím.

Podřídil se smíchovskému velení a dostal rozkaz přesunout se do centra Prahy a pokud možno probít se na Žižkov a posílit barikádu u Bulhara.

Den proběhl jako v příšerném snu.

Nepřítel byl všude, střílel ze střech i ze sklepních okének. Objevoval se tam, kde ještě před chvilkou vlály československé prapory. V klidné ulici se najednou strhla příšerná palba a skončila stejně náhle, jako začala, jenom na chodníku ležela stará paní s nákupní taškou v ruce. Hořely domy, umírali lidé.

Nejhustší palbou v Žitné ulici proběhl pes. Zbloudilá střelba zasáhla elektrický drát tramvaje, ozvalo se cinknutí, drát se vymrštil a s úděsným svistotem se svíjel na zemi jako ocelový had. Tramvajové koleje byly rezavé, protože po nich už několik dní tramvaje nejezdily. Před okupačními úřady se válely stohy rozdupaných obrazů Adolfa Hitlera. Majitelé soukromých aut někde sehnali pár litrů benzínu a odváželi raněné k převazu. Lékaři se báli vyvěšovat vlajky s červeným křížem nad polní obvaziště, protože hitlerovci stříleli se zvláštní oblibou právě na lazarety a nemocnice.

Mezitím probíhalo jednání mezi Českou národní radou a generálem Toussaintem, vojenským velitelem fašistické posádky v Praze. Cíl jednání: kapitulace wehrmachtu.

Generál Toussaint dobře věděl, jak málo času zbývá do příchodu Rudé armády. Česká národní rada netušila, že pomoc se už blíží. Zato byla zavalena strašnými zprávami: popravy, vraždění, loupeže, hořící domy... všude, kam vstoupila noha esesmana, tekla krev. Povstalci už neměli střelivo. Hitlerovci nelítostně vraždili civilní obyvatelstvo... jejich tanky se probily Karlínem až k Prašné bráně a dál na Václavské náměstí...

Naše trojice zapadla do víru událostí. K polednímu se skutečně probila až na Žižkov.

Tam mohli všichni tři přijít o život – podle jejich výzbroje je povstalci považovali za nacisty.

„Sakryš, copak nemáte rozum,“ křičel starý Drbal, když mu střely létaly kolem hlavy. „Nevidíte, že jsme Češi jako poleno?“

„Jak to máme poznat, že nejste náckové?“

„Mluvíme snad po česku, neslyšíš?“

Byli by se hádali snad až do příchodu Rudé armády, když tu přijel obrněný vlak a začal kropit Husovu ulici z kulometů. Vlak popojížděl po trati mezi Pražáčkou, kde se zoufale bojovalo a kde padly desítky povstalců a civilistů, a mezi Hlavním nádražím.

Obránci barikády u Bulhara dobře věděli, jaký význam barikáda má: uzavírala vstup na Žižkov a Vinohrady. Byla to největší a nejdůležitější barikáda této oblasti. Vinohradské velitelství posílalo posily, ale zdaleka ne všichni bojovníci se sem dostali bez úhony. Obránci barikády se drželi dobře. Dokonce dosáhli velkého úspěchu – přiměli hitlerovce, aby vydali nešťastníky, které přihnali až z Karlína před kulometry svých tanků. Několikrát zavál bílý prapor. Vyjednávalo se nepřetržitě: hitlerovci se snažili o volný průchod Prahou. Ale jim stály stovky barikád – zločinecká armáda nemohla Prahou projít!

Někde nad Muzeem se Svátkové a Drbal setkali s hřmotným chlapíkem, člověkem se zarostlými tvářemi, se zmačkaným kloboukem na rozcuhané hlavě. V ruce držel fotoaparát – byl to fotograf, který nedbal prudké palby, jen aby zachytil nejzajímavější snímky.

„Ten má smlouvu s čertem,“ ukázal na něho jeden muž, který v těchto místech prožil celé povstání s puškou v ruce. „Už několikrát

jsem ho tu viděl. Je to blázen. Ale ty fotky budou mít jednu cenu...“

Vskutku, vypadalo to, jako by se stěly fotografovi vyhýbaly.

Franta si už nedovedl představit, že v Praze jednou budou jezdit tramvaje, že tramvajáci budou zvonit, auta troubit, že uslyší hrkání rolety tamtoho pekařství na rohu, že tu znovu zavládne ruch velkoměsta.

Měl pocit, že navždy budou řehnat kulometry, suše kašlat samopaly, že se budou ozývat hromské rány děl a pancéřových pěstí.

Odpoledne se Prahou rozlétna zpráva: Okupanti kapitulují!

Skutečně, jednání České národní rady a generála Toussainta skončilo dohodou, že hitlerovci složí zbraně a spořádaně se odeberou do amerického zajetí. Hitlerovský generál si dal moc dobrý pozor, aby neprozradil, že se blíží Rudá armáda. To by asi jednání dopadlo jinak! Část hitlerovské posádky opravdu kapitulovala, zbraně složila podle dohody na okraji Prahy, ale – bojuje se dál. Oddíly SS se ke kapitulaci wehrmachtu nepřipojují a s ďábelskou posedlostí vraždí dál. Příměří trvalo jen krátkou dobu, boj zuří dál a kapitulace hitlerovské okupační posádky se stala pouze epizodou v heroickém zápase povstalecké Prahy proti fašistické převaze.

Dobře bojovali chlapani z Koreněvovy skupiny. Jejich sláva se šířila od barikády k barikádě. Obránci od Bulhara se brzy dověděli, že Svátkové a Drbal patří ke koreněvovcům, a naše trojice udělala všechno pro to, aby Koreněvovi neudělala ostudu.

Pozdě odpoledne, kdy se zdálo, že tlak esesáka polevuje, se od Riegrových sadů připlížila spojka.

Byl to hoch asi Frantova věku, čilý, štíhlý. Nebyl ozbrojen, na hlavě však měl německou přílbu s namalovanou trikolórou.

„Jsou tady koreněvovci?“

„Tam jsou,“ ukázal jeden z povstalců na kulometné hnízdo, kde Svátkové připravovali ke střelbě kulomet, zatímco Drbal se ošíval, radil a tvrdil, že to dělají špatně.

„Hej, vy tam, máte jít na velitelství. Je to rozkaz!“

Tak promluvila spojka ke koreněvovcům a barikádníci se zakabonili. Co to, takhle se mluví s koreněvovci?

Rozkaz je rozkaz. Nechali kulomet kulometem a po půldruháhodinovém putování, kdy mohli několikrát přijít o život, se

dostali na velitelství.

Tam je čekalo překvapení, největší překvapení posledních dní. Velitelem byl muž v uniformě kapitána československého letectva.

Měl u sebe pobočníka – četaře, zapisovatele a sekretářku. U vchodu stála stráž se samopaly.

Naše trojice neměla pro taková velitelství velkou sympatii. V průběhu povstání vznikaly národní výbory, obvykle pod vedením komunistů. Ty udělaly spoustu dobré organizační práce. Ale tato samozvaná velitelství často neměla vliv ani na průběh bojů, nebylo to ani možné, protože chybělo spojení. Přesto si někdy osobovala právo rozhodovat o situacích, o jejichž průběhu neměla tušení.

„Pojďte vedle,“ řekl kapitán.

Velitelství bylo umístěno v soukromém bytě člověka zřejmě majetného. Ten se bude po válce pyšnit, jaký že je vlastenec, jeho manželka vlastnoručně vařila pánům povstalcům čaj!

Vedle byl „salón“ majitele bytu. U velkého stolu seděl Irčan, naproti němu – Schwarz a Vilém. U stěny stálo několik mužů se samopaly.

„Proč nepozdravíte Heil Hitler, pane sturmbannführere?“ zeptal se Schwarz jízlivě, upíraje své rybí oči na Svátka.

„Vyhrňte mu rukáv,“ zavelel kapitán.

Dva ozbrojení muži se vrhli na Svátka, vysoukali mu rukáv na pravé ruce.

Také Irčan vstal, aby se podíval.

Svátek měl na předloktí vytetované SS, znak zločinecké organizace, nejstrašnějšího vojenského tělesa všech dob.

Schwarz vzal do ruky dokumenty, které ležely na stole.

„Tady jsou papíry pana Klause Menzela!“

„Jmenuju se Svátek,“ řekl Frantův otec klidně a s chladným úsměvem hleděl na Schwarze a Viléma.

„Zkontrolujeme otisky prstů,“ řekl kapitán. Jeho pobočník přinesl razítkovací polštářek a ozbrojenci přinutili Svátka, aby otiskl svůj palec na papír.

Jeho otisk byl shodný s otiskem Klause Menzela, důstojníka SS. I fotografie souhlasila.

„Jak to vysvětlíš?“ zeptal se Irčan otce a pokračoval: „Pan

Vantuch zatkl Schwarze a přivedl ho sem. Komisař přinesl kompromitující materiály. Oba chtějí dokázat, že strana se spolčuje s esesáckým banditou.“

„Chci slyšet vysvětlení,“ řekl kapitán nadutě.

„Nemohu vám žádné dát,“ řekl otec klidně.

„Nechám vás zastřelit jakožto hitlerovského špióna,“ vyhrožoval kapitán.

„Věc se musí nejdřív vyřešit,“ varoval Irčan.

„Věc je jasná,“ křičel Vilém Vantuch, až mu hlas přeskakoval.

„Musíme ho vyslechnout, kam schoval...“

„Dokumenty inženýra Havla a Gilzina, pane Vantuch,“ řekl otec jízlivě.

„Ano, ano, o ty dokumenty jde. Nesmějí se dostat do nepravých rukou.“

Otec se nahrbil, jako by chtěl na Vantucha skočit.

Pak křikl:

„Uteč, Franto!“

Franta čekal, že bude třeba pořádně hodit kostrou, a tak ho otcův příkaz ani nepřekvapil. Už si promyslel, jak to provede. Dveřmi to nešlo. Musel oknem.

Velitelství bylo v prvním patře – lepší lidi bydlí v prvním patře... Na dvoře naštěstí byly garáže a jejich střecha byla jen půldruhého metru pod parapetem okna.

Dopadl na všechny čtyři jako kočka. Asfaltová střecha se bezmála propadla pod nárazem jeho těla, ale hned byl na nohách a novým skokem se ocitl na dvorku. Proběhl průjezdem – zde stála stráž, ale samopalníka nenapadlo, že by takový chlapec mohl být „nepřítelem“.

Ještě se setkáme

Sovětská armáda postupovala na Prahu z několika stran.

Tanky 1. ukrajinského frontu zahájily 6. května poslední velkou ofenzívu na evropském bojišti. Už za dva dny obsadily Drážďany,

překročily Krušné hory a 8. května vojska frontu obsadila Most, Teplice a Duchcov. Byla několik desítek kilometrů od Prahy.

Od Brna postupovala na Prahu vojska 2. ukrajinského frontu. Zbytky nacistických armádních skupin „Jih“ a „Střed“ se dostaly do ocelových kleští.

Americká vojska stála 6. května na linii Budějovice – Plzeň – Karlovy Vary. I Američané zachytili vysílání povstaleckého rozhlasu.

„Necháme je dusit ve vlastní šťávě,“ reagoval na zprávu o povstání generál Patton. Tento voják neměl rád, když se „civilové pletli vojákům do řemesla“. Podobně reagoval i před rokem, když povstal proti okupantům lid Paříže. Nebýt zásahu svobodných francouzských jednotek generálů Leclerka a de Gaulla, Američané by nechali Pařížany vykrváct, jako nechali krvácet Pražany. Od Prahy přijížděly nákladní vozy pro municí. Američané odmítli dát povstalcům jediný náboj, jedinou pušku. V Plzni, Budějovicích, ve Varech a dalších městech se hlásily stovky dobrovolníků na pomoc bojující Praze. Američané jim odmítli dovolit odchod do Prahy. Lidové povstalecké hnutí, vyvolané neohroženou odbojovou činností komunistické strany, jim bylo proti myslí.

Kolem čtvrté hodiny ranní se sovětské tanky dostaly do Prahy. Boje trvaly celý den. Na pražské půdě zahynulo přes pět set rudoarmejců. Byli zabiti vlastně už po válce.

Radost pražského obyvatelstva z příchodu Rudé armády byla nesmírná. Zaprášené, zablácené tanky se ztrácely pod záplavou květů. Celé město bylo na nohou, prostí lidé otevřeli srdce dokořán a zahrnuli osvoboditele nesmírnou láskou.

V jedné ulici Pražané hostili osvoboditele, ale v druhé se ještě střídalo. Po celém městě byli rozlezlí fašisté, poschovávali se na půdách a ostřelovali vojáky i civilisty. Nejedna sovětský hrdina padl střelou zákeřného vraha uprostřed jásajících lidí, ověnčen šefíkovými květy.

Lidé účtovali se zrádci a udavači. Některým se podařilo utéct, ale většinu Pražané pochytili.

Byly to průvody potupy. S hákovými kříži namalovanými na zádech šli tito lidé pod ozbrojenou stráží ulicemi, vystaveni posměškům a nenávisti Pražanů.

Svátka a Drbala vyslýchali celou noc. Když přijeli osvoboditelé, pan kapitán nechal své zajatce zamknout, přistavit k nim stráž a důstojně šel vítat Rudou armádu. Brzy se vrátil a výslech pokračoval.

Pan Vantuch nasazoval, jak jen mohl, aby Svátka a Drbala očernil.

„Kde jsou dokumenty, kde jsou dokumenty...“, to byla jeho hlavní starost, tu otázku opakoval znovu a znovu, pořád dokola.

Zajímavé bylo, že Schwarz, ač nepřítel, byl v poměru ke Svátkovi v lepší situaci. Jistě, byl komisařem gestapa, ale on nic nezapíral, loajálně vše přiznal a od nažehleného kapitána se mu dostalo práv válečného zajatce. Zato se Svátkem a Drbalem zacházeli kapitánovi lidé jako se zločinci.

Nakonec kapitán rozhodl, že nechá zajatce převézt na Pankrác.

Rozhodl tedy, že je vystaví potupě jako nejodpornější kolaboranty a zrádce.

Ozbrojená stráž je vyvedla na ulici. Tam už čekal zástup lidí.

„Fuj, hanba,“ křičeli ti lidé. Odněkud přiletěl kámen a udeřil Svátka do obličeje.

Svátek zkrivil ústa bolestí a Vantuch, který ovšem byl mezi vězniteli, se zasmál.

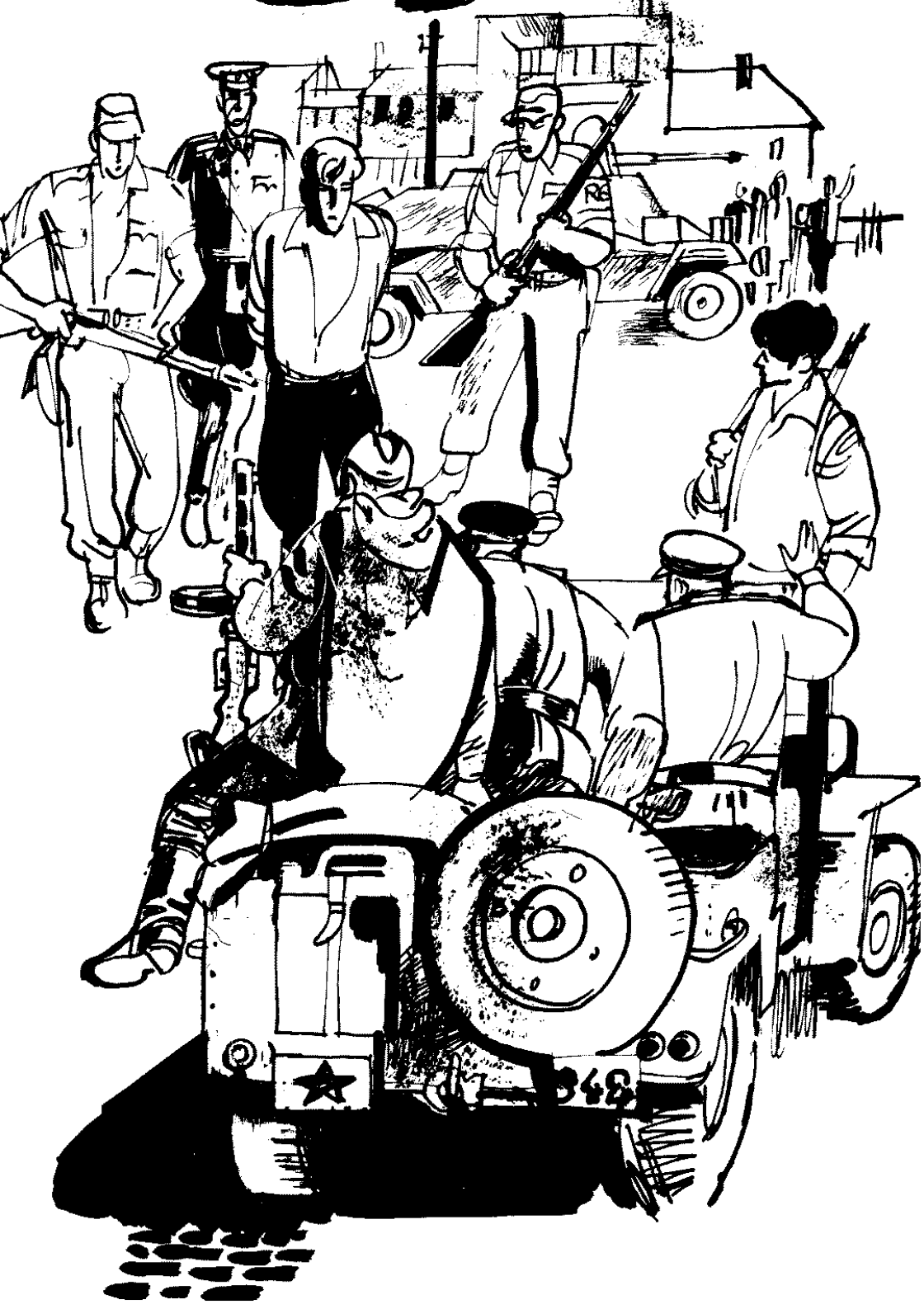
„Tak co, povíš mi konečně, kde jsou dokumenty? Nebo tě mám vydat lidem?“

Svátek se díval na ty „lidi“. Znal tenhle typ. Byli to lidé, kteří se třásli po celou dobu okupace strachem, a teď nahonem sháněli potvrzení své statečnosti. Praví odbojáři a barikádníci byli někde ve společnosti rudoarmejců, ale tihle tady potřebovali ještě osvědčit svou vlasteneckou horlivost. Třeba tím, že bez soudu „zlikvidují zrádce“.

Svátek chtěl Vantuchovi odpovědět, ale už se k tomu nedostal. Zahoukalo auto a rozčilený dav se rozprchl jako hejno slepic. Ulicí přijížděl zaprášený džíp.

Vantuch zpozorněl. Také Schwarz, s nímž jakožto s „válečným zajatcem“ zacházely stráže slušně, se zamračil a nedůvěřivě hleděl, kdo to sem jede.

Bylo patrné, že je to sovětský džíp. Na kapotě měl namalovanou rudou hvězdu a na blatníku mu vlál praporek se srpem a kladivem.

Džíp zabrzdil, až zahvízdaly pneumatiky. Seskočil z něho Franta a dva sovětští důstojníci. Jeden byl major, druhý podplukovník.

Svátek se na ně podíval, usmál se a zavřel oči.

Podplukovník se k němu hnál s napřaženou pravicí.

„Zdravstvuj, tovarišč!“ volal, popadl ho svými medvědími tlapami a pevně stiskl.

Pod Svátkem poklesla kolena a byl by upadl, kdyby ho Koreněv nezachytil.

Kapitán chtěl něco zabreptat.

„Ticho, my jsme sovětská rozvědka,“ řekl Franta takovým tónem, že nikdo nezapochoyboval o Frantově veledůležitosti... Opravdu, Franta se tvářil jako vrchní velitel všech sovětských rozvědčíků.

Když to Schwarz slyšel, dal se na útěk. Vytrhl se svým strážím a pádil, co mu nohy stačily.

„Ech, ty...,“ zavrčel řidič vozu. Sáhł po samopalu a vyslal za gestapákem dávku. Fašista uběhl ještě několik kroků a pak se skácel na chodník.

Pan Vantuch byl velmi překvapen, kapitán také.

Sovětský podplukovník nalil z čutory několik kapek vody Svátkovi do úst.

„To je náš člověk, rozumíš? Ruce bys mu měl líbat...,“ řekl podplukovník kapitánovi a spolu s majorem odvedl Svátka do džípu.

„My máme ještě nějaké účty,“ obrátil se Koreněv na Vantucha.

Vtom promluvil jakýsi člověk v manšestrovém plášti. Dosud tu stál nepovšimnut a sám si také nikoho nevšímal.

„One moment, please, okamžik, prosím,“ řekl a sáhł do kapsy a ukázal Koreněvovi nějaký dokument.

„Organisation of Strategie Services, captain Steigert,“ představil se.

Koreněv se ušklíbl. Před ním stál kapitán americké vojenské špionáže, známé pod zkratkou OSS.

„Vy máte svého muže, my svého,“ pokračoval Steigert a postavil se Vantuchovi po bok. „I my máme v Praze své zájmy, mister captain,“ řekl drze Koreněvovi do očí.

Koreněv se ohlédl po podplukovníkovi.

„Hallo, mister Steigert,“ pozdravil sovětský podplukovník

Američana bezvadnou angličtinou. „How do you do?“

„Hallo, colonel Pomorjev,“ pozdravil Steigert Rusa. V jeho hlase nebyla ani stopa srdečnosti. „Pěkné shledání, což?“

„Beautiful, překrásné,“ připustil podplukovník Pomorjev bez úsměvu. „Myslím, že to není naše poslední shledání.“

„Ano, ještě se setkáme,“ řekl Steigert.

Vzal Vantucha pod paží a odcházeli.

Koreněv s Frantou, s jeho otcem a s Drbalem nastoupili do džípu.

O dva dny později všichni seděli u pěkně prostřeného stolu v kuchyni Svátkova domku v Horním Újezdě.

Podplukovník Pomorjev, major Laskin, Franta s otcem a babičkou, Drbal a Irčan. Maminka roznášela šálky s čajem. Pomorjev otevřel láhev vodky a naléval do skleniček. Na stole stála velká váza, plná šetřku.

„Tovarišč Svátek je v naší rozvědce od sedmatřicátého roku,“ vykládal Pomorjev. „Sloužil nám ve Španělsku. Když fašisté obsadili Polsko, podařilo se nám nasadit ho přímo mezi ně. Vybavili jsme ho dokumenty Klause Menzela, esesmana, který se dostal do našich rukou už v devětatřicátém roce. Byla to nebezpečná hra. Potřebovali jsme informace o výzkumech fašistických vědců. Vědci byli pod ochranou SS, proto nám Svátkovo krycí jméno skvěle vyhovovalo. Nasadili jsme ho do ochranné jednotky SS. Shodou okolností byla jednotka přesunuta do Čech, aby hlídala tajný objekt, Němci pojmenovaný jako Berta. Soudruh Svátek alias Klaus Menzel tu velel strážní četě SS. Spojil se ke konci války s inženýrem Gilzinem. Ukryl výsledky dlouholetých tajných výzkumů Havlovy skupiny. Také Američani tu měli svého člověka, Viléma Vantucha. Pokoušeli se zmocnit objevu Havlovy skupiny. I gestapo něco tušilo a nasadilo na stopu skupiny zrádce Fišera. Naše rozvědka upozornila komunistický odboj na Fišera a na jeho stopu nasadila tady molodce Frantu,“ poplácával Pomorjev chlapce po zádech. „Byla to zvláštní náhoda, nebezpečná, protože František mohl otce prozradit. Gestapácký komisař Schwarz nakonec přišel na to, že pod maskou esesmana se pravděpodobně skrývá odbojový pracovník nebo rozvědčík. Ale pomocí vás všech,“ podíval se na Frantu, Irčana a Drbala, „se

Svátkovi podařilo uniknout. Vantuch se zmocnil dokumentů, které byly ukryty v duté noze pracovního stolu. To ale byly falešné dokumenty a Vantuch pochopil, že pravé má Svátek. Vantuch šel nelítostně za svým cílem. Dokázat to nelze, ale pravděpodobně zabil ostatní uprchlíky z Berty. Pokusil se kompromitovat Svátka, přestože mu muselo být jasné, že Svátek je prazvláštní esesman. Všechno mu bylo dobré, aby se dostal k dokumentům.“

„A kde jsou dokumenty teď?“ zeptal se Franta.

„Předali jsme je vašim stranickým orgánům. Vaši inženýři si s nimi poradí. Naši vědci s nimi budou spolupracovat. Takový vynález musí přece patřit všem lidem. Jednou budou malá rádia, počítačové stroje, přístroje do letadel... to všechno ten vynález umožní.“

„Schwarz ho chtěl prodat Američanům... chtěl si tím vynálezem vykoupit svobodu,“ řekl Franta.

„Ovšem. Američané by za něj dobře zaplatili. I Vantuchovi bylo jasné, že jde o mnoho peněz. Vždyť on sám byl před válkou podnikatel, věděl, kolik taková věc vynesou. I jemu by Američané dobře zaplatili, komukoli by zaplatili...“

„Vantuch utekl,“ zavrčel nespokojeně Franta. Ostatní se neodvažovali skočit podplukovníkovi do řeči, ale Franta si trochu srkl vodky a rozvázal se mu jazyk.

„Neboj, malčík, ještě se setkáme. Válka končí... Zbývá Japonsko, ale s tím si poradíme. Ale i vás Čechy ještě čeká boj...,“ ukázal na ně prstem. „V téhle zemi je hodně co napravovat.“

Podplukovník se odmlčel.

„Jen mi tu nevěste nosy, mládenci,“ ozvala se babička. „Fašisti jsou pryč a s pracháči si to vyřídíme. A teď se na to napijeme!“

Popadla skleničku a přiřukla si s Pomorjevem tak prudce, že vodka vystříkla.

Z oken malého domku v Horním Újezdě pak dlouho do noci zněly písničky, ruské, české, ukrajinské, a zněl odtud smích a zase nová vyprávění. Venku voněl šeřík, nad městem prskaly pestrobarevné světlice, vystřelované rozradovanými sovětskými vojáky. Na ulicích a náměstích se tancovalo, hrálo na harmoniku, na housličky i na klarinet.

Byl máj 1945.

INTERMEZZO I

V květnu 1945 procitla republika do jitra mírového života. Dlažební kostky barikád se vrátily na svá místa a jizvy války se hojily jedna po druhé, na tváři města i v srdcích lidí, kteří ji prožili. Mír... to krásné slovo zní jako hudba.

Franta Svátek nezůstal dlouho v domku v Horním Újezdu. Vrátil se sice do Hurbanky, kde poprvé slyšel zpívat stroje a ucítil vůni oleje. Ale pak šel studovat a žádný plán mu nepřipadal dost odvážný. Nepochyboval, že se mu podaří splnit je všechny, jeden po druhém. Jenom bude-li mít dost času, bude-li mít dost klidu...

Doba ale nezůstala tak klidná, jak si v máji 1945 představovali lidé unavení válkou. V únoru 1948 se temné síly pokusily zvrátit běh dějin. Muži se opět museli chopit pušek stejně jako v květnu pětáctýřicátého. Nepřátelé tehdy neprošli, ale nevzdali se. Stáhli se pod ochranná křídla mocných chlebovárců, a odtud škodili naší zemi, která netoužila po ničem jiném než po klidné práci v míru. Na hranici mezi dvěma světy, která se příšeřím hlubokých lesů vine od jednoho hraničního kamene k druhému, opět třesky výstřely. Jednotky Sboru národní bezpečnosti a po nich útvary Pohraniční stráže odrážely se zbraní v ruce útoky zákeřných nepřátel ve velké, vyčerpávající, nikým nevyhlášené válce.

Ani tenkrát se mladý František Svátek nevzdal svých směhlých plánů. Chtěl pracovat v klidu.

Doba však byla neklidná...

Třicet minut hrůzy

„Hoří!“

„Kde hoří? –“

„Na Zvoníčkově lánu!“

„Ne, hoří u Stejskalů!“

„Co mi to vykládáš! Vždyť běžím rovnou ze Zvoníčkova lánu!“

„A kde myslíš, že mi ohořely boty? U Stejskalů!“

„Ticho, chlapi, dostanu z vás rozumné slovo?“

Předseda národního výboru v Doubravě měl velice silný hlas a nikdo nechápal, kde se v něm bere. Forejt byl malé, drobné postavy, a ačkoli si kupoval nejmenší čísla obleků, šaty na něm stejně beznadějně plandaly. Také klobouk, který téměř nikdy nesnímal z hlavy, mu byl velký.

Ale nakonec z Vorlíčka a Bašeho rozumné slovo dostal. Pravdu měli oba. Hořelo jak u Stejskalů, tak na Zvoníčkově lánu. Toho léta to byl již šestý požár v okolí.

Psal se rok 1951.

Hoří na Zvoníčkově lánu a u Stejskalů!

Forejt vyskočil z postele a narazil si na hlavu klobouk.

„To je sabotáž, nová sabotáž té bandy. Vyburcujte celou vesnici. Já budu čekat tady. Určitě se ještě něco semele. Pošlete mi po někom zprávu, co se děje!“

Vorlíček pokýval hlavou a Baše rozpačitě zakašlal.

„Co máme dřív hasit, u Zvoníčka, nebo u Stejskalů?“

„To je přece jedno!“ přikazoval předsedův dunivý hlas.

„Já myslel, že jako Stejskal, když on je můj bratranec,“ zamumlal Baše, ale už letěl ven, kam ukazovala ruka maličkého předsedy.

U Stejskalů to nebylo tak zlé. Domácí lidé se včas probudili, a jak byli v nočních košilích, popadli do rukou vidle a vrhli se na plápolající stoh. Podařilo se jim ho v mžiku rozdělit – naházeli hořící slámu stranou a ženské do ní řezaly březovými košťaty.

Největší starost neměli s ohněm, ale s šestiletým Jindříškem. Ve zmatku proběhl ven a poskakoval kolem ohně jako potřeštěný.

„Hoří, hoří! Krásně hoří!“ Až po hezké chvíli se podařilo mamince kluka lapit a předat ho do ocelových paží vdovy Znamenáčkové, která také přiběhla k požáru a nabídla pomoc.

Plameny prskaly pod dopady košťat. Žhavé jiskry létaly vysoko do tmavého nebe. Stejskalovic chalupa, ve dne sněhobílá, byla zalita krví požáru. Vlčák Kazan štěkal jako pomínutý u své boudy, a když se mu na čenich snesl hořící oharek, kvílivě zavyl a zalezl do boudy. Pak už jen kňučel a z nitra zářily jeho oči jako dva silné, žhavé doutníky.

„Co je s tou vodou?“ křičel do tmy Stejskal.

To už sem doklusal Baše.

„Byl jsem u předsedy...“

„Dá vodu?“

„Říkal, že zůstane na místě. Že se – ještě něco semele. Že mu máme dát vědět.“

Stejskal byl černý od hlavy k patě. Košili měl na zádech prohořelou a doutnaly mu podpatky bot.

„Héé,“ vyrazil ze sebe potupným tónem a znovu se vrhl do plamenů.

„Já mu to říkal, Venouši, ale on jen řval,“ křičel za ním Baše. Plameny hučely a Stejskal ho nemohl slyšet. Pukaly statisíce drobných stébel slámy.

Stejskalová se dívala na tu spoustu a šeptala:

„Komu je tohle zapotřebí?“

Nepochybovala ani na okamžik, že někdo zapálil stoh záměrně. Horší to bylo na Zvoníčkově lánu.

Lán to byl jen ve zdejších poměrech. Bylo to políčko, kde se sotva otočil potah s pluhem. Nebo jen o trochu větší. Zvoníček měl stoh právě tady. A někdo mu ho zapálil.

Když se tam Zvoníček se svými dvěma syny dostal, byl už v jednom plameni. Vítr se točil dokola a stoh hořel tu na jednom, tu na druhém konci. Dýmál jako velká homole a spleť zčernalých snopů prokmitlo žhavé požářiště. Občas do popela zadul vítr a ve tmě se objevovaly tváře, postavy a zvířata.

Zvoníček neříkal nic, jen zatínal pěsti a z očí mu tekly slzy. Tíše se koulely po osmahlých tvářích, jako by se opatrně vyhýbaly rýhám, a mizely v šedém strništi vousů.

Zvoníčková stála muži po boku. Hleděla na požár klidně, jen chvilčkama špulila rty. Je to ztráta, veliká ztráta, ale měli jsme už větší, táhlo jí hlavou... Bude líp, brzy bude líp. Jen vydržet. Zvoníčkovy slzy neviděla, spíš je cítila. Věděla, že jsou to slzy vzteku a bezmoci, ne žalu. Drtil ho hněv, protože nevěděl, kdo a proč mu ublížil.

Všichni chlapi z Doubravy teď byli u jednoho nebo u druhého požáru. Ve vsi zůstalo jen pár ženských, které měly malé děti a bály se je opustit. Předseda Forejt už seděl v kanceláři národního výboru a snažil se dovolat na SNB. Nešlo to, linka byla asi poškozená.

Přistoupil k oknu a zadíval se ven. Na návsi měla svítit pouliční lampa, ale nesvítila. V těch letech často zhasínalo elektrické světlo, zvláště v době žní. Někdy byla bez proudu celá vesnice.

Náves byla maličká, tvořily ji pouhé čtyři domy. Doubrava byla horská ves, do široka rozptýlená. Ale přece jen čtyři domy stačily utvořit náves, k tomu všemu patřil ještě dřevěný kostelík a hospoda, kterou tam kdysi dávno, prý ještě za napoleonských válek, postavil jakýsi vysloužilce.

Hospoda U vysloužilce byla mnohokrát přestavována a neustále zvelebována, a tak Baše říkával, že je to jediná výstavná budova v okruhu dvaceti mil. Nutno dodat, že Baše byl milovník námořnických románů a zásadně počítal na míle, nikdy na kilometry. Suchozemská vymyšlenost, pomlouval Baše metrický systém.

Předseda hleděl na hospodu a brzy si uvědomil, že na ni dopadá záře vzdálených požárů. Byla trochu na výšince, nestínil ji žádný strom, ani věž kostela. Rudá záře hořících stohů na ni vrhala své světlo. Vypadala jako veliký kašpar v červené špičaté čepici. Bílý ciferník na hodinách, které nešly už dobrých třicet let, svítil pod špicí věže jako kulatý obličej. Fuj, vypadá to jako chlap v kápi, pomyslel si Forejt a otočil se.

U dveří spatřil chlapa v kápi.

Stál jako zjevení, temný a mlčenlivý. V rudé záři požáru Forejt viděl jen obrysy postavy. Ale všiml si, že na obličejí má černou

roušku. V ruce držel samopal.

Nemá smysl popisovat, jak strašně se Forejt lekl. Lekl se, ale důležité je, že místo aby na chlapa vyděšeně civěl, vrhl se plnou vahou svých dvaasedesáti kilogramů kupředu. Cítil, jak jeho hlava narazila na něco měkkého a zaslechl, jak samopal zaharašil na podlaze. Muž hekl a zapotácel se, než se zády zachytil o zárubeň dveří. To už dostal první ránu Forejtovy malé, ale tvrdé pěsti. Byl to zvláštní zápas. Ve tmě, prosvětlené růžovým přísvitem, maličký muž tloukl obra.

Forejt postupoval drobnými krůčky kupředu. Leknutí překonal a teď uvažoval naprosto jasně. Uvědomil si, že návštěva má jistě souvislost s požáry a že jde o všechno. Byla to jednoduchá, čistá kalkulace a Forejt téměř s hravou snadností umisťoval přesné a tvrdé rány, které bez potíží pronikaly chabou obranou maskovaného muže.

Ale pak se v místnosti objevil ještě někdo jiný. Objevil se maskovanému hromotlukovi za zády, napřáhl ruku jako chapadlo a zachytil Forejtův úder.

Forejt pocítil palčivou bolest v rameni a ochrnula mu levá ruka: muž zasadil úder hranou dlaně s boxerskou přesností přímo na nervové centrum. Další rána směřovala na kořen nosu. S Forejtem se zakymácel svět.

Když se znovu probral, seděl přivázan k židli. V místnosti byli tři muži. Všichni měli masky na obličejích a samopaly v ruce. Jeden z nich vypadal jako vrána přejetá autobusem. Podlamovaly se pod něj nohy a o samopal by se nejráději opřel jako o berlu.

„Přišli jsme tě varovat,“ ozval se jeden z útočníků. „Jsme výbor organizace Železná pěst. Zatočíme se všemi komunisty v kraji.“

Forejt věděl, na co neznámý naráží. Ve vesnici bylo několik členů strany, kteří sem přišli z města pomáhat založit JZD a překonat první těžkosti.

„A teď ti dáme na pamětnou, abys na nás nezapomněl. Chci, abys všem těm rudým kamarádíčkům vyřídil, o čem jsme vážně přesvědčeni. Vládnete poslední měsíce. Je s vámi konec, rozumíš? Úplný konec!“ Rozmáchl se a rozbil pěstí Forejtovi ústa.

Forejt byl člověk nejen svižný a tvrdý, ale také odolný. Prošel

peklem Mauthausenu a věděl, co je to bití. Vždycky říkal, že to je něco, na co si člověk nikdy nezvykne. Nenáviděl tělesnou bolest, ale nebál se jí. Spíš přenášel svou nenávist na toho, kdo mu bolest působil. Je to zdánlivě přirozené, ale každý, kdo byl někdy bit, ví, že lidská mysl je složitější. Jen výjimeční lidé se nenechají zastrašit utrpením. Tomuto umění se asi nelze naučit. Je třeba se takový narodit. Předseda Forejt takový byl.

I proto býval ještě v Mauthausenu hlavou ilegální buňky a brzy potom blokové organizace strany. Soudruzi věděli, že přiznání lze vymámit spíš z žulového balvanu než z Forejta. Nikdy nezklamal.

Nezklamal ani teď.

Uvažoval, proč ho ti lidé bijí. Proč se tolik namáhali, proč takové divadélko? Dva spálené stohy, vesnice vzhůru nohama, zmlácený předseda národního výboru – tím si chtějí získat lidi na svou stranu?

Hekal bolestí, sténal pod deštěm ran a proklínal každou vteřinu, v níž musel zakoušet nelidská muka.

Nepromluvil však a ohnisko chladného uvažování kdesi v hlubinách jeho vědomí nehaslo.

„Mohl bych tě oddělat,“ řekl vůdce povedené trojice. „Nebyl bys ani první, ani poslední – ale chci, abys mluvil, abys lidí přiměl k přemýšlení. Vy tady dlouho nebudete. Na svou chvíli čekáme my a dovedeme si srovnat účty. Doufám, že teď po tom, cos prožil, už nepochybuješ.“

Forejt mlčel. Neměl, co by řekl. Tím spíš, že se teď zabýval něčím docela jiným než žvástem svého mučitele. Pocítil totiž, že pouta povolují.

„Tak co, promyslel sis to?“ zeptal se řečník.

„Hm,“ řekl Forejt opuchlými rty.

Uzel povolil a malý muž se vymrštil kupředu.

Jako by se nic nestalo, jako by do něho dvacet minut nemlátili hlava nehlava, jako by z něho netekla krev – vyřítíl se bezhlavě proti třem ozbrojeným mužům stejně prudce jako na začátku celého dobrodružství proti hromotlukovi s kápí na hlavě. Zapotácel se však, a místo aby řečníkovi vpálil pěstí do brady, zatápal ve vzduchu a strhl mu masku z tváře.

Ten prudce Forejta kopl, až odlétl na druhou stranu místnosti.

„Poznal mě, musím ho oddělat.“

„Ne, to nesmíš! Šéf to zatím nedovolil!“ chytil ho za ruku muž, který se dosud držel v pozadí. „Nesmíš to zkomplikovat. Nemůžeme na sebe upoutat takovou pozornost!“

„Třeba mě poznal!“

Forejt ale nikoho nepoznal. V místnosti byla tma, hlava mu třesla a před očima mu tančily rudé a žluté skvrny, přelévaly se vlevo, pak vpravo, kroužily a vznášely se jako roj obrovských motýlů.

Forejt teprve teď dostal opravdový strach. Zatím se ještě nebál. Rány ho bolely, ale to bylo čistě fyzické utrpení, jakého okusil dost a dost v koncentráku. Vždyť od doby, kdy opustil ostnaté dráty, uplynulo teprve šest let... Jenže právě v koncentráku se naučil bát jedné skupiny lidí: zbabělců.

Ten řečný muž, který dosud vystupoval tak sebevědomě, se Forejta bál. Bál se možnosti, že ho předseda poznal. Forejtovi to bylo divné. Měl paměť na lidi i na hlasy. Nepotřeboval rozeznat každý rys tváře – poznal každého podle obrysu postavy, podle charakteristických pohybů. A byl si jist, že tohoto člověka v životě neviděl. Stejně přesně si pamatoval i hlasy. Nikdy v životě toho muže neslyšel. Tak proč se tolik bál, že ho Forejt pozná?

Bál se asi neustále. Byl na horké půdě, postavil se proti snahám obyvatel země, byl psanec, který hrál zoufalou hru: pokoušel se zvrátit pořádek v zemi. Tady uprostřed Šumavy byl sám...

Nemůže to dopadnout jinak, než že ho ten člověk zabije. Tak tady je konec mé cesty, pomyslel si Forejt, teď už zase dokonale klidný. Kdo by to byl řekl... V takové výšce, v Doubravě. Šest let po válce. Když opouštěl koncentrák, myslel si, že už je ze všeho zlého venku, že fašisté jsou poraženi a napříště až do konce všech časů bude mír a přátelství mezi lidmi...

„Musím ho zabít,“ rozhodl se ten muž.

Zarachotil závěrem samopalů.

„Neblbni!“ křikl jeho společník.

V místnosti se rozeřvala automatická zbraň.

Forejt cítil, že ho něco udeřilo do ramene. Udělalo se mu slabo a

upadl. Neztratil vědomí, slyšel, že se kolem něho něco děje, že v místnosti běhají nějácí lidé, že křičí, jako by se hádali. Potom bylo ticho.

Když otevřel oči, skláněl se nad ním nějaký člověk.

Měl vojenskou uniformu.

Byl to poručík Pohraniční stráže Štěpán.

„Přišli jste tak akorát. Ti chlapi by mě tady zamordovali,“ usmál se Forejt.

„Co se tady dělo?“ ptal se Štěpán.

„Copak jste to z nich nedostali?“

„Z koho?“

„Z bandy těch lumpů! Zapálili stohy a pak mě tu mlátili a jeden na mě vystřelil ze samopalu.“

Poručík zakroutil hlavou.

„Ne, předsedo. Když jsme přišli, nebyl tu nikdo. Jenom vy jste ležel na podlaze s prostřeleným ramenem. Měl jste štěstí. Tady ve stěně je patnáct děr, skoro celá dávka. Tomu chlapovi se třásly ruce a netrefil vás.“

„Proč mě nedodělal potom?“

„To nevím. Ale brzy to vědět budeme.“

Klidná vesnice

„Je to klidná vesnice,“ řekl Franta Svátek svému otci, důstojníkovi československé kontrarozvědky. „Myslím, že si tam docela slušně odpočinu.“

Otec a syn se nevidali často. Po pravdě řečeno, Franta ani neměl možnost mít ke svému otci stejné city, jako mívají synové ke svým otcům. Když Franta byl malý chlapec, otec odejel bojovat do Španělska proti fašistům. Domů se nevrátil. Po celou dobu války byl nasazen jako rozvědčík přímo v srdci fašistické armády. Měl hodnost důstojníka SS a škodil nepříteli zevnitř, v místech, kde se toho nenadál.

Po válce se Franta vrátil do Hurbanky. Vystudoval průmyslovku a specializoval se především na vodní čerpadla. Jeho otec zůstal v kontrarozvědce a plnil důležité úkoly při obraně státu.

Oba byli velmi zaměstnáni a v jejich domku v Horním Újezdě bývala matka často sama dlouho do noci. Ještěže ji občas přišla rozptýlit její matka.

Jednoho letního večera se ale doma sešli všichni.

Vedení závodu pověřilo Frantu důležitým úkolem.

Má posoudit možnost odvodnění bažinaté oblasti na Šumavě. Je třeba vyzkoušet nový typ čerpadel, který by spolu s důmyslným systémem odvodňovacích kanálů mohl vysušit velká území.

Byl to úkol pro celý tým vysoce kvalifikovaných odborníků. Psal se ale rok 1951. Lidí bylo málo, práce hodně. Na dlouhé přípravy nebyl čas.

„Budu v Doubravě asi čtvrt roku,“ vyprávěl otci a mámě.

„Na Šumavě je sychravo, budeš si muset vzít teplé prádlo,“ poznamenala máma.

„To je blízko hranic, vid?“ zeptal se otec jakoby nic, ale matka vyčila z jeho slov nějaký spodní tón.

„Copak, je to tam nebezpečné?“

„Kdepak,“ mávl otec rukou. „Od ledna letošního roku na hranicích stojí vojáci naší Pohraniční stráže. Tam už teď žádné velké nebezpečí nehrozí.“

„Opravdu?“ vyzvídala matka. „Noviny píšou...“

Ano, noviny často psaly o sabotážích, případech a někdy i vraždách. Reakce byla poražena teprve před třemi lety. Táta tohle všechno dobře věděl. Věděl také, že se do novin nedostalo všechno, co se na našich západních hranicích ve skutečnosti dělo. Mnohé případy agentů nepřátelských rozvědek naše bezpečnostní orgány nemohly předčasně publikovat.

„S tím si hlavu nelam,“ uklidňoval ženu. „To jsou výjimečné případy. A od doby, kdy nastoupila Pohraniční stráž, už je na hranicích klid,“ tvrdil. Ale když šla máma spát, přisedl blíže k Frantovi. „Dej na sebe pozor.“ Franta se až lekl, když viděl, jak otec zvažněl. „Na hranicích to teď není lehké, to mi můžeš věřit. Nepřátelské rozvědky tam někdy dělají psí kusy. Špionáž, provokace,

teror. Na tyhle jejich metody mnozí z nás bohužel doplatili.“ Pak sáhl do kapsy a vytáhl bankovku.

„Podívej se.“

„To je anglická libra,“ podivil se Franta. „Proč mi ji ukazuješ?“

„Je padělaná,“ řekl otec stroze. „Zjistili jsme, že se k nám pašují přes hranice. Zdá se, že kanál vede někde přes Šumavu. Ale zatím nikdo nemá tušení kudy. Je to těžké zjistit, takový balíček bankovek se snadno strčí do kapsy... Hranice ještě není neprodyšně uzavřená, je tam ještě moc a moc práce. Dovedeš si představit, co to znamená uhlídat stovky kilometrů dlouhou linii, která vede přes hory, bažiny, lesy, uhlídat ji v zimě, v dlouhotrvajících deštích, v mlze, v noci – za všech okolností? To, chlapče, není žádná maličkost. Cizí rozvědky mají k dispozici spoustu lidí, kteří dokonale znají terén. Nezapomeň, že v pětačtyřicátém jsme odsunuli na tři milióny zfašizovaných Němců, a nejvíc právě z pohraničních oblastí. Znají to tam stejně dobře, jako ty se vyznáš v Horním Újezdě.“

„Když se mi podaří přijít na to, jak odvodnit tu bažinu, pomůžu tím i zvýšit bezpečnost...,“ řekl Franta.

„Ovšem,“ zasmál se otec. „Vždycky jsem ti říkal, že bys měl jít k nám. Máš na to buňky. A on ne, on chce být inženýrem... Ale nic ve zlém, Franto, víš, že teď žertuju. Samozřejmě, dělej, co se ti líbí. Ale nezapomeň, že ses už několikrát osvědčil jako rozvědčík.“

„To ale byla válka,“ namítl Franta.

„To je pravda,“ řekl otec. „Jenom však nezapomeň, co si tam na Západě vymysleli: že proti nám povedou studenou válku; a ta někdy dovede být tak vařící, že je od té opravdu horké k nerozeznání.“

Franto Svátek nikdy nepatřil k lidem, kteří se nechají snadno zastrašit. Jistě, nebral otcova slova na lehkou váhu. Věděl, že by táta nikdy nemaloval čerty na zeď a že ví, co dělá, když ho nabádá k opatrnosti. Kdo ale prodělal střetnutí s gestapem, udavači a zrádci, kdo překonal tolik nebezpečí a vyšel se zdravou kůží i z bitev s po zuby ozbrojenými esesáky, ten mívá pocit, že už se mu nikdy nemůže nic zlého stát.

„Jed', Franto, a nezapomeň na mě,“ řekl Frantovi jeho mnohem starší druh a kamarád, někdejší střelmistr Drbal. „Kdyby se něco dělo a potřebovals pomoc, pošli telegram a hned jsem tam,“ řekl potom

stařík. „Pamatuj na pětáctýřicátý. Nepatřím ještě do starýho železa.“

„Nezapomenu na tebe, strejdo,“ slíbil mu vážně Franta. „Doufám, že žádný telegram nebudu muset posílat.“

„Nevím, co na to říct, hochu,“ řekl Drbal. „Přiznám se ti: drobet se tu otravuju. To víš, penze není nic pro starého španěláka a ilegálníka.“

Franta se zasmál Drbalovu slovu ilegálník a srdečně stiskl staříkovi pravici.

Ukázalo se, že Praha je opravdu malé město.

Když se Franta zmínil o tom, že jede do Doubravy u Sušice, všichni se usmívali, jako by tam prožili nejlepší léta svého života – tak alespoň se to Frantovi zdálo. Ten tam byl před válkou na prázdninách, onen znal toho, jiný zase onoho.

„Víš, že v Doubravě slouží Standa Štěpán?“ zeptal se například jeden kolega z Hurbanky. „Slouží u Pohraniční stráže a má už důstojnickou šarži, je poručíkem!“

Jak by si Franta nevzpomínal na Standu Štěpána! Znali se z války, kdy oba byli ve stejné odbojové skupině.

„Aspoň tam budu mít kamaráda.“

Sousedka měla na stěně v kuchyni obraz. Znázorňoval zelenou láhev, patrně pivní, a dva melouny.

„To je obraz od akademického malíře Fukse,“ vysvětlovala Frantovi. „Koupila jsem ho na výstavě v Plzni ještě před válkou. Stál hodně, tři sta korun. Fuks je dobrý malíř, opravdu,“ ujišťovala Frantu, jako by si nebyla jista tím, co povídá. Ale František moudře kýval hlavou a divil se, proč mu sousedka o obrazu povídá. „Ten Fuks pochází z Čimic. Jeho otec tam byl šafář na statku. Jeho máma byla Němka a on študoval na malíře ve Vídni.“

„Aha,“ řekl Franta ve snaze zachovat společenskou konvenci.

„Za svobodna se jeho matka jmenovala Shulhofová. To byla ta rodina prýmkaře Shulhofa z Aše. Všichni Shulhofové byli prýmkaři, jeden dokonce dodával prýmky až do Krakova, takové měl jméno. Byl jste někdy v Krakově? Je to krásné město. Byla jsem tam s manželem v roce dvacet sedm. Chudák Toníček, tak rychle ho to postihlo!“ Vytáhla kapesníček a zručně plakala. Její manžel umřel v roce 1936, dostal na honu zápal plic.

„A co je s tím Fuksem?“ zeptal se Franta spíše ze slušnosti než z opravdové zvědavosti.

„Co by s ním bylo? Bydlí teď v Doubravě!“ řekla sousedka takovým tónem, jako by nechápala, že se někdo ptá na věc tak samozřejmou, jako že akademický malíř Fuks bydlí v Doubravě.

Dobrá polovička všech známých, které Franta měl, na Šumavě byla a úspěšně předstírala, že ji zná jako své boty. Někteří dokonce znali nejen Doubravu, ale i bezprostřední okolí, jako například vesnici Rašpach.

„Tam je hostinský, nějaký Vlček,“ vyprávěl Frantovi noční vrátný z Hurbanky. To byl dokonalý podivín. Bydlel na Zbraslavi a do práce jezdil až do Hurbanky za Horní Újezd. Musel tedy dvakrát denně vážit cestu přes celou Prahu. Nevadilo mu to, tvrdil, že má Prahu rád a že si vždycky přál být cestovatelem. „Ten hostinský je cvok. Jezdí s autem na dřevoplyn a nakupuje bukový polena na Zbraslavi.“ Vrátný si zapálil dýmku, aby dodal vážnosti svým slovům a částečně také proto, aby si zakouřil. „Chápeš to, Františku? Chlap bydlí na Šumavě, má u nosu hluboký lesy...,“ vrátný řekl hluboký opravdu hluboce, tak hluboce, že si Franta uvědomil, že ty lesy opravdu hluboké jsou. „V těch lesích musí být sto tisíc buků, možná osmdesát tisíc. Ale i kdyby sedmdesát, pořád je dost buků na to, aby uživilo jedno smradlavý auto na dřevoplyn.“

„Třeba ten hostinský rád jezdí autem...,“ namítl Franta.

„On jezdí moc rád. Nakupuje na Zbraslavi bukový polena a v Nuslích má holku. V ulici U křížku. To vím od toho jistýho, kterej mu prodává ty polena. Ale to jsou, pane, polena! Můj známej má protahovačku, a on mu je hobluje. To nejsou polena, ale ohoblovaný kostky, perfektně hraněný, no prostě, pohádka. Když něco takovýho vidíš, lituješ, že sám nejezdíš na dřevoplyn. ‚Škoda práce, pane Málek,‘ povídal jsem mu onehdá. Ale on ne. ‚Kdepak, pane Pařízek, já jsem zvyklej na pořádnou práci, já neodvádím žádný šmízo.‘ Takovej on je, ten Málek.“

Mezitím si Franta obstaral všechno potřebné na cestu, teplé prádlo, aby upokojil maminku, přístroje a zařízení, které potřeboval k práci.

„Máš zbrojní pas?“ zeptal se ho ředitel Hurbanky Švehla, když se

Franta přišel rozloučit.

„Mám,“ přikývl.

„Vem si s sebou pistoli. Pro všechny případy jsem ti obstaral povolení k držení zbraně. Tady ho máš,“ podal mu ředitel přes stůl papír.

„Proč to?“

„Ale – buď klidnej, nic se tam neděje. Ale budeš pořád venku a já bych nerad šel za tvou mámou s nějakou smutnou zprávou. Víš, jak to myslím.“

Franta se zamračil.

„Vy všichni přeháníte. Táta mě straší, vy mě strašíte... Co si myslíte, že udělám? Že se rozbrečím?“

„Blázníš snad?“ houkl na něho ředitel. „Seber si svých pět švestek a mazej na Šumavu. A do fuseklí si zabal pistoli a dvě škatulky munice. Nic víc po tobě nechci. Jestli chceš brečet, breč si, ale až doma. Tady ne. Tady smím brečet jenom já.“

Oba se zasmáli, ředitel vstal od stolu a Frantu objal.

„Kluku jeden, když si vzpomenu, jak jsi tady začínal jako učedník. A teď už jsi skoro inženýr a jedeš na ten projekt vlastně sám.“

„Do inženýra mám ještě daleko,“ namítl Franta.

„Až se vrátíš, tu techniku si doděláš. Hlavu na to máš. Tebe potřebujeme do vývoje, a ne abys stál u stroje nebo jako technik rozkresloval mašiny.“

„To není špatná práce a někdo ji dělat musí.“

„On už ji někdo udělá, neměj starosti. A ty to tam koukej pěkně omrknout a přijít s kloudnou zprávou. Bude to všechno stát strašnou spoustu peněz! Je to první pokus a mně na tom záleží, aby se to povedlo... Ty si s tím jistě poradíš.“

Ředitel povzbudivě pleskl Frantu po zádech a propustil ho.

Doma se Franta rozloučil s rodiči. Poseděli, povídali si přitom o Šumavě. Pak přišli na skok Frantovi kamarádi a v jedenáct se šlo spát.

Franta si ještě zaskočil na půdu a otevřel svou příruční pokladničku.

Vytáhl zbrojní pas a pistoli. Byla to maličká pistolka belgické

výroby od firmy FN, licenčně vyrobený browning. Franta měl ještě dlouhou parabelu, ale řekl si – kdo by se tahal s takovou těžkou potvorou. Parabola je víc dělo než pistole, a tak si Franta zabalil – jak mu ředitel radil – do ponožek raději menší zbraň, takzvanou fenu. A do kapsy ve víku kufru svědomitě uložil dvě krabičky nábojů.

Ráno ve čtyři vstal a o hodinu později odjížděl autobusem ze Smíchova na Šumavu.

Noví nájemníci

Poručík Stanislav Štěpán byl velitelem jednotky Pohraniční stráže v Doubravě. Byl mladý, ale už měl leccos za sebou. Jako chlapec se účastnil odboje a jeho život visel několikrát na vlásku.

Brzy po válce prodělal základní vojenskou službu a rozhodl se, že zůstane u SNB. Dostal stranický úkol: půjde s první vlnou vojáků základní služby střežit státní hranici.

V roce 1951 nastoupili první pohraničníci na hranici. Až dosud ji hlídaly pohraniční útvary SNB, málo početné na tak velký úkol.

Jednotka nebyla velká, měla všeho všudy pár desítek lidí. Nastěhovali se jednoho dne do někdejšího statku v lesích nad Doubravou. Státní hranice vedla snad tři sta metrů odtud.

Statek to byl veliký, byť poněkud zchátralý, ve střeše bylo několik velikých děr a zeď byla na jednom místě povalená.

„Stálý zdraví,“ přivítal Štěpána na statku hajný Poledne, který se jako první z doubravských občanů dověděl, že jednotka nově vzniklé Pohraniční stráže bude umístěna právě zde. „Vy jste ti noví nájemníci?“

„Vypadá to tak. Budem tady strašit asi hodně dlouho,“ zasmál se poručík Štěpán. Přišel v čele své jednotky. Několik mládenců vleklo plnou polní, samozřejmě i pušky, přílby a polní lopatku.

„Sem se nevejdete,“ usoudil hajný Poledne.

„Musíme se vejít.“

„Za starých časů tu bydlelo osm lidí.“

„Nás je dvaapadesát, se mnou třiapadesát. A přijdou ještě psovodi a psi.“

„To je bláznovství.“

„Máme teď jiné starosti. Jak uhlídat celou tu štreku!“

Štěpán nebyl nováček. V posledních měsících už tady sloužil s veterány od SNB, kteří ho zasvěcovali do záludů šumavské krajiny.

„Uhlídat? Kdepak, to nepůjde,“ mínil Poledne. „Já se tu přece narodil, v lese jsem strávil osmapadesát let, a přece nemůžu říct, že to tu znám. Co si počnete vy s tou partou jelimánků?“

„Uhlídáme to,“ řekl přesvědčivě mladý velitel.

Poledne pokrčil rameny.

„Uvidíme, jak říkají ti slepi.“

První týden spali vojáci ve stanech. Hned druhý den nastoupili strážní službu na hranici. A třetího dne se strhla střelba. Tři agenti americké rozvědky se pokusili přejít po staré pašerácké stezce. Padli do rukou hlídce vojínů Gajdoše a Mrázka. Ti spustili palbu jako u Solferina, a jak se později zjistilo, kromě jednoho agenta trefili osm borovic a jednoho bažanta. Zbylí dva agenti se moudře stáhli za hranici vylízat si rány. Potrefený agent byl po ošetření převezen do nemocnice a pak do vazby.

Byl to jeden z desítek takzvaných agentů-chodců, kteří tehdy k nám ze Západu proudili. Měli různé úkoly: slídit po tajných informacích, šířit poplašné a klamné zvěsti, pomlouvat a špinit a také – připravovat ozbrojené akce.

Polapený agent-chodec měl u sebe batoh nabitý letáky a celou kazetu s prostředky k výrobě tiskovin.

Byl první. Pak následovali další. V prvních dvou měsících si je Štěpán pamatoval podle jména a měl v paměti i rysy jejich tváří. Pak jich už bylo moc...

Souběžně s dramatickými akcemi na hranici Štěpánovi vojáci budovali své obydlí na statku.

„Postavte to tady,“ ukázal jim hajný Poledne. Objevoval se každého dne a přinatrefil se i k tomu, když Štěpán rozvažoval, kam postaví prozatímní dřevěný barák pro mužstvo.

„Proč ne sem? Tady je to lepší. Na jih, na sluneční stranu.“

„Čerta starého, sluneční strana...“ zabručel hajný Poledne. „Tady

na Šumavě žádný solárium neužijete. Slunce tu svítí akorát tak deset dní v roce. Zato tady pořád prší. A když prší pořádně, ne tak, jako teď, teče voda zrovinka sem.“

„Jak to sem? Vždyť je to do kopce!“

„Ba ne, chlapče, to se ti jen zdá, že je to do kopce. Nevím, jak bych ti to měl vysvětlit. Raději mi věř. Je to tak, jak říkám.“

Poručík Štěpán poslechl hajného Poledne a už při příštím velkém dešti mu dal za pravdu. Sluneční stranou se valila voda, jako když prasknou hráze. Zato tam, kde radil hajný, bylo sucho.

To už stála trámová kostra baráku. Vojáci pracovali ze všech sil, nikdo se nesnažil ulít.

Spát v zimě ve stanech nebyl žádný med.

V budově statku bylo skladiště zbraní a střeliva a také telefonní ústředna. Často se stávalo, že spojení bylo přerušeno. Byla to stará ústředna německé výroby, která za války zažila asi své. Dokonce v ní byly dva průstřely. Spojář Javůrek do dírek po průstřelech vkládal luční květy a zlobil poručíka, že do nich naleje vodu, aby květiny nevadly.

„Stejně je na nic, tenhle verk,“ pleskal rukou do ústředny. Nikdy jí neřekl jinak než verk nebo trofej ní materiál. Tak se totiž někdy označovaly součásti výstroje a výzbroje nacistické armády, které převzaly armády vítězných mocností.

Poručík Štěpán byl na hranici jako ve svém živlu, ačkoli tu byl necelý rok. Nikdo nevěděl, kdy vlastně spí. Vojákům se zdálo, že ho vidí na několika místech současně. Řídil výstavbu ubikací a budov, bděl nad výcvikem vojáků a pevnou rukou velel i všem hlídkám ve svěřeném úseku.

„Jsme tady skoro jako ve válce,“ posteskl si vojín Rabas veliteli, když se na hranici střílelo dva dny za sebou.

Štěpán na něho vážně pohlédl a přikývl.

Rabas sklopil oči.

Věděl, že toho Štěpán hodně prožil za okupace a povstání, že jeho život byl několikrát vážně ohrožen a že vyvázl jen šťastnou shodou náhod. Věděl také, že i po válce se mladý Štěpán několikrát střetl s nepřáteli a jeho jméno je známo řídicím agentům západních rozvědek, kteří ho proklínají. Varoval ho i Hlas Ameriky.

„Jednou si pro mne přijdou všichni čerti z pekla,“ smál se tomu mladý velitel.

Lilo a lilo.

Když konečně vysvitlo sluníčko, valila se z nekonečných lesů mlha a za chvilku pohltila celou krajinu. Vyšlapali si pěšinku mlázím až ke studánce a den co den, ráno, v poledne a večer, sem chodila směna s konvemi a bandaskami pro vodu.

Štěpán ovšem už dávno nařídil, aby vojáci s sebou nosili zbraň na každém kroku, ale proč by směna do kuchyně měla chodit pro vodu po zuby ozbrojená?

Toho dne byla mlha, že si nikdo neviděl na špičku nosu. Směna šla pro vodu po paměti. Gajdoš a Antoš dorazili ke studánce první, postavili konve pod pramínek a zapálili si cigarety.

Antoš se chystal vyprávět jednu ze svých nekonečně nudných historek z domova, jak táta spadl ze žebříku, když lezl na hůrku, jak soused Větrovec zasadil jedli skoro žlutou a ta žloutla a žloutla, až, nebudete tomu věřit, docela zežloutla...

„Pst...,“ sykl Gajdoš.

Všichni vojáci ztuhli.

Z mlhy sem zalétl nějaký šramot. Mohla to být zvěř, srna nebo zajíc. Ale mohl to být i člověk. A kdo jiný by tudy v tuto chvíli šel než nepřítel?

„Tam,“ procedil Gajdoš tiše mezi zuby a ukázal prstem do mlhy, odkud se ozvalo zapraskání. Bez dlouhého rozmyšlení se sesmekli do okolních křovin. Šramot se blížil. Pomalu, pomaličku se sem někdo opatrně přibližoval. Byl to jeden člověk, nebo jich je víc? V té chvíli nebylo pochyb o tom, že k pohraničnickům kdosi přichází.

Čekali.

Konve už dávno přetekly a voda zurčela rovnou do studánky. Tolik vody, zalitoval dobrák Antoš. Parchanti mizerný, tolik vody se vycamrá...

Mlha se pomalu rozptylovala. Svěží větřík se honil mezi smrky, až ji roztrhal na cáry. Valila se průsekem ve vlnách, chvilkami bylo docela jasno, ale ve zlomku vteřiny se všechno zas propadlo do bílé tmy.

Byli tři. Dva muži a žena. Jeden šel vpředu, druhý vzadu, oba drželi v ruce pistole.

Ať je mlha, ať je mlha, brumlal si Gajdoš. A myslel na velitelův rozkaz: všichni zbraně s sebou, ať jdete, kam jdete!

Na toto téma padlo mnoho žertů, ale legrace nelegrace, teď by Gajdoš dal za zbraň první poslední.

Bandaskou je těžko se bránit proti dvěma ostře nabitým pistolím.

Trojice byla na dvacet metrů.

„Ruce vzhůru!“ křikl Antoš.

Jeden z mužů se prudce otočil a nazdařbůh střelil do křoví, tam, odkud přilétl hlas.

Ten druhý se napřímil a upustil pistoli na zem.

„Ruce vzhůru, nebo střelím,“ přidal se Gajdoš. A pak třetí, čtvrtý a pátý člen směny. Bylo to jako štafeta, výzvy padaly hned zleva, hned zprava: „Zahodte zbraň, dejte ruce nad hlavu.“

I druhý agent ztratil nervy a upustil pistoli. Pak teprve vystoupil Gajdoš z úkrytu.

Zběžnou osobní prohlídkou objevil další ostře nabitou pistoli. Cvakl závěrem a houkl:

„Tak a teď pohyb!“

Trojice po něm zvědavě pokukovala, jako by se divila, kde má ten voják zbraň.

„A co kýble?“ ozval se Antoš.

„Co s nima? Neutečou, nech je tu.“

„Přece nepůjdu dvakrát.“

„Asi budeš muset, samy na jednotku nedojdou.“

„A co kdyby voni,“ kývl Antoš bradou. „Ať jsou k užitku.“

Gajdoš se zamyslel. Proč ne? Ale pak tu myšlenku zavrhl. Co by tomu řekl velitel! K poraženému nepříteli má člověk chovat úctu! Tak to stálo ve všech dobrodružných knížkách, které Gajdoš jako kluk tak náruživě čítal.

„Tak je to,“ řekl velitel, když vyslechl Gajdošovo hlášení. Narušitelé byli už teď pod silnou stráží, která ovšem byla vyzbrojena něčím jiným než konvemi na vodu. „Neměli jste zbraň!“

„Neměli,“ připustil Gajdoš a díval se do země.

„Nepřítele jste zadrželi.“

„Zadrželi.“

„Měl bych vás potrestat.“

„Ano, soudruhu poručíku.“

„Protože to, co jste udělali, je nekázeň.“

„Je to nekázeň.“ Poručík se rozesmál. „Co mám s vámi, chlapi, dělat? Snad vás tohle konečně poučí, že to tady opravdu není procházka růžovým sadem. Zrovna vy, Gajdoši, byste to měl vědět.“

Gajdoš potřásl kudrnatou hlavou a zahuhlal cosi na souhlas.

Dny plynuly ve ztřeštěném tempu. Z nadříženého útvaru jezdili na jednotku velitelé. Plánovali velkorysý systém ostrahy. A pak přišel den, kdy mladý velitel v prvním okamžiku myslel, že dostal palicí do hlavy.

„Na Šumavě operuje diverzní skupina,“ oznámil mu major Trachta z nadříženého útvaru. „Je to ověřená informace. Nasadili jsme proti té skupině řadu schopných lidí, ale dosud nám uniká. Víme však, že operuje někde tady v tom prostoru.“ Obrátil se k mapě. Ukazovala stovky čtverečních kilometrů lesů, pustých, neudržovaných. Skály, bažiny. Tam někde se ti lidé skrývají. Nebo naopak, jsou venku, mezi lidmi, napojení na síť spolupracovníků, kteří jí z těch či oněch důvodů slouží. „Zatím nechci, abys nám pomáhal. Tvůj úkol je jasný: kryješ hranici. Tak jako vždycky. Ale jedno je jisté: někudy museli přijít a operují tady s nějakým cílem. Takže se to týká i tebe.“

Týká se to i mne, myslel si mladý velitel. Díval se majorovi do očí a snažil se v nich číst: co si major myslí o něm, o veliteli tak mladém, nezkušeném, o člověku, o němž nemůže vědět, kolik toho v životě zažil...

Myšlenky se mu honily hlavou.

Bažiny... zdejší bažiny. Táhly se na kilometry daleko. Vzpomněl si na akademického malíře Fukse, který o sobě tvrdil, že bažiny jsou jeho oblíbeným malířským námětem.

Poručík Štěpán si na něho vzpomněl jen mimoděk, jako na jednu z místních rázovitých figurek.

O zdejších bažinách tu kolují spousty nejružnějších povídaček. Podle jedné z nich jsou prý uprostřed bažin velké ostrovy suché půdy. Skrývají prý se tam nacističtí zločinci Martin Borman, Hitlerův

zástupce, šéf gestapa Müller a další výtečníci třetí říše. Mají v rukou světodějný vynález, tajnou zbraň, jíž hodlal Hitler v hodině dvanácté přemoci svět. Jeho technikům se nepodařilo uvést ji do chodu, zato dnes ti, kteří přežili smrt svého vůdce, úspěšně dokončují práce na zbrani a jejich odvetu lze čekat každým dnem. Tlachy a třesky plesky, samozřejmě. Ale přece jenom – co je uprostřed bažin, v srdci nepropustných šumavských pralesů?

Nedělej to, Stando, říkal mu jakýsi vnitřní hlas. Jsi voják, jenom kolečko ve velikém stroji. Musíš pečlivě poslouchat, co ti major Trachta vykládá, a zařít se podle toho. Nejsi sám, kdo se zabývá teroristickou skupinou. Jsou tu i jiní, ti mají úkoly jasné a přesné. Proč by sis jen ty měl lámat hlavu?

„Jsme si jisti, že místní obyvatelstvo teroristy nepodporuje. Mezi vašimi lidmi jsme nenašli nikoho, kdo by měl bezprostřední zájem na přátelství s vrahy...“, pokračoval major Trachta ve svém výkladu.

Řeči, řeči, ale skutek utek, vracela se Štěpánovi na mysl neodbytná námitka. Proč tu sedíme a povídáme si, proč nejsme se samopalem v ruce tam venku, v bažinách?

„Dostanete nové rozkazy, soudruhu poručíku,“ uzavřel major Trachta svůj výklad. „Zatím pokračujte v každodenní službě. Kontrolujte, utužujte kázeň. A dbejte na pořádek.“

Samozřejmě, dbám na pořádek, kluci dělají, co mohou.

„Zaražte vycházky a každý den kontrolujte stav zbraní.“

Ovšem, přisvědčoval majorovi ten nezdárný vnitřní hlas. Ale co když nepřátelé chodí nerušeně mezi námi? namítl v duchu poručík Štěpán.

Zatím se neodvážil přiznat to ani sám sobě, ale v tu chvíli byl už téměř rozhodnut, že se pokusí proniknout do bažin na vlastní pěst.

Malíř bažin

Akademický malíř Fuks bydlel na kraji vesnice. Co je ale kraj vesnice, když Doubrava nemá přesný půdorys a podobá se spíš stádu

samot? Bylo to tak: ze všech chalup od hospody s věží i od kostelíku byla nejbližší právě chalupa malíře Fukse. Žil tam sám. Málokdo vydrží být tak sám jako akademický malíř Fuks. Neobklopoval se ani věcmi, a to je přece malířům a umělcům vlastní. V ateliéru malíře Fukse nebylo nic takového. Před pěti léty koupil dům od nějakého pana Páleníčka, vášnivého amatérského hvězdáře, který si postavil na střeše pozorovatelnu. Byla to místnost kruhového půdorysu, prostředkem vedly krkolomné schody a kolem dokola bylo okno. Páleníček se k pozorování hvězd nikdy nedostal, protože svou pozorovatelnu neustále zveleboval. A když ji dobudoval, v hnutí mysli dům i s observatoří prodal Fuksovi a odstěhoval se do Rokytnice, kde náhle zemřel. Po pěti letech nepřetržitého obývání měl malíř dům pořád v takovém stavu, v jakém ho Páleníček opustil.

Nenechal odstranit ani ty těžké mříže, které podivín Páleníček zasadil do všech oken domu. Byly to mříže jako ve věznici pro zvlášť těžké kriminálníky. Zvláštní bylo, že nechyběly ani v oknech pozorovatelných. Hajný Poledne tvrdil, že byly příčinou Páleníčkova astronomického krachu. Byl by musel prostrkávat tubus mřížovým a to by vadilo pozorování. Proto zamřížovaný dům opustil a odstěhoval se do Rokytnice.

Byl-li Páleníček podivín, nebyl Fuks o mnoho lepší. Svědčilo o tom i zařízení bytu. Vlastnil jen čtyři kusy nábytku: postel, malířský stojan, stoleček, na který odkládal paletu a barvy, a podivuhodný předmět, jemuž se říkalo komorník; byla to pitvorná napodobenina lidské postavy, napůl věšák, napůl figurína. Vlastník komorníka si na něj věšel šaty, přes dřevěná ramena přehodil sako, přes věšák přehodil kalhoty, na vyhrazené místo uložil boty a do zvláštního šuplátka manžetové knoflíky a jehlici do kravaty. Dále v šuplátku choval hrstku kamínků a škebliček, vzpomínku na dávné prázdniny v jugoslávském Splitu.

Nikdo neví, proč malíř Fuks neměl rád nábytek a proč mu byla lhostejná ta ledová prázdnota jeho domu. Bydlel vlastně jen v kruhové pozorovatelně astronoma Páleníčka. Sedával tam celé dny, hleděl ven, a dostal-li nápad, pak i maloval. Nejčastěji maloval bažinu. Dokonce i mnoho jeho pražských přátel podleho dojmů, že Fuks je vskutku osudem předurčen k výtvarnému zpracování

šumavských mokřisek. Ve skutečnosti u zdroje malířovy lásky k bažinám byl výtvarný redaktor Národních listů Míka, který někdy v roce 1937 navštívil soubornou výstavu mladistvých výtvarníků skupiny Apollon a napsal o Fuksovi, že „bažina v něm našla svého Gauguina“. V té době ovšem Fuks namaloval jen jediný obraz s motivem bažin – všechno ostatní byla zátiší s ovocem a láhvemi. Fuksovi se ale myšlenka výtvarného redaktora zalíbila, skutečně se malířem bažin stal.

Den po požáru ve Zvoníčkově lánu a u Stejskalů seděl Fuks v pozorovatelně a zádumčivě hleděl ven. Slabě mžilo a malíře napadlo, že bude-li pršet takto ještě týden, milované bažiny dojdou až k jeho příbytku a zavalí ho. Rozmrzele se odvrátil od okna a přistoupil ke stolečku, aby namíchal správný odstín žlutozelenohnědé barvy, jemuž říkal bahniskový odstín.

Práce mu šla dobře od ruky, namíchal nejdřív takzvaný morálek, přidáním sieny pálené vznikl čvachták a z něho přidáním černé a špetky ultramarínu vedla přímá cesta k bahniskové barvě.

„Je tu někdo?“ houkl dole mužský hlas.

Malíř Fuks se lekl a silněji zmáčkl tubu ultramarínu.

„Bahnisko je v čudu,“ zaláteřil.

„Cože?“ tázal se hlas.

„Chlape zatracená, co sem lezete, když pracuju? Co teď s tím budu dělat? Tohle přece není žádné bahnisko!“

„Kudy se k vám jde?“

„Ke mně se nechodí, jděte pryč a neotravujte mě, člověče! Sypte, sypte!“ breptal mrzutě Fuks.

„Jste tu zalezlý jako sysel,“ poznamenal mužský hlas za jeho zády. Malíř Fuks se lekl. Vedle něho stál mladý muž, asi dvaadvacetiletý.

„Nejste vy snad pan Svátek?“ otázal se malíř.

„Jsem,“ přitakal František Svátek.

„Já jsem akademický malíř Fuks, promiňte, že jsem byl hrubý.“

„Na to zapomeňte.“

Oba muži stáli proti sobě v kruhové místnosti. František Svátek se rozpačitě rozhlédl kolem sebe.

„Nabídl bych vám židli, ale bohužel žádnou nemám,“ omlouval se

Fuks.

„Na čem sedíte?“

„Nesedím,“ odpověděl Fuks prostě. „Bud' chodím, nebo stojím. Chci-li si odpočinout, lehnu si. Je to dokonale jednoduché. Tak jednoduché, jako je můj život.“

Franta zabručel něco neurčitého. Pak ukázal prstem na plátna opřená o stěnu.

„To jsou bažiny...“

„Ano, prosím, přesně tak.“

„V lesích je plno bažin,“ řekl Franta zamračeně.

Fuks ho pečlivě pozoroval. Malíř byl jistě podivín, ale nebyl naivní důvěřivec a bylo mu jasné, že mladý expert z pražské továrny, o jehož příjezdu se dověděl od předsedy národního výboru, ho nenavštívil z pouhého zájmu o malbu bažin.

„Bažiny se snad nesmějí malovat?“ vyjel najednou zostra.

„Proč by se nesměly malovat?“

„Nedivil bych se,“ pokračoval Fuks jedovatě. „Dobře jsem si všiml. Byly tu krásné lesy, tiché bažiny, překrásná příroda. A teď? Sotva přišli pohraničníci, střelba, včera tu hořelo. Slyšel jsem, že Forejta přepadli.“

„Máte čerstvé zprávy...“

„To mám, na mé zprávy se můžete spolehnout, pane...“

Přistoupil k oknu, podíval se na rozbahněný trávník před domem a štěkl: „Je jich všude plno, mladíku, těch vojáků. Na Šumavě nebylo nikdy tolik vojáků jako dnes. Nikdy, to si pamatujte. A byl tu pořádek, vždycky tu byl pořádek. Nikdy se tu nestřílelo. Občas někdo pašoval sacharín a takové věci, ale nikdy se nestřílelo. Leda pytláci, když si vzali na mušku hajného, ale to já nepočítám.“ Otřel si ústa hřbetem ruky. František Svátek zasunul ruce do kapsy a klidně hleděl špačkujícím malíři bažin do očí. „Ničí i bažiny, ano ničí! Ty pak ztrácejí své kouzlo. Všude jsou šlápoty pohraničních hlídek. Člověk aby měl strach, že se na něho z křoví vyřítí nějaký ten pes jako vlkodlak. Hrůza pomyslet. Kdy odejdou, ano, řekněte mi, kdy odejdou?“

„Viděl jsem v Plzni v městské čítárně viset váš obraz,“ řekl Svátek ve snaze změnit téma malířova monologu. Fuks se zarazil a

pak se začervenál. „Bylo to nějaké zátiší. Dva pomeranče a láhev piva. Asi nějaká vaše raná práce, ne?“

„Vy... vy rozumíte výtvarnému umění?“

„To ne, ale zajímá mě všechno pozoruhodné.“

„Tak je to tedy... Škoda že jste viděl jen tamtu práci. Máte pravdu, je to rané dílo. Byl jsem tehdy mladíček, nic jsem neuměl.“

„Nu, ale leccos se dá tušit i z tak nevyzrálého obrazu,“ řekl Franta zamyšleně a zahleděl se na jedno plátno s bažinou, opřené o stěnu.

„To je jeden z mých posledních pokusů. Bažina je žena, pane Svátek, rozumíte mi? Je hluboká a neproniknutelná. Má svou vůli, nikým a ničím neovlivnitelnou...“

„Vy mě asi nikdy nebudete mít rád, pane Fuks.“

„Proč to?“

„Přijel jsem, abych bažinu zlikvidoval. Chápu, že se vám bažiny líbí jako malíři. Ale potřebnější je zemědělská půda. Je nutné bažiny vysušit. Rašelínu vytěžit, přebytečnou vodu odvést, půdu zúrodnit.“

Teď se mnou vyběhne. Ano, začne křičet a vyrazí se mnou dveře, napadlo Frantu, když ze sebe rychle vyklopil účel svého příjezdu do Doubravy.

„Já vím,“ řekl Fuks tiše. „Já to vím, pane Svátek. Proti tomu já... skromný umělec, nic dělat... nemohu...“ Potřásl hlavou a pak dodal: „Přece jenom je mi milejší zemědělský traktor než voják s puškou.“

„To každému, pane Fuks, ale dokud na druhé straně stojí voják s puškou, musí stát i na naší.“

Fuks vzdychl.

„Vy jste tedy viděl v plzeňské čítárně můj obraz?“

„Viděl.“

„Pamatujete si ho?“

„Ano,“ řekl Franta a v duchu se polekal, že ho malíř bude chtít vyzkoušet. Ale nestalo se tak.

„Co ode mne potřebujete?“

„Všichni říkají, že znáte bažiny dokonale. Potřebuju je projít, potřebuju je změřit, prozkoumat. Ale je to nepřístupný terén.“

„Není tu žádný nepřístupný terén. Neprůchodné bažiny jsou v Brazílii a v Indočíně. Na Šumavě ne, pamatujte si to, mladý muži.“

„Tolik lidí se v bažinách utopilo...“

„V rybníku Kačák se taky utopila řádka lidí, a přece to není oceán. Lidi jsou hlupáci. Zaběhla se jim koza do bažin, ano, utopila se, co z toho uděláme? Pověst, že se bažina táhne na dvacet mil do Německa a že jí nikdo neprojde. Ba ne. Tady jsou neprůchodné bažiny...“ ukázal na plátna, opřené o zeď. Pak rozhodil ruce. „Ale jinde ne. Tohle jsou bažiny mého ducha. Ale tam venku, to nic není, ale pozor: říkám vám to jen jako znalec znalci! Nikomu jinému bych to neprozradil.“

„Už jsem se pokusil několika bažinatými úseky projít, a nepodařilo se mi to,“ zapochyboval Franta.

„To je dost možné,“ připustil Fuks. „I já jsem se několikrát v bažině topil. Ale našel jsem celou síť stezek, které vedou nebezpečným územím docela bezpečně.“

„Opravdu?“

„Nikdy bych nepronesl lež v souvislosti s bažinou,“ řekl akademický malíř Fuks s obřadnou důstojností.

„Hajný Poledne tvrdí, že stezky v bažinách nezná nikdo.“

„Hajný Poledne je hlupák.“

„Není hlupák. Říká, že se bahno pohybuje, že stezka, která byla průchodná včera, je dnes životu nebezpečná. Utopil se mu v bahně pes.“

„Pokud vím, hajný Poledne utopil v bažinách už tři psy. Astora, Bellu a Fousa. Je to hlupák a výtvarnému umění nerozumí ani za mák. Prohlásil, že to, co maluji, nejsou bažiny, ale blivajs. Ano, tak to řekl. Blivajs. Nekárám prostého muže za neznalost, ale co od něho požaduji, je to, aby nepoužíval silných slov v oblasti, v které se nevyzná.“

„Vím, že se vyznáte ve zdejších slatinách jako nikdo druhý,“ opakoval Franta.

„Ovšem, vždyť je maluju.“

„Přišel jsem se s vámi poradit.“

„Chcete koupit obraz?“

„Možná, ale nejdřív...“ Pak si všiml, že malíř bažin se poněkud zachmuřil, jako by stín přeběhl po jeho tváři. „Nejdřív bych si rád vaše obrazy pořádně prohlédl,“ řekl Franta. „Víte koupě obrazu, to je něco jako svatba. Obraz vám zůstane na celý život a vy si jím musíte

být jist. Chcete přece, aby k vám stále mluvil, aby vám měl co říct i za dvacet let.“

Fuks vážně přikývl.

„Naprosto s vámi souhlasím. Přišel jste si pro nevěstu? Prosím, vybírejte.“

Širokým gestem ukázal na dva tucty obrazů, rozestavených kolem dokola. To je ale bahna, otrásl se Franta, ale dal si záležet, aby to na něm nebylo vidět.

Venku se rychle smrákalo. Zvedl se vítr. Mrholení přešlo v déšť. Krajina zmizela v tmavošedém oparu. Malíř rozsvítil svíčku a procházel se s ní kruhovou místností a rozmlouval. Hovořil o obrazech jako o svých dětech. Některé plátno bylo zlobivé, jiné mu dělalo starosti svou vrtošivostí, s jiným plátnem byl spokojen jako se vzorným dítětem – ale víte, jak to se vzornými dětmi chodí: jsou trochu nudná.

František Svátek byl jako na trní. Obrazy ho nezajímaly. Nelze říct, že se mu nelíbily. Aby se mu nelíbily, musel by k nim mít nějaký vztah. Byly mu dokonale lhostejné.

Přišel jen s jedním záměrem: vytáhnout z malíře všechno, co ví o bažinách.

Hajný Poledne byl první, na koho se obrátil. Ale hajný nevěděl nic. Nebo snad předstíral, že nic neví? Zatím přece věděl o Doubravě, o každém koutě okolních lesů, znal kdejakou pěšinu. Jenom o slatinách nechtěl mluvit. Jenom mával rukou a říkal, že je to setsakramentský bačour, který mu pohltil psa a sedlákům nejednu zatoulanou kozu nebo i krávu.

„Stezky, kdepak. Copak jsou v rybníce nebo touni? Slatina je taky trochu jako rybník. Je veliká a není v ní voda, ale bačour. Tak je to.“

Hajný Poledne je možná mazaný darebák, uvažoval Franta dál. Nevěřím, že je to hlupák, jak říká malíř Fuks. Zatím se nikdy jako hlupák neprojevil, proč tedy by měl být hloupý jen a jen v souvislosti se slatinami?

„Vidím, že potřebujete poradit,“ pousmál se akademický malíř. „Musím vás, abych mluvil obrazně, do ženitby trochu postrkovat.“

Uchopil svíčku a vážně kráčel kolem dokola místnosti.

Venku už byla tma. Silně se rozpršelo. V prázdném domě se

ozývaly skučivé zvuky, klepání a bouchání. Buď tu není nikdo, nebo celá rota lidí, řekl si Franta. Je tu někdo?

Znervózněl, až ho zamrazilo v zádech. Malíř byl klidný, pomalu se skláněl nad plány, jako by jim něco šeptal. Svíčka se míhala v průvanu, její plamínek chvilkami zmizel, jen žhavý knot svítil do tmy a rudě ozařoval malířovu tvář.

Někdo tu je, rozhodl se Franta. Sáhl do náprsní kapsy, kde měl svou malou pistoli ráže 6,35.

Fuchs rázně sáhl po jednom plátně a podal ho Frantovi.

Byla to složitá kompozice křivek a přímek v teplých odstínech hnědé, žluté a zlatisté barvy, protkané tenkými linkami, spleť brčálově zelených a modrých linek. Jako by na obraze vybuchly barvy a v bláznivé honičce se rozběhly po ploše plátna. Linky je ale svazovaly a dávaly jim přísný řád.

„To je ten pravý,“ řekl akademický malíř Fuks.

„Ano, jistě,“ řekl Franta a naslouchal do tmy.

Jsou to přece kroky, ujišťoval se. Prázdný dům oživoval vítr. Podlahy skřípaly a dveře v uvolněných závěsech klepaly. V prázdném domě se všechny zvuky násobily, rozbíjely se o prázdné stěny, křížily se v pustých koutech, splývaly v roztodivné směsici hvizdů, skřípotu a klapotu.

„Ta síť žilek je plán stezek ve slatinách,“ řekl malíř Fuks. „Nebo není? Věříte mi, nebo nevěříte?“

Prásk. Bouchly dveře a meluzína se volně rozběhla po prázdném domě. Prásk a prásk, dveře bouchaly, až se třásla okna.

„Vida, fouká,“ řekl malíř. „Musíte jít se mnou, mám jenom jednu svíčku.“

Opatrně sestupoval po točivých schodech. Franta s obrazem v podpaží a s odjištěnou pistolí v kapse kráčel za ním, připraven po sebemenším hnutí tam dole ve tmě vystřelit.

Došli až k hlavnímu vchodu.

„Zpropadený vítr, udělá mi tu škodu,“ řekl malíř a zavřel dveře.

Nevšiml si toho, co postřehl Franta: mokrých šlápot na podlaze.

Starý Drbal

Přijel na první zavolání.

Vysoký, zčernalý ve tváři, kostnatá postava podobná stavebnímu jeřábu.

Jakmile Franta zjistil, že se poručíkovi ztratil obraz, který mu půjčil, napsal starému Drbalovi dopis: „Strejdo, je zle, přijed’.“

Starý Drbal se okamžitě sbalil, přikodrcal se dýchavičným autobusem a složil své saky paky U vysloužilce. Franta tam nebyl, prý někde něco zaměřuje. A tak se Drbal seznámil s hostinským Karasem. Zjistili, že mají společného známého, sládka Votrubu z Budějovic, a není vyloučeno, že i oni dva se už kdesi setkali před válkou na pouti u Matěje, kde vystupoval slavný silák Mestek.

„A copak tu hledáte za štěstí, pane Drbal,“ otázal se hostinský Karas, když spolu vypili skleničku čerta pro zahřátí, zavzpomínali na Votrubu a popovídali si o siláku Mestekovi.

„Je tu čistej vzduch. Chtěl bych koupit chalupu a být na penzi. Víte, mám plíce samej kámen. Doktor mi řekl – šumavský podnebí je na kámen jako dělaný.“

„To je pravda, pane Drbal,“ pochválil jeho úmysl Karas. „Šumavský podnebí je vlhký a voda, jak známo, minerály rozpouští. V plicích je kámen tak okysličený, že snadno podléhá vodě. Proto je šumavský podnebí tak zdravý na silikózu.“

„Nevíte o nějaký šikovný chalupě tady někde v okolí?“

„Ty nejlepší jsou už pár let pryč. To víte, po válce se sem kdekdo nahnal. Byla tu spousta chalup po Němcích, kteří odešli. Ale něco tu zbylo volnýho, třeba drancovna pod lesem.“

Hostinský přistoupil k oknu a ukázal Drbalovi podivné stavení, které vypadalo spíš jako hasičská zbrojnice než jako křesťanské obydlí. Mělo kamennou podezdívku a pozoruhodně vysoké dřevěné stěny bez oken.

„Tam se dá bydlet?“ podivil se Drbal.

„Mizerně, proto je ta drancovna ještě volná. Můžete ji koupit za pár stovek.“

„To je láce,“ připustil starý Drbal. „Nu co, půjdu si to tu krapet

omrknout.“

„Nelezte moc do lesa. Je tam Pohraniční stráž. Nejsou rádi, když se jim tu plete pod nohama někdo cizí. Znáte to, mladí kluci, pořád prst na spoušti. Horký hlavy.“

„Tady se střílí?“

„No baže. Zrovna přednedávnem přepadli nějaký rošťáci našeho předsedu Forejta a namlátili mu. Lidi říkali, že ho chtěli zabít, ale poručík jim to prej překazil.“

„Kdo je to, ten poručík?“

„To je poručík Štěpán, velitel zdejší jednotky. Docela rovnej chlap, mladičkej, ale rozumnej. Přišel k nám z města. Ale jinak je normální. Je tu ještě jeden, z města, říkáme mu náš inženýr, i když ještě teprve studuje. Je mladej, ale má za ušima. Bude vysoušet bažiny.“

„Jaký jsou tu v Doubravě lidi?“

„Normální. Občas se mi poperou v lokále, ale dovedu to zrychtovat. Tady mám bejčí žílu, a když přijde do tuhýho...“

Hostinský sáhl pod pult a vytáhl zlověstně vyhlížející obuch.

„To skákají jelita na zadku, radost pohledět.“

Drbal schválil bejčí žílu i hostinského úsilí o udržení pořádku a vyjednal si, že několik dní přespí v hospodě, než zakoupí vhodný příbytek a obstará si nějaký nábytek.

„Půjdu to tady tak trochu omrknout.“

„Jen jděte, pane Drbal, jen jděte,“ schválil mu to hostinský. Drbal se vydal rozbláčenou cestou mezi domky. Nikde nikdo nebyl, chlapi pracovali na poli nebo v lese. Tu a tam se ozývalo ječení děcek nebo bučení krav. Stařec se ohlédl – spatřil hostinského Karase před hostincem. Stál a mával. Zamával na něho také. Všiml si podivné věže na hostinci a hodin, které ukazovaly osm a deset minut. Že by bylo tolik, podivil se Drbal a vytáhl z kapsy cibule. Nebylo tolik.

„Stálý zdraví,“ pozdravil ho hajný. Potkali se těsně pod lesem. „Na špacír, na špacír?“

„Jdu to tady trochu omrknout,“ řekl Drbal.

„Vy jste tu novejš, kterej má kámen na prsou?“

„Jak to víte?“

„Tady se ví všechno.“

„Přijel jsem sotva před pár hodinkama.“

„Nic se neutají. Víím, že bydlíte u Karase a že chcete koupit drancovnu.“

„Je to divná chajda.“

„Divná, ale suchá. To je tady na Šumavě k pohledání. Vlhkost se tu dá do všeho. Zvlášť tady. Kolem dokola jsou slatiny a bažiny. Je tu moc vlhko. Já víím, že na ten váš kámen je to zdravý, ale pro život to není.“

„Proč ten barák nemá okna?“

„Dřív se tam dralo peří ve velkým. Byl tady jeden takovej Němec, jmenoval se Gmünd, a ten tu měl husí farmu a najíímál ženský z okolí, aby mu draly peří. Vystavěl pro ně chalupu. Okna tam nebyly, asi proto, aby nefoukalo do toho peří.“

„To tam bude asi smradu jako v hradu.“

„Na to nehleďte, dědo.“

„Nejsem děda,“ ohradil se Drbal. „Mám páry víc než vy.“

„Jste mi ale prudina, přece se nebudete čertit pro takovou hloupost?“ řekl hajný Poledne užasle.

„Mám kámen na prsou, to je pravda, ale dědo mi neříkejte. Propříště, já víím, nic ve zlým. Ale pamatujte si to.“

Hajný zabručel něco v tom smyslu, že dobrá, dobrá, nemusí být tak zle, ale srdečná atmosféra byla tatam, Poledne chladně pozdravil a šel svou cestou k vesnici.

Za hodinku bude celá ves vědět, že jsem dědek princmetálovej, pomyslel si Drbal spokojeně. To je dobře, ať si na mě nikdo nefouká.

Zašel do lesa.

„Stůj!“ ozvalo se z křoví.

„Vaše doklady!“

Drbal vytáhl občanský průkaz.

„Bydlíte v Praze?“ zeptal se voják.

„Dnes jsem přijel, chci se přestěhovat.“

„Hlásil jste se na národním výboru?“

„Ještě ne.“

„Udělejte to co nejdřív. Předseda se jmenuje Forejt.“

„Dobře, ale teď mi, mladíku, ukažte, kde najdu poručíka Štěpána.“

„Co mu chcete?“

„Bude nejlíp, když to řeknu přímo jemu,“ odsekl Drbal.

Pak ho to zamrzelo, nemusím toho dědka princmetálového přehánět. Voják mu vysvětlil, jak se dostane k jednotce, a za půl hodiny ostré chůze stál Drbal před závorou poručíkovy jednotky.

Jak se dalo čekat, Franta Svátek byl na táčkách u velitele jednotky Pohraniční stráže Štěpána. Lámali si hlavu, kdo mohl ukrást obraz. Franta vyprávěl Štěpánovi o mokrych šlápotách ve Fuksově domě.

„Mohl to být kdokoliv,“ opakoval Štěpán. „Všichni byli na schůzi, ale na deset minut si mohl odskočit kdekdo.“

„Zloděj ale nemohl vědět, že jsem ti obraz předal!“

„Možná že tě sleduje víc očí, než tušíš!“

Do této debaty vstoupil Drbal.

„Tak přece jsi přijel, strejdo,“ uvítal ho Franta. Drbal se znal i se Štěpánem, který podobně jako Svátek byl v ilegální buňce strany v Hurbance. Srdečně si potřásli rukou a poručík usadil Drbala do nejpohodlnější židle na jednotce, do křesílka, které mělo sice velmi rozviklané nohy, ale i čalouněné opěradlo, takže honosný název si tedy plně zasloužilo.

Poručík postavil na čaj.

„Máš tu pořádek,“ pochválil ho Drbal. „Jenom jedno bych netrpěl – to smetiště tam vzadu u plotu.“

„Tobě nic neujde,“ zasmál se poručík. „Už jsem ho chtěl dát odklidit, ale nějak jsem se k tomu nedostal. Všichni mládenci jsou pořád ve službě. Na parádu teď nemáme čas.“ „Tak,“ řekl Drbal, pohodlně se opřel o opěradlo židle a čekal, kdy na něho spustí o svých potížích.

„Něco tu nehraje, strejdo,“ řekl Franta. „Na hranici je živo, o tom víš.“

„To tedy je,“ pousmál se Štěpán. „Denně tu máme pár zadržených. Nikdo neví, kolik jich projde. Je to těžký a ještě jsme nestačili instalovat překážky. Hlídáme to tu jako financové – uhlídáme jen to, co stačíme oběhnout. Jsou tu slatiny – desítky čtverečních kilometrů. Vedou tudy stezky – nemůžeme to zvládnout.“

„Zavolali jste dědka, aby vám v tom pomohl?“

„Kdepak, je tu něco horšího.“

„Slyšel jsem o tom. Někdo natloukl předsedovi národního výboru.“

„Ano, někde v okolí se usadila parta záškodníků. Možná že to jsou domácí lidi, možná že jsou cizí. To zatím nikdo neví. Nemám tušení, proč se pustili zrovna do Forejta. Chtěli ho prý zabít, strhl jednomu masku z obličeje.“

„Poznal ho?“

„Nepoznal – byla tma a předseda viděl starou belu. Stala se ale divná věc. Ten terorista chtěl Forejta oddělat. Když jsme přišli my, teroristi byli pryč a Forejt ležel na zemi. Když se probral, říkal, že si vzpomíná, že někdo přišel a zachránil ho. My jsme to nebyli.“

„Kdo tedy?“

„Někdo cizí. Ale proč se k tomu ten člověk nepřizná?“

„Má k tomu asi své důvody...“

„Ano. Další věc, která mě trápí: začal jsem se zajímat o zdejší slatiny. Určitě tudy vedou cesty přes hranici. Žije tu jeden malíř, nějaký Fuks. Ví o bažinách všechno – žije tu pár let a ve slatinách je denně. Předal Frantovi obraz s čarami průchodů. Někdo mi ho ukradl z domova.“

„Máš na někoho podezření?“

„Mohl to být kdokoliv. Byl jsem v té době na schůzi v Karasově hospodě. Hospoda je od domku pět minut rychlé chůze.“

Kdokoliv si mohl od Karase odskočit – těch deset minut se v hospodě ztratí.“

„Kdo mohl vědět, že mapu máš?“

„Někdo mě špehoval, když jsem byl u Fukse v domě a pak tady u Standy,“ dodal Franta.

„To musí být někdo z domácích lidí,“ řekl Drbal přemýšlivě. „Nikdo z cizích se přece nebude po Doubravě plížit jako Arsene Lupin!“

„Taky jsem si to řekl. Proto jsem tě zavolaal, abys nám pomohl.“

„Mám být další očko ve vesnici...“

„Pojedeme v tom spolu, jako za okupace...“ usmál se Franta.

„Ano, konspirace jako za okupace,“ řekl Drbal.

„Poslyš, proč to neoznámíš svému nadřízenému?“ obrátil se Drbal ke Štěpánovi. „Jsi přece voják. Tenkrát za okupace, to bylo něco

jiného, to Franta byl šestnáctiletý kluk. Teď jste dospělí chlapi.“

„Co mám majoru Trachtovi vykládat? Že malíř Fuks dal Frantovi obraz bažiny, a soused Baše mi vysvětlil, že je to vlastně mapa? Že u Fukse byly mokré šlápoty na zemi? Že obraz zmizel z mého pokoje? Vždyť by se mi každý vysmál! Tady je to, strejdo, trochu jako ve válce. Nemáš představu, jaké eldorádo se tady rozvědčící ze Západu pokoušejí udělat... posílají sem balóny s letáky. Agenti překračují hranice s plnými kapsami výbušnin. Vymýšlejí si různé triky a úskoky, přivazují si na nohy prasečí kopýtka, aby jejich stopy vypadaly jako stopy po divoké. Nezřídka se tu střílí. Máme i padlé. Víš, co to všechno znamená? A já v téhle chvíli budu někomu vykládat o bažinách a akademickém malíři Fuksovi.“

„Možná máš pravdu,“ řekl starý Drbal, ne zcela přesvědčen. „Ale ať je po tvém, na Bezpečnost se můžeme obrátit vždycky. Rozhodně však zatím nesmíš zanedbat žádnou služební povinnost. To, co tady s Frantou vyčenicháme, to bude jen navíc, tobě k dobru. Nemluv, nemluv, chlapče, já vím, co chceš říct. Že jsem opatrněj starej paprika. Vždyť už mlčím.“

Na cestě z jednotky se starý Drbal s Frantou zastavil v drancovně.

Byla to rachotina, jen co je pravda. Na zemi byla silná vrstva prachu a plno starého haraburdí. Ze stropu visely jakési shnilé kůže. V koutě našli syslí noru. A až nahoře visely hrozny netopýrů. Teď se probudili, zatřepali blanitými křídly a s ohlušujícím pískotem se rozlétlí a kroužili kolem starce jako roj velikých sametových můr.

„Běžte, běžte, parchanti,“ spílal netopýrům starý Drbal, ale oni se proplétali pod jeho pažemi a motali se kolem něho jako veliké včely kolem obří královny.

„To je mi ale barabizna,“ ulevil si, když dorazili zpátky do hostince U vysloužilce. Hostinský Karas je přivítal jako staré známé a uvařil jim protekční kávu z melty a pražených žaludů.

„Nevíte, pane Karas, jestli jsou nějaký prášky proti netopýrům?“ zeptal se Franta.

„Proti netopejrům nepomůže nic,“ prohlásil hostinský Karas. „Je to verbež. Předloni vletělo asi padesát netopýrů do hospody, oknem a dělali mi tu brajgl mezi sklenicema. Bylo jich tu jako o leteckým dnu. Vyhnal jsem je smetákem a lavičnickem. A co byste neřekl, příští rok,

skoro na den přesně, jsem je měl na krku znova. Řekl jsem si, tohle už přestává všechno, vzal jsem kočku a házel jsem ji proti nim jako živou bombu. Kočka lítala jako torpédo, ocas zježený jako prápor, ječela, prskala, drápy vytažené. Bylo to rodeo. Od té doby se netopýři neukázali. Asi se přestěhovali do drancovny.“

„Mám na ně vzít taky kočku?“ zajímal se Drbal. „Možná že by to pomohlo,“ řekl hostinský Karas přemýšlivě. „Zkuste to nejdřív po dobrém.“

„Mám jim domluvit?“

„Ne, pusťte na ně nejdřív průvan. Prej je vypudí. Kdyby tam byla elektrika, mohl byste na ně pustit nahlas rádio. Netopejři prej nesnášej radiové vlny.“

„Rádiové vlny jsou všude, i když tam není rozhlasový přijímač,“ ozval se od okna pan Vorlíček. „Vy jste radiotechnický laik,“

„Sed'te a mlčte, nebo s vámi zatočím jako s netopejrem,“ řekl hostinský Karas nevrle. „Když se vám nelíbí, co říkám o netopejrech, zaplaťte a běžte si ke konkurenci. Starej Vlčech v Rašpachu vás jistě dobře obslouží, ten určitě ví, jak je to s rádiem. Není to ani celejch čtrnáct kilometrů lesem.“

Vorlíček už mlčel, ale bylo na něm vidět, že si dál myslí o hostinském Karasovi své.

„Hroznej šťoural, tenhle Vorlíček,“ pošeptával Karas Drbalovi. „Já lidi toho typu prostě nesnáším.“

„Dobré dílo, dobré dílo přeju,“ ozval se u dveří hajný Poledne. „Už jste viděli tohle?“

V ruce držel papír.

Bylo na něm napsáno:

ROZSUDEK SMRTI

Takzvaný předseda národního výboru v obci Doubrava, Jaromír Forejt, se odsuzuje k smrti za štvání a další zločiny proti obyvatelstvu. Rozsudek bude proveden do tří dnů.

*Národně osvobozenecká organizace
Železná pěst*

„To je pěkná hovadina,“ řekl Vorlíček.

„Já bych to na lehkou váhu nebral,“ řekl hajný Poledne. „Takovejch letáků se našlo po okolí pět. Už to má v rukou plzeňská kriminálka. Ostatně podívejte...“

Ukázal oknem.

Před hostincem zastavil bojový tudor a vystoupili z něho dva příslušníci SNB ve stejnokrojích a jeden civilista.

Železná pěst

Několik dní byl klid. Franta se mohl věnovat výzkumným pracím v bažinaté oblasti. Prošel celý kraj křížem krážem, jenom do slatin se neodvážil. Několikrát, když byl na samém kraji rašeliniště, půda se pod ním povážlivě začala houpat, a jednou se dokonce propadl do půl pasu a zachránila ho jen šťastná okolnost, že se přímo nad ním skláněla větev veliké smuteční vrby. Franta chytil do hrsti tučtí vrbových proutků a opatrně se vysoukal ze smrtícího objetí rašeliniště.

Na několika místech našel zbytky dávného odvodnění: byly to trosky kamenných hrázek z velikých, hrubě otesaných balvanů. Zdálo se, že vypadaly jako pozůstatky nějakého dávného opevnění. Narazil také na strouhy, které byly nepochybně dílem lidských rukou. Ale snad dvě tři staletí uplynula od doby, kdy tudy protékala voda.

Když to šlo tenkrát, půjde to zase, říkal si Franta. Vzpomínal si na svoje nedávné zkušenosti z jižního Slovenska, kde získal první ostruhu jako odborník na odvodňovací zařízení.

Lidé z Doubravy sledovali se zájmem jeho výzkumy, a ačkoli je ujišťoval, že žádný titul dosud nemá, vytrvale ho nazývali inženýrem, ba dokonce naším inženýrem. Od schůze U vysloužilce často dostával návštěvy sousedů a všichni ho ujišťovali svou podporou.

Starý Drbal se zabydloval v drancovně a nenápadně pátral po okolí. Všude byl klid, nikde se nehnul ani lísteček. Poručík Štěpán sice neodvolal stav zvýšené pohotovosti, ale nevyučoval možnost, že teroristé se stáhli za hranice nebo naopak odtáhli někam do

vnitrozemí.

Byl klid, ale neměl trvat dlouho.

O tři dny později teroristé přepadli stanici SNB v sousedním Rašpachu. Do služební místnosti vstoupil muž a zeptal se, kudy se jede na Vimperk. V místnosti seděl za stolem strážmistr Moučka. V sousední místnosti rovnal spisy rotný Froněk. Ve sklepě byl nadstrážmistr Plecítý – ve sklepě byl služební archív a nadstrážmistr tam hledal nějakou složku o případu z minulého roku.

„To je jednoduchá cesta,“ řekl Moučka a vstal. „Jedete od Doubravy?“

„Ano.“

„Budete tedy pokračovat až na křižovatku, říká se tam Na lišce. Dáte se vpravo až k lesu. Tam...“

Postupoval ke dveřím a mával rukama, aby znázornil trasu, jíž se měl neznámý muž dát. Když došel ke dveřím, neznámý ustoupil o krok a prudce udeřil Moučku olověným zabíjíkem do týlu. Ten upadl na tvář a loktem udeřil do dveří. Byla to dost hlasitá rána. Rotný Froněk sklapl spisy, položil šanon na stůl a šel se podívat, co se stalo. Otevřel dveře a uviděl Moučku, jak leží u vchodu.

„Co se stalo, Josef?“ vyjekl a hnal se k němu.

„Ruce vzhůru,“ ozvalo se za ním. Otočil se a uviděl tam člověka se šátkem na obličejí a velkou pistolí v ruce. Byla to německá parabola.

Froněk poslechl. Díval se muži přímo do očí. Ani se nehnul. Myslel na Plecitého, který je ve sklepě.

„Kde je sklad zbraní?“

„Vedle v místnosti.“

„Kde jsou klíče?“

„Má je Josef.“

Nebyla to pravda, klíče byly v pokladně a ta byla v psacím stole v kanceláři velitele stanice. Froněk předpokládal, že útočník se skloní nad Moučkou, bude ho prohledávat a jemu tak poskytne příležitost k nějaké akci.

„Otoč se,“ poručil mu neznámý.

Poslechl.

Terorista otevřel dveře a hvízdal. Za pár vteřin dovnitř vstoupili

další dva chlapi. To bylo poslední, co Froněk zaznamenal, protože i na jeho hlavu dopadl zabiják. Okamžitě ztratil vědomí.

Nadstrážmistr Plecitý zatím našel spis, vyňal ho z fasciklu, který uložil zpět do skříně. Když zamkl, vsunul masívní klíč do kapsy a ubíral se nahoru. Hvízdal si.

Po kamenných schodech došel až na chodbu, která procházela domem z ulice na zahrádku. Malá dvířka vedla z chodby přímo do služební místnosti. Vzal za kliku a podíval se na obálku, snad aby se přesvědčil, že je to opravdu ten spis, který hledal.

Zahleděl se na hlavičku a jednacím číslo. Pak uslyšel zevnitř nějaký zvuk. Nebylo to nic zvláštního, jen nějaké klapnutí nebo zašustění. Něco se děje, napadlo ho, podivný zvuk ho varoval. Vzpomněl si na několik případů z poslední doby, kdy se bandité pokusili přepadnout stanici SNB. Sáhł proto po svém pouzdru, odepjal přezku a vytáhl pistoli. Chvilku nehnutež držel kliku. Pak prudce otevřel dveře, ale nevběhl dovnitř. Dvěma třemi prudkými skoky proletěl chodbou a vběhl na ulici. Dalšími dvěma skoky se dostal k hlavním dveřím do služební místnosti. Kopnutím je rozrazil. Otevřely se, ale sotva na půl metru, protože se zarazily o tělo strážmistra Moučky. To byla smůla, protože lest Plecitého bandity zmátla a byl by měl šanci je přemoci. Čekali totiž, že budou napadeni z chodby. Zamířili své zbraně na malá dvířka a nedávali pozor na vchod.

Plecitý se protáhl půlmetrovou mezerou, dlouho se nerozmýšlel a vystřelil. Trvalo to však o vteřinu déle, než předpokládal. Zasáhl jednoho z mužů do paže, ale dva zbývající se stačili otočit a oba současně vystřelili. Jedna střela zasáhla Plecitého do hrudi, druhá ho škrábla do hlavy. Upadł nazad, narazil o stěnu a sesul se na zem.

Bandité pak prohledali Moučku, ale nenašli klíče od skladu zbraní. Sebrali tedy všem třem osobní zbraně a vběhli dvířky do chodby. Odtud se dali na dvorek, přeskočili plot a utekli do polí. Plecitý neztratil vědomí. Všechno viděl a slyšel i to, jak utíkají chodbou. Omdlel až ve chvíli, kdy na stanici SNB přiběhli lidé, přivolání střelbou.

V celém okolí se rozběhla akce. Řetězy vojáků a příslušníků SNB pročešávaly lesy. Několik vesnic bylo prohledáno dům od domu. Pozorností neušel jediný seník, jediná opuštěná samota. Šumava tehdy byla ještě plná polorozpadlých domků, statků a hájoven, které tu zbyly po odsunutých Němcích.

Po banditech se však zem slehla.

Pohraničníci měli krušné časy. Dny i noci trávili ve službě. Neodpočinuli si ani na chvíli, vyjma doby nezbytné pro spánek. Ani civilisté neměli snadný život. Nikdo nemá rád domovní prohlídky, výslechy, otázky, podezírání. Vždyť podezřelý byl vlastně každý, kdo v této pohraniční oblasti žil. Bylo jasné, že banditům někdo musí pomáhat. Jsou někde dobře ukrytí, mají perfektní zprávy o situaci, jsou přesně informováni o pohybu hlídek Pohraniční stráže a činnosti orgánů Bezpečnosti.

Bylo tu i jiné vysvětlení:

Jsou neviditelní a vševědoucí...

Starý Drbal byl u výslechu v Sušici dokonce dvakrát. Co naplat, že přišel do Doubravy s nejmistšími úmysly. Každé jeho tvrzení, každá jeho výpověď musela být ověřena. Nezlobil se, chápal, že Bezpečnost má přetěžký úkol. Rád by pomohl, ale zatím nemohl.

Zatím...

Po Doubravě chodil s očima otevřenýma. Po několika dnech se nastěhoval do drancovny. Poměrně snadno se mu podařilo vypudit všechny netopýry kromě jednoho, jemuž začal říkat Fous. Byl to netopýr, kterému nevadil ani průvan, ani sluníčko, ani křik, ani šťouchání klackem.

Hajný Poledne nelhal, když tvrdil, že v drancovně je sucho. Pomohl Drbalovi dům zařídit, obstaral mu z blízké pily nějaká prkna, takže nový nájemník si vybudoval zvýšenou podlahu a schůdky. Vyřízl také několik otvorů pro okna, protože ochotný hajný Poledne mu opatřil několik dobrých okenních ráků i se zasklenými křídly z opuštěných stavení.

Tragické události v Rašpachu semkly lidi kolem Pohraniční stráže. V Doubravě byla vzrušená atmosféra, ale nelze říci, že by to bylo ovzduší strachu. Naopak, lidé drželi jeden s druhým, pomáhali si ještě více než dříve. Tak jako Poledne a mnoho dalších pomáhali

Drbalovi, sousedé pomohli i Zvoníčkoví napravit škody po požáru. Také Stejskalova rodina se těšila zvýšené pozornosti. Nejvíc z toho ovšem těžil šestiletý Jindříšek, který měl neustále plné kapsy karamel a hašlerek a směl lézt přes cizí ploty a honit slepice a husy a házet kamením a k závisti ostatních doubravských kluků mu nikdo nic neřekl.

Všichni cítili, že zločinci ohrožují nejen pohraničníky a Bezpečnost, ale je všechny.

Záře v bažinách

Starý Drbal chodil po kraji, seznamoval se s lidmi a ti omílali stále stejnou písničku: doba je neklidná a člověk si nemůže být ničím jist.

Bylo to zvláštní. Důvěřovali mu. Proč? Vysvětlení bylo prosté: Drbal přijel, až když neblahé události vypukly. Byl mimo podezření, čistý jako lilie.

Když bandité přepadli stanici SNB v Rašpachu a těžce poranili tři příslušníky, byl Drbal první, kdo byl na několikahodinovém výslechu v Sušici.

„Co se mě ptali? Náramně se zajímali, proč jsem se přistěhoval právě sem.“

„Proč jste se přestěhoval?“

„Protože je tu hezky,“ smál se starý Drbal.

Jeho protějšek obyčejně zavrčel něco nevlídného, asi to, že Drbal si dozajista vybral ten kraj jako neklidnější a nejmírnější kout Šumavy a že mu to nepochybně dlouho trvalo, než takovou idylku našel.

„Měl byste si opatřit nějaký kvér. Co kdyby sem na vás přišli a odpravili vás?“ řekl večer Stejskal starému Drbalovi. „Kdybyste chtěl, moc chtěl, věděl bych o jedné bříze... Víím, nesmí se to, ale já si vždycky říkám: v nouzi se spolehni nejlíp na sebe. S puškou nechci chodit na divočáky jako někteří – mohl bych jmenovat. Mám ji, protože v bídě se budu hájit sám. Nebudu se nikoho prosit o

ochranu.“

„Čím se budete bránit, když mi půjčíte pušku?“

„O to se nestarejte, však se něco najde,“ řekl Stejskal tajemně.

Jaký arzenál ten tvrdohlavý tuřín doma suší, divil se Drbal v duchu. Zdvouřile se omluvil, že nedovede střílet, a puška by mu tedy nebyla nic platná.

„Nevadí, kdybyste potřeboval, víte, kde bydlím. Je to od vás, co by silnej voják doplivil. Já vám pomůžu. Jinej ne, ale já jo. Zvlášť na některý lidi si dejte pozor.“

„Vážně?“

Stejskal ztlumil hlas. „Viděl jste někdy v poslední době Vorlíčka? Má šílený oko. To se pozná. Má špatný svědomí a to jde okem ven. Ne nadarmo se říká – oko do duše okno. Všechny špatnosti vylezou očima dřív než třebaš pusou.“

Hovořil ještě chvíli na to téma a nabádal Drbala k ostražitosti před lstivým Vorlíčkem.

Vorlíček měl jiný názor. Jemu bylo všechno jasné. „Kdo je pořád v lese? Hajnej! Kdo se tu vyzná – hajnej. Kdo pálí v kůlně meruňkovici? Hajnej! Kdo načerno prodává ušáky ve Vimperku přes svýho strejce, kterej dělá v Uhelných skladech? Hajnej!“

Ani Poledne nechyběl mezi lidmi, kteří se přišli svěřit se svými pochybnostmi.

„Špatná věc, špatná,“ bědoval. „Člověk nemá komu věřit. Toho Karase já znám léta. Věříte? Léta. A teď se provalí, že on táhne s banditama.“

„Že by?“ podivil se Drbal.

„No, ba!“ přisvědčil hajný Poledne. „Jen si všimněte. Každý večer se Karas vytratí a zmizí v lese. Kolikrát jsem ho stopoval, ale vždycky zmizí. Copak asi v tom lese dělá?“

„Nevím, pane Poledne.“

„Ale já to vím. Schází se s banditama!“

Hostinský Karas dlouho vzdoroval a odmítl svěřit se Drbalovi se svým podezřením. Naznačoval, že kdyby on mohl mluvit, všichni by se divili, ale že bude mlčet, protože má rád svůj život a pomsta banditů by byla strašná.

Pak to nevydržel a vyhrkl:

„Forejt! Předseda Forejt! To je zrádnej předseda.“

„On? Vždyť ho přepadli!“

„Chm! Falešné přepadení!“ okázale se smál hostinský Karas.

„Známe to. Nejsme včerejší, pane Drbal. Máme za ušima, nespadli jsme z jahody naznak, jak si asi někdo myslí. Pohádkám jsme přestali věřit už dávno, a ty svoje báchorky, ať Forejt krákorá někomu jinému, a ne chlapům, kteří mají za ušima.“

„Proč myslíte, že Forejt nemluví pravdu?“

„Protože je to všechno pitomost,“ vyhrkl hostinský Karas.

Zvoníček a Baše byli dlouho mimo podezření. Nikoho nenapadlo, že by ve spojení s bandity byl zastánce námořní dopravy Baše anebo starý dobrák poctivec, děda šestiletého Jarouše, všeobecně oblíbený Zvoníček.

Až nakonec i oni byli odhaleni.

Na Zvoníčka kápla paní Stejskalová.

„Viděla jsem to!“

„Co?“

„Byl voheň v lese, kolem seděli čtyři s puškama a před nima stál Zvoníček a řečnil.“

Přiběhla za Drbalem, oči navrch hlavy. Se starým prý o tom nemůže mluvit, zato s Drbalem, člověkem z města, je jiná řeč.

„Co říkal?“

„Stál, plameny mu šly takhle odspoda do tváře a povídal: ‚Bijte je, bijte je, bijte je!‘“

„Nic jinýho?“

„To vám snad nestačí?“

„Kdepak to bylo, paní Stejskalová?“

„Tam pod lesem, tamhle, vidíte? Tam, jak jsou ty břízy.“

Ukázala na cíp louky asi tři stovky metrů vzdálený. V tom okamžiku věrohodnost její výpovědi dostala povážlivou trhlinu. To místo by si vybrali k tajné schůzce asi velice naivní lidé, protože bylo dobře viditelné z celé vesnice i z pozorovatelů Pohraniční stráže.

Ve vinu starého Bašeho našťěstí nevěřil nikdo.

Tři dny po přepadení stanice SNB v Rašpachu přišel hostinský Karas za Drbalem.

„Pane Drbale, promiňte, že obtěžuju, ale chtěl jsem se s vámi o

něčem důležitém poradit.“

Starý Drbal dokončoval práce na svém příbytku. Právě hněl kamnářskou hlínu, aby vyspravil stará kachlová kamna, ohněm tak spálená, že jejich kování vypadávalo z kachlů. Stačilo silnější klepnutí hrncem o pláty a už vypadlo tu ústí komína, tu dvířka trouby. A taková událost byla vzápětí následována chrlením kouře, připomínajícím explozi sopky.

„Máte nějaké podezření?“

„To ne, chraň pámbu, o tom Forejtovi jsem to myslel jenom žertem. Opravdu, pane Drbal.“

„Mně je to jedno, do Forejta mi nic není.“

„Nechtěl bych, abyste si myslel... Ale co. Kolik je hodin...“
Podíval se na hodinky a popadl Drbala za rukáv.

„Pojďte se mnou, chci vám něco ukázat.“

Spěchali polní cestou. Drbal se divil a chtěl z Karase vytáhnout, co se zase děje. Ale hostinský byl nemluvný.

Vběhli na náměstíčko. Všude bylo pusto, lidé pracovali venku v lese nebo na poli.

„Račte prosím dovnitř,“ vedl hostinský Drbala dál. Drbal se letmo podíval na vývěsní štít U vysloužilce. Štít byl nový, ale vedle dveří visel štít starý, dobový, zobrazující vysloužilce s dřevěnou nohou a rudýmnosem, tak, jak má správný vysloužilce z napoleonské vojny vypadat.

Karas vtáhl Drbala do chladné chodby, ale místo aby to vzal do lokálu, vylovil z kapsy veliký hliníkový klíč a otevřel dveře. Drbal si myslel, že ho hostinský povede do sklepa. Za dveřmi však byly točité schody nahoru na věž.

„Je tu krásná vyhlídka,“ poznamenal Drbal.

„Pst,“ zašeptal hostinský.

Podíval se na hodinky.

„Za tři minuty to bude, dívejte se tam, do lesa. Vidíte, jak tam z jedloví vyčnívá ten velký dub?“

„Vidím.“

„To jsou slatiny. Táhnou se napravo až dozadu k tomu kopci, ten už je v Bavorsku.“

„Jak je to asi daleko?“

„Slatiny se táhnou asi deset kilometrů. Ale pozor, za chvíli to bude. Nevystřkujte hlavu, ať nás nikdo nevidí.“

Zmlkl a napjatě hleděl do dálky.

Z lesů stoupala pára. Na nebi nebyl ani mráček, jen lehký opar, a slunce svítlo na šumavské poměry skvěle.

„Teď,“ šeptl Karas a vzrušeně chytil Drbala za zápěstí.

„Vidíte to?“

Viděl to.

Uprostřed slatin se objevil krátký záblesk a pak hned druhý. Kratší záblesky se střídaly s delšími. Byly to značky Morseovy abecedy. Drbal morseovku neznal.

„Všiml jsem si toho předevcírem. Je to každý den, přesně v tuhle dobu.“

„Nejstarší způsob signalizace...“ poznamenal Drbal.

„Myslíte, že to jsou naši?“

„Nevím, pochybuju, vojáci přece mají telefon a vysílačky... Zmínil jste se o tom někomu?“

„Ne, jenom vám.“

„Neřekl jste to lidem od Bezpečnosti? Nebo pohraničnickům?“

„Ne, opravdu neřekl, pane Drbal, věřte mi.“

„Proč ne?“

„No... co když je to nějaká hloupost? Třeba si kluci hrajou... nebo je to nějaká náhoda. Jednou tady byla aféra se signalizací v noci a pak se ukázalo, že jde o vimperskej autobus. Tak daleko jeho světlo bylo vidět!“

„Zkoušel jste, odkud jsou ta světla vidět?“

Neznámý signalista neúnavně pokračoval ve své činnosti.

„Ne, nezkoušel.“

„Zůstaňte tady, já seběhnu dolů, jestli to uvidím.“

Drbal přímo slétl ze schodů a vyběhl na náves. Podíval se pozorně do dálky.

„Je to tam ještě?“ křikl na Karase.

„Ano, vidíte něco?“

„Nevidím, zkusím jít trochu dál.“

Kráčel od hospody, ale stále nic neviděl. Pak slyšel, jak hostinský křičí:

„Už to zmizelo!“

„Pojďte dolů, ať vás nikdo nevidí.“

Oba muži pak zasedli do lokálu na válečnou poradu.

První problém: je to náhoda, nebo záměrný čin? Rozhodli se, že náhodu vyloučí. Ne, nemůže jít o náhodu.

Problém druhý: jsou to naši vojáci, nebo někdo jiný? Po pětiminutové debatě se rozhodli, že to naši vojáci nemohou být.

Problém třetí: kdo to tedy je?

Na to nedovedl odpovědět ani Karas, ani Drbal.

„Co teď uděláme?“ zeptal se Karas.

Než mohl Drbal odpovědět, zastavilo před hostincem auto a dovnitř vešli tři důstojníci Sboru národní bezpečnosti.

„Udělejte nám čaj, ale aby v něm lžice stála,“ řekl jeden a posadil se ke krajnímu stolu.

Na okenní sklo se přilepily tři nosy doubravských kluků.

Drbal něco zahučel a odporoučel se.

Z hospody však neodešel. Sáhl na kliku a shledal, že dveře na schodiště jsou odemčené. Za několik okamžiků byl na vyhlídkové plošině. Snažil se držet se u středního sloupu, pěkně ve stínu, aby ho pokud možno nebylo vidět.

Komu může být signál určen?

Sluneční signalizace působí v poměrně úzkém pásmu. Znamená to tedy, že příjemce zpráv musí být zhruba ve stejné přímce, jaká spojuje hostinec s dubem ve slatinách. Drbal se ohlédl.

Přímo naproti hostinci, vysoko na stráni pod lesem, stál dům akademického malíře Fukse, milovníka bažin.

Nejbližší chalupa stála dvě stě metrů stranou. Ne, odtamtud signál asi není vidět.

Že by to přece jen byl Fuks?

Signály

„Už je čas,“ řekl poručík Štěpán.

Podíval se na hodinky, jako by se chtěl přesvědčit, zda se opravdu blíží chvíle, kdy se objevuje světlo v bažinách. Čtyři muži leželi v malinovém houští. Dva civilisté a dva vojáci: starý Drbal, Franta Svátek, poručík Štěpán a vypravěč nudných historií, vojín Antoš.

„Tu kočku jsme nemohli najít ani druhý den,“ pokračoval Antoš ve vyprávění.

Začal asi před dvaceti minutami líčit, že u nich doma mají kočku Pepku, která se zčistajasna ztratila. Následovalo podrobné líčení, kde a kdo Pepku hledal: dědeček ve kvelbu, máma v síni, brácha ve stodole. Rodina Antošů je početná a chalupa rozlehlá... A co řekla máma, a co táta...

Vyprávění zurčelo jako potůček. Ani poručík, ani Svátek ho neposlouchali. Měli jiné starosti.

Jak Drbal zjistil, světlo bylo pozorovatelné jen z jednoho domu ve vesnici: z domu malíře Fukse. Svěřil se s objevem Frantovi a Štěpánovi.

Poručík vzal na pomoc Antoše a pustili se do pátrání. Od rána sledovali malíře na jeho toulkách slatinami. Bylo to obtížné, protože malíř se opravdu dokonale vyznal ve stezkách a stezičkách, a Antoš dvakrát spadl do hlubiny. Franta s poručíkem ho jen s velkou námahou vytáhli. Odměnil se jim příhodou, jak se strejdou Mazancem byli na hříbkách a našli jich dvanáct na jednom místě.

Když se blížila hodina vysílání, Fuks jako by znervózněl, sbalil si své barvičky a pemzlinky do pestrobarevného kufříku, kartón s olejomalbou uložil do zvláštní přihrádky svého kufříku a kvapně se vracel k domovu. Franta s poručíkem k tomu neřekli ani slovo. Jen na sebe pohlédli, jako by chtěli jeden druhého na ten významný fakt upozornit, a obrátili se na zpáteční cestu.

Malíř zajel do svého domku jako kulový blesk a trojice pátračů objevila malinové houští, odkud byl dobrý výhled jak na dům, tak na místo ve slatinách, odkud se mělo objevit světlo. Den byl slunečný a ze vzduchu zmizela i ta pára, která tu bývá vždycky.

„Když bylo poledne, máma řekla: ‚Pepku už má určitě hlad, vrátí se.‘ Děda řekl: ‚Ba ne, Mařenko, kočka si nachytá myši. Ta se dovede o sebe postarat, je to šelma.‘“

Antoš už zase vykládal tu svou historku, ale mhouřil oči a poručík

si byl jist, že rysím zrakem sleduje každou skulinku v domě. Voják měl nesporně nejlepší zrak v celé jednotce. Když byl Antoš na stráži, mohl si poručík být jist, že hlídce neunikne ani myš. Jeho zrak byl legendární.

Nechali vojáka žvanit a soustředili se na pozorování. Poručík si nechal od Drbala několikrát vysvětlit, kde to světélko bylo. Ano, tam, kde z moře jedlí a smrků majestátně vyčnívala koruna obrovitého dubu. Strom tam stál jako velký zelený hřib v trávě.

Náhle se Antoš odmlčel, ale jen na půl vteřiny, a nevzrušeně poznamenal:

„To světýlko není pod stromem, ale tam na kopečku, čárka dvě tečky, tečka, čárka, čárka...“

Bylo to tak!

Signály se skutečně objevily, ale jinde než včera! Byly na kopci, dobře pět kilometrů od včerejšího místa. Nebylo je vidět nejlépe a Svátkovi i Drbalovi by jistě trvalo nějakou chvilku, než by si jich všimli. Ale Antoš je zahlédl okamžitě. Zdálo se, že jeho zrak vnímá celou krajinu najednou se všemi podrobnostmi. Nevidí pouze jednotlivosti, ale všechno současně – tak to vysvětloval vojín Gajdoš, který Antoše pozoroval na hlídce.

„V observatoři někdo je, čárka, dvě tečky...“ pokračoval Antoš. Drbal trhl hlavou. Zahlédl v kupoli stín hlavy. Fuks byl na pozorovatelně.

„Ten kopec – je za čarou... Není v Československu.“

Poručík Štěpán ta slova skoro vykřikl. Sevřel ruku na pažbě služební pistole. Tak přece existuje spojení teroristů s cizinou a někdo ze zdejších lidí jim napomáhá. A ten někdo je s největší pravděpodobností Fuks. Jak je to možné?

Myšlenky mu vířily hlavou, zatímco jeho ruka zapisovala signály morseovky. Poručík i Franta Svátek znali morseovku ale písmena nedávala žádný smysl: zpráva byla zašifrovaná.

Každá, nebo téměř každá šifra se ale dá rozšifrovat. Hlavní je zprávu zachytit. To je první krok, bez kterého nelze dojít k cíli.

Cíl je jasný: rozšifrování zprávy a zajištění spiklenců.

„Myslíš, že bych tam dostřelil?“ špitl poručík Frantovi.

„Ty ses zbláznil,“ zakřenil se Franta. „Musel bys být čarostřelec.“

„Odstřelovačskou puškou by to šlo... Mohl bych si objednat přeborníka...“

Poručík to samozřejmě nemyslel vážně. Samozřejmě nemohl střílet na cizí státní území. Nemohl by střílet, ani kdyby neznámý vysílal svá tajemná poselství tamhle za bukem. Není zákon, který by lidem zakazoval svítit zrcátkem při sluníčku. Zákon zakazuje spiknutí, ale to je nutno nejdřív dokázat, pak teprve je možno trestat...

„V kupoli už nikdo není,“ oznámil Antoš.

„Ty chlape, ty vidíš opravdu dvě věci najednou,“ vyhrkl poručík tiše, a v té situaci to Antošovi vyznělo jako pochvala. Franta zatínal zuby.

Co kdybych se tam vypravil... docela sám. Přejdu hranice a ty chlapy vyberu vlastníma rukama...

Často musel v sobě potlačovat nutkání pustit se do bezhlavého zápasu, který by podnikl docela sám. Někde hluboko v jeho mysli se ozývalo podivné nutkání: nabádalo ho ke ztřeštěnosti, dráždilo ho, podněcovalo jeho netrpělivost, jeho touhu po rychlém výsledku... Někdy byla s tím běsem těžká práce...

Tiskl tužku tak silně, že mu zbělely klouby a hrot téměř trhal papír. Čárky a tečky se rychle střídaly a za chvíli byl papír plný tajemného sdělení. Kdo to byl a co znamenala ta šifra? Kdyby Svátek znal její obsah, jistě by byl cíli blíž, daleko blíž, než je teď.

Cítil, že se ho znovu zmocňuje hněv a že v něm roste chuť pustit se do boje proti nepřátelům na vlastní pěst.

„Fuks je zase v kupoli,“ poznamenal Antoš.

Světlo bliklo a zhaslo.

Vysílání pro dnešek skončilo.

Co se stane teď? Bude další stanice Bezpečnosti napadena teroristy? Budou hořet další stohy?

„To jsme sakra tak bezmocní?“ zahudroval Franta.

„Nejsme, Františku. Vždyť přece víš, jak to je...“ Jistě, věděl to. Těžko se bojuje proti lapkům, kteří sedí v bezpečném úkrytu a opustí ho, aby jistou ranou uškodili a stáhli se zase zpátky. Zdá se, že teroristé se stahují po každém úderu za hranici. Jistě, je tu prostředek, jak jim v tom zabránit: neprodyšně hranici uzavřít. To se jistě stane,

ale bude to ještě nějakou dobu trvat. Bude to těžká práce. Pohraniční stráž se teprve usazuje v hraničních lesích, buduje systém ostrahy, uzavírá jeden kanál za druhým, ale přece jich stále ještě mnoho zbývá...

Antoš sykl a ukázal prstem.

Poručík s Frantou sebou trhli, ale ať namáhali zrak sebevíc, neviděli nic.

„Tam v houští někdo je!“

Viděli houští dobře, ale nepostřehli nic než spleť větví a clonu listů.

Poručík ukázal prstem a to bylo pro Antoše znamení, aby sebou smýkl jako had v trávě a rychle se plížil k houští zleva. Sám se dal na opačnou stranu. Sevřou neznámého jako v kleštích.

„Stůj!“ ozval se Antoš a houští se zavlnilo.

„Stůj, nebo střelím!“ křikl poručík.

Z houští vyšel bledý muž s rukama nad hlavou.

Byl to důležitý úlovek! Rozběhlo se důkladné vyšetřování, které vyvrcholilo v Praze. Vyšetřovatelé povolali do Prahy i Drbala a Svátka. Vyšetřování vedli vysocí důstojníci Bezpečnosti a kontrarozvědky. Řádění teroristické organizace nabylo takových rozměrů, že se z něho stala událost celostátního významu.

Není nutné popisovat všechny výsledky, porady, citovat zápisy a svědecké výpovědi. Stačí zmínit se o výpovědi jediné.

„Jméno!“

„Jiří Prouza.“

„Narozen.“

„28. března 1929 v Pelhřimově.“

„Jaká je vaše organizace, kdo ji sestavil?“

„Je to teroristická organizace Železná pěst. Její vůdce se jmenuje Fišer. Za války kolaboroval s Němci. Přechází hranice, kudy se mu zlíbí. Operovali jsme z území za hranicemi. Fišer má podrobné mapy bažinatého území. Tvrdí, že je to kanál, který Pohraniční stráž nemůže nikdy objevit. Zatím se nám vždycky podařilo projít bez pohromy.“

„Kolik členů má organizace?“

„Patnáct. Všichni jsme byli cvičeni v Bavorsku ve výsadkářském

kursu pod patronací americké špionážní služby.“

„Jaký cíl má vaše organizace?“

„Má několik cílů. Především zneklidňovat správní strukturu pohraniční oblasti. Máme za úkol napadat bezpečnostní orgány, místní národní výbory, funkcionáře komunistické strany. Dále pak máme za úkol navazovat styky s místním obyvatelstvem a připravovat osvobozenou armádu.“

„Myslíte, že Fišer navázal nějaké osobní styky s dalšími místními lidmi?“

„Myslím, že ano.“

„Máte nějaké tušení, o koho jde?“

„Nevím o tom nic.“

„Co předpokládáte, že Fišer a jeho lidé teď udělají?“

„Určitě se stáhli za hranice.“

„Co v budoucnu?“

„Nevím, ale myslím, že se vrátí. Naše rozkazy byly jasné. Máme zneklidňovat lidi v pohraničním území za každou cenu; takových organizací, jako je naše, pracuje na území Československa víc.“

Takový byl úryvek výslechu zadrženého teroristy. Některých výslechů se zúčastnil i Franta Svátek. Nevěřil málem vlastním uším, když slyšel, že se Fišerovi, o němž se domníval, že už nežije (otec ho přece v pětačtyřicátém bez řečí vyřídil), podařilo přežít a uniknout.

Asi za tři dny ho zavolali do úřadovny jednoho z vysokých důstojníků kontrarozvědky.

„Vycházíme z toho, soudruhu Svátku, že ty ses za své odbojové činnosti dostal k Fišerovi nejbliž. Nepochybně jde o hledaného udavače gestapa! Ale v současné době ho znáš ze všech lidí nejlépe ty a soudruh Drbal. Ostatní, co ho dobře znali, bohužel už většinou nežijí... Budeme potřebovat vaši pomoc. Chceme Fišera dostat. Je to těžký zločinec a není možné dopustit, aby jeho zločiny spáchané u nás za okupace nebyly potrestány. Ty a soudruh Drbal se vrátíte do Doubravy. Budete tam pokračovat ve své práci. Doubrava je malá vesnice. Nemůžeme tam umístit štáb kontrarozvědky, armádu specialistů... Někde tam musí být dosud neodhalený Fišerův spojenec. Věřím, že se vám ho podaří odhalit. Jste přece zkušený rozvědčíci. Osvědčili jste se za těžkých podmínek ilegální práce a

věřím, že se osvědčíte i tentokrát. Máte naši plnou důvěru a můžete se spolehnout, že vás podpoříme, kdykoliv to budete potřebovat...“
Nazítrí se Drbal se Svátkem vraceli do Doubravy.

Nezdárný kluk

„Teď si už oddechneme,“ svěřoval se poručík Štěpán Frantovi Svátkovi. „Uzavřeme bažiny a bude pokoj.“

Přímo v Rašpachu byla umístěna další jednotka Pohraniční stráže. Její velení bylo svěřeno mladému poručíkovi Čihákovi. Tím se ulevilo Jouzovi i Štěpánovi; úsek teď byl rozdělen mezi tři pohraniční jednotky.

V bažinách byla vybudována síť nástražných zařízení. Byla to maskovaná lanka, která odpalovala světlice nebo uváděla do chodu zvukové signály. Byly s tím ovšem i potíže, protože o lanko zakopla tu srnka, jindy zase divočák. Hlídky musely zasahovat několikrát denně – a naplano.

Kraj se uklidnil. Už čtrnáct dní nebylo o teroristech slyšet. Fišer a jeho banda zmizeli, jako by se do země propadli. Odešli zřejmě za hranice. Závora za nimi zapadla a nově organizovanou ostrahou už nemohli tak snadno pronikat.

Franta Svátek se plně věnoval své práci. Ale pomyšlení na Fišera mu stále vybavovalo vzpomínky na těžké týdny pětačtyřicátého roku.

„Nejradši bych proklouzl za hranice, Fišera tam našel a vyřídil si to s ním,“ svěřil se Drbalovi.

Často spolu o Fišerovi debatovali. Jejich úvahy se točily i kolem malíře bažin Fukse.

„Proč se vlastně přestěhoval do Doubravy?“ shrnul jednou Franta všechno, co o něm věděli. „Proč koupil dům? Proč se soustředil na malování bažin? Proč mi dával plán bažin? Kdo mi ho zase vzal – kdo mohl vědět, že obraz mám? Proč byly světelné signály zaměřeny k Fuksovu domu?“

Jednou si Franta vzpomněl na tajemného návštěvníka Fuksova

domu.

„Vždyť i to může mluvit proti němu. Třeba to byl Fišerův člověk, nebo dokonce Fišer sám. Přišel k Fuksovi, a zase zmizel, když slyšel můj hlas.“

„Láry fáry,“ zabručel Drbal. „Fuks je nejnápadnější člověk z vesnice. Úplná bílá vrána. Jediný malíř široko daleko. Bydlí jako blázen – v pustém domě, v hvězdářské pozorovatelně. Nemá žádný nábytek. Lidi si o něm povídají. Maluje bažiny. Copak tohle všechno dělá normální člověk?“

„Třeba je to jenom zástěrka,“ namítl Franta.

„Takové věci se stávají jenom v detektivkách, chlapče,“ mávl rukou Drbal. „V životě je všechno jednodušší. Geniální zločinec to není. Nevěřím, že by někdo byl tak rafinovaný, aby hrál blázna jenom proto, aby byl nenápadný ve vesnici, kde lišky dávají dobrou noc...“

Netopýři jim viseli nad hlavou a petrolejka jen nerada rozháněla tmu ve vzdálenějších koutech pokoje.

„Vypravím se do Čimic,“ rozhodl se Franta.

„Co tam budeš dělat?“

„Fuks odtamtud pochází.“

A jak už měl Franta v povaze, udělal to hned druhý den.

Byla to malá vesnice, rozhozená po úbočí táhlého kopce. Hned u silnice byl kostelík, vedle něho velká škola, natřená tak žlutou barvou, že už sotva mohla být žlutší. Naproti kostelu přes silnici byla pošta a za poštou se rozvaloval někdejší panský statek, obehnaný vysokou zdí.

Dotazem na místním národním výboru Franta nezjistil nic.

„Fuks? Kdepak, toho neznám,“ řekl tajemník MNV. „Proč se na něho ptáte?“

„Potřebuju o něm vědět cokoliv,“ řekl Franta šalamounsky.

„Ukažte mi průkaz!“

„Proč?“

„Jste od Bezpečnosti?“

„Nejsem.“

„Tak proč se vyptáváte?“

„Protože mě to zajímá.“

„Žádnej čimickej rodák vás nemá co zajímat,“ spustil tajemník a mluvil ještě dlouho. Franta byl nakonec rád, že vyvázl jen s tím, že si tajemník zapsal číslo jeho občanského průkazu, aby si ho zjistil.

Když nepochodil na úřadě, zašel do hostince.

„Pivo není,“ uvítal ho hostinský, sotva vstoupil.

„Tak mi, prosím, dejte limonádu.“

„Není.“

„Tak mi dejte sodovku nebo minerálku.“

„Nemáme. Nemáme ani obyčejnou vodu. Dělej nám vodovod a zasypali studnu. Vodovod bude hotovej až na podzim,“ zavrčel hostinský.

„Tak dlouho nemůžu čekat,“ řekl Franta ještě zdvořile, ale bylo zřejmé, že mu to dá hodně přemáhání. „A co máte?“ vybafl na hostinského s neskrývaným rozhořčením. Ten se zarazil, ale pak frajerským tónem pokračoval.

„Hlavně nemám čas se s vámi vybavovat.“

„Víte vy vlastně, co je to host?“ zahřměl podrážděně Franta a chytil hostinského za klopy rádoby bílého pláště.

„Pusťte mě, vy grobiáne!“ zaječel nevlídný hostinský, překvapený reakcí rozzlobeného hosta, a pokusil se odtrhnout Frantovy ruce.

Kdyby mě tak viděl starý Drbal, napadlo Frantu. Jsem na výzvědách, nic nevypátrám, zato se poperu s hostinským.

„Pomóc,“ volal hostinský, „on mě napad.“

„To jste zase vy?“ vpadl do dveří tajemník MNV. „Už vás mám dost, občane. Koukejte odtud zmizet! Děláte tu jenom potíže.“

Franta něco zahuhlal, otočil se na patě a vypadl z hospody.

Aby se uklidnil, zašel do kostela. Doufal, že se mu tam v chládku a tichu bude dobře přemýšlet. Vypadalo to, že Fukse v Čimicích opravdu nikdo nezná.

V kostele byli kameníci a opravovali sochu svatého Benedikta umístěnou vedle oltáře. Dělalí kravál a vířili neuvěřitelné množství prachu. Franta se znechuceně vrátil zpátky na silnici, kde ho málem přejela velká pragovka, která se tudy přehnala s neslýchaným randálem.

To byl ale pitomý nápad, láteřil v duchu Franta. Já jsem janek střelená. Chytím se prvního nápadu úplně bez rozmyslu.

Fuks! Čimice! K smíchu!

Otráveně se otočil a zadíval se na vrata statku.

Rostla před nimi tráva a petlice byla polezlá mechem. Obě půlky vrat snad splynuly. Naposledy ta vrata asi otvírali, když tudy projížděl císař pán, a to už je pár pátků.

Vrata se však lehounce pootevřela. Úzká štěrbina se pozvolna rozšiřovala, až tu byla mezírka a pak mezera. A co víc! V mezeře se objevila lidská tvář.

Franta se až lekl. Oči v té tváři se na něj dívaly.

Franta zavrtěl hlavou. To snad není možné! Ve vratech stál stařík a kýval na Frantu prstem. Kýval prstem a houpal hlavou jako jezinka, která říká Smolíčkovi pacholíčkovi: Pojď, Pojď.

Franta se rozhlédl. Co se může stát? Nic. A směle zamířil ke staříkovi.

„Ty někoho sháníš, vid’?“ zeptal se ho stařík vlídně.

„Jo, nějakýho Fukse, ale nikdo ho tu nezná.“

„Ba ne, kamarádíčku, já ho znám, moc dobře ho znám, je to mizera mizerná.“

Děda vzal Frantu za loket a posadil ho na lavičku na zápraží. Na dvorku se popelilo hejno slepic a dvě perličky.

„To jsou neřádní ptáci, tyhle perličky,“ zahekal stařík, zvedl ze země kámen, hodil ho po nich, ale minul se. Neřádní ptáci si ho ani nevšimli a zobali dál.

„Perličky a krocani. To je jedna verbež. Fuks je taky verbež. Vidíš tu hrušku?“

Franta ji viděl a přikývl.

„Tak tu hrušku očesal Fuks s Béd’ou Stodůlkovic, a ještě zlomili větev.“

„Kdy to bylo?“

„Někdy v roce 1912, ne, třináct, rok před tou velkou vojnou. Tehdy mě odvedli a rovnou na srbskou frontu.“

„Od té doby jste Fukse neviděl?“

„Ne, neviděl,“ potvrdil děda.

„To jste mě sem pozval, abyste mi řekl, že vám Fuks s Jardou či Béd’ou Stodůlkovic očesal před devětatřiceti lety hrušku?“

„S Béd’ou Stodůlkovic to bylo, kamarádíčku. Jarďa tam tenkrát

nebyl, měl příušnice. Už je taky v pánu, chudák malá.“

„Vy jste teda dobrej,“ zavrtěl Franta hlavou. Chtěl se sebrat a odejít z těchhle praštěných Čimic, ale na dvoře bylo docela hezky. A co víc, nebylo vyloučeno, že se nakonec přece jenom něco zajímavého dozví, i když to nebude o Fuksovi.

„Však to s ním taky špatně dopadlo,“ řekl děda zničehonic.

„S Béd'ou Stodůlkovic? Co měl příušnice?“

„Příušnice měl Jarda. Béd'a byl vždycky zdравej jako řípa a je z něho teďka předseda emenvé v sousední vesnici, v Točníku. Mluvím o Fuksovi.“

„Jak to s ním dopadlo? Dostal od pana učitele rákoskou, ne? Za Rakouska se mlátilo ve škole rákoskou, nemám pravdu?“

„Máš pravdu a bylo to správný. Jenže Fuks byl bitej ještě málo. Teď prodává obrazy po putykách. Prej někde v Praze na Žižkově, v hospodě Pod palcátem. To jsou konce, co?“

„Vy jezdíte do Prahy?“

„Ne, co bych tam dělal?“

„A jak tedy víte, že tam Fuks prodává Pod palcátem obrazy?“

„Jeden z Čimic tam byl a viděl ho. To víš, vono se nic na světě neutají.“

„Fuksův táta byl šafář, vidíte?“

„No ba, kamarádíčku, já ho pamatuju. Byl to statnej mužskej, větší než ty. Měl za ženu Němku. Z kluka chtěl mít vždycky malíře.“

„Co se stalo s jeho otcem a matkou?“

„Vzali špatnej konec. Před válkou zmizeli a nikdo nevěděl kam. Já myslím, že se dali k Němcům. On asi někde padl a ji, myslím Fuksovou, tu vzal asi čert.“

Franta staříka ještě chvíli poslouchal. Pak se srdečně rozloučil, ale musel starému slíbit, že za ním zase přijde. Už si prý dlouho s nikým tak pěkně nepopovídal, přiznal se děda, a svého návštěvníka doprovodil až do Točníku, k autobusové zastávce.

S Drbalem se Franta setkal až druhého dne. Podrobně mu vyprávěl všechno, co v Čimicích vypátral.

„To je zajímavé,“ řekl Drbal. „Taky jsem si zjistil, že Fuks občas jezdí do Prahy a vozí tam obrazy. A víš, kdo mi to řekl?“

„Jak to mám vědět?“

„Vlčech z Rašpachu. Řekl, že Fukse jednou viděl v Praze a že mu jeden známý ze Sušice vyprávěl, že do Prahy jezdí pravidelně. Ale až v poslední době.“

„Vlčech ho viděl na Žižkově?“

„To neříkal. Ale divím se, že o tom v Doubravě nikdo neví.“

„Třeba si toho nikdo nevšiml.“

„Je to všechno divný. Ptal jsem se na to u Vorlíčků. Od nich je vidět na Fuksův dům. Vorlíčková je taková čiperná ženská. Má oči všude. Ta říká, že nemine den, aby se u Fukse do noci nesvítilo. Každý den, rozumíš? Je prý vyloučeno, aby tajně odjížděl a ona o tom nevěděla.“

„Odjíždí tedy tajně...“

„Skoro to tak vypadá...“

„Zítra jedu do Prahy, zastavím se u táty a podívám se taky do té hospody Pod palcátem. Třeba se dozvím něco navíc.“

Drbal pokýval hlavou.

„Udělej to, hochu.“

Franta odešel a Drbal usedl ke stolu, seřídil si petrolejku a začal psát dopis.

Pak nadepsal adresu.

Franta by se asi podivil, kdyby tu adresu viděl.

Byla to adresa jeho vlastního otce.

Akce na hranici

„Poplach!“

Poplachové zařízení se v dozorčí místnosti Štěpánovy jednotky rozdrnčelo uprostřed noci. Nebylo to poprvé, kdy se poplašný signál ozval. Ale většinou to byly poplachy plané.

Poplachová hlídka vyrazila ovšem na každý signál. Není možné spolehnout se na to, že to byli zrovna divočáci, kteří táhli za bukvicemi. Stejně dobře to mohl být nepřítel.

V budově Štěpánovy jednotky byl ještě přítomen technik, který

poplašné zařízení instaloval. Vojáci se dívali na tu kupu drátků poněkud s nedůvěrou a každý planý poplach nevlídně komentovali:

„Teď se jaktěživo nevyspíme. Budeme lítat za každým kancem a za každým divokým králíkem, který zavadí o drát, až se uhoníme.“

Technik, který se v Praze zúčastnil vývoje nástrahového zařízení, neslyšel ty řeči rád. V prvních dnech se pokoušel mládencům vysvětlovat, že nástrahové zařízení prodlužuje jejich smysly, je náhradou jejich uší a očí. Umožní pečlivěji hlídat nebezpečné úseky.

Byla bezměsíčné noc. Nebe bylo zatažené smolnými mraky. Jako by někdo zatáhl sametovou roletu přes celou šířku oblohy. Bylo dusno. Každou chvíli se mraky protrhnou a spustí se lijavec. Z dálky sem doléhal rachot hromu.

„Poplach!“ dunělo chodbami.

Okované boty bubnovaly do prken chodby provizorní budovy. Vojáci bez váhání skočili do svých vysokých bot. V šeru se ozval třesk zbraní, které staršina rychle vydával. Rachotily zásobníky. Plynul vteřiny.

Poručík Štěpán cítil podivné mrazení v zádech. Ne, tentokrát to jistě nebude jelen nebo divočák. Signál se ozval v nezvyklou hodinu, to může být jedině člověk!

Co to může být za člověka? Kdo by se odvážil projít tajnými stezkami v bažinách? Kdo vůbec mohl ty stezky znát? Domníval se, že by to mohl být někdo z Fišerovy bandy, ne-li Fišer sám.

Poručík nepochyboval, že se Fišer nevzdá, že neupustí od svého záměru. Dokonce ani nemůže. Jeho chlebedárci mu to nedovolí. Fišer měl nůž na krku a nemohl dělat nic, co by se přičilo vůli jeho pánů z rozvědek kapitalistických států. A pokud jsou jeho chlebedárci rozhodnutí rušit klid v této zemi, porušovat suverenitu československých hranic a terorizovat obyvatele, nebudou se rozpakovat použít služeb i tak podlých vrahů, jako je on. Proto se poručík Štěpán nemůže zbavit pocitu, že této noci se něco stane.

„Tak do toho, chlapi, musíme je dostat!“

Poplachová hlídka se hnala po známých stezkách. Za víc než půl roku tu chlapi znali každý kámen, každý pařez. Stokrát tudy procházeli ve dne i v noci, za deště i za sněhu.

„Tady je to...“

Přišli na místo, kde byla porušena nástraha.

Všude bylo ticho.

Znatelně se ochladilo. Co nevidět se dá do deště a to rozhodně situaci nezjednoduší.

Vojín Antoš chtěl něco zašeptat, ale Rabas mu položil dlaň na ústa.

„Tam...“ zašeptal. Ze tmy vyšlehl výstřel a kulka prolétla těsně nad hlavami členů hlídky.

Prásk, prásk, odpověděla Rabasova zbraň. Gajdoš, velitel poplachovky, namířil světlo silné svítilny do míst, odkud nepřítel zahájil palbu.

Bylo riskantní vědomě odhalit nepříteli jejich místo úkrytu. Ale riziko se vyplatilo: záblesk svítilny odhalil na zlomek vteřiny siluetu muže, který se skrýval v blízké houštině.

Muž sebou prudce trhl a vystřelil ze samopalu krátkou dávku.

Gajdoš se právě včas skryl za kmen silného stromu. Slyšel, jak se střely zavrtávají do syrového dřeva. Strom se zachvěl a na zem se sneslo několik listů.

Gajdoš se ve tmě ušklíbl.

„Odhoďte zbraň!“ křikl na nepřítele.

Ale nic se neozvalo.

Gajdoš neslyšně zalehl a odplížil se o několik kroků stranou. Zrak upíral do těch míst, kde naposledy muže zahlédl.

Pak znovu rozsvítil svítilnu.

Muž tam ale nebyl.

Také střelba se už neozvala. Bylo ticho. Ve větvích stromů zašuměly první kapky.

Lesem probleskla oslnivá záře elektrického výboje a zaburácel hrom. Pokřivené větve se v záři blesku napřáhly jako ruce a hrozivě zamávaly. Nový blesk. Nová rána. Déšť spustil naplno. Větve stromů několik minut chránily pohraničnický před záplavou, ale netrvalo dlouho a přívaly vody si snadno razily cestu spleť větví.

„To snad prší všechna voda z nebe rovnou na nás,“ zavrčel Rabas.

Rozbalili cely, které měli ve výstroji, a přehodili si je přes sebe.

Kde je nepřítel? Kde ho mají hledat, v noci, v průtrži mračen? Kdyby tak měli s sebou psa... „Kupředu!“ zavelel Gajdoš. Vsadil všechno na jednu kartu. Rozsvítil baterku.

V křoví už nikdo nebyl. Světlo zablesklo na vystřílených nábojnicích. Gajdoš jednu z nich zvedl a čichl k ní. Byla dosud teplá a spálený střelný prach z ní ještě čpěl.

Gajdoš našel i stopy neznámého.

Byly tu otištěné podpatky pevných vojenských bot, podpatky okované ocelovými podkůvkami. To bylo jediné, co se Gajdošovi podařilo odhalit. Poplachová hlídka i s posilami celou noc prohledávala hustý lesní masív.

Brouzdali se v mokré trávě, lijavec jim šlehal do zad.

„Snad jsme nepřišli pozdě...“ vrčeli mezi zuby.

Poručík Štěpán se zatím spojil s velitelem sousední jednotky, který také vyslal hlídky do terénu, na styk obou jednotek.

Děšť ustal. Začalo se rozednívat.

Pátrání pokračovalo i ve dne, ale bezvýsledně.

Byly tu jen dvě možnosti: muž se buď vrátil do svého úkrytu za hranicemi, nebo prošel. Ale to by musel být neviditelný.

Poručík Štěpán se ovšem přiklonil k první možnosti.

Za několik dní však začal být jiného mínění. Nepřátelští agenti začali totiž přicházet i ve dne. Zjistilo se to náhodou.

Šestiletý vnuk starého Zvonička našel na kopci zvaném Za strží krabičku od amerických cigaret, které se tenkrát v Československu neprodávaly.

Byla neporušená, docela suchá, přestože dva dny předtím hustě pršelo. Někdo ji tam musel odhodit včera.

Štěpán si vypůjčil od Čiháka psovoda, ale psovi se nepodařilo navěřit stopu.

„Třeba je to náhoda,“ uklidňoval ho Čihák. Díval se na Štěpána zkoumavě, jako by chtěl odhadnout, co se skrývá za jeho šedomodráma očima.

„Nemusíš mě uklidňovat,“ řekl mu Štěpán a usmál se. „Já vím, je těžké přiznat si neúspěch. Ale je to tak: nepodařilo se nám bažiny uzavřít docela, tak jakápak náhoda.“

„Nechci tě uklidňovat,“ řekl Čihák. „Vždyť půlka bažin patří mně.“

Může to být náhoda a taky nemusí, to se ví...“

„Mně to připadá jasné: někdo využil nějaké výhodné terénní situace...“

„Terénní situace... Mluvíš jako kniha,“ usmál se Čihák, „dobře víš, že je to nesmysl. Jakápak terénní situace! Třeba jsme zaspali.“

Štěpán vybuchl zbytečně trochu nevraživě. Čihák se mohl urazit. Mohl, ale neurazil. Dobře věděl, jak Štěpánovi je. Veliteli nemůže být dobře, když ví, že jeho úsekem vede nevypátraný kanál. Jistě je tu mnoho důvodů, které Štěpána omlouvají: pohraničníci jsou na hranici teprve několik měsíců. Signální zařízení není dobudováno, mají málo lidí a ti se s úsekem teprve seznamují.

Ale co je to, sakra, všechno platné! Omlouvání situaci nevyřeší. Vědomí, že tudy vede kanál, bylo opravdu nesnesitelné.

Poručík Štěpán si dlouho lámal hlavu nad prázdnou krabičkou amerických cigaret. Znal už praktiky agentů, kteří se pokoušejí pronikat do naší země se špionážními úkoly nebo jako teroristé. Věděl, co k abecedě takového agenta patří. Je vybaven co možná největším množstvím věcí československé výroby. Jen zbraně, vysílačky a peníze bývají cizí. Ale cigarety? To je to první, co by mohlo agenta odhalit. Kdo tady mohl nechat tu krabičku od amerik? Agent by byl jistě opatrnější...

A kdo jiný by tudy procházel? Štěpán si byl jist, že jeho lidé by nepochybně překazili každý amatérský pokus o přechod hranic v tomto úseku.

Tady jistě působil někdo, kdo se dokonale vyznal ve špionážních praktikách. Poručík Štěpán měl proti sobě nebezpečného protivníka s dlouholetou zkušeností, a jak se zdá, i s agenturním spojením v našem zázemí.

Štěpán i Čihák si uvědomovali, že Fišer musel mít ještě jiného neodhaleného spojence. Všechno tomu nasvědčovalo, zejména pak fakt, že někdo asi Fišera upozornil na Drbalovu a Svátkovu návštěvu v Sušici. Nechal stopu na kopci Za strží nějaký nedbalý spojenec?

Nebo to byla záměrná provokace, aby pohraničníci zaměřili pozornost k tomuto úseku? Otázek bylo mnoho, odpověď žádná.

Pak přišla další špatná zpráva. O několik dnů později bezpečnostní orgány v Praze odhalily skupinu nepřátelských agentů.

Při důkladném vyšetřování se zjistilo, že skupina byla ve spojení se zahraničním prostřednictvím agenta-chodce.

Nevěděli přesně, kde agent překračuje hranice, ale nezvratně se prokázalo, že je to v úseku, který leží západně od Sušice...

Několik dalších dílčích údajů podalo přesvědčivý důkaz, že agent-chodec procházel úsekem Štěpánovy jednotky.

Poručík Štěpán dostal posilu. Od sousedních jednotek se k němu přesunula dvě družstva.

Dnem i nocí pročesávali Štěpánovi lidé kraj. Přísné kontroly nadřízených orgánů prokázaly, že Štěpán je dobrý velitel a že ostrahu svěřeného úseku provádí dokonale. Ale přes všechno úsilí se kanál nepodařilo objevit.

Nakonec to lapidárně vyjádřil major Trachta z nadřízeného útvaru Pohraniční stráže:

„Jediné vysvětlení je, že někde tady poblíž žije zrádce.“ Podíval se přitom Štěpánovi do očí. Odmlčel se a pak řekl: „Dokud ho neodhalíme, hranice bude děravá!“

Prázdný dům

Drbal sáhl do kapsy a podal Frantovi složený arch papíru. „Přečti si tenhle dopis.“

Franta ho rozložil a překvapeně vykřikl:

„To je písmo mého táty!“

„Jistě. Poslal jsem tátovi dopis. Vzpomínáš, jak jsem ti říkal, že Fuks je mi nějaký povědomý? Napadlo mě, že táta by o něm mohl něco vědět.“

Franta přikývl a četl:

Milý Karle,

děkuji Ti za dopis a jsem rád, že Ti mohu pomoci. Malíře jménem Vilém Fuks dobře znám osobně. Před válkou pracoval ve zpravodajském oddílu interbrigád ve Španělsku. Pak byl internován

ve Francii, ale uprchl z francouzského sběrného tábora u Marseille a podařilo se mu vrátit se domů. On a jeho dva bratři byli velice aktivní v odboji. Všichni tři se stali obětí Fišerovy zrádcové činnosti. Bratři byli popraveni a on sám se dostal do koncentračního tábora v Buchenwaldu. Po válce odmítl jakékoli pocty a náhrady, do veřejné činnosti se nezapojil a stáhl se do ústraní někam na Šumavu. Od té doby jsem o něm nic neslyšel. To je všechno, co o něm vím. Měj se dobře a dej pozor na Frantu, aby nevyvedl nějakou skopičinu.

Se srdečnými pozdravy

Tvůj Alois

V Praze 28. srpna 1951

Franta vrátil dopis Drbalovi.

„Tak takhle je to...“

„Ano, Fuks se stáhl do ústraní jen zdánlivě. Šest let připravoval úder proti Fišerovi. Tiše, na vlastní pěst. Fišer se to musel dozvědět. Nevím jak, asi prostřednictvím zrádce, který tu někde žije a na kterého nemůžeme přijít.“

„Kde je Fuks teď?“

„Těžko říct. Zmizel. Myslím, že je Fišerovi na stopě.“

„Kde myslíš, že jsou?“

„Řekl bych, že v bažinách. Ale jsem přesvědčený, že klíč k bažinám, a možná ještě k dalšímu, je tady, ve Fuksově domě.“

„Proč?“

„Fuks je zkušený zpravodajec. Myslel jistě na všechny eventuality, které by mohly nastat. Zanechal po sobě stopy záměrně, aby se pojistil pro případ, že Fišer nad ním zvítězí. Vždyť jsi toho byl taky svědkem.“

„Jak to,“ divil se Franta.

„Fuks ti přece ukázal plán bažin. Myslel na to, aby po něm někdo převzal štafetu, kdyby náhodou měl smůlu a v závodě nedoběhl...“

„Myslíš tedy...“ ,

„Ano, myslím, že další stopy budou tady. V domě.“

Franta se rozhlédl po pusté místnosti... Stojan s obrazem, stoleček

s barvami, lůžko a věšák na šaty. Jinak tu nebylo nic.

„Co by tu mohlo být? Vždyť ten barák je úplně prázdný!“

„Tím se nesmíme nechat zmást, to právě Fuks chtěl. Každý kus nábytku budí pozornost. Lidé se chtějí podívat, co je v téhle skříni a co je v téhle místnosti... Ale když je dům prázdný a holý, koho by napadlo, že je tu nějaké tajemství?“

Drbal s Frantou pečlivě proklepali všechny zdi, prohledali rámy oken, prozkoumali každý hřebík v podlaze. Pracovali rychle, protože čas ubíhal. Někde venku, v bažinách, se rozvíjel zápas mezi dvěma osobními nepřáteli, Fišerem a Fuksem.

Ohledali schody, prošmejdili celé přízemí. Všechno snažení bylo marné, nikde nenarazili na nic, co by naznačovalo, že v domě je nějaká skrýš.

„Vytrháme prkna v podlaze. Skrýš by mohla být taky někde mezi trámy, nebo že by byla někde ve zdi? Ale to by muselo být vidět!“ křičel Franta a pro jistotu začal klepat na stěny, zda se neozve dutý zvuk.

Stěny byly špinavé a oprýskané. Nikdo je už mnoho let neošetřoval. Ve všech koutech byly pavučiny a byly na nich úplně koláče prachu a sazí.

Drbal už začínal být nervózní. Že by se mýlil? Nezakládá svou teorii na nedostatečné znalosti skutečností? Třeba je to všechno jinak, možná že se Frantův otec mýlí. Fuksů je u nás mnoho, je to vlastně běžné jméno. Třeba je několik Fuksů – malířů, a náš Fuks je pouhý jmenovec toho osamělého muže, který se někde v ústraní užívá bolestí a hněvem.

Ba ne, zavrtěl hlavou a Franta se na něho tázavě podíval.

„Musí to být někde tady. Všem na očích!“

„Ale kde, všechno jsme už prohledali!“

„Jenže špatně!“

Franta mávl rukou.

„Nesmysl! Skočím pro sekeru a vytrhám podlahu. Prkno po prknu. Nikde jinde skrýš nemůže být!“

„Počkej ještě chvíličku. Prohlédneme ještě jednou pozorovatelnu, já pak půjdu za poručíkem Štěpánem a ty budeš vytrhávat podlahu.“

Vystoupili do pozorovatelny – Fuksova ateliéru.

Uprostřed na ně hleděl výsměšný Fuksův obraz. Znázorňoval vesnické náměstí s kostelem a hostincem U vysloužilce. Franta si vzpomněl na historku, jak malíř opravil na obraze plot Bašeho stavení, když kluci vytrhli jednu plaňku: Fuks nelenil a jednu plaňku na obraze vymazal.

I tento obraz byl realistický do nejmenších podrobností. Nebyl ještě hotov, ale některé části už byly dokonalé, jako například Karasův hostinec. Franta s úžasem pozoroval, že Fuks přesně nakreslil i vzor na záclonkách v hostinském pokoji. Na obraze bylo všechno – vývěsní štít, tabulka s otevírací dobou, hodiny, které ukazovaly tři čtvrtě na tři – i jejich ručičky měly přesně ten tvar, jaký měl být.

Franta zavrtěl hlavou a odstoupil od obrazu, aby se věnoval pátrání. Obraz, o němž Fuks tvrdil, že je na něm plán bažin, zmizel. Ale Drbal obraz pořád upřeně pozoroval.

„Ten obraz!“ vykřikl najednou.

„Co je s ním?“

„To je přece ideální skryš!“

„Jak to? To je přece nesmysl!“

Drbal vytáhl z kapsy křivák zvaný žabikuch, a dřív než mohl Franta říct jediné slovo, vrhl se na plátno a prudkým pohybem vyřízl plátno z rámu.

Spolu s plátnem spadly na podlahu tři listy papíru...

„Jak to? Jak to?“ zeptal se Franta užasle a pak teprve si všiml, že na rámu byla napjata dvě plátna.

Drbal zvedl papíry a četl:

„Jmenuju se Vilém Fuks. Měl jsem dva bratry, Miloslava a Oldřicha. Všichni tři jsme za války byli v odbojové skupině KSČ Stalingrad. V létě roku 1944 byla naše skupina odhalena zradou konfidenta gestapa Fišera, který se vešel do řad bojovníků. Bratři byli popraveni, já sám jsem se dožil osvobození v Buchenwaldu.

V den, kdy jsem se dozvěděl o smrti bratrů, jsem se zapřísáhl, že udělám všechno, abych Fišera dopadl a potrestal ho vlastní rukou. Po návratu do Prahy jsem pátráním zjistil, že v revolučních dnech byl Fišer viděn a odhalen...“

Tady Drbal na okamžik přestal číst a významně se na Frantu

podíval.

„... ale podařilo se mu uprchnout a dostat se do ciziny prostřednictvím špionážní agentury, která ho přijala do svých služeb.

Věnoval jsem mnoho času pátrání po Fišerových stopách. Dovedly mě až do radotínského lomu...“

Zde se Drbal na okamžik znovu odmlčel.

Franta zavrtěl hlavou.

„Radotín! Lom! Tak přece tam bylo ještě jedno tajemství...“

„V malém domku radotínského lomu,“ četl Drbal dále, „jsem našel lup, který zrádce Fišer nashromáždil za celou dobu války. Byly to šperky za mnoho set tisíc korun. Protože jsem Fišera znal, věděl jsem, že se nakradených šperků nevzdá a udělá všechno pro to, aby se do Československa vrátil a šperky si vyzvedl.

Neznámý příteli, ukryl jsem toto tajemství pro případ, že se moje poslání mine cílem. Češ tyto řádky ve chvíli, kdy se moje plány zhroutily a já jsem pravděpodobně mrtev. Byl to můj osobní zápas. Vím, že Fišer poslal na smrt desítky, možná stovky odbojářů a způsobil nezměrné utrpení mnoha lidem. Odkazuju trest společnosti, všem lidem. Můj neúspěch je důkazem, že osobní msta není žádné řešení. Doufám, že ti, co budou číst mé poselství, se nedopustí stejné chyby jako já.

Mám určité tušení, kdo je tím zrádcem, jenž zkřížil moje plány. Svá tvrzení nemohu dokázat, ale ponechávám jistou stopu, která za určitých okolností – pokud jsou moje předpoklady správné – by mohla vést k jeho odhalení.

Loučím se s vámi!

Bývalý poručík španělských interbrigád
akademický malíř Vilém Fuks.“

Na třetím papíru byl podrobný plán průchodů slatinami. Na jednom místě bylo kolečko s nápisem: ZDE BYL PROZATÍMNÍ STAN ORGANIZACE ŽELEZNÁ PĚST.

„Rychle k pohraničnickům,“ zvolal Drbal.

„A co ta stopa, o které Fuks mluvil v závěru dopisu?“

„Tu ať zatím vezme čert!“

Mokrá smrt

Pohraničníci postupovali velmi opatrně.

Vpředu šel poručík Štěpán s Frantou a Drbalem.

Za nimi v rozestupu tří kroků dalších dvanáct mužů, Gajdoš, Antoš, Rabas a další.

Nastoupili do služby na hranici teprve poměrně nedávno, a přesto cítili, že už k tomuto kousku vlasti přirostli navždycky. Nebyl mezi nimi nikdo, komu by hranice byla lhostejná. Mapa je vedla zcela bezpečně. Fuks na kousek papíru vložil výsledky šestiletého zkoumání nebezpečné pasti.

Když vedoucí trojice poprvé přišla na hranici nebezpečného pásma, poručík dal pokyn a všichni se zastavili.

„Není to přece jenom bláznovství? Máme věřit čmáranici nějakého potrhlého malíře?“

Franta mlčel, také Drbal na chvíli vážně koukal poručíku Štěpánovi do očí. Chápal, co se děje v mysli mladého velitele: má odpovědnost za dvanáct mladých lidí. Musí trojnásob opatrně zvažovat všechna svá rozhodnutí. Nemá smyslu radit, on je velitel, on musí vydat rozkaz.

„Ten potrhlý malíř byl zpravodajský důstojník ve španělské válce, zná cenu lidského života.“

Poručík pokrčil rameny.

„Při první pochybnosti se vrátíme.“

Doubravské slatiny jsou zvláštní přírodní úkaz. Hory tu vytvořily jakýsi bazén o průměru deseti dvanácti kilometrů. Horské potoky tudy procházejí ne s obvyklou svěží bujarostí, ale vážně a líně jako někde v polabské nížině. Ani stromům se tu nedaří, těm pořádným šumavským jedlím a borovicím. Všude jsou jenom křoviny, osiky a jívy, rákosí a rašelina.

Mapa je vedla pomocí nápadných orientačních bodů. Malíř nezapomněl vytyčit základní orientační bod, kopec Bystrá, který už byl na cizím území. Všechny údaje orientoval k tomuto nápadnému vrcholu.

Kráčeli opatrně, co noha nohu mine.

Bylo tu dvojí nebezpečí: hrozil zrádný močál a kdykoli mohl padnout smrtící výstřel.

Všichni mlčeli a pomalu postupovali vpřed, prst na spoušti, oči upřené do křoví. I výřečný Antoš zapomněl tentokrát na své nudné historie, kterých měl nepřebernou zásobu. Jen Rabas něco bručel, a kdo by se přiblížil na doslech, zaslechl by neurčité kletby na adresu těch darebáků, kteří zavařili celou tu polízanici a přinutili patnáct slušných lidí, jak se Rabas vyjádřil, aby se plahočili tímhle močálem.

Vedoucí trojice měla starosti s mapou.

Poprvé se zastavili na válečné poradě, když je stezka vedla přímo do vody. Ano, mapa mluvila jednoznačně: dvě stě metrů od mechem porostlého balvanu vedla přímo ke staré vrbě. Balvan byl tady, vrba o dvě stě metrů dále.

Ale v cestě měli okrouhlé jezírko, které nebylo na Fuksově mapě zakresleno.

„Třeba se tu udělalo později a Fuks ho nestačil zaznamenat,“ řekl Franta.

„To není možné,“ namítl Drbal. „Fuks kreslil mapu docela nedávno.“

„Co kdybychom jezírko obešli?“ navrhl poručík Štěpán.

Drbal pečlivě studoval mapu.

Cesta byla označena přerušovanou čarou. Bezpochyby vedla na mapě rovně. Až dosud je vedla bezpečně, proč by teď měla klamat?

Nicméně Štěpánův návrh zněl rozumně. Snad Fuks považoval za samozřejmé, že ten, kdo se nechá mapou vést, jezírko obejde, za tak samozřejmé, že ani neuznal za vhodné to na mapě naznačit.

Jenže jedno jezírko už obcházeli a tenkrát byly jezírko i obchůzka na mapě vyznačeny.

„Já to vyzkouším,“ řekl Franta.

„Ne, ty ne, půjdu já,“ řekl poručík Štěpán.

Franta ustoupil stranou. Štěpán se vydal na cestu. Půda kolem jezírka vypadala pevná. Rostla na ní tráva stejná jako někde na louce.

Byla to však past. Poručík Štěpán ušel sotva dvacet třicet kroků, když se náhle propadl až po pás a rychle se začal hroužít do mazlavé hmoty. Na bahně byla tenká kůra pevné půdy. Pod vahou Štěpánova těla se kůra prolomila.

„Nehýbej se, nehýbej se,“ křičel Drbal. „Každý pohyb zrychluje propadání...“

Vojín Gajdoš nezaváhal ani na chvíli. Několika rychlými kroky překonal patnáctimetrovou vzdálenost, pak opatrně zalehl a plazil se k topícímu se veliteli. Před sebou držel dlouhou větev.

Poručík mlčel, nehýbal se. Roztáhl ruce a veškerou silou vůle se přinutil, aby zachoval klid. Jen smrtelná bledost jeho obličeje prozrazovala hrůzu, kterou prožíval.

Gajdoš byl už jen pět metrů od velitele, když se pod ním začala půda prolamovat. Na několika místech pukla a ven prýštila kalná, špinavě hnědá voda.

„Opasky, chlapci, opasky,“ zašeptal Drbal, jako by se bál, že křikem ještě zvýší nebezpečí, které vojákům hrozilo. Pohraničníci ze sebe v několika vteřinách shodili opasky a spojili je, takže vznikl několik metrů dlouhý had.

Rabas, opatrný a mrštný jako veverka, popadl kožené lano a pak hbitě vyrazil za Gajdošem a velitelem.

Gajdoš měl ještě možnost se vrátit. Půda pod ním sice praskala a houpala se, kořínky trav ji však držely pohromadě.

Zaťal zuby a plazil se dál.

Nad kotlinou jako by se setmělo. Vítr honil mraky po obloze a ovzduší bylo nabitě elektřinou. V nejbližších minutách vypukne průtrž mračen. Pak budou ztraceni všichni tři.

Gajdošovi praskala půda pod nohama. Ale hrudníkem spočíval na poměrně pevném kusu země. Kořeny ostřice ho držely pohromadě.

Gajdoš si uvědomil, na jakém tenkém vlásku teď visí jeho život. Ušklíbl se a plazil se dál. Už jen dvacet centimetrů, jen pět... Ted'!

Poručík se pravou rukou chopil dlouhého klacku. Naklonil se kupředu a přenesl váhu na hrud' a na ruce. Přestal se propadávat.

Jak dlouho ale tam mohou ti dva takhle vydržet? Bezprostřední nebezpečí pominulo, ještě však nebyli zachráněni.

Naštěstí tu byl Rabas a jeho kožené lano. Viděl, do jakého strašného postavení se dostali jeho dva druzi. Stejný osud hrozil i jemu. Nedbal a plazil se kupředu jako na cvičišti.

„Hej,“ křikl a hodil lano.

Dopadlo metr od Gajdošovy levičky.

Pomalou, centimetr po centimetru, se Gajdoš přesouval vlevo. Pak zachytil lano.

Rabas rychle couval a lano se napínalo. Když se dostal na konec, rychle se ohlédl a kýval. Franta pochopil a vykročil mu na pomoc.

Popadli lano a táhli. Cítili, jak se země pod nimi prohýbá a houpe se jako paluba na lodi za bouře. Nepovolili a zdvojnásobili úsilí. Gajdoš, zuby zaťaté a oči zavřené, napínal všechny síly a táhl za druhý konec silné větve.

Poručík se pomalu, pomaličku nořil z bahna. Konečně se dostal na půdu, nepevnou, ale aspoň jakžtakž jistou!

Dalo se do deště. Lijavec bičoval jezírko, až naskakovaly velké bubliny. Avšak odvaha a síla zvítězily proti nástrahám močálu. Po deseti minutách byla čtveřice v bezpečí.

„Co teď?“ řekl Drbal.

Poručík Štěpán tu stál bledý, ruce se mu třásly. Víc než půlku těla měl obalenou bahnem.

„Co teď?“ řekl Štěpán. „To je přece jasné: jdeme dál!“

Franta viděl, že si Drbal oddechl: bál se, že bude chtít poručík po této bezmála tragické události skupinu vrátit.

„Kudy?“

„Jak ukazuje mapa: přes jezírko.“

Byli už tak promočení, že jim nevadilo ponořit se po pás do vody. Dno jezírka se sice houpalo, ale nepropadlo se. Bez nehody se dostali na druhou stranu a pak přímo až ke staré vrbě. Podle mapy by se měli už brzy dostat k místu označenému jako prozatímní sídlo teroristů.

Clona deště byla tak hustá, že bylo vidět na dvacet, nejvýše třicet kroků. Vojáci málem několikrát vystřelili, jak je vylekal pitvorný tvar, který se před nimi vynořil. Nervy měli napjaté k prasknutí. Ale šli kupředu bez ohledu na únavu, lijavec, nebezpečí bažin.

„Tam...“ zašeptal Antoš a ukázal prstem.

Před nimi se objevil podivný tvar, který vypadal jako stěna z obrovských balvanů nebo jako nějaká hráz.

Drbal se podíval na mapu.

Fuks nakreslil v těchto místech jakýsi řetízek nebo žebřík... Tak alespoň Drbal tu značku chápal. Teď viděl, že se mylil. Nebyl to řetízek, ale val z velkých kamenů.

Plesk..., ozvalo se od valu a vzduchem zahvízdla kulka.

„K zemi!“ zavelel poručík.

Frantu okamžitě napadlo: U valu je Fišer a střílí ze své parabely opatřené tlumičem.

„Odhoďte zbraň!“ volal na neznámého střelce poručík Štěpán.

„To bude jistě Fišer,“ upozornil Štěpána Franta. „Pozor, ten se nevzdá a bude střílet do posledního náboje. Je to bestie odhodlaná ke všemu.“

Na zlomek vteřiny je zalilo sinalé světlo blesku a nad hlavami jim zaburácel hrom. Někde docela blízko uhodilo. Poručík se opatrně zvedl a rychlým přískokem se posunul o deset metrů kupředu.

„Stůjte!“

Byl to hlas odněkud zpředu, jakoby od hráze.

Volal Fišer?

Franta napínal sluch, ale zdálo se mu, že je to jiný hlas. Ne, nebyl to Fišer.

„Stůjte, nechoďte dál!“ Byl to Fuks. Nemohla to být mýlka. Fuks je tady, před nimi.

Franta si představil ubohého malíře, jak se krčí někde pod keřem a čeká, kdy dostane zásah z Fišerovy parabely...

Ba ne, Fuks je jiný, uvědomil si vzápětí. Zpravodajec ze španělské války, odbojář a veterán fašistických koncentráků, člověk, který byl téměř šest let schopen žít pod podivínskou maskou malíře bažin a trpělivě připravovat past na muže, kterého nenáviděl; ne, tento muž nečeká a nekrčí se, až dostane ránu z milosti!

„Fišere, odhoď zbraň a jdi čelem k vojákům!“ volal Fuks.

Tentokrát byl odpovědí dunivý výstřel velkorážní pistole. Fišer si zřejmě uvědomil, že je v dvojím ohni a že nemá smysl se skrývat. Každý tlumič zvyšuje nepřesnost střelby. Fišer teď vsadil všechno na jednu kartu. Přestal si hrát na schovávanou odhodlán, že se probije z obklíčení.

Prásk, prásk, vystřelil ještě dvakrát. Od jednoho balvanu se utrhł veliký kámen a vyletěl vysoko do vzduchu. Náboje z pistole parabelum mají ničivou sílu.

Fuks už nekřičel. Zpoza kamenného valu přiletěl malý předmět, letěl obloučkem, zdánlivě pomalu a neškodně, jako když si chlapci

házejí žabky. Když dopadl, ozvala se dunivá detonace a přívalům nebeské vody vyrazil vstříc sloup bahna a kalu.

Fuks hodil ruční granát. Zasáhl Fišera, nebo nezasáhl?

Chvilku bylo ticho, pak se znovu ozval Fuks.

„Odhod' zbraň, jdi k vojákům! Příště hodím granát rovnou na tebe.“

„Ne, ne, to ne! Vzdávám se,“ ozval se Fišerův ječivý hlas. Ve sloupech deště a oblacích vodní tříště se objevila zbědovaná postava, zmáčená a samé bahno, potácela se sem a tam a pitvorně se kolébala, jak Fišer spěšně čvachtal kupředu, k pohraničnickům, jen aby unikl mstiteli, který na něho házel protitankové granáty.

Fišer byl od nich vzdálen snad jen osmdesát metrů. A tu si Franta všiml, že od hráze vede rákosím zarostlý příkop. Že by to byly zbytky vodní regulace, o které se mluvilo?

Fišer teď vklouzl do příkopu. Až vyleze ven, zbude pouhých padesát metrů rovné, poměrně suché půdy a bude v zajetí.

Sotva Fišer zmizel v příkopu, objevil se na hřebeni hráze Fuks. Hrozil za Fišerem zaťatou pěstí:

„Proklínám tě, vrahu!“

V tu chvíli se pod jeho nohama zablesklo. Kamenná hráz jako by se zvedla a pak pukla. Vyvalila se zelená vodní stěna a ve zlomku vteřiny zaplavila příkop. Fišer se na okamžik objevil ve špinavé pěně a zaječel. Vložil do hlasu všechnu hrůzu, jakou může zakusit lidská bytost na prahu děsné smrti. Bylo to zavytí zvířete ve chvíli nejvyšší úzkosti.

Nikdo z přítomných nechoval k Fišerovi ani tu nejmenší sympatii, ale přece se zachvěli, když se jim ten výkřik zaryl do morku kostí.

Proud vody vrhl Fišera doprostřed močálu. Chvillemi se jeho zmítající se postava objevila na hřebenech vln, ale hned další vlna ho odhodila dál, až zmizel v clonách deště. Pak bylo ticho, jen lijavec šuměl a v protržené hrázi hučela voda.

„Kupředu!“ zavelel poručík.

Obešli hráz a dali se směrem vyznačeným na mapě. Nemělo smysl se teď zdržovat pátráním po ostatcích Fukse a Fišera.

V pěti minutách se ocitli na skalnaté plošině, na které stál srub. Stavení bylo opuštěné. V koutě našli hromádku konzerv a roztrhané

noviny. Vše, co tu zbylo po teroristické bojůvce.

Poručík dal pokyn k dalšímu pochodu.

A tak došli na místo, které Fuks na mapě označil jako státní hranici. Kdosi, snad Fuks, snad někdo jiný, skutečně navršil u stezky hromádku balvanů... Tady končil náš svět.

Poručík se obrátil ke svým lidem.

„Vracíme se...“, řekl.

Rozuměli mu. Došli na konec stezky. Prošli močálem, zlomili jeho tajemství. Teď už tudy nepovede žádný volný průchod pro teroristy a agenty. Teď už tady stojí Pohraniční stráž.

„Zničil sebe i Fišera jedním jediným gestem,“ poznamenal Drbal tiše, když se na zpáteční cestě zastavili u rozbořené hráze.

„Škoda že tak zatrpkl. Neměl se mstít. Fišer si zasloužil trest,“ roztržitě řekl poručík Štěpán.

Stopa

„Stopa musí být ve Fuksově domě,“ řekl Drbal.

„Všechno jsme už prohledali,“ namítl Franta. „Našli jsme i jeho odkaz. Nevím už, kde hledat.“

„Fuks tam přece musel nechat něco, co by nás mělo dovést k tomu člověku, kterého podezřívá jako zrádce.“

„Vytrháme podlahu,“ navrhl Franta. „To je poslední, co jsme ještě neudělali. Musíme si půjčit od Karase sekeru.“

Franta šel do hospody U vysloužilce. Rozhlédl se po pusté hostinské místnosti.

„Prosím, pane inženýre,“ vynořil se hostinský z kuchyně.

„Inženýr ještě nejsem,“ řekl Franta. „Potřebovali bychom sekeru.“

„Na co chcete sekeru?“ ozvalo se zpod stolu.

Pod stolem seděl Stejskalův šestiletý vnouček Jindříšek, který si tam hrál. Pokoušel se sestrojít ponorku z krabičky od mátových pastilek proti kašli a ze sklíčka.

„Na co potřebujete sekeru?“ podivil se Karas.

„To je nesmysl,“ zahuhlal nadurděný Drbal, který sem zatím doběhl.

„Žádnou sekeru nepotřebujeme.“

„Tak jakou, velkou, nebo malou?“ ptal se Karas Franty.

„Normální sekeru,“ odpověděl Svátek.

„Žádnou sekeru,“ řekl Drbal.

„Pánové, dohodněte se. Jakou tedy chcete sekeru, velkou, malou, nebo žádnou?“

„Žádnou,“ řekl Drbal.

„Malou,“ řekl Franta.

„Velkou,“ řekl Jindříšek.

„Povídám, že žádnou!“ rozkatil se už Drbal.

Odcházel tedy do Fuksova domu bez sekery, ale zato s malým zvědavým Jindříškem v patách.

„Půjdu s vámi,“ řekl klučina, když vyšli z hostince U vysloužilce.

„S námi nemůžeš,“ řekl Drbal, „seš malinkej.“

„Nejsem malinkej. Venca Šilhan je menší,“ řekl Jindříšek.

„Umím už dvacet písmen a po prázdninách půjdu do školy,“ nedal se odbýt.

A byli zpátky u Fuksova domu.

„Možná že stopa bude někde venku,“ řekl Drbal.

Obešli dům a důkladně si ho prohlédli. Připadal jim jako hrad. Tyčil se nad Doubravou, jako by jí vyhrožoval, a ona mu klečela u nohou.

Ale nic neobjevili, a tak znovu vstoupili do domu.

Zabouchli za sebou ty těžké dubové dveře, masívní kovaný zámek se čtyřmi jazýčky za nimi zaklapl.

Uvnitř bylo ticho. Nad hlavou se jim mračily černé dubové stropy.

„Pořád si myslím...,“ začal Franta a Drbal dodal: „... že stopa je pod prkny v podlaze. Nesmysl. Jsem přesvědčen, že stopa je někde všem na očích. Jenom se pořádně dívat!“

„Tak já jsem asi slepý,“ povzdechl si Franta.

Jindříšek zatím skotačil po domě jako veverka. Šramot, bouchání, vrzání a cupitání dětských nožek se ozývalo současně ze všech stran, shora i zdola.

„Aby si něco neudělal,“ strachoval se Drbal.

„Takový kluk...“ začal Franta, když vtom se ozval rachot.

„Spadnul ze schodů!“ vykřikl stařík a hnál se do síňky, kde ústily schody z prvního patra.

Ale Jindříšek tam drandil po zadku dolů ze schodů: buch, buch, buch!

„Kluku jeden, nemůžeš být chvíli zticha!“ zaláteřil starý Drbal, ale Jindříšek už byl tentam.

„Aby nevypadl z okna,“ podotkl Franta.

„Naštěstí jsou tu všude mříže,“ řekl Drbal. „Stejně by mě zajímalo, co to bylo za člověka, ten původní majitel. Proč se tu takhle zabarikádoval?“

„Bydlel na samotě...“ řekl Franta zamyšleně. Chodil kolem stěn a oklepával je kloubem ukazováku.

Drbal na něj koukal a mračil se. Pak s tichým vrčením vystoupil do ateliéru.

Stál tu s rukama v kapsách a rozhlížel se kolem. Uprostřed stály malířské Štafle s obrazem Karasova hostince. Druhé, falešné plátno zplihle viselo dolů. Vše tu bylo takové, jaké to tu nechali před třemi dny, když objevili Fuksův testament.

Co se od té doby událo! Fuks zahynul a vzal s sebou na onen svět i dlouho hledaného zločince Fišera. Pohraničnickům se podařilo Fuksovým přičiněním objevit kanál, kudy útočníci procházeli slatinami. Uplynulé dva dny byly tak rušné – desítky mužů pátraly po Fišerově těle, ale bezvýsledně. Do Doubravy se sjeli důstojníci Bezpečnosti i z nadřízeného velitelství Pohraniční stráže. Drbal i Franta museli zodpovědět desítky dotazů. Podrobné prohlídce neušel ani Fuksův dům. Drbalovi to připadalo, jako kdyby velická ruka zapečetila uzavřený případ.

Ale všichni věděli, že případ nemůže být uzavřen, dokud nebude dopaden neznámý škůdce, který žil tajně na okraji celé té velké aféry a zatím zůstal neodhalen. Hostinský Vlček z Rašpachu byl zatčen, ale jeho výpovědi zatím jen doplňovaly známý obraz. Buď neznal, nebo předstíral, že Fišerova pomocníka v Doubravě nezná.

Major Trachta ve slabé chvílce svěřil poručíku Štěpánovi svou obavu:

„Teď, když jsou slatiny opravdu uzavřené, Fišer je mrtvý a celá banda je pod zámkem, může se stát, že ten váš doubravský mizera se takříkajíc potopí a my na něho už nikdy nepřijdeme.“

„Musíme chlapa dostat do týdne. Jinak už bude pravděpodobnost skutečně nepatrná,“ řekl poručík.

Drbal s ním souhlasil.

Stále se mu ale na mysl vracela zmínka o Fuksově testamentu, zmínka o stopě, která je někde ve Fuksově pozůstalosti.

Stopu hledali zkušený kriminalisté, hledali ji pohraničníci, hledal ji i starý, světem protřelý Drbal a František Svátek. Marně.

Drbal se Svátkem ji hledali i teď, v opuštěném domě, kde tak dlouho žil ten statečný a zbytečně osamělý muž, posedlý zoufalým odhodláním. Zdola se ozval Jindříškův pláč.

„Co je zase!“ vykřikl Franta.

„Co se ti stalo? No tak neplač!“ Konejšil Drbal uřvaného Jindříška a vzal ho do náručí.

„Chci čurat!“ ječel chlapeček.

„Tak čurej!“

„Nemůžu!“

„Proč?“

„Protože je zamčino!“

Drbal postavil chlapce na zem a šel ke dveřím. Průvan asi zabouchl dveře a masívní kovaný zámek se čtyřmi jazýčky zaklapl. Klika se pohybovala, ale dveře se ani nehnuly.

„Nějak se to tento,“ řekl Drbal neurčitě Frantovi.

„Je to stará harapuška zámek,“ mínil Franta. „Teď ale na to nemám zrovna čas.“

„Budeš to muset vydržet,“ prohlásil rezolutně Drbal a na kluka to kupodivu zapůsobilo.

Vrátili se na pozorovatelnu a na zaklapnutý zámek zapomněli. To bude maličkost.

„Tady je krásně!“ jásal Jindříšek a tahal Drbala za cíp saka.

Drbal zabručel něco vlídného a škrábal se na hlavě.

„Sakulentská práce,“ řekl.

„Jé!“ vykřikl Jindříšek.

„Co je zase?“ zeptal se Franta nerudně.

Chlapec ukazoval na obraz.

„Co je?“ zeptal se tentokrát Drbal.

„Vobrázek,“ řekl Jindříšek. „To je vobrázek hospody.“

Přihopkoval ke stojanu a už se chystal rejdit špinavým prstíkem po jeho povrchu.

„Nesahej na to, namaloval ho jeden moc hodný pán, co už umřel.“

„Namaloval ho pan Fuks, když byl ještě živej,“ řekl Jindříšek. „A moc hodnej taky nebyl, jednou mi dal pohlavek, protože jsem na něho křičel bažiňáku, bažiňáku, zavřeme tě do lapáku.“

„Proč jsi to na něho křičel? To bylo od tebe ošklivé.“

„Navedli mě. On namaloval ošklivej obraz. Ta hospoda je přece jinak.“

„Jak to, Jindříšku? Jak jinak?“

Chlapec dal hlavu na stranu a kriticky obraz zkoumal.

„No tak se podívejte sám.“

Drbal se zachmuřil a bedlivě se na obraz zahleděl. Měl s klukem svatou trpělivost.

„Tak mi to pověz, Jindříšku, co je na ní jiného?“

„Hodiny ukazují jinak.“

Hodiny na obrazu ukazovaly tři čtvrti na tři.

„Tahle ručička má bejt tady, a ta druhá tuhle,“ ukázal Jindříšek. Naznačil, jak mají ručičky stát: osm hodin deset minut.

„Ty znáš hodiny?“ zeptal se Franta.

„Maminka mě to učila. Ještě to moc neumím, ale pamatuju si to. Tohle je jinak.“

Frantu zamrazilo. Podíval se na Drbala. Pak přistoupil k oknu a zahleděl se ven.

Viděl na hostinec, jako kdyby ho měl na dlani. Ano, tam je věž... ciferník je na jihozápad... tam, dva kilometry odtud, je hranice. Samozřejmě, na věž kostela je vidět i z druhé strany!

„To není možné,“ řekl Drbal pomalu. „To... není... možné..., že by signály?“

„Tady něco smrdí,“ řekl najednou Jindříšek. „Jako by hořelo.“

Franta otevřel dveře a od schodů na něj vyrazil černý chuchvalec dýmu. Zatajil dech a seběhl o patro níže.

Oči ho pálily, viděl okolo sebe jen černý dým. Dotápal ke dveřím schodiště do přízemí. Tam už zahlédl rudé jazyky plamenů. Udýchaně se vydrápal po strmém dřevěném schodišti do pozorovatelný.

„Je tam cítit benzín. Někdo to musel zapálit úmyslně. I s tím zámkem je to podezřelé.“

„Okna jsou zamřížovaná, dveře zamčené,“ řekl Drbal zoufale. „Jsme v tom až po uši.“

Můžou se odtud vůbec dostat? Jak dlouho vydrží dveře vzdorovat plamenům? Deset minut? Půl hodiny? Zdi oheň neprorazí, ale hořící krovy jim spadnou na hlavu a pohřbí je zaživa.

Jindříšek si zatím nebezpečí neuvědomoval. Radoval se, že se konečně děje něco zajímavého. To budou kluci koukat, až jim o tom bude vyprávět!

Klouček brebentil a zoufalí muži si uvědomovali, že Jindříšek už nikdy žádným klukům nebude nic vyprávět, když si teď nějak rychle nepomohou.

„Mříže!“ vykřikl najednou Franta.

„Co je s nimi?“

„Snad jimi kluk proleze!“

„Jasan,“ řekl Jindříšek.

Vymanil se Drbalovi z náruče, klusal kolem oválné stěny a zkušeným zrakem si vybíral mříž.

„Tady prolezu,“ řekl potom, vyhoupl se na parapet, opatrně protáhl hlavu, pak hubený hrudníček a už visel zvenčí na okně jako malinká, veselá opička.

„Jseš vysoko, drž se!“ varoval ho Drbal.

„Slezu po hromosvodu,“ řekl Jindříšek. „To mě naučili velký kluci. Mirek Daněk to umí nejlíp, ten dovede i nahoru. Já umím jen dolů.“

„Lez opatrně, chlapče, a doběhni do nejbližší chalupy, udělej poplach, rychle, rychle!“

Zpod dveří se táhly pruhy kouře. Otevřeli všechna okna, uvědomili si, že je to velké riziko, ale neměli jiné vyhnutí. V kouři by se udusili.

Chlapeček si vedl statečně. Ručkoval po mřížích, až se dostal na

dosah tlustého drátu bleskovodu. Pak se opatrně pustil mříže a přehoupl se na drát. Chvilku tam visel a pak se spouštěl, metr po metru, po šikmé stěně. Na okapu chvilku zaváhal a pak se spouštěl dál. Za okamžik zmizel oběma mužům z očí.

Následující chvíle jim připadaly nekonečné. Neleží teď chlapec s přeraženými nohama na prahu hořícího domu? Co když spadl hlavou na kámen, možná že...

Ba ne, dobře to dopadlo. Jindříškova postavička se objevila na trávníku před domem. Chlapeček zamával a už pelášil přímou cestou k vesnici.

Vesele mrskal nožkama, chvílemi se ohlížel. Z oken přízemí šlehalo plameny a z prvního patra se valil kouř. Jen ta okna v okrouhlé pozorovatelně byla zatím jakžtakž čirá a Jindříšek tam uviděl hlavy těch dvou hodných strejdů, kteří ho vzali s sebou na tak zajímavou výpravu. Zastavil se a zamával jim. Pak si uvědomil, že musí utíkat, a dal se znovu do běhu. Brzičko byl v lese. Proběhne dvacet třicet metrů a bude na Mrázkovic strychu a odtamtud je to k Vorlíčkovům, co by kamenem dohodil. Už tam bude.

Najednou ho čísi silné ruce popadly za pas a zvedly do vzduchu. Dřív než mohl otočit hlavu, velká dlaň přikryla jeho obličej.

„Mami!“ křikl Jindříšek, ale pak mu neznámý zacpal i ústa a on přestal vnímat.

Poslední zápas

„Maminka šla jednou do špižírní a řekla: Došla polohrubá mouka...“

Vojín Antoš vykládal jednu ze svých rodinných historek, když najednou vykřikl:

„Hoří Fuksův dům a z okna leze kluk...“

Rabas sebou trhl, jako by ho Antoš bodl nožem. Ovšem, tam v dálce je vidět Fuksův dům a zdá se, že z něho stoupá dým... Opravdu? Ano, teď to i Rabas viděl zcela jasně.

„Už je dole,“ řekl Antoš klidně.

„Kdo?“

„Ten kluk.“

Ať Rabas poučil oči jak chtěl, žádného kluka neviděl. Ten chlap musí mít místo očí dalekohledy, vykládal o tom později kamarádům na ubikaci.

A pak se dali do běhu a pádili k Fuksově stavení cestou necestou.

„Podívej...“ křikl najednou Antoš a ukázal do křoví.

Ležela tam malinká postavička, podivně zmuchlaná jako pohozený kapesník.

„To je malinkej Stejskalovic kluk...“

Rabas přiskočil k Jindříškovi.

Popleskal ho po tváříčce a chlapeček otevřel oči.

„Hoří,“ vykřikl. „Jsou tam strejdové. Někdo je tam zamknul. Prolezl jsem mříží a musím do vesnice.“

Rabas popadl kluka do náručí a klusal za Antošem.

Že se ale takovej drobek pronese, myslel si a supěl a hekal a pot mu zakrátko tekl po skráních.

„Někdo mě popad a zacpal mi pusu. Nejdřív to bylo protivný, ale pak to bylo příjemný. Jako bych byl v peřině,“ brebentil Jindříšek.

Zpropadená vesnice, z té nebude nikdy klidný kout světa, láteřil v duchu Rabas. Ale Jindříšek ze svého zážitku nedělal žádnou tragédii.

Proběhli lesíkem a hnali se loukou vzhůru. Přizemí a patro byly v jednom plameni, pozorovatelná vzdorovala. Ale i odtud se už valil dým. Plameny nebylo vidět.

„Tam nahoře jsou strejdové. Tam ve věžičce,“ ukazoval Jindříšek.

Rabas posadil kluka do trávy, nařídil mu, že se nesmí hnout z místa, a utíkal za Antošem.

Antoš doběhl ke dveřím první. Sáhł na kliku a sykl bolestí. Byla rozpálená jako kamna.

„Oknem nemůžeme, jsou tam mříže...“ řekl Rabas.

Antoš strhl pušku z ramene, poodstoupil a vpálil tři rány do zámku. Pak kopl do dveří.

Hú... plameny mu vyletěly rovnou do obličeje. A za nimi chuchvalce černého dýmu.

Teď se i Jindříšek rozklepal strachy a rozbrečel se.

„Strejdové, jsou tam strejdové, bée, bée!“

„Dej sem kabát,“ řekl Antoš Rabasovi.

„Já půjdu,“ řekl Rabas.

„Ne, já...“

Stáli proti sobě.

„Byl jsem tu dřív. Neblázni, za chvílku může spadnout schodiště,“ řekl Antoš a Rabase napadlo, že Antoš spustí nějakou nudnou historii.

Pak ze sebe shodil blůzu a podal mu ji.

Antoš odložil zbraň.

„Ještě košili...“

Rabas svlékl košili, Antoš ji roztrhl na dva kusy a obalil si látkou ruce. Pak si omotal kabát kolem hlavy.

„Drž mi palec,“ zahuhlal zakuklenec a bez váhání se vrhl do plamenů.

Rabas chvílku postával přede dveřmi a pak se vrátil k Jindříškovi, který vřeštěl na celé kolo. Polonahý Rabas tu stál s plačícím děckem v náručí. Za několik okamžiků položil chlapce do trávy a vystřelil několikrát z pušky. Musí dát znamení ostatním!

Na jednotce je určitě už poplach, napadlo ho. Požár viděla jistě i jiná hlídka. Za chvílku přijde pomoc, ujišťoval se nervózně, přecházeje sem tam.

Antoš už by měl být zpátky, řekl si a pocit strachu mu sevřel srdce. Jsou tam tři lidé, a on jim nemůže pomoci.

Do vesnice bylo vidět jen z pozorovatelný. Rabasovi ve výhledu překážel les. Kdyby stál na střeše, byl by o mnoho klidnější: z vesnice už sem běžel houf lidí se sekerami a žebříkem a také od lesa utíkalo několik postaviček v zeleném: první pohraničníci!

Zemřeli. Určitě zemřeli, pomyslel si. Popadla ho panika. Rychlým krokem přistoupil ke vchodu do domu. Žár mu ošlehl prsa. Ne, nemůže nahý vstoupit do plamenů, to je nesmysl. To prostě nejde...

Musí jít... Zaťal zuby a vstoupil na práh.

Plameny hučely a chvilkami bylo slyšet praštění dřevěných trámů. Co to slyšel? Byly to kroky?

Ze dveří se vyvalil zvlášť hustý sloup kouře. Antoš se vracel.

Šel pozpátku a vlekl bezvládné tělo starého Drbala. Za ním

klopýtal Franta a držel starce pod lopatkami. Ze všech tří stoupal dým a na několika místech jim doutnal oděv.

Hú... ozvala se rána a jiskry a plameny se objevily i v oknech pozorovatelný.

Dům teď hořel jako pochodeň.

„Měli jsme kliku,“ klidně řekl Antoš.

Franta poklekl k Drbalovi.

„Žije!“ vykřikl. Pak vstal a rozhlédl se kolem sebe.

Spatřil plačícího Jindříška.

„To on vás přivedl?“

„Ne, našli jsme ho v lese. Byl v bezvědomí. Někdo ho přidusil.“

Frantovi se vzteky zatmělo před očima. Zapotácel se.

„Je ti špatně?“ zeptal se ho Antoš starostlivě. „Sedni si. U nás doma se jednou stalo...“

Pokračování už Franta neslyšel. Podíval se ještě jednou na Drbala, jako by se chtěl přesvědčit, že je v dobrých rukou, otočil se a rozběhl se do vesnice.

Už dlouho neběžel tak jako teď. Necítil únavu, necítil tělesnou bolest, ani nevolnost z velkého vypětí sil. Uháněl loukou jako na křídlech a míjel hloučky vesničanů, kteří spěchali k požáru.

Několik lidí se za ním zvědavě otočilo, někteří na něho křičeli, co že se vlastně děje. Ale on neslyšel, neviděl, pádil o překot.

Do hostince vtrhl tak prudce, že se dveře rozlétly a klika prudce praštila do zdi, až se odloupla omítka.

Sál byl prázdný, na stolech stálo několik nedopitých sklenic piva: hosté zřejmě nechali pivo pivem a spěchali k požáru.

Na věž..., napadlo Frantu.

Vyběhl na chodbičku a vzal za kliku dvířek, která vedou na schodiště. Bral schody po třech a nahoru téměř vylétl. Vrazil do chatrných dvířek od strojovny hodin. Tak tady je to...

Už první pohled ho přesvědčil, že Drbalovo podezření bylo správné: ručičky byly odpojené od mechanismu hodin a byly upravené tak, aby bylo možno jimi volně manipulovat.

Tady odtud se předávaly informace na druhou stranu hranic o všech pohybech hlídek. Tady odtud se řídily přechody hranic. Na pokyny tohoto jednoduchého signalizačního zařízení přešel hranice i

Fišer.

Tak tedy přece Karas... Kde ale je?

Franta vyšel ze strojovny na ochoz věže. Zrádný ciferník měl za zády. Před ním se prostírala šumavská krajina. Otočil se právě ve chvílce, kdy se za ním otevřely dveře a v nich se objevil Karas, v rukách třímal tříkilovou palici na dlouhé násadě.

Železná kostka hvízdla vzduchem.

Mířila Frantovi na záda. Franta se však v posledním okamžiku docela bezděčně otočil. Tento pohyb mu zachránil život. Na chvíli. Karas znovu zvedl svou strašnou zbraň. Palice mu teď mířila na hrud'. Franta se později sám sebe ptal, co ho přimělo k rychlému pohybu, k tak bleskovému úkroku stranou. Snad čekal ten útok, snad dramatické události posledních dnů vybičovaly jeho nervy k bleskovým reakcím. Možná však, že zaváhal Karas, když viděl, že jeho oběť se k němu obrací tvář.

Kladivo udeřilo Frantu do levé paže a smeklo se. Karas je upustil a železo dopadlo na dřevěnou podlahu ochozu a s třeskem ji prorazilo. Opravdu, prkna byla prohnílá až běda a první silný náraz je probil skrz naskrz.

Franta se podívil, jak snadno prošlo železo prohnílymi prkny ochozu. Jako by padlo do vody...

A už tu byl hostinský a řítil se jako tank. Schoulený do sebe, paže pokrčené, ohromné pěsti přitisknuté k hrudi. Vypadalo to, jako kdyby před sebou nesl balvan.

Franta stačil zahlédnout zlostný záblesk v útočnickových očích. Ohromná váha šenkýřova těla se na něho navalila a František Svátek bolestivě narazil zády na zábradlí. Zaskřípalo a celý ochoz se zachvěl. Nestalo se to, s čím hostinský počítal: zábradlí náraz vydrželo, neprovalilo se a Franta nespadol do hloubky. Frantův protiútok byl bleskurychlý. Vymrštil obě paže do výše a vši silou udeřil hostinského lokty do čela. Zábradlí znovu zaúpělo a zachroptělo. Zvuk pronikl Frantovi do morku kostí a zakymácení podlahy byla tak hrozivé, že ho na okamžik napadlo: To je konec!

Ale nebyl to konec, protože zábradlí vydrželo i tentokrát. Karas odletěl jako znetvořený balón a zády se opřel o zeď. Byl zřejmě oťesen. Chvilku tam stál a nechápavě na Frantu civěl. Jak je možné,

že ten člověk ještě žije?

Také Franta sbíral síly k dalšímu útoku. Bylo mu jasné, že hostinský bude chtít dohrát tuhle hru až do konce. Za prohru by zaplatil příliš vysokou cenu.

Franta odskočil od zábradlí, aby neměl za sebou hlubinu. Těžce oddechoval – úder ohromných pěstí mu vyrazil dech.

Hostinský se opět vzchopil. Dvěma skoky byl u Franty. Ale tu ho zastihl úder Frantovy boty, který ho zasáhl do masitého břicha.

Obyčejnému člověku by taková rána stačila k tomu, aby ho do smrti přešla chuť na prance. Hostinský jenom hekl, ale stačil chytit Frantu za nohu a zakroutit jí.

Nechal jsem se chytit jako kluk, napadlo Frantu Svátka, ale reagoval stejně obratně, jako Karas zaútočil. Bleskurychle se otočil ve směru, kam mu hostinský páčil nohu. Ocítl se mu za zády, v mžiku se vrhl tvář k zemi, přitáhl obě nohy k sobě a volnou nohu vymrštil nazad.

Nevěděl, kam hostinského zasáhne. Hostinský zařval. Prudká bolest v něm vyvolala vlnu zuřivosti. Byl to příšerný zápas. Ale už se sem hnali dva pohraničníci, kteří se vraceli z hlídky a zahlédli zápasící muže.

„Jménem zákona, jménem zákona, vzdejte se!“ křičeli oba. Jeden z nich vnikl do hospody, druhý zůstal venku a pro výstrahu vystřelil dvě rány z pušky, aby útočníka zastrašil.

Karasův obličej byl znetvořen vzteky. Na rtech měl krvavou pěnu. Oči měl vytřeštěné.

Podářilo se mu popadnout Frantu za hrdlo a silou svých paží ho kroutil k zemi.

Marně Franta zasahoval svými pěstmi hostinského do slabin. Ten v zuřivém vzteku už patrně necítil bolest.

Oba muži se potáceli jako panáci na obrovském pimprlovém divadle. Při jedné z děsivých piruet se tlačili na zábradlí, to tentokrát nevydrželo a s třeskotem prasklo.

Pud sebezáchovy zapůsobil na oba muže stejně: pustili jeden druhého a uskočili od hlubiny. Podlaha se znovu zahoupala, zábradlí se utrhllo a spadlo.

Karas instinktivně ustoupil o dva kroky, narazil zády na otevřené dveře a kopnutím je přibouchl právě ve chvíli, kdy nahoru už klusal jeden ze dvou členů hlídky. V tom okamžiku zazněl dole třetí výstřel, tentokrát zamířený. Kulka pleskla těsně u Karasovy hlavy a odštípla ze dřeva dlouhé třísky.

Karas hrábl po Frantovi. Jenže Franta ho popadl za paži a páčivým pohybem ho chtěl vystrčit otvorem v zábradlí ven. Nepodařilo se mu to – hostinský byl přece jen příliš těžký.

Naopak, Frantovi se smekla noha a ocitl se zády k propasti a tváří k rozlícenému obrovi. Opíral se o zabouchnuté dveře, kam se marně dobýval pohraničník polekaný tímto neobvyklým zápasem. Nechtěl užít zbraně – nevěděl, kdo vlastně za dveřmi stojí a koho by zasáhl. Kulka by prošla dřevem jako papírem a mohla by zasáhnout útočníka stejně dobře jako mladého Svátka.

To je konec, pomyslel si Franta, když si uvědomil, že už mu nezbyvá žádná síla. Dávno popadl druhý a třetí dech a teď byly jeho ruce těžké jako centy. Váhový rozdíl obou mužů byl velký – Franta byl sotva sedmdesátikilový a hostinský měl přes metrák. Mrštnost mohla Frantu zachránit jen na chvíli.

Hostinský se rozpráhl k poslednímu úderu. Vtom se podlaha znovu zakymácela, několik prken zapraskalo a Karas se propadl. Jeho levá noha zajela do díry, pravá zůstala nahoře. Hostinský uvízl v pasti. Franta uskočil.

Na hrud' hostinského mířily dvě pušky.

„Vylezte a nedělejte hlouposti,“ zavelel vojín Gajdoš. „A hod'te sebou!“

Karas vylezl a na Frantu se ani nepodíval.

Konečné zúčtování

„Byl opatrný jako liška,“ řekl poručík Štěpán. „Proto jsme ho nemohli tak dlouho dostat.“

V kanceláři velitele jednotky seděli tři muži: poručík Štěpán,

František Svátek a starý Drbal. Franta a Drbal měli ještě na rukou i na obličejích obvazy, jako památku na neblahé příhody posledních dnů.

„Ukázalo se, že Karas byl za války jedním z Fišerových pomahačů. Fuks to tušil a právě přes Karase nalákal Fišera, aby se do Československa vrátil,“ pokračoval poručík.

„Karas si zatím vybudoval docela slušnou pašeráckou živnost. Byl ve spojení s bratry Vlčechovými. Jeho věčné neshody s hostinským Vlčechem byly jenom divadýlko. Zdánlivě jako by s ním neměl nic společného. Karas se dorozumíval svým telegrafem pouze přes hranice. Signalizoval pohyb našich hlídek. Jeho ručičky na hodinách měly celý složitý kód. Naši lidé si manipulace s hodinami nevšimli – Karas předstíral, že hodiny opravuje. Vlčech zatím dopravoval přes hranice zboží, které mu opatřil jeho bratr v hostinci Pod palcátem.“

„Jedno ale nechápu,“ řekl Franta. „Proč Karas shodil Bašeho?“

„Baše o Karasovi nevěděl, byl napojený přímo na Fišera. Ten mu dával příkazy. Karas se Fišera bál. Byl to pašerák a s teroristickou činností nechtěl mít nic společného. Doufal, že Fišera zastraší, když jeho přičiněním zatkneme Bašeho. Nevěděl, že Fišerovi jde o víc, že mu jde o poklad statisícové hodnoty a že se o bohatství bude bít stůj co stůj.“

„Manipulace s hodinami ale neušla malíři Fuksovi...“ podotkl Drbal.

„Fuks si zřejmě nebyl jist. Zanechal tady alespoň stopu. V několika dnech by byl Karase usvědčil. Nedožil se...“

Banda byla rozprášená. Fišer utonul v bažině, část jeho hrdlořezů zůstala za hranicemi, jeden byl mrtev, další se dostal za mříže. Také oba Vlčechové se dostali tam, kam už dávno patřili.

Po tolika vzrušených týdnech si kraj opět vydechl.

Za Frantou brzy přijeli pomocníci z Prahy – celý štáb geometrů se zaměřovacím zařízením.

Nastal deštivý podzim a voda zase načas zatopila i stezky, které tak pracně objevil nebožtík malíř Fuks.

Celá vesnice už byla nadšena myšlenkou na odvodnění slatin.

Předseda Forejt zářil.

„Měl bych vlastně Karasovi poslat poděkování, že dal vesnici tak pěkně dohromady,“ šklebil se.

„Jen se neunáhli, předsedo,“ smál se Drbal. „Vesnice by se dala dohromady i tak. Vždyť lidi by nakonec přece sami pochopili, co jim prospěje. Uvidíš, za pár let se o vašem družstvu bude hodně mluvit. Lidi tu umějí vzít za práci.“

Forejt zvážněl.

„Tak o tomhle jsem nikdy nepochyboval,“ řekl. „Kde jsou dobrý lidi, musí být i dobrý družstvo. Půda může být špatná jako čert. Půda se dá změnit a někdy to nemusí ani dlouho trvat. Nejdůležitější jsou lidi, ale s těma to někdy nejde snadno.“

Mrkl na Drbala.

„Ale na ty naše je spolehnutí.“

Franta jezdil stále mezi Prahou a Doubravou. Práce na technické zprávě a plánech se chýlila ke konci.

Rozloučení s Doubravou bylo bouřlivé. Na návsi byla hlava na hlavě. Bylo to opravdu dojemné loučení.

„Brzy na shledanou! To už budeme stavět,“ volal za Frantou Forejt.

Až se začne s pracemi na odvodňovacím zařízení, František Svátek u toho samozřejmě nebude chybět.

Drbal stál vedle Forejta a mával Frantovi. Ten seděl v autobuse, na kolenou aktovku s drahocennou technickou zprávou. Drbal se rozhodl, že ještě pár měsíců v Doubravě pobude, protože se mu tu líbí. Frantovi bylo jasné, že tu starý přítel zůstane tak dlouho, dokud kanály nebudou hotové.

„Tohle si přece nenechám ujít...“ uklouzlo mu jednou ve slabé chvílce.

Franta se lekl. Ručičky na věži hostince ukazovaly půl čtvrté, ne osm deset. Že by to začalo znovu?

Pak se podíval na hodinky.

Ano, opravdu bylo půl čtvrté... Nový hostinský hodiny opravil.

Franta se rozesmál a pak už jen mával, dokud se mu vesnice neztratila za zatáčkou.

INTERMEZZO II

Jak to bylo za války? Co se dělo na státní hranici začátkem padesátých let?

Ale prosím vás! Koho by takové věci zajímaly? Nechme historii historikům, ať o ní píší tlusté knihy, a snad někdy, pokud budeme mít náladu, vyslechněme vyprávění těch, kdo ty doby zažili a nedokázali na ně zapomenout.

Máme jiné radosti a starosti. Po silnicích se řítí stále více aut, nejdřív to byly spartaky a oktávie, a teď mladoboleslavská škodovka překvapila novým modelem, silným a elegantním, jmenuje se MB WOO. Je začátek šedesátých let. Máme jiné radosti a starosti. Za okny novostaveb září televizní obrazovky. Je to pár let, kdy se na plovárně objevil mládenec s tranzistorovým rádiem, zavěšeným na řemínku přes rameno. Jaká to byla senzace... jenže dnes už má takové rádio kdekdo. Před několika lety k nám začali jezdit turisté ze zahraničí. Dnes už se po nějakém mercedesu nebo peugeotu žádný kluk neohlídne a nechá se vyrušit, jenom když kolem zahřmí něco onačejšího, porsche nebo ferrari.

Kde trávíme dovolenou? U Máchova jezera, v Jugoslávii anebo – když nám kapsa stačí, třeba ve francouzských Alpách. Proč ne? Taková už je doba, rušná pilnou prací, klidná a bohatá.

Po minulosti nezůstalo nic než vzpomínky a matné stíny. Jenže ty stíny se někdy znepokojivě hemží. Přes hranice nejedí v mercedesech a peugeotech jenom turisté a jejich fotoaparáty nejsou zaměřeny jenom na Karlštejn a Pražský hrad. Ani v této poklidné době se nepřátelé nevzdali svých úmyslů. Jenom se skryli. Není je vidět.

Ví o tom František Svátek, nyní už inženýr? Dozajista. Hlavu si tím neláme. Od toho jsou jiní lidé, aby měli oči na stopkách. Mnohé ze svých plánů už uskutečnil, ale předsevzal si další, ještě smělejší.

Jistě je jednoho dne také uskuteční, pokud do jeho života nezasáhne nenadálé setkání s člověkem, který vystoupil z temnoty zapomnění, neskutečný, a přece skutečný jako vidina z třeštivého snu.

Starý známý

„Je tu někdo? Haló! Je tu někdo?“

Franta Svátek marně obcházel benzínovou stanicí.

To se může stát, jen když má člověk tak naspěch! Přistoupil ke dveřím kanceláře. Na lepenkové tabulce bylo napsáno:

PROVOZNÍ DOBA 8.00 – 23.00

ZAVÍRACÍ DEN: NEDĚLE

Dnes byla středa a hodinky na Frantově zápěstí ukazovaly půl desáté. Ostatně také nástěnné hodiny v kanceláři ukazovaly, že do zavírací doby zbývá ještě devadesát minut. A v kanceláři se svítilo a na čerpacích stojanech byly hadice. Vypadalo to, že čerpadlo je v provozu.

Franta vzal za kliku. Dveře kanceláře byly odemčené.

Dodal si odvahu, opatrně otevřel dveře a nahlédl dovnitř. Kancelář byla prázdná. Na stole ležela rozevřená knížka a vedle ní stál šálek černé kávy. Franta se dotkl šálku. Byl teplý.

„Je tady někdo?“ vykřikl znovu. Čerpadlář přece nemůže být daleko. Snad si odskočil. Ale všude ticho.

Frantu popadla zvědavost. Vzal knihu do ruky, a dřív než se stačil podívat na název, vypadla na zem fotografie. Položil knihu zpět na stůl a zvedl obrázek ze země. Kdyby ten chlapík teď přišel, myslel by, že se mu hrabu ve věcech...

Namátkou otevřel knihu a chtěl snímek zasunout mezi stránky. Nebylo na něm nic zvláštního. Tři mužští se drželi kolem ramen a zubili se na fotografa.

Franta už chtěl knihu zavřít, když mu jakési varovné světélko blesklo v hlavě. Podíval se na snímek pozorněji. Tvář jednoho ze tří mužů byla povědomá. Kde ji jenom viděl?

„Co tady děláte?“ ozvalo se nevlídně od dveří.

„Aha, dnes máte službu vy, pane Knapp,“ řekl Franta a založil obrázek do knihy. „Volal jsem a křičel, ale nikdo se neozýval.“

„Nesmysl,“ odsekl čerpadlář. „Kdybyste byl křičel, musel bych vás slyšet. Byl jsem jen vzadu ve skladu. V mé kanceláři nemáte co dělat!“

„Nerozčilujte se,“ řekl Franta zlostně. „Křičel jsem, div jsem si hlasivky nestrhal. Kdo ví, kde jste byl!“

„Co tím chcete říct?“

„Že je od vás nezodpovědné, že necháváte kancelář otevřenou. Co kdybych byl zloděj?“

„A co jste tady vlastně dělal?“ zeptal se Knapp jedovatě.

„Dovolte!“

„Jaképak dovolte? Když jsem přišel, byl jste v mé kanceláři a hrabal jste se v mých věcech. Přistihl jsem vás.“

Přistoupil k zásuvce a prudce ji otevřel. Franta zahlédl štůsek zelených stokorun. Cítil, jak se v něm zvedá vztek.

„Tak vy mě budete ještě obviňovat?“

„Teď ještě ne, pane Svátek. Začnu, až spočítám peníze a něco mi bude chybět.“

Franta zařal pěsti, až mu klouby zbělely.

„Snad byste mě nepraštil? To by bylo přepadení,“ prohodil Knapp v úsměšně.

Ten chlap je úplně klidný, uvědomil si Franta. Vyprovokoval mě, abych se choval jako malý kluk.

A znovu mu prolétlo hlavou: Ta fotografie... Kdo je ten muž? Kde jenom ho viděl?

Knapp přepočítal peníze s obratností bankovního pokladníka. Srovnal je do balíčku, prohnul do obloučku, takže vznikly drobné papírové schůdky. Kráčel pak po nich hbitě ukazovákem a prostředníkem a šeptem počítal: „Dva... čtyři... šest... osm...“ a občas blýskl po Frantovi očima.

Franta se už ale ovládl. V duchu probíral tváře mužů, s nimiž se v posledních letech setkal, kteří ale zmizeli někde za obzorem. V posledních letech cestoval hodně po celé republice. Stal se jedním z nejvýznamnějších odborníků v oblasti odvodňování. Získal několik desítek patentů a přihlásil už osm vynálezů. Když před patnácti lety přijel sem, do Doubravy, do vesnice na západním pomezí, měl strach, že zde zůstane zahrabaný navěky. Podařilo se mu však odvodnit

zdejší močály tak úspěšně, že se jeho jméno stalo známé v odborných kruzích. Pomáhal při odvodňování dalších šumavských slatin, účastnil se rozsáhlých odvodňovacích prací v okolí Hodonína, založil skupinu techniků, kteří pracovali na nových typech vodních čerpadel, a jeho vědecká práce o spodní vodě byla otištěna už v pěti jazycích. Po letech se znovu vrátil sem na Šumavu, na stavbu letiště.

S kolika lidmi se setkal na svých toulkách? Stěží by to odhadl. Musely jich být tisíce. Ale ta tvář muže na snímku byla jaksi mimořádná, zvláštní. Ačkoliv se nemohl rozpomenout, kdo to je, měl pocit, že se s tímto člověkem setkal za obzvlášť pohnutých okolností.

Třeba dřív vypadal trochu jinak, napadlo ho. Kdy to ale bylo? Za fašistické okupace, nebo ve dnech Pražského povstání? Či snad na začátku padesátých let, kdy Doubrava byla doslova pohraniční vesnice... Ladislav Fišer!

To jméno vyskočilo Frantovi před očima s palčivou jasností. Naposledy ho viděl před patnácti lety. Byl štíhlejší, také vlasů měl více. Patnáct let zanechá stopy na tváři každého člověka. Ne, nemohl se mýlit. Byl to docela jistě Ladislav Fišer. Válečný zločinec Ladislav Fišer, někdejší udavač ve službách gestapa, který prozradil desítky českých vlastenců a v době Pražského povstání se mu podařilo uniknout na Západ. Stal se agentem cizí rozvědky. V jejích službách znovu přešel přes hranici a Franta se s ním před patnácti lety střetl právě zde, v Doubravě.

Ale přece to nemohl být on, někdejší agent a vyzvědač! Byl přece zabit v doubravských slatinách. A Franta byl u toho!

„Osmačtyřicet... padesát... dvaapadesát...“ počítal Knapp své bankovky.

Franta stál zadumaně.

Byl na snímku opravdu Fišer, nebo nějaký jeho dvojník? uvažoval. Nebo se Fišerovi podařilo uniknout? Jeho tělo se nikdy nenašlo. Zmizel v neprostupném močále. Zavřela se nad ním voda. Co když to byla obratná lest? Kdyby tomu tak bylo... Dokud zbývá sebemenší možnost, že Fišer žije a je na svobodě, bylo by nutné ověřit všechny skutečnosti a prozkoumat každou stopu. Žije-li dosud, musí být za každou cenu potrestán.

„Máte štěstí, pane Svátek. Bankovky souhlasí,“ řekl Knapp.

„Jaképak štěstí, o čem to mluvíte? Ničeho jsem se nedotkl,“ řekl Franta dotčeně.

„Dobrá, dobrá, nebudeme se o tom bavit. Ale teď už jděte. Tady nemá nikdo co dělat.“

Franta vyšel z kanceláře a otevřel nádrž své oktávie.

„Pěťadvacet litrů, pane Knapp. Jsem úplně na suchu.“

„Nemáte čerpání odkládat na poslední chvíli,“ řekl Knapp nevlídně a sňal čerpací pistoli ze stojanu.

„Poslyšte, tam na stole ležela fotografie. Mám pocit, že znám toho chlapíka uprostřed...“

Knapp vrazil pistoli zpět do stojanu a vybuchl:

„Teď už toho mám dost! Vy nepřestanete? Lezete mi do kanceláře, strkáte nos do mých věcí a ještě se hloupě vyptáváte. Plavte odsud! Zmizte! Už vás tady nechci vidět!“

Jen klid, klid, opakoval si Franta v duchu. Nesmíš se rozčilit, nesmíš se nechat vyprovokovat. Zatni zuby... tuhle stopu nesmíš pustit z rukou!

„Nerozčilujte se, pane Knapp, já to nemyslel zle. Co je na tom špatného? Podíval jsem se náhodou na stůl, to je všechno. Bylo odemčeno!“

Knapp ale trval na svém, Svátkovi nenatankuje.

„Můžete si na mě třeba stěžovat v Praze na hlavním nádraží. Mně je to jedno, já si všechno zodpovím.“

„Musím ale do práce! Jak tam dojedu, když nemám benzín?“

„Co je mi do toho.“

„Mějte rozum, jedu na letiště! Máme tam havárku čerpací stanice!“

„Neměl jste se mi hrabat ve věcech. A basta!“ vykřikl Knapp a dal pohybem ruky najevo, že je to jeho poslední slovo.

Franta se dostal na letiště až za tři čtvrtě hodiny. Strážný Matějka huboval, když mu otvíral vrata.

„Došel mi benzín,“ omlouval se Franta. „Musel jsem stopovat auta, než mi někdo přenechal deset litrů.“

„Pumpa je přece otevřená,“ řekl Matějka.

„Taky jim došel benzín,“ zalhal Franta a ani se nezačervenal.

Dalo se do deště. Franta cítil déšť ve vzduchu už několik hodin.

Přicházel z hlubokých šumavských hvozdů, studený, dotěrný. Drobounké kapičky proniknou do látky oděvu, snad dokonce až pod kůži. Práce na letišti se ale nezastaví. Z dálky se deštivou nocí ozývalo bublání výkonných vznětových motorů. Déšť šuměl v korunách stromů. Milióny drobných potůčků teď stékají z listů, dopadají na zem, pronikají do půdy a hladina spodní vody stoupá... No, Franta nedovedl a už nikdy se nenaučí vnímat déšť jinak, než jako osobní útok přírody na svou vlastní osobu! Je to nekonečný zápas: v jednom koutě zápasíště voda a v druhém koutě Franta se svými čerpadly a odvodňovacími příkopy.

Dnes v noci pracoval Franta méně soustředěně než obvykle. Znovu a znovu se vracel k Fišerovi, k příhodám starým více než dvacet let. Oprava trvala o mnoho déle než obyčejně.

Strážný Matějka se tvářil starostlivě, když se inženýr Svátek konečně vracel ke své oktávii. Ale Franta jen mávl rukou a těžce se vsoukal za volant. Startér zařehotal jako utahaná drožkářská kobyla. Nemohl se rozjet, kola prokluzovala v řídkém blátě. Když se konečně dostal na pevnou půdu, studený motor jen neochotně zabíral. Pouze stírače pracovaly hbitě a věrně jako vždycky. Auťák už potřebuje opravu jako sůl. Bude s ním muset do opravy.

Taky to musím oznámit Bezpečnosti, uvědomil si. Ale pak se zarazil. Co bude komu oznamovat? Nemá jediný důkaz. Zahlédl na zlomek okamžiku fotografii, na které byl zachycen muž, který byl už dávno mrtev... Je to přece nesmysl, s něčím takovým nemůže jít Franta na Bezpečnost.

Řeknu to aspoň tátovi.

Otec Svátek byl už v důchodu. Pracoval u kontrarozvědky až do začátku šedesátých let, ale pak musel ze zdravotních důvodů odejít. Krutá léta války, kdy působil jako rozvědčík přímo v nepřátelském týlu, zanechala stopy na jeho zdraví. Trpěl těžkou nespavostí. Nápadně zhubl, uzavřel se do sebe a téměř s nikým nemluvil. Kamarádi o něho měli starost. Marně jim tvrdil, že mu dvě hodiny spánku stačí. Nakonec ho přemluvili. Otec Svátek odešel do důchodu.

Ano, povím o tom tátovi, rozhodl se Franta. Bylo mu ovšem jasné, co na to otec řekne. Podívá se na něho svýma hlubokýma očima a

řekne:

„Ukaž mi tu fotografii!“

Kdyby byl duchapřítomnější, strčil by ji do kapsy v té chvíli, než se Knapp objevil na prahu kanceláře. Ale nenapadlo ho to.

Paprsky reflektorů se s námahou prodíraly clonou deště. Franta byl unavený. Otevřel okénko, aby se osvěžil čerstvým vzduchem. Vdechl ostrou pryskyřičnou vůni provlhlého lesa a okamžitě okřál. Projel kolem benzínového čerpadla. Tentokrát už byla v kanceláři tma, stojany byly bez hadic. Franta zvolnil. Podařilo se mu přijít na stopu tajemství, anebo to byla pouhá náhoda, náhodná podoba lidí, kteří spolu neměli nic společného?

Franta zastavil, vypnul motor a vystoupil z vozu. Z přihrádky v palubní desce vytáhl baterku. Přejel světelným kuželem po skleněných dveřích kanceláře. Přistoupil až těsně ke dveřím a namířil proud světla dovnitř.

Pozorně si prohlížel zařízení. Byl tam psací stůl, jehož deska byla přikryta, dvě židle s polštářkem na sedátku plechové skříně a jedna malá trezorová skříňka. Stůl byl přiražen ke zdi. Na zdi visely pohlednice a fotografie vystřižené z novin a časopisů. Asi polovina obrázků byly fotografie úspěšných lotusů, ferrari a BMW. Střídaly se s portréty Clarka, Brabhama, Hilla, Stewarta. Druhá polovina se týkala kosmu: velký snímek Gagarina, mapa odvrácené strany Měsíce, obrázek „létajícího talíře“, kosmonaut Glenn. Franta si uvědomil, že Knapp se střídá ve službě s Říhou. No ovšem, každý z nich má svého koníčka, jeden je automobilový fanoušek, druhý se zajímá o kosmonautiku.

A v té chvíli Franta ten snímek spatřil. Byl pověšený na stěně, hned vedle obrázku „létajícího talíře“. Franta napínal zrak, jak nejvíce mohl, ale tváře nerozeznal. Byl si však jist, že je to právě ten snímek, který držel před čtyřmi hodinami v ruce.

Už v osm hodin ráno stál Franta znovu před čerpací stanicí. Říha už obsluhoval první vozy. Franta chvilku přešlapoval kolem stojanů, a když Říha otevřel víko motorového prostoru černé volhy, aby zkontroloval olej, nepozorovaně vklouzl do kanceláře.

Obrázek létajícího talíře našel snadno. Ale fotografie tří mužů, z nichž jeden byl pravděpodobně Fišer, tam už nevisela.

Divný pavouk

Franta bydlel ve stejné místnůstce jako před patnácti lety, kdy přijel do Doubravy poprvé. Tehdy to byl nájemní pokoj hostince U vysloužilce. Hostinec byl už osm let zrušen a rekreanti, kteří v létě chtěli užívat krás šumavské přírody, obývali nový hotel Boubín v sousedním Rašpachu nebo tábořili v nedalekém kempinku. Franta bydlel v domě sám. Když byl hostinec zrušen, celou budovu koupil, protože nebyla drahá. Sousedé mu pomohli opravit krov, natřít okenní rámy a vyspravit omítku.

„Tady si budete žít jako v ráji,“ říkali mu. Byli rádi, že pan inženýr z Prahy mezi nimi zůstal.

Franta Svátek žil v Doubravě sám. Co se s ním maminka nazlobila, tak ráda by ho viděla ženatého, ale všechno bylo marné.

„Já bych se oženil, maminko, ale nemám na to prostě čas. Moje žena by byla chudák. Pořád jsem ve světě a domů se někdy nepodívám půl roku. Však já se ožením, až se usadím!“

Ale Frantovi už táhlo na čtyřicítku, a on pořád ne a ne se usadit. Na své staromládenecké živobyті si zvykl a nevadilo mu, že je večer doma ticho, že ho nikdo nehubuje kvůli zabláceným botám a že nemá s kým se poradit při luštění křížovky.

Když se Franta ráno po desetihodinovém spánku probudil, prudce se posadil na posteli a upřeně se zadíval před sebe, jako by se na něco rozpomínal. A najednou vyskočil z postele s hlasitým výkřikem: „Fotografie!“

Rychle se umyl, oblékl, napil se zkyslého mléka rovnou z láhve, popadl housku, s námahou ukousl sousto a znechuceně housku odložil na poličku pod zrcadlo, kam odkládal důležité věci, jako jsou klíče od auta, baterka, šroubovák a náhradní tkaničky k botám.

Nastartoval oktávii, počkal půl minuty, aby se motor jakžtakž ohřál, a vyrazil k doubravskému benzínovému čerpadlu. Dnes měl službu Knapp.

Franta zastavil a pozdravil tak srdečně, jak jen mohl.

„Zdravíčko,“ odpověděl Knapp nevlídně. „Co to bude?“

„Patnáct litrů,“ řekl Franta a horečně přemýšlel, jak navázat s

Knappem přátelský hovor.

„Co říkáte té nové třílitrové formuli závodních aut?“ zeptal se nazdařbůh. Je přece možné, že obrázky aut a závodníků pověsil na stěnu právě Knapp.

„Nic. Mě to nezajímá. Patnáct litrů, šéfe. Ještě něco?“

„Jistě. Potřebuju olej.“

Knapp zavěsil hadici do stojanu, otevřel víko motorového prostoru a vytáhl měrnou tyčku.

„Oleje máte dost.“

„Tak mi dejte litr do zásoby,“ vyhrkl Franta rozpačitě. Knapp se na něho zkoumavě podíval a pak zašel za roh. Jde do skladu, pomyslel si Franta a opatrně nakoukl otevřenými dveřmi do kanceláře. Měl na to jen vteřinku. Za žádnou cenu nechtěl, aby ho Knapp přistihl. Pokud si toho stačil všimnout, Fišerova fotografie tu nebyla.

„Myslíte, že bude pršet?“ zeptal se nešťastně, když se Knapp vrátil ze skladu.

Čerpadlář se podíval znechuceně na olověně šedou oblohu a řekl: „Jste snad slepej?“

Franta pokrčil rameny. Pochopil, že s tímto nerudným člověkem přátelský hovor nenaváže.

Zaplátil a odjel nazdařbůh do Doubravy, dnes už městečka, jehož severní okraj se téměř dotýkal jižního okraje Rašpachu. Proslýchalo se, že obě někdejší vesnice budou spojeny do jednoho správního celku. Zastavil na náměstí, nejistě se rozhlédl a pak zamířil k budově poštovního úřadu.

„Á, to je náš František!“ uvítal ho srdečně listonoš Hořejš. „To je dost, že sis vzpomněl na starýho kamaráda.“

„Přišel jsem se s tebou poradit,“ řekl Franta. „Znáš toho Knappa?“

„Myslíš Knappa od pumpy? Jakkpak by ne. Je to takovej divnej pavouk.“

„Jak to?“

„Samotář. Uzavřenej člověk.“

„Já jsem taky samotář, a přece nejsem divnej pavouk!“

„To si myslíš ty!“ zachechtal se listonoš. „Ale vážně: ten Knapp je nepříjemný člověk. Proč se na něj ptáš?“

„Nedávno jsem se s ním chytil,“ řekl Franta a stručně listonošovi vyprávěl, jak se s Knappem tehdy v noci v kanceláři pohádal. O tajemné fotografii ovšem pomlčel.

Listonoš se tomu jenom usmál.

„Z toho si nic nedělej a klidně to pusť z hlavy. S Knappem se pohádá každý. Kdyby tu byla Alenka, naše doručovatelka, však ji znáš, ta by ti mohla vyprávět!“

„Taky se s ním pohádala?“

„Hádá se s ním pořád. Knapp dostává hodně pošty, ale pořád si myslí, že by dopisů mělo být víc. Každou chvilku na Alenku vyjede, že mu sebrala dopis.“

„Proč by mu měla brát dopisy?“

„Knapp říká, že kvůli známám.“

„To je divné. Říkáš, že je to uzavřený člověk, a přitom dostává hodně dopisů!“

„Spoustu. A většinou z ciziny. To jsou někdy známky, jaké jsem nikdy neviděl. Z Austrálie, z Jižní Ameriky, z Islandu. Z celého světa. A taky hodně dopisů posílá. Ten asi utopí celý svůj plat ve známkách.“

„Komu píše?“

„Těžko říct. Na adresách jsou ženská i mužská jména. Taky jsou tam názvy nějakých úřadů, čert se v tom vyznej!“

„To jsem blázen. Co za tím může být?“ žasl Franta.

„Bůh sud! Zrovna v dnešní poště... Kdepak to mám? Tady, podívej: Jodrell Bank Observatory... To bude asi nějaká banka.“

„Kdepak,“ řekl Franta. „To je hvězdářská observatoř, jedna z největších a nejslavnějších na světě.“

„Vážně? Proboha, co může mít takový Knapp společného se slavnou observatoří?“ podivil se poštministr.

„To by mě taky zajímalo,“ řekl Franta zadumaně a pokyvoval hlavou. Pak vzal za kliku a otevřel nějaké dveře.

„Tam nechod, tam je balíková pošta. Jestli chceš jít ven, jdi tudy,“ řekl mu Hořejš. Franta se ani nerozloučil a kráčel ke svému vozu v hlubokém zadumání. Hořejš se za ním díval, pak pokrčil rameny a vrátil se ke své práci.

Podivný chlapík, přemýšlel o Knappovi Franta. Dopisuje si s

Jodrell Bank. A na stěně mu visí snímek válečného zločince. Kde k němu přišel? Co když ho fotografoval sám? Třeba se s ním osobně zná. A není dokonce vyloučeno, že Fišer, je-li živ, navštívil pod cizím jménem Československo. V poslední době se tu potuluje tolik cizinců!

Franta prudce zabrzdil, až se kola smekla na vlhké asfaltové vozovce. Zamířil do drogerie. Vedoucí paní Lysá vyhradila jednu skříň fotoamatérům: vystavila tu všechno, co amatér potřebuje ke štěstí, jednoduché fotoaparáty, zvětšovač, misky a vývojky. Filmy měla v zásuvce. A těm, kdo nechtěli riskovat obtíže samostatného vyvolávání, zprostředkovala docela městskou službu: zřídila sběrnou amatérských prací a jednou týdně odesílala do Sušice k vyvolání filmy barevné i černobílé. Paní Lysá se dovedla ve svém obchodě dobře ohánět, jen co je pravda.

„Kdepak, pan Knapp si u mne nikdy nenechal vyvolat žádný film.“ Odpověděla na Frantovu otázku paní Lysá. „Pan Knapp si všechny filmy vyvolává sám.“

„Pan Knapp fotografuje?“

„Baže. Je to jeden z nejlepších amatérů v okolí. Myslím, že fotografuje víc než mladý Zvoníček.“

„Fotografuje dobře?“

„To nevím. Nikdy jsem žádný snímek neviděla. To je divné, vidíte? Mladý Zvoníček nosí s sebou obrázky a ukazuje je na každém kroku. Všiml jste si, že založil v našem kulturním domě fotografický kroužek? Zatím má jednoho člena a to je on sám. Ale už má vývěsní skříňku a v té visí fotografie. Samozřejmě jeho.“

Paní Lysá se smála. Mezi řečí prodávala prášek na prádlo, poradila Stejskalově nejmladší dceři, jaká barva očního stínu se nejlépe hodí k jejím zlatavě hnědým očím, a jednomu nezkušenému kutilovi vysvětlila, že latexová barva se neředí olejem, ani terpentýnem, ani trichlórem, ale docela prostě vodou. V krámku bylo hodně lidí, jeden mluvil přes druhého, ve vzduchu se vznášela směsice vůní z toaletních mýdel a pachu ředidel, ale paní Lysá neztrácela dobrou náladu, pro každého měla slůvko, pro každého úsměv. A co chvíli si našla vteřinku a přitočila se k Frantovi a vyprávěla o Knappovi.

„Víte, co je na tom fotografování nejzvláštnějšího? Kupuje si spoustu filmů, ale jen málo papírů. Ano, dokonce si nepamatuju, kdy si naposled nějaké papíry koupil. Ale možná, že si kupuje papíry někde jinde. Třeba v Sušici. Nebo si je nechává posílat zásilkovou službou. Kdo ví, jak to s ním je. Vždyť on to je takovej divnej pavouk.“

Odběhla a nechala Frantu jeho úvahám. Odešel bez rozloučení. Zamířil rovnou přes náměstí ke kulturnímu domu. Skříňka s výtvyry mladého Zvoníčka tu skutečně visela. Jako kdysi malíř Fuks byl zdejší malíř bažin, mladý Zvoníček byl přední fotograf mlhy. Všechny jeho snímky vypadaly stejně: šedá plocha mlhy a v popředí se nejasně rýsoval strom, balvan, patník nebo nějaký člověk.

Co tu jiného má, chudák, fotografovat, když je tu mlha tak často, pomyslel si Franta a vstoupil dovnitř. V přízemí našel kancelář správce kulturního domu Hlinomaze. Byl to sympatický mladý muž, který snil o tom, že vybuduje z doubravského kulturního domu významné kulturní středisko. Litoval jen, že se v Doubravě nenarodil, nezemřel nebo tu aspoň nežil někdo významný. Takový Písek nebo Sobotka to mají dobré se svým Šrámkem, Lipnice s Haškem, Hrusice s Ladou, stěžoval si Hlinomaz přátelům. Ale co my v naší Doubravě? V poslední době se ale rozhodl, že po patnácti letech proslaví malíře Fukse a jeho dílo a že založí tradici Fuksovy Doubravy.

„Kdepak, do našeho fotografického kroužku Knapp nechodí, to měla paní Lysá pravdu,“ řekl Hlinomaz Frantovi. „Ale několikrát jsem ho u nás přece jen viděl. Ale kde to bylo? Aha, už vím. Navštívil našeho Koperníka.“

„Jak prosím?“ zbystřil Franta pozornost.

„Jarka Šálek zakládá astronomický kroužek, a proto mu říkáme Koperník,“ usmál se Hlinomaz. „Myslím ale, že nebude mít větší úspěch než Zvoníček se svým fotografickým kroužkem.“

„Kdyby získal Knappa, měl by alespoň jednoho člena, Zvoníček nemá žádného, pokud vím.“

„Ale kdepak,“ řekl Hlinomaz. „Knapp není žádný vážný zájemce. Je to jen takový podivín, divný pavouk.“

„To mi zatím řekl každý,“ podotkl Franta zamyšleně. „Proč myslíte, že je to podivín?“

Otevřenými dveřmi vyhlédla Hlinomazova manželka.

„Pepo, nepomlouvej tady! A vy ho, pane, nezdržujte hloupostma. Pepa si musí připravit materiály do schůze!“ řekla nevlídně rázná a přísná Hlinomazová, která držela svého manžela zkrátka.

Hlinomaz schlíple zacouval do své kanceláře, která v době mimo úřední hodiny sloužila jako obývací pokoj jeho bytu. Když už zavíral dveře, mrkl na Frantu a loupł očima kamsi doleva. Franta se dovтіpil a šel ke dveřím, které byly vlevo od vchodu do Hlinomazovy kanceláře a bytu. Za nimi se otevírala krátká temná chodba.

Opatrně tápal kupředu a šátral rukama, aby nahmatal vypínač. Ale marně. Kdesi vpředu vrzly dveře.

„Tady jsem, pane Svátek,“ zašeptal Hlinomaz. „Pojďte, nebojte se, cesta je volná.“

Franta ušel tři kroky, načež šlápl do prázdna a vzal pochopa kupředu. Vykřikl bolestí.

„Jejda! Právě jsem vám chtěl říct, že tu jsou dva schůdky!“ šeptem ho konejšil Hlinomaz a pomáhal mu vstát.

„Tak, pěkně pomalu, teď už víme, že tu jsou schůdky... Abych nezapomněl, pane Svátek, ptal jste se na toho Knappa. Představte si, on věří na létající talíře. Na UFO.“

„Cože?“ vyhrkl Franta zbytečně nahlas.

„Vím to od Šálka. Knapp za ním byl a vyptával se ho na létající talíře. Šálek se mu vysmál. Knapp ho ale prosil, aby nikomu o talířích nevykládal. Šálek mu to slíbil. Řekl to jenom mně. To přece musel, když jsem tu vedoucí kulturního domu, nebo snad ne?“

Vedl Frantu k východu.

„Pepo! Kde vězíš?“ ozval se někde v hloubi domu velitelský hlas paní Hlinomazové.

„Píše si prý s ufonisty na celém světě. Obtěžuje hvězdárny. Je členem nějakého talířového spolku. Je to divný pavouk.“

Šeptal stále rychleji a rychleji, až mu Franta přestal rozumět.

„Tak už běžte, pane Hlinomaz, nebo budete mít nepříjemnosti!“

„Jaké nepříjemnosti? Já mám nejhodnější ženu na světě,“ ohradil se pan Hlinomaz.

Franta vyšel před budovu a mimoděk pohlédl vzhůru. Ale žádný létající talíř nespátlil.

Létající talíře

Franta zvedl oči od čtení. Všechno mu bylo jasné. Celé lidské dějiny, dokonce i příchod člověka na planetu Zemi, jsou dílem obyvatel vzdálených galaxií, kteří dovedou putovat prostorem v létajících přístrojích rychlostmi vyššími, než je rychlost světla.

Létajících talířů je všude plno. My, obyčejní smrtelníci, je nevidíme, protože piloti neoznačených létajících těles, anglickou zkratkou zvaných UFO, jsou tvorové mimořádně plaší a vyhýbají se lidské všetečnosti.

Neoznačených létajících těles UFO je desatero základních druhů.

Nejběžnějším UFO je výzvědný létající talíř. Připomíná misku obrácenou dnem vzhůru. Zesponu jsou vidět tři kulové motory. Průměr disku je asi deset metrů.

Jednodušším typem létajícího talíře je okrouhlé těleso o průměru od půl do pěti metrů, pravděpodobně automaticky řízené. Výška tělesa je obvykle jedna třetina průměru.

Třetím typem je létající cylindr, útvar válcovitého tvaru. Někteří ufonisté však soudí, že jde o obyčejný talíř a že pozorovatel se špatně díval. Stejně tak soudí o létajících kornoutech, čtvrtém druhu UFO.

Pátý typ tvoří dvojité talíře, jakýsi kosmický tandem. Když jsou talíře tři, ufonisté je řadí k šestému typu.

Sedmým, důležitým a často pozorovatelným typem, je létající doutník, těleso neobyčejně velkých rozměrů, připomínající svým vzhledem doutník nebo torpédo. Ufonisté jsou toho názoru, že létající doutník je jakási mateřská loď, či lépe řečeno, létající základna pro menší tělesa UFO.

Méně známým je osmý typ, létající hvězda, jakýsi hrozen obvyklých létajících talířů. Kapitulu samu pro sebe tvoří devátý typ, létající koule. Jde ovšem možná o obyčejné talíře, letící na boku. Konečně se dostáváme k typu desátému, k létajícímu kolu. Tyto stroje byly vídány už ve středověku a tehdejší kronikáři je neopomněli zobrazit ve svých dílech. Mají obrovité rozměry a pohybují se neuvěřitelnou rychlostí. Všechny deset typů UFO má jistě vlastnosti společné: stroje létají rychle, naprosto nehlukně, dovedou

náhle zastavit nebo se rozjet z klidu rovnou do špičkové rychlosti. Stejně překvapující je i jejich schopnost měnit náhle směr, aniž by byly poutány setrvačností, zemskou přitažlivostí, třením vzduchu a podobně.

„Úžasný nesmysl,“ povzdechl si Franta. „Co jsem komu udělal, že musím takové věci číst?“

V městské knihovně v Sušici měli dvě knihy o létajících talířích, jednu anglickou a jednu polskou. Pozoruhodné na nich bylo, že obě měly stejné obrázky a opíraly se o naprosto shodná fakta. Autoři ufonistických děl zřejmě opisují jeden od druhého.

Už při prvním prolistování knih dospěl Franta k překvapivému poznání: na celém světě jsou statisíce, možná i milióny lidí, kteří upřímně věří na UFO a na soustavnou a cílevědomou činnost malých zelených mužíků na naší planetě. Ve Spojených státech, v Japonsku a v západní Evropě působí velké spolky sdružující přátele UFO. Knapp od benzínové pumpy je nepochybně dopisujícím členem jedné, možná i více takových společností.

Franta dostal nápad. Přistoupil k telefonu a nechal se spojit s Prahou. Večer navázal spojení snadno, nečekal déle než deset minut.

„Štěpán,“ ozval se vzdálený hlas.

„Nazdar, Stando, tady Franta Svátek.“

Na druhém konci bylo chvíli ticho. Pak začal Štěpán radostně burácet:

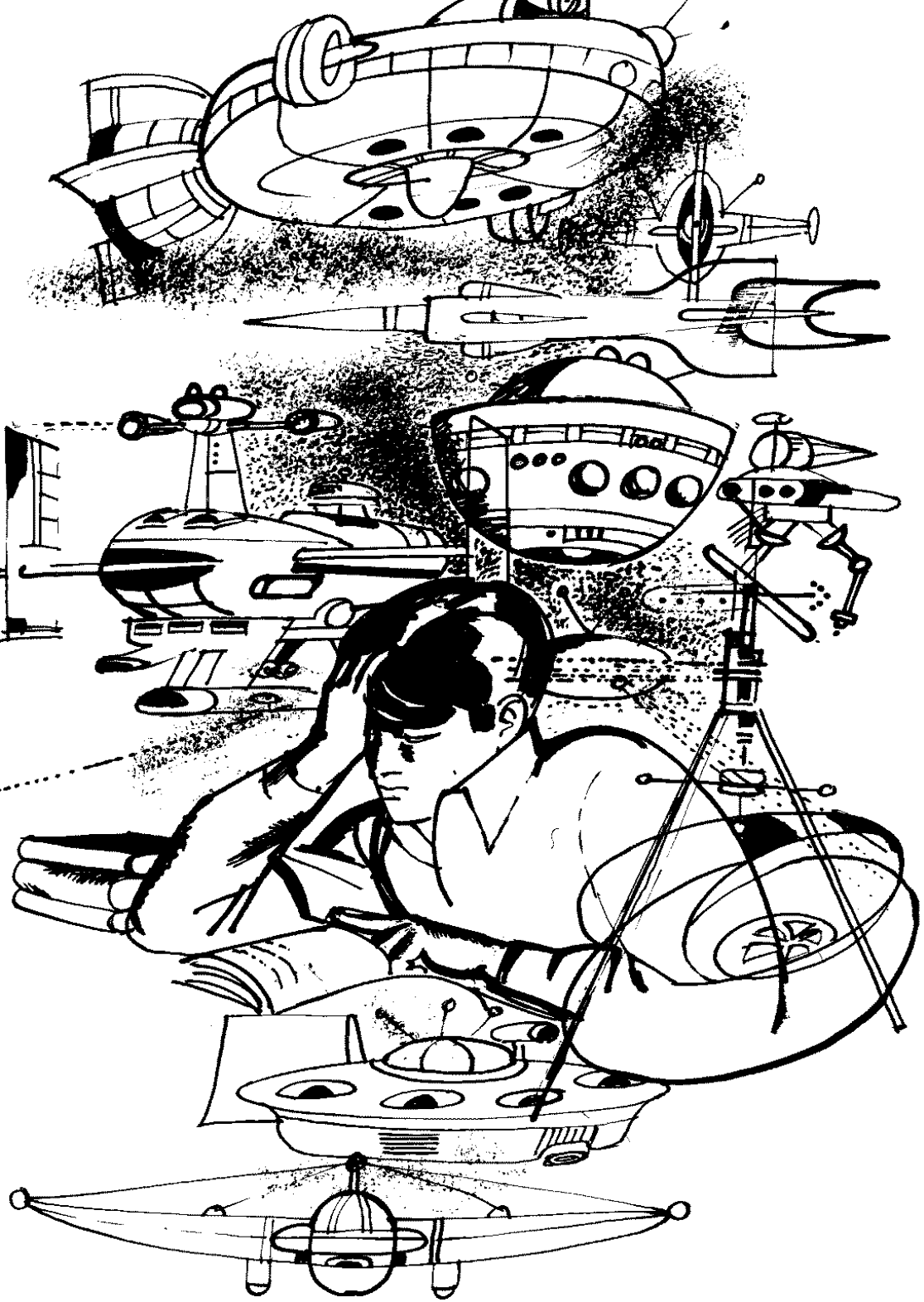
„Franto, kamaráde, ty chlape bídná, to je dost, že se taky ozveš! Ty kluku jeden, to jsem rád, že tě zase slyším, co pořád děláš? To byly časy, když jsme to spolu táhli na hranici. Kdepak, to už ani není pravda...“

Ještě štěstí, že netelefonuju do Austrálie. Tohle povykování by mě stálo kupu peněz, pomyslel si Franta.

„Tak co se stalo,“ zeptal se po chvíli bouřlivých výlevů Standa Štěpán věcně.

„Vidím, že jsi oběť povolání,“ zasmál se Franta. „Kamarád ti zavolá a ty se hned ptáš, co se stalo.“

Standa Štěpán už dlouho nepůsobil na hranici. Zvolil obtížnou dráhu kriminalisty. V uplynulých patnácti letech se s ním Franta setkával jen zřídka.

„Kamarádi si na mě obvykle vzpomenou, až když jim teče do bot. Ukradl ti někdo auto? Vyloupili ti chatu?“

„Nic takového. Poslyš, co yíš o létajících talířích?“

„Nic. A co ty?“

„Všechno. Vlastně jsem se tě chtěl zeptat, jestli v Praze neznáš nějakého člověka, který by se zajímal o létající talíře? Víš, nějaký ten fanoušek, fanatik, který se vyzná.“

Povolání kriminalisty naučilo Standu Štěpána, že se nemá ničemu divit. Nekladl zbytečné otázky a zamyslel se. Po chvilce přemýšlení řekl:

„Neznám, ale můžu ti dát zítra zprávu. Co bys od něho potřeboval? Aby ti sehnal volnou jízdenku na cestu do mlhoviny Andromedy?“

Z otázky se dalo usuzovat, že Standa přece jen o létajících talířích něco věděl.

„Nemuselo by to být ani tak daleko,“ zažertoval Franta. „Potřebuju ale jinou věc. Musím se dostat na kobytku jednomu zdejšímu člověku. Je to nějaký Knapp od benzínové pumpy; podivín a morous. Musím na něho opatrně, od lesa. Ale nějak se mi nezdá. Mám určité podezření. Bylo by báječné, kdyby mu nějaký astronom ufonista z Prahy napsal, že v Doubravě, nebo v Rašpachu, to už je jedno, žije jistý zakuklený ufonista Franta Svátek. Nic víc. Doufám, že mi ten chlapík skočí na špek.“

„Je mi to jasné. Až se setkáme osobně, povíš mi o tom něco bližšího. Myslím, že tohle pro tebe můžu zařídit.“

Rozloučili se a Franta zavěsil. Znovu se ponořil do studia ufonistické literatury. Nemohl se soustředit. Jeho myšlenky stále kroužily kolem tohoto nápadu. Uvěří Knapp, že Svátek je skutečně vyznavač UFO? Franta doufal, že ano.

Uplynulo deset dní. Franta Svátek zajel za Standou Štěpánem do Prahy.

Starý kamarád ho uvítal srdečně. Když vyslechl, jaký problém Frantu trápí, ujistil ho, že toho správného ufonistu objevil a že mu tip na ufonistu Frantu Svátka z Doubravy s náležitým doporučením podstrčil.

„Neměl bych toho chlapíka navštívit?“

„Kdepak. To je kapacita. Představ si, že je to jediný Čech, který byl na palubě létajícího talíře,“ řekl Štěpán a zašklebil se.

Franta vyvalil na Standu oči. Proč si z něj utahuje?

„U nás žijí roztodivní lidé, divil by ses,“ pokračoval Standa a pořád se tak šklíbil. „Tehle pán samozřejmě nechodí se svými báchorkami na veřejnost. Pilně si dopisuje s ufonisty na celém světě, nechá se od nich zvat na ufonistické kongresy a povídá si tam s nimi bůhví o čem. Jenže teď na tom budou ufonisté bledě, a čím dál víc. Jurij Gagarin rozhodně žádné UFO v kosmu nespátřil. Přitom ve vesmíru začíná být živo. Jak tedy ufonisti vysvětlí, že kosmonaut ani automatické sondy žádné UFO nezaznamenali?“

„Mě teď na ‚ufonistech‘ zajímá jen jedno: vezmou mě mezi sebe, nebo ne?“

„Buď klidný, všechno je na nejlepší cestě.“

Vtom někdo zaklepal na dveře.

„Dále,“ řekl Štěpán.

Vstoupil major Šváb, někdejší spolupracovník Frantova otce z doby, kdy starý Svátek pracoval v kontrarozvědce. Srdečně si s Frantou potřásl pravicí. Standa nervózně postával a pak řekl:

„Mám odejít, soudruhu majore?“

„Ne, zůstaňte, prosím, soudruhu Svátku,“ odpověděl major a obrátil se k Frantovi. „Nestalo se ve vaší blízkosti v poslední době něco podezřelého?“

Franta pokrčil rameny a nechápavě se na majora podíval.

Major si zapálil brazilko a pokračoval:

„Jde mi o tohle. Vy jste člověk, o něhož by pánové ze zámoří mohli mít zájem. Odborník s evropskou pověstí. Váš podnik pracuje také na vojenských objektech a v současné době dokončuje nedaleko Doubravy vojenské letiště, nemám pravdu?“

„Ano, soudruhu majore. Doubravské močály byly po odvodnění zúrodněny. Ale zůstala rozsáhlá oblast, která se k zemědělskému využití nehodí. Proto zde má být vybudováno předsunutě letiště. Hladina spodní vody v této oblasti...“ Major netrpělivě mávl brazilkem jako kouzelnou hůlkou. „Hladina spodní vody teď není to nejdůležitější. Ostatně... Zajímají nás taky lidé, kteří udržují styky s ufonistickými spolky. Někdo takový se tam u vás v Doubravě přece

objevil, že? Něco mi naznačil kapitán Štěpán. Rád bych, abyste nespustil z očí toho pumpaře... no toho Knappa!“ Major se na oba zkoumavě podíval a dodal: „Stejně si myslím, že jste mi neřekli všechno.“

Minulost, přítomnost a budoucnost

Před budovou někdejšího hostince U vysloužilce stála poštovní doručovatelka, známá po celé Doubravě jako Alenka. Málokdo, snad jen listonoš Hořejš, věděl, že se jmenuje Tikalová.

„Už na vás čekám,“ řekla Alenka, ačkoli nemohla tušit, že se Franta vrátí z práce tak brzy. „Dostal jste dopis. Zdaleka. Až z Japonska.“

„To bude omyl,“ zavrčel Franta. „Dopisy z ciziny dostává pan Knapp, pokud jsem slyšel.“

„Ten taky dostal dopis z Japonska. Ale tenhle je váš. Podívejte, to je přece vaše adresa,“ dodala poněkud dotčena.

Franta jí vytrhl dopis z ruky.

Byl to takzvaný aerogram, lehounký jako peříčko. Je to jediný list leteckého papíru, zalepený jako obálka. Aerogramy mají v mezinárodním poštovním styku naprostou přednost. Adresa zněla:

MR. FRANTIŠEK SVATEK

hostinec u vysloužilce

DOUBRAVA, ČSSR, EUROPE

Otáčel obálku v rukou. Na zpáteční adrese bylo napsáno CBA, Tokio a hromada japonských písmen. Franta z toho nebyl moudrý.

Rozhlédl se kolem sebe. Několik občanů na něho zvědavě civělo. A tak rychle zmizel ve dveřích domu.

Opatrně odřízl okraj, aby aerogram nepoškodil, rozbalil list hedvábného papíru a četl velkou natištěnou hlavičku:

COSMIC BROTHERHOOD ASSOCIATION – Společnost kosmického bratrství.

Dear brother! stálo na první řádce. *Drahý bratře!*

Franta udiveně zakroutil hlavou a četl dále záhadný anglický text:

Již se blíží chvíle, kdy bratři vykonají své poslání. Jsme šťastni, že dva bratři se poznají. Dojde k tomu přesně tři sta let od chvíle, kdy loď navštívila Tvůj kraj, na tom místě, v ten čas.

Franta četl text několikrát a ověřil si ve slovníku, zda slovo ship znamená skutečně loď.

„Co je to za nesmysl?“ řekl Franta nahlas.

Bedlivě ze zadíval na záhlaví. Kosmické bratrství, to může mít spojitost jen s jedinou věcí: s létajícími talíři.

Franta si vzpomněl, co četl v jedné z knih pojednávající o UFO: že na světě existují seriózní vědecké společnosti, které se zabývají výzkumem nezjištěných kosmických těles. Společnost CBA je zřejmě jedna z nich. Kde získala Frantovu adresu? Bezpochyby od onoho pražského ufonisty. Ale prokristapána, proč na to šel tak složitě a nedal zprávu rovnou Knappovi? Proč psal až do Japonska?

Franta chvíli přemýšlel o tom podivném textu dopisu a napadlo ho, že nemůže jít o nic jiného než o zkoušku. Japonská ústředna chce asi vyzkoušet jeho ufonistické znalosti. Franta, jak víme, určité znalosti měl, ale byly to vědomosti povrchní, získané narychlo letmou četbou několika knížek. Tolik ale věděl, aby pochopil základní myšlenku dopisu.

Kdysi v minulosti prý UFO navštívilo Doubravu nebo její okolí. Tokijská ústředna má o tom zprávu. Brzy dojde k třístému výročí této události. A při této příležitosti se Franta setká s bratrem čili Knappem.

Tak tedy roku 1666 zelení mužici přistáli v létajícím talíři poblíž Doubravy, uvažoval Franta. Ufonističtí věřící jsou přesvědčeni, že létající talíře navštěvují naši planetu po staletí, ba po tisíciletí, a tajně řídí chod pozemských událostí. Proč by neměli navštívit Doubravu v roce 1966?

Třísté výročí... K setkání má tedy dojít v dohledné době, už v dubnu. Musím se proto soustředit na duben roku 1666, usoudil Franta.

Za pár dní se rozjel do Sušice.

V archívu sušického muzea ho přijal nápadně břichatý muž s šedými vlasy, šedýma očima i šedivými tvářemi. Seděl na židli a bylo

na první pohled patrné, že se z ní nehodlá zvednout po celou dobu rozhovoru. Jeho tělo bylo uzpůsobeno sezení tak dokonale, že jakákoli jiná poloha musela tomu muži působit utrpení: zadek byl od stálého sezení plochý a noha svírala v ohbí kolena pravý úhel.

„Co se stalo v dubnu 1666?“ opakoval ten muž Frantovu otázku. „To se mě moc ptáte, mladý muži. Jak to mám vědět?“

„Myslel jsem, že snad v archívu...“

„V archívu je všechno,“ přisvědčil tlustý muž. „Nejvíc je toho v kronice. Taková kronika Rašpachu, to je pravý poklad. Psal ji učitel Skočdopole, náramně pilný a všímavý pán. To je počtení! Přál bych vám, abyste se do ní mohl podívat.“

„Já bych si to taky přál,“ řekl Franta podrážděně. Cítil nutkání popadnout toho tlouštíka za ramena, postavit ho a důkladně s ním zatřepat.

„Já taky,“ mlaskl tlouštíček. „Kronika tady ale není. Odvezli ji do Svídnice.“

„Proč?“

„Tam je depozitář. My tady máme kroniku z kouřimského kraje. Nechcete vědět, co se stalo v dubnu 1666 v Kouřimi?“

„Nechci,“ odsekl Franta. „Vy mi tedy nepomůžete?“

„Kdo říká, že nepomůžu?“ usmál se tlustý muž záhadně. „Podívejte se do novin.“

„V roce 1666 noviny nevycházely.“

„To byste se divil, kolik novin v té době už vycházelo! Tady v našem kraji působil jistý tiskař Růžička. Vydával letáky o mordech a nemocech a válkách. Byl pilný a vydával je často.“

Člověk se z nich poučil stejně dobře jako z novin.“

„Kde ty letáky najdu? Taky ve Svídnici? Nebo mám jet do Kouřimi?“

„Podívejte se tam do té škatule. Ne, do té ne, do té vedlejší.“

V sousední krabici objevil stoh starých lejster. Byly to malé aršíky papíru, potištěné kostrbatými písmeny. Mnohé byly ozdobeny hrubými dřevořezy. „O diwem mordu“, „Newjesta bez hlawy“, „Lapkowe spálili piwowa“, četl Franta jednotlivá záhlaví.

„Na některých je datum,“ řekl tlustý muž. „Musíte si je přebrat po pořádku. Nejsou seřazené. Zatím jsem se nedostal k tomu, abych je

uspořádal. Nevím co dřív.“

Franta se k němu obrátil zády, aby se na toho odporného chlapa nemusel dívat. Probral papíry skoro až na dno. Celý oblek už mu načpěl prachem a jedem proti červotoči.

„O diwnem zjewu v powjetří“ četl Franta a bezmyšlenkovitě leták odložil. Zarazil se však a podíval se na datum: april 1666, na swatého Winzenze.

„Nevíte, kdy je swatého Vincence?“

„Vím, protože jsem sám Vincenc. Čtrnáctého dubna. To to zase roztočím!“

Podivný zjev v povětrí byl tedy zaznamenán čtrnáctého dubna 1666, uvědomil si Franta. Sakra, dneska máme už dvanáctého! A pustil se do čtení.

Text zprávy byl místy nesrozumitelný, protože každé druhé slovo bylo podivný kříženec němčiny, latiny a kdovíčeho ještě. To podstatné ale Franta pochopil:

Čtrnáctého dubna 1666 dopadl povětroň na temeno kopce zvaného Čerchmant a vyryl do něj díru tak velkou, že by „wůz i s ořem ložírowati w něm mohl“. Stalo se to hodinu po západu slunce.

„Kdy bude pozítří zapadat slunce?“ vyhrkl Franta a srdce mu divoce tlouklo.

„To jsou otázky... Stejně jako dnes, ale o chvílku později. Vy se mě nakonec ještě zeptáte, kde je kopec Čerchmant.“

„Jak to víte?“

„Nedávno tu byl taky jeden a pořád se mě ptal na všelijaký volovinky. I na toho Čerchmanta.“

„Jmenoval se Knapp...“

„Jak to víte?“ divil se tlustý Vincenc.

„Taky něco občas vím. Kde je ten kopec Čerchmant?“

Mister Fisher

„Dal bych za to deset let života, kdybych se mohl vrátit o tři sta let

nazpátek. Postavil bych se tam k lesu a díval se, jak se loď snáší z výšin. Polokoule jejích plazmových motorů zeleně září. Ozývá se vysoký tón, podobný svištivému pískotu. Kdyby někde v okolí, ve vzdálenosti nanejvýš třicet kilometrů, byl rozhlasový přijímač, linuly by se z reproduktoru chrčivé zvuky. Dvacet centimetrů nad zemí se loď zastavila. Otevírá se poklop...“

„Nechci vás rušit, pane Knappe, ale pokud jsem tomu letáku rozuměl, žuchlo to sem, jako když spadne matrace ze střechy desetipatrového domu! O nějakém snášení shůry tam nebyla řeč!“

„Nedostatečný pozorovací talent dobového kronikáře,“ odušil Knapp stroze. „Co byste chtěl od takového zabeđeného hlupáka ze sedmnáctého století, který neměl ani ponětí o plavbě vzduchem, natožpak o cestování kosmickým prostorem?“ zahučel Knapp nevlídně.

Franta si vzpomněl na Knappovo chování při příchodu na místo schůzky a musel se kousnout do rtu, aby se nerozesmál.

Franta byl na místě schůzky včas. Vrch Čerchmant byl nedaleko Doubravy. Nevedla sem žádná silnice. Musel nechat auto v údolí a namáhavě se škrábat promočeným mlázím vzhůru. Na temeni kopce byla nevelká lysina. Na jednom místě byla zřetelná prohlubeň. Sem asi dopadl povětroň neboli meteorit, o němž tak svědomitě referoval svým čtenářům tiskař Růžička. Onen „podiwný zjew v powjetří“ byl samozřejmě meteor, žádné UFO.

Franta byl celý uondaný a promočený. Co chvíli se díval na hodinky, ale druhý účastník schůzky se zatím nedostavil.

Z myšlenek vyrušilo Svátka zaharašení. Bleskurychle se ohlédl a spatřil temnou mužskou postavu. Byl to Knapp? Teprve teď ho napadlo, že celá schůzka mohla být léčka, dokonce smrtelná past. Opatrně se přikrčil a odplazil se pozpátku do mlází.

Několik minut byl klid. Z trávy dokonce vykoukl ušák a odhopkal na posvátné místo, kde před třemi sty lety přistála kosmická loď. Ve větvích spustil křik nějaký ptáček, snad sýkorka, a už se hnal vzdušným prostorem mýtiny za kořistí jako stíhačka. Mlází se zavlnilo a na mýtinu vstoupil Knapp.

Také Franta opustil svůj úkryt.

Knapp sebou trhl, rozpačitě se na Frantu podíval, pozdravil a řekl:
„Taky na houby? Taky?“

Byla to opravdu zvláštní výmluva... Málokdo chodí na houby v dubnu, hodinu po slunce západu.

„Mám tu schůzku.“

„Promiňte,“ řekl Knapp rozpačitě, „nechtěl jsem rušit. Čekáte tu asi na nějakou slečnu...“

„Je třeba, aby se dva bratři poznali,“ řekl Franta.

„Bratře...“ řekl Knapp a otevřel údivem ústa. „Vy, pane inženýre...“

„Jsem překvapený stejně jako vy, pane Knapp. Dostal jsem z Tokia pozvání...“

Knapp se podobal dřevěnému panákovvi, jen tak halabala sestavenému z dřevěných špalíček pospojovaných drátem. V rozpacích klátil rukama a nevěděl, co má říct a jak se má chovat. Pak se rozhovořil o významnosti této chvíle, pěl ódu na to, jak je to krásné, když přistává kosmický talíř. „Víte, zabývám se – mimo jiné – i otázkou historie styků lidstva s mimozemskými civilizacemi,“ odpověděl Knapp s předstíranou skromností. Říkal to tak samozřejmě, jako kdyby povídal: mám doma cirkulárku a řežu si polínka, anebo: když zatápím v kamnech, používám pevný podpalovač PE-PO.

„To je zajímavý obor,“ řekl Franta opatrně. „Neměli bychom se ale vrátit do města? Brzy bude tma.“

Knapp souhlasil a oba muži sestupovali ze stráně, či přesněji řečeno klouzali, klopýtali a řtili se dolů, zachytávající se tenkých kmínků habrů. Za nimi zůstaly vyryty dvě hluboké brázdy.

Franta brzy poznal, že Knapp je skutečný zanícenec, protože nepřestával hovořit o svém oblíbeném předmětu ani ve chvíli, kdy se koulel ze stráně dolů a spolu s ním padaly tři čtyři velké balvany.

Dorazili k silnici a pomalu se ubírali k Frantově oktávii. Zešeřilo se. Ptáci ve větvích umkli, denní směna vrabců, sýkorek, modřinek a konipásků zalezla do hnízd a nastoupila noční směna. Nad silnicí neslyšně prolétl nějaký velký pták, pravděpodobně výr.

Cesta do Doubravy jim rychle ubíhala. Knapp pořád vykládal a tak se Franta dověděl leccos zajímavého o společnosti CBA. Knapp o

ní hovořil zcela bez zábrán, domnívaje se, že Franta je starý člen, zasvěcený do všech tajností.

„Můžu vás pozvat k sobě?“ ptal se Knapp, když přijeli do Doubravy, a Franta horlivě přisvědčil.

„Nemám tu uklizeno, jsem starý mládenec,“ omlouval se Knapp, když uváděl hosta dovnitř.

Slova zdaleka nevystihovala skutečnost. Nepořádek v bytě byl tak strašlivý, že se zachvělo i Frantovo staromládenecké srdce.

Všude se válela spousta papírů, na zemi i po nábytku. Jak Franta poznal, byly to většinou dopisy, pravděpodobně korespondence ufonistů z celého světa. Zahlédl i několik aerogramů s hlavičkou CBA.

Mezi papíry se tu a tam blyštěly talíře se zbytky jakési potrawy neurčitého vzhledu, potažené zelenou plísní. Jak se Franta dověděl, byla to hrachová polévka, která Knappovi sloužila jako základ veškerých pokrmů. Dával do ní maso hovězí i vepřové, uzeniny i sýr a pečivo. Neváhal přidávat do hrachovky také rýži, kolínka nebo makaróny.

Okna bytu byla zabeďněna.

„Hodně fotografuju,“ hlásil Knapp, když se Franta tázavě podíval na zatemněná okna. „Dělám fotografická pozorování noční oblohy. Zachytil jsem už osmatřicet unikátních záběrů UFO.“

Zavedl hosta k čtecímu stroji na mikrofilmy a zapnul žárovku. Na matnici se objevila temná oválná skvrna.

„To je můj poslední úlovek. Je to hezký exemplář talíře třetího typu, nemám pravdu?“

Franta si pomyslel, že to vypadá spíš na otisk fotografova palce, ale nahlas řekl:

„Není to druhý typ?“

„Že by?“ poznamenal Knapp váhavě, vytáhl ze zásuvky lupu a přitiskl nos až na sklo matnice. „Máte pravdu, ty emanátory energie by tomu nasvědčovaly... Máte skvělé oko, pane kolego. Je vidět, že jste zkušený pozorovatel. Ne nadarmo mě z Japonska upozornili, že v mé těsné blízkosti žije přední československý znalec UFO. Bylo to překvapení, když jsem na místě schůzky spatřil vás.“

Knapp smetl ze židle závěj dopisů a usadil na ni Svátka.

„A jaké jsou vaše osobní zkušenosti s mimozemskými návštěvníky, pane inženýre?“

„Značné,“ odpověděl Franta neurčitě a v duchu si řekl: Tak, a jsem v tom až po uši. Co mu teď napovídám? A takřka bez rozmyšlení řekl:

„Byl jsem na palubě létajícího talíře.“

„Cože?“ vykřikl Knapp. „To snad ne!“

„Ano, Newton a Adamski nejsou sami, kteří navštívili palubu létajícího talíře...“

Když Franta vyslovil ta jména, Knapp zálibně přivřel oči. Byla to jména dvou amerických publicistů, kteří rozšířili po celém světě zprávu, že byli uneseni mimozemšťany. Šťavnatě se rozepisovali o tom, co jim mimozemšťané říkali, jak je povozili kosmem a nakonec v pořádku vrátili na povrch rodné planety. Drtivá většina lidí odsoudila oba muže jako bláznů a podvodníky. Ale někteří jim slepě věřili, a co hlavního – mezi lidmi obou táborů našli ti podvodníci dost posluchačů, a hlavně zájemců o knihy a brožurky, které v krátké době zaplavily knižní trh a vynesly oběma „cestovatelům“ pěkně peníze.

„Kdyby nebylo doporučení CBA, které musím vzít jako příkaz, díval bych se na vaše tvrzení s podezřením,“ řekl Knapp pomalu. „Vypravujte.“

„Došlo k tomu na jaře roku 1945. Byl jsem tehdy ještě kluk.“

Pracoval jsem jako mechanik v kompresorně kamenolomu firmy Prastav, mezi Radotínem a Slivencem.“

Franta se na okamžik odmlčel a pozorně hleděl na Knappa. Na toho však zmínka o kamenolomu neudělala žádný dojem, jak se dalo soudit podle výrazu jeho tváře. Franta pokračoval.

„Byl to malý lom a často jsem v něm byl sám. Ke konci války se v něm už skoro netěžilo. Vzpomínám si jasně, že to bylo v dubnu, možná právě čtrnáctého jako dnes. Byl jsem v místnosti, kde byl umístěn kompresor, když mě vyrušil podivný zvuk. Vyběhl jsem před dům a na nebi jsem spatřil letoun okrouhlého tvaru, s trojicí velkých bílých koulí umístěných ve spodní části. Pátral jsem po výsostných znacích. V té době přece fašistické noviny neustále vyhrožovaly takzvanými zázračnými zbraněmi. Fašisté ostřelovali

Anglii raketami a ve vzduchu se objevily první tryskové letouny. Myslel jsem si, že jde o nějakou novou zázračnou zbraň, tím spíš, že nedaleko našeho lomu byl tajný nacistický objekt.“

„Vy jste ho viděl tak zblízka...“ vydechl Knapp.

„Nejen to. Letoun přistál na malé plošince nedaleko budovy, nějakých dvacet třicet metrů ode mne. Neodolatelně mě k sobě přitahoval. Šel jsem blíž. Měl jsem pocit, že si mě někdo prohlíží. Potom se otevřela malá dvířka na boku stroje a já vstoupil dovnitř.“

„Co jste tam viděl?“

„Nevím. Od toho okamžiku se na nic nepamatuju. Mám jen pocit, že jsem tam byl velice dlouho a že jsme někam letěli.“

„Mimozemšťané s vámi nemluvili?“

„Možná že ano, ale nepamatuju se na to.“

„Nechápu, proč vás zbavili paměti. S Georgem Adamským komunikovali docela bez zábran. Jistě víte o tom případě z 12. listopadu 1952, kdy cestovatel z Venuše navázal styk s americkým občanem Adamským?“

„Kdo by o tom nevěděl,“ odpověděl Franta.

„Hlásil jste ten případ v ústředí? Ví o tom mister Fisher?“

Knapp vyslovil to jméno tak samozřejmě, že se Franta překvapením málem zakuckal.

„Kdo?“

Knapp opakoval jméno a pokračoval:

„Vy neznáte Mr. Fishera? To je předseda ověřovací komise CBA. Američan, pokud vím. Jezdí po celém světě a shromažďuje fakta o výskytu létajících talířů. Takových komisí je samozřejmě mnoho, protože létající talíře se vyskytují velice často a jediná komise by nestačila všechny případy ani zaznamenat, natož pak prozkoumat a ověřit.“

Potom otevřel zásuvku jídelního stolu a vytáhl stohy papírů, nůžky, dřevěný model létajícího talíře, provázky, barevné brožurky vydávané CBA a stůčky negativů s vyfotografovanými létajícími talíři.

„Tady to mám. Je to fotografie představenstva ověřovací komise. Tuhle je pan Fisher.“ Podal obrázek Frantovi.

Ano, je to ta tvář, i jméno souhlasí. Ten zloduch se vynořil ze

zapomnění jako fantóm, pomyslel si Franta.

„Ne, nikomu jsem nic nehlásil. Tehdy byla ještě válka a pak přišly jiné starosti. Nikdo se o létající talíře nezajímal. Později to už byla stará záležitost. Před několika lety jsem navázal styk s CBA a případ jim oznámil. To je vše,“ řekl Franta.

Když se pozdě večer loučili, nabídl mu pan Knapp, že ho naučí fotografovat, bude-li mít zájem.

„A pak pošleme snímky Mr. Fisherovi. Uvidíte, že přijede v čele komise a my mu tady uspořádáme takové uvítání, na jaké nikdy nezapomene. Pozná, jak vypadá česká pohostinnost.“

Kdepak, chlapče, pomyslel si Franta. Sem mister Fisher nikdy nepříjede, i kdyby tu UFO uspořádaly letecký den. Jestli se něčeho bojí, tak je to právě česká pohostinnost!

Kosmické bratrstvo

PRIJEDTE OKAMZITE, stálo v telegramu. A podpis: SVAB.

Takovou výzvu nelze odmítnout. Franta se rozjel do Prahy. Musel autobusem, oktávii měl v opravě.

„Tak tady vás mám,“ řekl major Šváb. „Konečně mohu uvítat člena kosmického bratrstva.“

„Soudruhu majore,“ ozval se Franta, ale Šváb ho přerušil. „Navázal jste styk s organizací CBA. Víte, co je to za organizaci?“

„Ovšem,“ řekl Franta. „Je to spolek poblázněných fanoušků létajících talířů se sídlem v Tokiu.“

„To je jen část pravdy. CBA projevuje různorodou aktivitu a udržuje čilé styky politické. Mezi organizace, s nimiž váží CBA úzké vztahy, patří společnost Zeleného draka, společnost Thule, společnost Zlatého úsvitu. Kdybyste se hlouběji zajímal o činnost těchto organizací, shledal byste ke svému údivu, čím vším se zabývají. Tak například taková Thule sdružuje přívržence nauky o kosmickém ledu.“

„Co to je?“

„Je to teorie, jejímž duchovním otcem byl vynálezce a metalurgický odborník Hörbinger. Učil, že vesmír je ve skutečnosti neskonale menší, než se domnívali astronomové. Je prý omezen rozsahem naší sluneční soustavy, která není nic jiného než dutinou v mase kosmického ledu. Takzvané hvězdy jsou podle Hörbingera ledové koule, od nichž se odrazí světlo Slunce. Někdy se kusy ledu odtrhnou od mateřských koulí a letí prostorem jako komety. Když zapadnou do Slunce, vznikají sluneční skvrny.“

Franta pozorně naslouchal a usmíval se.

„Hörbinger je už dlouho mrtev, zemřel v jedenatřicátém roce, dva roky před nástupem nacistů k moci v Německu. Jeho teorie však nezapadla. Zmocnili se jí nacisté a předním zastáncem nauky o světovém ledu, takzvané Welteislehre, jak tomu říkali, byl Adolf Hitler. Ten miloval jednoduché teorie, které bez okolků vysvětlovaly všechny záhady světa. Ani smrtí Adolfa Hitlera v berlínském bunkru historie Welteislehre neskončila. Hitlerovi dědici se jí zabývají dosud. A podobnou minulost mají i další organizace typu společnosti Zeleného draka. Členové těchto spolků jsou roztroušeni po celém světě. Je to na první pohled nenápadné podhoubí novodobého fašismu. A vaše společnost CBA hraje v této světové rodině také svou roli.“

Franta se přestal usmívat. Tak dalekosáhlé souvislosti ho vůbec nenapadly. Jak byl pošetilý, když se domníval, že v létajících talířích nemůže být žádné čertovo kopýtko.

„Soustředme se na vaši CBA. Organizuje takzvaný výzkum výskytu létajících talířů po celém světě. Podařilo se jí získat spolupráci velkých leteckých společností, například PAN AMERICAN. Piloti Panamu dostali dotazník, který vám mohu ukázat.“

Vytáhl ze zásuvky list papíru a podal ho Frantovi. Byl tištěný na tenkém papíře a v záhlaví byla značka CBA.

ZPRÁVA O POZOROVÁNÍ UFO LÉTAJÍCÍM PERSONÁLEM PANAMU

1. Kde se letadlo Panamu nacházelo v okamžiku pozorování?

2. Přesný čas pozorování objektu:... hodin,... minut,... sekund
3. Atmosférické podmínky:

a) bezmračný den	d) rozptýlené světlo
b) oblačno	e) ostré světlo
c) soumrak	f) nepamatuji se
4. Pokud byl objekt pozorován v noci, za soumraku nebo při východu Slunce, jak vypadaly hvězdy a Měsíc?

Měsíc:	Hvězdy:
a) čistý	a) žádné
b) zahalený	b) mnoho
c) nebyl Měsíc	c) několik (kolik)
d) nepamatuji se	d) nepamatuji se
5. Objekt byl pozorován:

a) prostým okem	e) dalekohledem
b) brýlemi	f) teodolitem
c) oknem letadla	g) jinak
d) kukátkem	
6. Stručně o podrobnostech objektu:

a) tvar	b) barva
---------	----------
7. Nakreslete laskavě objekt. Zahrňte podrobnosti, zejména motorovou část, spálené plyny apod. Naznačte směr pohybu.
8. Co dělal pozorovatel v okamžiku, kdy se objekt objevil, a jak byl na něj upozorněn?
9. Uveďte další svědky pozorování, pokud možno s přesnou adresou.
10. Viděl pozorovatel už někdy dříve podobný objekt?
Pokud ano, kdy, za jakých okolností, komu hlášeno?
11. Jakou rychlostí se objekt pohyboval a jak rychle se pohybovalo letadlo Panamu?

V následující části dotazníku bylo jedenáct hlavních otázek dále rozvedeno. Franta vrátil papír majorovi.

„Jak se vám to líbí?“

„Zajímavé,“ odpověděl Franta.

„Podobné formuláře dostaly obsluhy radarových stanic a některých vojenských objektů po celém světě. Je to docela šikovně vymyšlená forma špionáže, nemyslíte?“

„To nechápu... Vždyť všechny otázky se týkají létajících talířů...“

„Zajisté. Ale ve špionážní praxi je nejdůležitější ten okamžik, kdy centrála naváže s někým poprvé styk. Takový člověk uvázne drápkem, a ani si neuvědomuje, jaké činnosti se propůjčil. Zdaleka netvrdím, že všichni členové, a dokonce ani ne všichni funkcionáři CBA, jsou ve službách nějaké špionážní agentury. Máme ale důkazy o tom, že jisté agentury mají v CBA své lidi.“

„Doubravský Knapp přece nemůže...“

„Každý člověk může být zajímavý. Za určitých okolností a pro určitou agenturu. Nezapomeňte, že Knapp pracuje u benzínového čerpadla a má možnost neomezeného styku s cizími státními příslušníky. Pro určité lidi je to nedocenitelná výhoda. Naprosto netvrdím, že ten váš Knapp je agent cizí rozvědky. O jeho stycích s CBA samozřejmě víme a prověřili jsme si je. Určitým způsobem ho máme pod dohledem. Zdá se, že je to skutečně neškodný člověk. Nicméně špionáž – i kontrarozvědka – je řemeslo trpělivých lidí.“

„Přeruším s Knappem styky!“

„To nesmíte. Není pro to nejmenší důvod. Máte naši naprostou důvěru. Chci jen jedno: abyste mě neprodleně informoval o každém kroku, který uděláte. Nechci, abyste nadále dělal cokoli v vlastní pěst. Nerad bych, abyste nám napříště cokoli zamlčoval!“ dodal a zamračil se na Standu Štěpána.

„A co s Fišerem?“ vyhrkl Franta. „V organizaci ufonistů pracuje jistý Fisher. Viděl jsem jeho fotografii. Určitě je to ten gestapák.“

„Nepochybně jde o shodu jmen.“

„Také o shodu podob?“

„Od Fišerovy smrti uplynulo patnáct let. Dnes by byl pán v pokročilem věku.“

„Fišer není žádný mladík, pokud mohu soudit podle fotografie.“

„Jste tvrdohlavý paličák, jako býval váš otec,“ podotkl major s úsměvem. „Ten taky nikdy nepustil kořist, do které se zakousl. Víte co, já vám případ Fišer dávám.“

„Jak to myslíte?“

„Tak, jak říkám. Hrajte si dál na svém písečku. Pokuste se dostat pana Fišera do Československa. Pak si ho prohlédneme.“

„Co když sem nebude chtít přijet?“

„Tak si ho prohlédneme v cizině. Uděláme si malý výlet. Ale věřím, že Fišer ochotně navštíví Prahu, ubytuje se v Alcronu a stráví příjemný večer u Fleků. Naši českoslovenští ufonisté se kolem něho seběhnou jako kuřátka kolem kvočny. Předpokládám, že i vy budete mezi nimi.“

„Na to se můžete spolehnout. Ale,“ dodal Franta a pohlédl po očku na Standu. Major ten pohled zaregistroval.

„Však se spolu neloučíte nadlouho. Váš kamarád má taky své úkoly a do Doubravy to není z Prahy tak daleko.“

Když se Franta rozloučil s majorem, zajel do Horního Újezdu za tátou, aby mu pověděl o svém rozhovoru s majorem Švábem.

„Myslím, že nemůžeme brát věc na lehkou váhu,“ řekl otec zamysleně. „Jak znám Švába, má něco za lubem. Nevěřím, že by byl schopen nad záhadným Fišerem jen tak mávnout rukou.“

„Major si myslí, že ty dva případy nemají spolu nic společného.“

„Na to se dá říct jen jedno: kdo ví? Ale teď musíme vymyslet, jak se šikovně dostat Fišerovi na kobytku,“ rozohnil se otec. Franta se na něho překvapeně podíval. Už dlouho neviděl tak živé plamínky v jeho očích. Starý pán měl radost, že je znovu ve středu událostí.

Události! Jsou to skutečně události, nebo jenom hra, jak to nazval major Šváb? Franta si ale připomněl scény v radotínském lomu. Jestli je tohle hra, pak je to hra pro dospělé!

Hra pro dospělé

Franta Svátek se posadil na posteli a vytřeštil oči do tmy.

Bylo ticho. Doubravské ticho bylo obvykle naplněno šumotem deště, hvízdáním větru a klepáním větve jilmu o střechu bývalého hostince U vysloužilce. Tentokrát se však šumavská příroda docela

ztišila, vítr ulehl někam za bavorské kopce, voda uvízla v nebeských nádržích a větve jilmu spokojeně usnuly hlubokým spánkem, jaký spali obyvatelé Doubravy – a před chvilkou ještě i Franta.

Bylo ticho, jaké vám působí bolest, když ho posloucháte příliš napjatě. Rádi byste zachytili alespoň nějaký zvuk, sebemenší šelest, ale neslyšíte nic než bušení krve ve spáncích.

Co vlastně Frantu probudilo? Ticho to nebylo, tím si byl jist.

Náhle se ozval zvuk, výrazný a docela blízko. Jako kdyby někdo zabubnoval prsty rovnou na okno. Franta vyskočil z postele, opatrně se přesunul k oknu a vyhlédl ven. Ulice byla prázdná, jen na rohu svítila výbojková žárovka.

Bosky seběhl po schodech a tiše proklouzl do klenutého průjezdu, kudy kdysi projížděly pivovarské vozy, vrchovatě naložené sudy budějovického ležáku. Měl živočišný pocit, že kdesi nablízku je nějaký živý tvor, čilý a ostražitý. Neodvážil se rozsvítit. Popaměti šátral podél stěny, až nahmatal rukojeť škrabky na sněh. Nechával ji tam po celý rok, protože v Doubraví sněh často padal už v polovině listopadu a nezdálo se, že ho bylo třeba odklízet ještě v prvním májovém týdnu.

Ozbrojen škrabkou jako halapartnou, dodal si odvahy, zprudka otočil klíčem a otevřel dveře.

Ulice byla však stále ještě pustá, Frantovi se dokonce zdálo, že výbojková zářivka na něho posměšně mrká.

„Franto,“ ozval se šeptem odkudsi ze stínu známý hlas.

„To jsi ty, táto? Kde se tu bereš? Proč jsi nedal předem vědět?“

„Otevři mi zadní vchod!“

O minutu později už Franta objímal tátu kolem ramen.

„A proč se ke mně plížíš jako duch?“

„Nechtěl jsem, aby někdo viděl, že k tobě jdu.“

„Všichni spí.“

„Všichni ne. Tvůj přítel Knapp jistě pozoruje noční oblohu.“

„Ten se stará víc o UFO než o mé noční návštěvníky!“

„Nezapomeň, že z jeho střechy je určitě vidět na vchod do tvého domu.“

„To mě nikdy nenapadlo.“

„Musíš si všímat i maličností, když chceš úspěšně hrát tuhle hru

pro dospělé.“

„Co to vlečeš v tom kufru?“

„To je malé překvapení pro tvého přítele Knappa.“

Franta zavedl otce do bývalé kuchyně, místnosti v zadní části budovy, která neměla okna.

Otec otevřel kufr a Franta se podíval dovnitř.

„Ty ses dal na stará kolena na potápění?“

„Co tě to napadá?“ divil se otec.

„Vždyť je to potápěčská výstroj. Gumový oblek, láhev na stlačený vzduch. Na co je ta plechovka, a proč máš s sebou štětce?“

„Podívej se pořádně. Neboj se, vytáhni ty věci z kufru.“

„To vypadá jako nějaký balón!“

„Nejen že vypadá. To je meteorologický balón, typ RB 30. Co znamenají ta písmena, nevím, ale to číslo značí, že ho lze nafouknout do průměru třiceti metrů.“

„To není možné. Je tak malý!“

„Je to vývojový typ. Až bude nahuštěný, jeho stěny budou tenké několik desetin milimetru. Je to zvláštní druh balónu. Podle toho, jakým tlakem ho nafoukneš, zvětší svůj objem. Když ho vypustíš, stoupá až do chvíle, kdy venkovní tlak poklesne a balón praskne. Pukne v místech, kde vidíš ty zvláštní rýhy. Tím se změní v padák a přístroje, které nese, klesnou neporušené k zemi.“

„Chytrě vymyšlené,“ pochválil Franta. „Nechápu ale, proč to s sebou taháš na cesty?“

„Přivezl jsem ho, protože to je nejufovatější UFO, které kdy jaký ufonista uviděl a uvidí!“

Franta na otce překvapeně zíral, pak se mu teprve rozbřesklo.

„Ty chceš nacytat Knappa?“

„Hlavně nalákat Fišera. Předvedeme Knappovi vesmírnou návštěvu. Bude mít příležitost k báječnému pozorování a fotografování. Jistě o tom podá zprávu na příslušná místa. Pak uvidíme, jak se Fišer zachová.“

Otec vytahoval ze zavazadla jeden předmět za druhým.

„Tohle je láhev se stlačeným vodíkem. Dej na to pozor! Tady mám náhradní láhev, kdyby se první pokus nepodařil. Tady jsou štětce a v té plechovce je světélkující barva.“

Radili se skoro do rána, jak to šikovně navléct, aby byl efekt co největší. Ráno nasedl Franta na kolo, na svůj náhradní dopravní prostředek, a spěchal k benzinovému čerpadlu, kde měl Knapp ranní službu. Podařilo se mu sehrát dokonalé vzrušení.

„Pane Knapp, pozoroval jste dnes v noci?“

„Samozřejmě. Proč se ptáte?“

„Viděl jsem objekt. Myslím, že to byla loď.“

„Nesmysl. Musel bych ji taky vidět.“

„Mohlo to být kolem čtvrté hodiny ranní. Objekt se pohyboval od jihozápadu na sever rychlostí asi osmnácti nebo devatenácti uzlů. Několikrát prudce změnil směr, zastavil se na místě, a pak zmizel obrovskou rychlostí, jakou nedovedu odhadnout.“

Oba muže vyrušila z vážného rozhovoru hlasitá fanfára z houkačky velkého nákladního vozu.

K benzince přijel osminápravový tahač bedford. Řidič otevřel dvířka kabiny a slézal po schůdkách, jako by sestupoval z věže. Vykročil Knappovi vstříc. Čerpadlář se rozpačitě ohlédl po Frantovi. Franta přikývl, že chápe, ustoupil stranou a čekal, až Knapp doplní bedfordu nádrž. Byla zřejmě bezedná a trvalo nekonečně dlouho, než se pistole samočinně vypnula.

Vtom si Franta všiml, že na dvoře přilehlé opravný automobilů se mihl Standa Štěpán.

Pokynul mu a spěchal k němu.

„Kde se tu bereš a kdys přijel? Ani nedáš vědět!“ řekl Franta vyčítavě Štěpánovi. „Co se děje?“

„To ti teď nemůžu říct,“ odpověděl Standa. „Služební tajemství.“

„Ty toho najednou naděláš,“ řekl Franta, trochu dotčen.

„Nemusíš se hned štětit pro každé slovíčko,“ uklidňoval Frantu kriminalista. „Brzy budeš vědět totéž co já. Myslím, že jsem se dostal na kloub pěkné syčárny.“

Bedford odjel a Franta se vrátil k čerpadlu.

„Rád bych vám věřil, pane Svátek,“ navázal Knapp na předešlý rozhovor. „Ale dokud nevidím, neuvěřím.“

„Kdyby mezi členy CBA panovala taková nedůvěra, nikdy bychom nenavázali s mimozemšťany styk,“ odpověděl Franta vyčítavě.

Ještě chvílku si povídali a pak se Franta vyšvihl do sedla svého kola. Byl přesvědčen, že vykonal úkol na výbornou: Knappova zvědavost byla napnuta k prasknutí.

Otce našel v kuchyni, zasmušilého a nevrlého.

„Jak to zařídíme, aby ten sakramentský balón letěl ve stejné výšce?“

„Myslel jsem, že to máš vymyšlené, táto,“ řekl Franta poněkud překvapen.

„Vymyšlené, vymyšlené... Co kdybys taky napínal ten svůj mozek? Neškodilo by ti to.“

„Snad nějaký ventil... Dáme tam atmosférický měřič tlaku a ventil. Bude to taková zpětná vazba, rozumíš?“

„Nerozumím, je to složité a ze zkušenosti vím, že fungují jen jednoduché věci.“

„To se všechno uvidí až na místě,“ řekl Franta, který byl netrpělivý a zdlouhavé přípravy neměl rád. Otec ale vrtěl hlavou.

„Musíme to vymyslet do puntíku přesně,“ řekl rozhodně. Vymýšleli celý den, ale nevymysleli nic. Venku se už zešeřilo a Franta z toho byl celý zoufalý.

Když se setmělo, otec uložil všechny ufonistické potřeby do tlumoku.

„Snad mě cestou něco napadne,“ řekl smutně. „Nerad bych, aby balón vyletěl do výšky jako střela. Knapp by mohl dostat podezření.“

Opakoval Frantovi všechny pokyny, kterými se měl řídit. Zkontroloval, jestli syn správně připravil fotografický přístroj. Museli počítat i s tím, že Knapp snímky pokazí. V tom případě by obrázky dodal Franta, aby důkazy pro Fišera byly přesvědčivější.

Byla tma jako v ranci. Franta se oblékl do vatované bundy a uvelebil se ve vikýři svého domu. Doubrava mu ležela u nohou. Někde v temné zmeti střech tušil obrys domu, kde bydlel Knapp. Byl si jist, že i on sedí u vikýře a žádostivě střeží černou oblohu.

Doubrava pomalu usínala. Výbojky modře zářily. Vzduch byl prosycen vodními párami. Zítra bude zase pršet. Kolem luceren se tvořila světelná kola a zdálo se, že nad městečkem visí průzračný zvon modrého světla. Po ulici hřmotně projel motocykl. Kdesi v dálce někdo pouštěl na celé kolo rozhlasový přijímač. Z druhého

konce městečka odpovídal pes uvázaný u boudy.

Je to už napůl město. Když jsem sem přijel, byla to ztracená vesnička, uvažoval Franta a s hrdostí si uvědomil, že je to částečně i jeho dílo. To on vypracoval projekt, jak odvodnit mokřiny, on přispěl k tomu, že orná půda v okolí Doubravy zdesateronásobila svou plochu. Ale takový pocit hrdosti může mít každý, kdo zde prožil těch posledních patnáct dvacet let, všichni ti traktoristé, dřevaři, zedníci a chlapi od černého řemesla. Ti všichni vykonali obrovský kus práce.

Vzpomněl si na CBA, na Fišera a na všechny ty, kteří chtěli hatit dílo miliónů poctivých, pracovitých lidí, kteří celý život věnovali společnému dílu, aniž by čekali, že jejich práce bude někdy oslavována, že se jejich jméno octne v novinách, že jim někdo bude stavět pomníky. Ti lidé pracovali, protože měli rádi svou práci.

Franta si náhle připadal poněkud směšný. Není to opravdu jen hra? On sám zanedbává vlastní práci, i když nikoli z vlastní vůle. Dosud platil příkaz bezpečnostních orgánů o uvolnění inženýra Svátka z práce na staveništi, dokud nebude celý případ uzavřen.

Kdesi nad lesy se objevilo světlo. Franta uchopil kukátko a přiložil je k očím. V zorném poli se objevil světélkující předmět. Byl to plochý kotouč a zvolna se pohyboval vzduchem, aniž by vydával sebemenší zvuk. Plul plavně, rovnoměrně. Pak se na okamžik zastavil a náhle změnil směr.

Létající talíř, vydechl Franta. Jak to ten táta udělal, že balón letí vodorovně, že ani nestoupá, ani neklesá?

Dojem byl dokonalý. Vyplatila se péče, kterou věnovali přípravám: z tuhého drátu zhotovil Franta kostru, která dala balónu plochý tvar. Z povrchu balónu vyrůstaly pravidelné kulovité útvary, přesně takové, o nichž píše ufonistická literatura. Nátěr fosforeskující barvou vyvolal dojem poněkud příšerný.

Kdybych nevěděl, že je to model, asi by se ze mě taky stal věřící ufonista, myslel si Franta.

Objekt se blížil. Franta uchopil zrcadlovku praktiku s teleobjektivem sonnar, s ohniskem osmnáct centimetrů. Připravil si vysoce citlivý film, ale přece si nebyl jist, že se mu podaří objekt dokonale zachytit. Světélkování bylo velmi zřetelné, ale přece jen to bylo příliš málo světla, aby na citlivé vrstvě filmu vznikl dokonalý

obraz.

To nevadí, téměř všechny obrázky UFO jsou nezřetelné. Snad jen Adamskimu se podařilo zachytit UFO věrně, tak věrně a s tolika podrobnostmi, že to budilo podezření.

Objekt se blížil a Franta několikrát zmáčkl spoušť přístroje. Opřel si těžké těleso objektivu o hranu vikýře, aby nepřenesl chvění ruky na přístroj. Exponoval osminou vteřiny při plné světelnosti. Pak změnil expozici na čtvrtinu a odvážil se až na polovinu vteřiny.

Hotovo!

Franta opatrně zavřel vikýř, uložil kukátko i fotonáhledník na židli, na níž prve seděl, a vyběhl z domu.

Spěchal za Knappem.

Domovní dveře byly otevřeny. Zaklepal na dveře bytu, ale nikdo neodpověděl. Vyběhl proto po úzkých dřevěných schodech na půdu.

Byla tam tma.

„Pane Knapp,“ zavolal tiše.

Nedočkal se odpovědi.

Vytáhl z kapsy baterku. Přejel kuželem světla popraskané a začernalé krovky. Opatrně postupoval kupředu. Na tváři cítil závan čerstvého vzduchu. Někde vepředu byl otevřený vikýř.

„Pane Knapp!“ zvolal hlasitěji.

Našel vikýř i Knappa.

Ležel na zádech s rukama rozhozenýma a se zraněnou hlavou. Opodál ležel fotoaparát zenit s teleobjektivem. Na skobě visel myslivecký triedr. Pomalu se houpal. Byl to pomalý, příšerně pravidelný pohyb. Franta se dotkl Knappovy ruky. Byla ještě teplá jako jeho. Nemohlo to být dlouho, co se tu odehrálo něco strašného.

Franta vyhlédl vikýřem.

UFO se vzdaloval, několikrát změnil prudce směr a pak náhle pohasl, jako kdyby někdo vypnul elektrické světlo.

Franta zhasil baterku a zatajil dech. Kde se skrývá ten zákeřný střelec, ozbrojený bezhluchou puškou? Knapp zahynul stejně nehlučnou smrtí jako ti dva muži v radotínském lomu. Franta by bezpochyby výstřel uslyšel, kdyby vrah vypálil z obyčejné zbraně.

Ucítil v ústech nepříjemnou pachut'

Přinutil se k opatrnému krůčku. Přeskočil Knappovu ruku. Tíže z něho spadla. Vyzrazil kupředu, kde tušil východ z půdy. Jeho kroky zabubnovaly po dřevěných schodech. Vyběhl před dům a popadl kolo, které si předtím opřel o stěnu.

Hnal se doubravskými ulicemi.

Musím za tátou!

Nikdy předtím by nevěřil, že strach může být tak výkonný motor. Necítil námahu, necítil únavu, šlapal a šlapal, vítr mu dul do tváří, nevnímal nerovnosti vozovky, nevnímal si, jestli jede vlevo nebo vpravo. Hnal se zdánlivě nazdařbůh, ale kdesi v hlavě mu zářilo světélko: musí jet tam, kde naposledy viděl UFO.

Náhle se před ním vynořila temná postava.

Franta se opřel do pedálů a zabrzdil.

„Fuj, tys mě polekal,“ řekl otec Svátek. „Byla to pěkná podívaná? Dostal jsem docela jednoduchý nápad. Přivázal jsem balón na silonový vlasec a táhl jsem ho za sebou, jako když děti pouštějí draka. Krásně jsem měnil směr, vid? Fišer bude mít radost. A co říkáš tomu závěrečnému efektu! Připevnil jsem na vrchol balónu černé plátno a zvláštním silonovým vlascem jsem ho uvolnil, takže spadlo přes celý balón a zakrylo světélkující plochu. Vypadalo to, že UFO zhasnul, vid? Co tomu říkáš?“

Starý pán mluvil a mluvil a Franta se díval, jak má pěkně červené líce a jak se mu oči lesknou radostným vzrušením.

„Knapp je mrtev. Má díru v hlavě.“

Otec chvíli mlčel, než řekl:

„Chci to vidět.“

„Musím za Standou Štěpánem. Nemůžeme...“

„Chci to vidět,“ řekl rázně otec. Teď v něm promluvil muž, který byl zvyklý dávat rozkazy.

Po dřevěných schodech kráčel první Franta, otec o dva schody za ním. Franta rozsvítil baterku a vedl otce k vikýři.

Po několika krocích si uvědomil, že už necítí ten čerstvý vánek na tváři.

Vikýř byl zavřený. Fotoaparát s teleobjektivem zmizel. A Knapp také.

„To není možné,“ vydechl Franta. „Tady ležel. A byl mrtvý!“

„Věřím ti, Františku. Ty teď půjdeš a oznámíš to Štěpánovi. Já půjdu k tobě domů a vyvolám film. Až se vrátíš, napíšeme společně dopis.“

„Jaký dopis?“

„Aerogram do Tokia. Pozveme Fišera.“

„Jak to? Vždyť...“

„Hra neskončila. Je jenom o jednoho herce méně.“

Otec byl opravdu jako buldok. Nikdy protivníka nepustil, když už se do něj jednou zahryzl.

„Dřív než odtud vypadneme, podíváme se po domě. Stopa je ještě horká. Nesmíme ztratit ani minutu.“

„Šváb říkal...“

Ale otec jen mávl rukou.

Franta se rozhlížel po místnosti. Na rámu okna našel nápis: PROKYON.

„Co to může znamenat?“ zeptal se otce.

„Nevím,“ odpověděl starý Svátek a zamračil se. „A teď běž za Štěpánem!“

Když skály plakaly

„Musím do Prahy,“ řekl otec.

„Proč?“

„Už vím, co znamená Prokyon. Pamatuješ se na heslo KDYŽ SKÁLA PLÁČE? Pamatuješ se, co to bylo za heslo?“

„Jestli si dobře vzpomínám,“ řekl Franta, „bylo to krycí označení tajné operace hitlerovců. Koncem dubna 1945 se pokusili ukrýt do skály radotínského lomu nějaké dokumenty. Aby skrýš dokonale zamaskovali, roztavili na jednom místě skálu a otvor zavařili. Tu skrýš jsme ale spolu objevili ještě za revoluce!“

„Správně. Jseš si ale jistý, že to byla jediná skrýš tohoto druhu? Vzpomněl jsem si totiž, že jsem to heslo tehdy slyšel i jinak. Říkali tomu operace Když skály plakaly.“

„Znamená to, že podobných tajných úkrytů bylo víc?“

„Začínám si tím být jist. Všechno tomu nasvědčuje. Víme, co by ve skryšii mělo být – významná část archívu pražského gestapa. Víme, že fašistická organizace HIAG po něm pátrá a má zprávy o tom, že držitelem tajemství jsem já. A dnes večer jsem si vzpomněl ještě na jednu okolnost. V akci Když skály plakaly jsem měl krycí jméno Prokyon.“

„To je docela hezké jméno, takové exotické.“

„Prokyon je název hvězdy v souhvězdí Malého psa,“ řekl otec. „Fašisté to jméno nevybrali náhodou. Musí mít nějaký smysl. V té době bylo všelijakých tajných akcí a krycích jmen tolik, že jsem Prokyonovi nevěnoval mimořádnou pozornost. Ale teď bych opravdu rád věděl, proč to byl zrovna Prokyon.“

„Velitel akce byl asi v civilu hvězdář nebo to byl astronom amatér,“ řekl napůl žertem Franta. „Jaké jméno ti měl dát? Měl si vybrat v telefonním seznamu? Vymyslet vhodné krycí jméno je těžká věc!“

„Nesmysl,“ zavrčel rozlobeně otec. „Na náhody už dávno nevěřím. A mám pro to své důvody. Rád bych věděl, kde ten Prokyon právě svítí.“

„Tak se pojď podívat,“ řekl Franta, otevřel okno a vpustil dovnitř sychravý vzduch. „Můžeš se podívat, když si nasadíš rentgenové brýle a prokoukneš tu vrstvu oblaků nad námi.“

„Myslím, že Prokyon má smysl jen v Radotíně,“ řekl otec záhadně. „Ty jsi tehdy viděl nacisty, jak svařují skálu?“

„Ano, bylo to touhle dobou, někdy v dubnu pětáctýřicet. Viděl jsem je, jak pracují nedaleko tajného objektu Berta v takzvaném Sýkorově lomu v Radotíně. Měli nějaký přístroj, ke kterému vedlo několik barevných kabelů. Přístroj zřejmě vyzařoval ohromné množství tepla, protože skála byla pod jeho vlivem červená, pak bílá a tavná se jako vosk.“

„Sýkorův lom je vytěžen?“

„Už dávno, nezbyla po něm ani stopa. Dnes se pracuje o několik desítek metrů dál ve skalách.“

„Myslím, že někde musejí být plány, jak vypadal Sýkorův lom v pětáctýřicátém roce.“

Přistoupil k zrcadlu a zručně si uvázal kravatu.

„Jdeme, pospěš si, nebudu na tebe dlouho čekat.“

„A kam se vlastně chystáš, teď v noci?“ divil se Franta.

„Hele, to nesnese odklad. Honem se rozmysli, jestli se tu budeš do rána válet na posteli, nebo doprovodíš svého starého tátu na cestu do Prahy!“

„Ty bys mě ale dovedl namíchnout, tati,“ řekl Franta s uznáním. „Jak se se chceš do Prahy dostat, takhle nahonem?“

„To nevím, ale něco si vymyslíme. Na ulici budeme blíž Praze než tady v ložnici. Jdeme!“

„To chceš jít do Prahy pěšky? Pokud vím, nejbližší autobus jede do Sušice až v půl šesté a ze Sušice do Prahy...“

Za jejich zády zavrčel motor automobilu, zaskřípěly brzdy a vesele zatroubila houkačka. Otočili se a spatřili gazik. Z okénka na ně hleděl Matějka. Usmíval se od ucha k uchu.

„Kam se oba ženete, teď v noci?“

„Ale jedeme do...“

„Do Sušice,“ přerušil Frantu otec. „Mají tam lékárnu s celonočním provozem. Potřebuju jeden lék na srdce.“

„Jaký? Mám dost velkou zásobu,“ nabídl Matějka své služby.

„Trifutrobenzol,“ řekl otec bez váhání. Matějka chvílku přemýšlel a pak zavrtěl hlavou.

„O takovém léku jsem nikdy neslyšel. Ale co se o tom budeme dlouho dohadovat. Nasedněte a já vás do Sušice dovezu.“

„To od vás nemůžeme chtít, pane Matějka,“ bránil se otec.

„Opravdu nemůžeme zneužívat vaši laskavost.“

„Pane Svátku,“ řekl Matějka obřadně, „jaképak zneužívání, prosím vás! Žádné řeči a jede se!“

Svátkové tedy nasedli. Starý Svátek vedle Matějky a Franta dozadu. Sotva se rozjeli, otec udělal nějaký neopatrný pohyb a čepice mu vypadla z vozu ven.

„Pane Matějka, moje rádiovka!“ vykřikl zoufale, jako kdyby upustil perlový náhrdelník. „Prosím vás, zastavte!“

Dobrá muž Matějka bez řeči zabrzdil, zacouval, a když chtěl otec vystoupit, zadržel ho: „Počkejte, přinesu vám ji,“ smál se poněkud křečovitě.

Sotva vylezl z vozu, otec se přesmekl na jeho sedadlo a rychle se rozjel. Motor zaburácel tak silně, že nerozuměli, co za nimi Matějka volá.

„Zbláznil ses? Vždyť Matějka...“ vykřikl Franta, ale otec ho nenechal domluvit.

„Je to člověk od vás z podniku. Dávám ti důležitý bojový úkol: až se vrátíme, uchlácholíš ho.“

„Táto, že se nestydíš! Ten člověk nám bezelstně nabídl své služby a tys ho takhle hanebně vyšplouch!“

„Vyšplouch, ale ne hanebně. Koneckonců, nejedeme za zábavou. Máme důležité tajné poslání a Matějkovi jsme nesebrali soukromý vůz, ale vypůjčili jsme si služební vozidlo. Tím mě tvůj Matějka přestává zajímat a starám se jen a jen o Prokyon.“

Když dojeli do Prahy, už svítalo. Ze strakonické silnice uhnuli rovnou na Radotín. Otec zastavil gazik před budovami ředitelství lomu. V oknech už se svítilo.

„Tady nám povědí, kde byl Sýkorův lom v dubnu 1945.“

Bylo jasné, že zdejší ředitelství nemá pochopení pro jejich soukromé pátrání. Sekretářka je nechtěla vpustit k vedoucímu. Otec Svátek sehrál roli rozzlobeného podivínského staříka, zatímco Franta hrál na strunu porozumění a všelidské vzájemnosti. Teprve po této spojené ofenzívě sekretářka podlehla a otevřela jim dveře. Vedoucí byl z tvrdšího kamene, jak se na vedoucího kamenolomu sluší, ale nakonec také povolil.

„Byl byste tak laskav a ukázal nám ty plány? My totiž spěcháme,“ řekl otec Svátek.

„No tak pojd'te se mnou.“

Najít obložku, obsahující plány Sýkorova lomu, je stálo půldruhé hodiny usilovné práce. A to na ni přišli ještě náhodou. Byla totiž omylem zařazena do skříně s podklady pro výpočet přesčasových hodin zaměstnanců bez kvalifikace.

Svátkové rozložili plány na stole a otec je láskyplně přešel dlaní. Na spodním okraji byla houština razítek.

„Dobře si na ně vzpomínám,“ řekl otec. „V šestačtyřicátém jsem je měl často v rukou. Tehdy jsme tady pátrali po tajných chodbách v objektu Berta.“

„Potřebujete ještě něco?“

„Ano. Potřeboval bych teodolit a takovou tu tyč s těmi proužky.“

„Nechcete, abych vám přidělil geodeta?“ zeptal se vedoucí jízlivě.

„Kdepak, vystačíme si sami.“

Poděkovali a vyzbrojeni plánem a přístroji vyrazili do terénu.

Duben nasadil vlídnější tvář. Sluníčko roztrhalo mraky na cucky a zahnal je někam do kouta. Obnažená skála jasně zářila proti modrému nebi. Přestože bylo teprve ráno, paprsky začaly příjemně hrát. Franta se vesele zazubil, ale úsměv mu zmrzl na rtech.

„Co je ti? Jak se to tváříš?“

„Podívej,“ ukázal Franta na gazik.

Za volantem seděl Matějka a zle se mračil.

Otec se k němu rozběhl.

„Pane Matějka, moc a moc se vám omlouvám, hrozně mě mrzí, co se stalo. Hned vám všechno vysvětlím: když jste vystoupil, nechtěně jsem uvolnil ruční brzdu, auto se rozjelo a já ho už nedokázal zastavit. Místo na brzdu jsem šlápl na plyn. Syn mi vysvětloval, jak se auto zastaví, ale když se nám to podařilo, nedovedli jsme tak velké auto otočit. Jel jsem a jel a stále hledal nějaké širší místo, kde bych to stačil vyrejdovat. Nakonec jsme dojeli až sem.“

Otec se díval na Matějku jako vtělená nevinnost. Franta se krčil za jeho zády.

„To se mi odvažujete říct do očí?“ zeptal se Matějka chladně.

„Pane Matějko, někdy se dějí opravdu hrozné věci.“

Pan Matějka zařadil zpátečku, otočil vůz a beze slova odjel.

„Tys nám to zavařil s tou svou netrpělivostí!“

Ale za několik minut už pobíhali po kamenité pláni. Otec se oháněl teodolitem a Franta si hrál na figuranta. Otec mával rukou, zapisoval do zápisníčku zjištěné údaje a říkal si, že se měl v mládí radši stát geodetem než rozvědčíkem.

Za půl hodiny stanuli na kamenité pláni, vyvýšené asi o deset metrů nad terénem, kde stály budovy ředitelství lomu.

Stěna lomu byla od nich vzdálena ještě asi osmdesát nebo sto metrů. Za zády měli les.

„Všechno zmizelo,“ šeptal otec. „Betonové baráky, podzemní chodby.“

Také Franta vzpomínal. Zmizel i skalní hřeben, přes nějž se plížil, když poprvé pronikl k tajnému objektu Berta. Dvacet let změnilo tvář této končiny k nepoznání.

„Kde byla skrýš?“ zeptal se.

„Teď uděláme poslední měření. Postav se tam k tomu kamenu. Ne, víc vlevo! Ano, tam. Teď výš... výš... dej výš ten klacek!“

„Už nemůžu,“ volal Franta. „Výš to nejde!“

„Když lámali kámen, dostali se v těchto místech hodně hluboko. Tajný objekt Berta byl ve výšce asi deseti metrů nad našimi hlavami. Už vím, co potřebujeme: pořádný žebřík!“

Tentokrát už měli u vedoucího dveře otevřené. Otec Svátek oznámil, jako by šlo o docela obyčejnou věc, že je nutné, aby své měření prováděli na žebříku.

„To je skutečně neobvyklý způsob geodetického měření,“ řekl vedoucí zdvořile. „Jste si jisti, že vaše měření je správné?“

„Naprosto. Máte takový žebřík?“

Vedoucí už dlouho nepřemýšlel a dal příkaz skladníkovi, aby přinesl ze skladu nejdelší štafle, jaké tam najde.

„Jsou desetimetrové?“ zajímal se otec.

„Desetimetrové nejsou, ale šest metrů prý mají.“

Otec Svátek byl ale umíněně starý pán.

„Máte lešení?“ otázal se přísně.

Brzy následoval další telefonát do skladu a rozmrzelý skladník musel připravit soupravu lešenířských trubek a spojovacích dílců, skob a kotevních lan.

„Postavíte si to ale sami! Žádný lidi vám nedám!“ řekl skladník výhrůžně, jako kdyby to byl právě on, kdo může někomu dávat lidi.

Otec Svátek velebně pokývl svou stříbrnou hlavou. Stavba lešení jim trvala až do pozdního odpoledne. Chvilími se těžba kamene v okolí zastavila: dělníci se šli dívat na ty dva nevídané podivíny.

„Nahoru polezeš ovšem ty,“ řekl otec Svátek vážně, když byli hotovi.

„Když jinak nedáš,“ řekl chabě Franta.

V kantýně si nakoupili něco k jídlu a několik lahví limonády a uvelebili se u úpatí své podivné konstrukce.

„Jak asi ta naše boudička z dálky vypadá,“ podotkl otec.

„Jestlipak se mu líbí?“

„Komu?“ divil se Franta.

„Cítím ve všech kostech, že odněkud se na nás dívají zvědavé oči. Vsadil bych se, že jejich majitel je zvyklý dívat se zaměřovačem odstřelovačské pušky...“

„Brrr!“ otrásl se Franta. „Ty mě strašíš!“

„Nemáme se čeho bát, protože naše svědomí je čisté,“ řekl otec posměšně. „Kromě toho nás ten pán potřebuje. My ho máme zavést k tajemství, které hledá. A naší povinností je zavést ho od něj tak daleko, jak jen to dokážeme!“

Sluníčko hrálo po celý den a zdálo se, že i noční obloha bude jasná. Odpočívali po namáhavé práci a dívali se, jak se šerí. Slunce zapadlo, obloha dostala fialový nádech a proklubala se na ní první hvězdička.

Prokyon

Nebe naposledy zaplálo barvou červánků a pak zsršel hvězdný ohňostroj.

„Vidíš ho? Takhle září Prokyon,“ zašeptal otec vzrušeně.

Franta se v hvězdách nevyznal.

„Tamhle je souhvězdí Lva,“ ukazoval otec prstem. „Lev leží na předních tlapách a výhružně vrčí na Blížence. Ty dvě hvězdy planoucí nad sebou jsou Castor a Pollux. A pod nimi pobíhá Malý pes. Ta větší hvězda je náš Prokyon.“

Otec nakonec musel namířit paži jako pušku a Franta mu přiložil tvář k lokti, zamhouřil oko a zíral přes napřažený ukazovák do nebe.

Souhvězdí Lva se mu náhle vylouplo z temnoty úplně zřetelně. Uviděl tlamu a tlapy i mohutné tělo nebeského zvířete.

„To je přece jasné,“ vydechl okouzleně. „Souhvězdí vypadá skutečně jako lev!“

„Vidíš už taky Malého psa?“ zeptal se starý Svátek a posunul paži tak, že umístil Prokyon na hrot ukazováku.

„Vidím!“ zajásal Franta.

Otec se podíval na hodinky.

„Za chvilku přijde naše chvíle. Vylezeme nahoru a prohlédneme si Prokyon z výšky.“

„Jak víš, kdy přijde ta pravá chvíle?“ zajímal se Franta. „Prokyon přece bude svítit celou noc.“

„Co vím, to vím, nemusím ti všechno věšet na nos,“ odpověděl otec neochotně. „Ale můžeš mi věřit, že náš okamžik nastane půl hodiny před půlnocí.“

„Taková věčnost!“ povzdechl si Franta.

Čekání bylo nekonečné. Frantovi se zdálo, že se čas zastavil. Ale v tom otec mrkl na hodiny:

„Lezeme nahoru!“

Ve dne to šlo poměrně snadno, ale v noci to bylo obtížnější. Měli pocit, že se vznášejí v obrovské výšce a země je kdesi v hlubinách pod nimi. Hvězdy byly snad blíž než pevná zem, kde ještě před chvilkou seděli.

„Myslel jsem si to,“ zašeptal otec, když se dostali až nahoru. „Podívej, teď vidíme druhé pásmo skal. Když jsme byli dole, bylo zakryto nejvyšším patrem lomu.“

Krajina se poněkud změnila. Výškový rozdíl pouhých deseti metrů vyčaroval na obzoru nové temné kulisy.

„Musíme si zapamatovat místo, kde Prokyon je,“ řekl Franta a mimoděk ztlumil hlas.

„Myslím, že si to zapamatujeme snadno. Vidíš tu homolovitou skálu? Vedle ní je nějaký starý strom, vypadá na lípu. Podle mého odhadu by to místo mělo ležet asi patnáct metrů vlevo od stromu. Na světě nenajdeš přesnější orientační bod, než je hvězda. Stromy vyvrátí vichřice nebo je vykácí člověk. Domy mohou být zbourány a tvar kopců změněn k nepoznání. Jenom hvězdy jsou věčné.“

Otec hleděl upřeně na strom a na skálu. Mohl je jen tušit na jasném hvězdném obzoru jako dva černavé stíny. Čím déle na ně hleděl, tím ostřeji se rýsovaly proti nebi.

„Jdeme,“ řekl konečně otec.

„Kam?“

„K tomu stromu. Snad si nemyslíš, že budu čekat až do rána?“

Když slezli ze své rozhledny, strom i lípa znovu zmizely za vrcholkem lomu.

„Co uděláme s lešením?“

„Žebřík sundáme a lešení rozebereme zítra,“ rozhodl otec.

Cesta je vedla vzhůru do lomu. Klikatila se vzhůru a při každé obrátce se zahryzávala hluboko do skály.

Z dálky lom vypadá jako malý zářez ve stráni, ale zblízka je obrovský. Když se Franta otočil, viděl pod sebou žlutavá světélka nejbližších domů a v dálce na obzoru „Mléčnou dráhu“ pražské galaxie: sídliště Novodvorská, Braník a Modřany. Pohled na centrální čtvrti města jim zakrýval zalesněný kopec, ale jasně viděli světelný zvon, který visí nad každým velkým městem: odlesk tisíců pouličních světel, rozsvícených oken i automobilových reflektorů.

Měli pocit, že uvázli někde mezi nebem a zemí. Horní poschodí lomu jim stále ještě připadalo nedosažitelné, zatímco jeho přízemí zmizelo v temné hlubině.

„Teď už bych Prokyon nenašel,“ přiznal se Franta. „Ale Lva vidím docela jasně.“

Otec neodpověděl, jen ukázal prstem na obzor. Tam ho Franta uviděl znovu, Prokyon, jejich vůdčí hvězdu.

Náhle se Franta zarazil.

„Co se děje?“ zeptal se otec.

„Mám dojem, že se tam ve skálách mihl nějaký stín.“

„Jdi tiše dál a neotáčej se.“

„Tys ho viděl taky?“

„Myslím, že jsem něco zahlédl.“

„Táto, není to neopatrné, co děláme? Vraťme se. Půjdeme sem ráno a ten strom najdeme pohodlně. Oznámíme to majoru Švábovi...“

„Ani nápad,“ řekl otec. „Jestli nás někdo sleduje, mohl vytušit, kam se díváme. Tajemství Prokyonu zná víc lidí. Jde nám o čas. Musíme se na to místo dostat dřív než oni.“

Franta se nenápadně rozhlížel, ale stín už nezahlédl. Nakonec přesvědčil sám sebe, že to opravdu bylo pouhé zdání.

V nejhořejším patře lomu se silnice rozšiřovala. Nahoře stálo několik zděných budov.

Homolovitý kopec a rozložitý strom – opravdu to byla lípa – se před nimi objevily s nečekanou jasností.

„Jak to může být daleko,“ šeptal Franta.

„Snad půl kilometru, možná kilometr. Tma klame. Tady je plot!“

Lom byl oplocen důkladným ocelovým pletivem. Na ocelových špičkách sloupů byl napnut pěti řadami ostnatý drát.

„Jsme jako ve vězení,“ zabručel Franta.

„Kabát! Dej sem kabát!“ zavelel otec. „Hodím ho přes ostnaté dráty a přelezeme.“

„Proč můj kabát?“ vrčel Franta nespokojeně, ale poslušně vykonal otcův rozkaz.

„Protože by mi byla zima,“ odsekl otec a Franta by se byl vsadil, že se zlomyslně uškříbl do tmy.

Musel otcí pomoci nahoru. Starý pán šplhal docela obstojně, až na to, že někde v polovině plotu mu uvízla polobotka v drátěném oku. Otec se chvilku pokoušel vyprostit se z pasti, ale nakonec přece jen musel požádat Frantu o pomoc.

Společnými silami se dostali na druhou stranu. Franta jen s obtížemi sňal kabát z ostnatých drátů. Podšívka byla potrhána...

„Buď rád, že máš roztrhanou podšívku a kůže na tvém zadku je zdravá,“ poznamenal otec suše a tím zarazil proud Frantovy výřečnosti.

„Slyšíš,“ zašeptal Franta. Chvilku naslouchali, ale neslyšeli nic, jenom ruch ze vzdáleného smíchovského nádraží. Přestože bylo několik kilometrů od nich, slyšeli jasně, jak dispečer pomocí rozhlasového zřízení dává pokyny posunovačům.

Dispečer se odmlčel a vtom zaslechli jasný kovový zvuk.

„Někdo štípe dráty,“ poznamenal otec.

„Tak to tedy nebyl stín! Nevrátíme se?“

„Ne. Musíme jít dál.“

Vlevo od nich byl les. Otec najednou zahrnul a ostrým krokem se vydal k nejbližším stromům.

„Budeme postupovat lesem. Tady na pláni je na nás vidět. Nesmíme našemu příteli zjednodušovat situaci.“

Museli zpomalit, protože les byl provlhlý a co chvíli zapadali do bláta nebo se bořili do koberce mokrého mechu. Klopýtali přes suché

větve a někdy se zapletli do malin a ostružin tak dokonale, že měli oba plné ruce práce – a trnů.

Když se dostali na úroveň lípy, zastavili se.

„To místo by mělo být někde mezi námi a tím stromem. Rozdělíme se. Já půjdu o padesát metrů dál. Setkáme se u stromu. Budeme postupovat cikcak, abychom propátrali celý ten padesátimetrový pruh země. Když náhodou narazíš na nějaký nápadný objekt, nezastavuj se a jdi dál.“

„A co pak?“

„Pokusíme se ptáčka nachytat.“

„Rád bych věděl jak?“

„Nech se překvapit.“

Franta počkal, až se otec dostane k výchozímu bodu. Když viděl, že vyšel z lesa, rozhrnul křoví a vykročil. Našlápl do prázdna a dopadl na dno jakéhosi příkopu. Sykl bolestí, zasakroval a neohrabaně vylezl po čtyřech na louku.

To jsem pěkně začal, pomyslel si.

Pocítil beznaděj nad svým počínáním. Nesouhlasil s otcovým postupem. Měl za to, že by bylo daleko rozumnější, kdyby se vrátili a oznámili všechno majorovi. Ještě v noci by se mohli na louku vrátit. Koneckonců, otec by mohl zůstat tady na stráži a Franta by šel k nejbližšímu telefonu a zavolal by majoru Švábovi. Otcova umíněnost ho rozčilovala.

Šel pomalu ani ne proto, že chtěl pátrat důkladně, spíš se bál, že šlápane někam do jezevčí nebo králičí nory. Už měl toho trmácení po krk...

Přes všechnu opatrnost najednou zakopl o kámen, upadl a rozhodil ruce doširoka.

„Já bych do toho kopnul!“ vykřikl podrážděně. Vyskočil a skutečně kámen nakopl. Tentokrát nevykřikl, ale přímo zajechel: kámen byl zřejmě zapuštěný do země.

„Co se děje?“ volal otec.

Ale Franta neodpověděl, jenom poskakoval na jedné noze a sykal bolestí.

„Nezlomil sis nohu?“

„Kdepak, jenom jsem tady kopl do nějakýho šutru...“

Otec poklekl a posvítil si zapalovačem. Byl to obyčejný zeměměřičský bod, kamenný kvádr, zapuštěný do země. Na temeni měl mosaznou plošku, do níž byl vyhlouben důlek.

„Do triangulačního kamene se nekope, to bys měl vědět!“ hudoval otec nahlas, ale potichu dodal: „Pojď honem pryč. To je ten kámen, který hledáme.“

Franta strnul. Zapomněl na bolest.

„Jak jsi to poznal?“

„Nahmatal jsem esesáckou značku, je vytesaná do boku kamene,“ objal Frantu kolem ramen.

„Můžu jít sám,“ ohrazoval se Franta.

„Jen nech být. Musím tě s tou nohou odvést k doktorovi.“

„Kdepak! Musíme přece...“

„Nepřerušuj mě! Náš přítel si musí myslet, že tě vedu k doktorovi. Dobré by bylo, kdybys omdlel bolestí. Tak, tak je to správné.“

Franta se sesul k zemi a otec si ho s hekáním naložil na záda a vlekl k lípě. Tam narazil na cestu.

„Vzpamatuj se, vzpamatuj se, Františku,“ domlouval synovi a pleskal ho do tváří.

„Ne tak silně. To už není pleskání, ale facky!“

Oživovací pokusy zabraly a oba muži se pomalu belhali po cestě dolů k Radotínu.

Za první zatáčkou se zastavili a vklouzli do křovisek. Podařilo se jim splynout s trávou a s větvemi mlází. Postupovali pomalu a neobyčejně opatrně. Rukama ohmatávali každou píd' země a opatrně odstraňovali větve, které je mohly prozradit. Trvalo jim snad půl hodiny, než se dostali na výhled. Mlázím se dostali zpátky téměř až k lípě.

„Třeba tu už byl,“ zašeptal Franta.

„Jistě ne. Je opatrný. Čeká.“

Uplynulo dalších patnáct minut. Napjatě hleděli na černou stěnu lesa.

Konečně se tam něco pohnulo. Otec varovně stiskl Frantovi loket.

Váhavě, krok za krůčkem opustil neznámý svůj úkryt, vyšel z ochranného stínu lesa a odvážil se na volnou pláň. Chvilkami se zastavoval, ale bylo zřejmé, že směřuje přímo ke kameni.

„Poznal to, darebák,“ šeptl Franta. Otec přikývl.

„Musíme ho vyplašit,“ řekl, sáhl do kapsy a vytáhl nevelký váleček.

„Co je to?“

Otec neodpověděl. Obalil váleček kapesníkem, pak udělal celkem nepatrný pohyb – ozvalo se divoké zasyčení a z válečku vyšlehl oslňující plamen.

„Světlice!“ vydechl Franta.

Magnéziové světlo tryskalo přímo na postavu neznámého muže. Dopadlo na zem a vzplálo. Pláň náhle zaplavila jasná zář.

Franta ho poznal.

„To je Knapp! Jak je to možné? Ten by měl bejt po smrti!“

„Jak je vidět, mrtvola se má docela k světu,“ zvolal otec a už se hnál kupředu.

Knapp se vzpamatoval, když už bylo bezmála pozdě. Leknutí ho ochromilo, a protože udělal tu neopatrnost, že se podíval do plamene, neviděl nic, protože měl před očima barevné mžitky. Reagoval ale okamžitě – a správně. Otočil se na podpatku a vzal nohy na ramena.

„Běží k lesu! Rychle před něj a odřízni mu cestu!“ volal otec na Frantu.

Franta měl dobrou vůli a chtěl utíkat tak rychle, co mohl, ale noha ho opravdu bolela a nakonec vypověděla poslušnost. Silou vůle se Franta přinutil k ubohému klusu, ale ten zdaleka nestačil na Knappa, kterého hnala kupředu panika. Uprchlík měl náskok dobrých sto padesát metrů. Ztratil se v lese, a když oba Svátkové doběhli na okraj porostu, zapadl do nějakého křoví a beznadějně zmizel.

Zastavili se a chtěli naslouchat. Oba však oddychovali tak prudce a hlasitě, že by nezaslechli ani zapraskání suché větvičky. Knapp zmizel, jako by se do země propadl.

„Myslím, že jsme to zvorali,“ řekl otec rozpačitě. Franta neodpověděl.

Křik tichého Američana

„Váš otec mi dělá starosti,“ řekl major Šváb zachmuřeně. „Začal si hrát na vlastním písečku.“

Opíral se o blatník služební volhy a pokuřoval.

Louka, kde včera v noci prožili Svátkové dobrodružství, se hemžila lidmi. Jen v jednom směru mohl Franta pociťovat určité zadostiučinění: kámen, který mu způsobil tolik bolesti, už nebyl na svém místě. Místo něj zela uprostřed louky hluboká jáma. Nad ní se tyčila ocelová trojnožka s kladkou. Na silných lanech byl připevněn vrták, poháněný stlačeným vzduchem.

Opodál stál kompresor a burácel z plných plic. Několik mužů s přílbami na hlavách stálo kolem jámy. Dívali se dovnitř a starostlivě vraštili čela.

Opodál postávala skupina geodetů s přístroji a pruhovanými zaměřovacími tyčemi. Museli zřídit dva pomocné zaměřovací body. Až bude výkop hotov, zasadí kámen se zaměřovacím bodem přesně na to místo, kde stál dříve.

„Šest metrů, soudruhu majore, a pořád nic!“ hlásil Švábovi jeden z mužů s přílbou na hlavě.

„Vrtejte dál,“ zahučel major.

Kámen ležel u jeho nohou. Na jeho boku bylo zřetelně vidět esesácké runy, písmena SS.

„Já vám nerozumím, soudruhu majore. Jak to myslíte, že si otec hraje na svém písečku?“ ozval se Franta.

„Je to už starý pán, prožil si své a má pocuchané nervy. Já jsem ten poslední, kdo by se tomu divil nebo ho odsuzoval. Je ale pravda, že má v poslední době poněkud podivínské nápady.“

„Jaképak podivínské nápady? Našli jsme kámen s esesáckými značkami? Sledoval nás neznámý muž, o kterém se ukázalo, že je to Knapp?“

„Kámen jste našli, to je pravda. Nedaleko odtud byla za války esesácká základna. Nějaký strážný si tu asi krátil dlouhou chvíli a vyryl bodlem do kamene tyhle značky.“

„A co naše hvězda Prokyon?“

„Prosím vás, nebuďte směšný,“ odušil major. „Taková povídačka. Já vím, otec mi řekl, že slyšel to jméno od muže zavražděného v lomu. Já ale nic neslyšel, a stál jsem tehdy docela blízko. A to vaše včerejší vystoupení dole v lomu, zaměřování, to lešení! Nevím, jak bych tu trapnou záležitost nazval. Tím hůř, že se váš otec vydával za našeho příslušníka.“

„Osm metrů, máme jít hlouběji?“ ozvalo se od jámy.

„Ještě dva metry, pro jistotu. Pak to sbalíme a geodeti se mohou pustit do práce,“ řekl major a znovu se obrátil k Frantovi. „Slyšel jste? Už jsou v osmi metrech a stále ještě na nic nenarazili. A ta záležitost s Knappem. Potkali jste tady nějakého flamendra, který šel z radotínské hospody domů. Vypadal jako ten chlapík Knapp. To je všechno.“

„Soudruhu majore, já Knappa viděl na vlastní oči,“ vyhrkl Franta takřka zoufale.

„Ve světle magnéziového ohně nemůžete nikoho spolehlivě poznat,“ řekl major chlácholivě. „Nic si z toho nedělejte. Jen bych byl rád, kdybyste na otce trochu dohlédl, aby už nedělal ostudu nám ani sobě.“

Snažil se Frantu trochu povzbudit, ale bezvýsledně. Franta byl skleslý a rozpačitě hleděl na muže, kteří se tolik hmoždili s těžkým vrtacím zařízením pro podivný nápad jednoho starého pána.

„Deset metrů! Chlapci, končíme!“

Kompresor umklk a vrtači začali vytahovat vrták z otvoru pomocí kladkostroje. Geodeti u přístrojů ožili.

Major pozval Frantu, aby nasedl do volhy.

„Teď už tady nezažijeme nic mimořádného,“ řekl a dal pokyn řidičovi.

Frantovi z toho nebylo moc dobře. Zato otec byl veselý, čilý, v dobré náladě.

„Nic tam nenašli?“ zeptal se, když mu Franta vyprávěl o té hrozně ostudě nahoře nad lomem.

„Ty se ještě směješ? Věděl jsi moc dobře, proč jsi nepřišel na schůzku s majorem Švábem. Samozřejmě že nenašli. Pod kamenem nebylo nic – do hloubky deseti metrů. Nějaký strážný z oddílu SS vyryl bodlem do kamene...“

„Ba ne, vážený soudruhu inženýre,“ zašklebil se otec. „Tak to není. Víš, proč jsem nešel na schůzku s majorem? Protože jsem věděl, že pod kamenem nic nebude, a nechtěl jsem... prostě, nechtěl jsem u toho být.“

„Abys neměl ostudu.“

„Ostudu? Já? To byla Švábova ostuda. Říkal jsem mu, že pod kamenem nic nenajde, když jsem s ním v noci telefonoval. Ale byl tvrdohlavý jako mezek...“

„Tak dost, táto. Major má práce nad hlavu, jeho lidé také a kvůli tvému nápadu se museli potulovat někde kolem radotínských lomů. Co si myslíš, že ta značka znamenala?“

„Naše věž, kterou jsme včera postavili, a ta značka tvoří úsečku. Stačí, abychom našli ještě jeden takový bod, a co získáme, soudruhu inženýre?“

„Dvojnásobnou ostudu.“

„Získáme trojúhelník. A cítím ve všech kostech, že v těžišti toho trojúhelníka musíme hledat ukrytý archiv.“

„Proč zrovna v těžišti?“

„Vím, jak nacisté na sklonku války ukryvali své poklady, zbraně, archivní materiály. Až do poslední chvíle se chovali jako pečliví úředníci. Podle jedné tajné směrnice RSHA, tak se jmenoval jejich takzvaný Úřad říšské bezpečnosti, se mají úkryty zakládat v těžišti trojúhelníka, jehož vrcholy budou označeny tajnými značkami. Takový trojúhelník nemohl objevit žádný z těch, kdo byli zasvěceni do části tajemství. Museli by se sejít všichni tři současně. Nacisté to měli dobře spočítané. Věděli, že dva lidé se mohou dohodnout a zradit. Ale tři už se nedomluví. Jeden z nich je určitě tajný agent gestapa. Cituju téměř doslova generála SS Daluega, který o této věci rád hovořil...“

Franta mlčel. Nechtěl se přít s otcem a ostatně – nevěděl, na čí stranu se přiklonit. Má pravdu otec, nebo Šváb?

Odhalení obsluhy benzínového čerpadla v Doubravě – Říhy a Knappa – postavilo celou dosavadní historii do jiného světla. To, co vypadalo jako tajemné spiknutí nepřátel, řízených ze zahraničí, byla nakonec obyčejná šmelina s benzínem a zahraničními valutami. Ať

už byl Knapp mrtev, nebo nebyl, ať už předstíral smrt, aby mohl snadněji zmizet, když zjistil, že kriminální orgány vedené Standou Štěpánem odhalily nekalé čachry zaměstnanců benzínového čerpadla, nebo ať Říha svého parťáka zabil, aby se zbavil nepohodlného svědka, jedno bylo jisté: celá ta záležitost s létajícími talíři a Fišerem byla pouhá pošetilost.

Frantovi se ustavičně vybavovala Švábova slova, která major pronesl, když se s Frantou loučil v Praze:

„Váš otec se honí za fantómem. Byl by rád Fišera dopadl a nikdy se nesmířil s myšlenkou, že Fišer už nežije. Tomu se říká utkvělá představa, která může přejít ve stihomam. Věříte, že v některých případech se stejně postižení lidé museli léčit? Kladu vám na srdce: postarejte se, aby se otec své utkvělé představy zbavil, nebo dopadne špatně.“

Otec je zralý na blázinec, pomyslel si Franta. Nebo má otec přece pravdu a major Šváb se hrozně mýlí? Anebo jsem zralý na blázinec já sám?

Po návratu do Doubravy byl Franta pevně odhodlán na celou věc zapomenout.

Po dlouhé době se opět mohl vrátit na pracoviště. Čeká ho spousta práce, aby dohnal, co v poslední době zameškal.

Nejsrdečněji uvítal Frantu – strážný Matějka. Už se na něj vůbec nezlobil za ten zlomyslný kousek, který mu s otcem vyvedli.

„Váš otec je trochu divoký starý pán,“ řekl smířlivě. „Škoda že mi tenkrát netekl, abych vás do Prahy zavezl. Udělal bych to velice rád.“

V Doubravě byl Franta hrdinou dne. Všichni mu připisovali nemalý podíl na odhalení zločinného případu pumpařů od benzínové stanice v Doubravě a vyprávěli si o něm málem legendy. Lidé ho zdravili už zdaleka. Jeho porouchané auto během osmačtyřiceti hodin vyjelo z autodílny jako nové. Přejímající technik Hnátek se usmíval, a že prý si s tím hoši pohráli a auták je zas jako ze škatulky. Jako po generálce.

Všechna ta pozornost působila Frantovi nemalé rozpaky. Avšak největší nesnáze mu dělala poštovní doručovatelka Alenka. Každý den mu nosila doporučený dopis a chovala se při tom tak nezvykle, že Franta žasl: červenala se, třásly se jí ruce, a jednou dokonce

upustila tužku. Také obsah dopisů byl zvláštní: každý den byl podepsán někým jiným, všechny velebily Frantu až do nebes – a všechny byly podány na poštovním úřadě v Rašpachu.

Jednou večer zašel Franta na poštu za poštmistrem Hořejšem a ukázal mu podivné dopisy.

„To je přece jasné,“ řekl Hořejš. „Alenka ti je posílá sama. Je do tebe celá pryč. Já se jí nedivím. Jsi svobodný, fešák, máš úspěchy. Bodejť by nebyla holka poblázněná!“

To mi ještě scházelo. Bláznivý táta a zamilovaná pošťačka. Teď aby ještě přišel na návštěvu Fišer a bylo by to všechno dokonalé, ulevoval si v duchu Franta.

Uplynulo asi čtrnáct dní od nešťastného pátrání v radotínském lomu. Franta se vracel z letiště, utmácený až běda. Oktávie zpívala, volant se živočišně chvěl v jeho dlaních a vůz ochotně poslouchal na sebemenší dotyk plynového pedálu. Franta měl chuť jet domů oklikou, aby auto pěkně prohnal někde po klikatých podhorských silničkách, ale náhle na něho padla únava, a tak to raději otočil zpátky do Doubravy.

Únava však z něho okamžitě spadla, když uviděl před svým domem stát velký opel rekord. Za volantem seděl nějaký muž.

Franta zastavil, vystoupil a po očku cizince pozoroval.

Ten si všiml, že za ním zaparkovalo auto, ohlédl se a bez váhání vyskočil ven.

„Vy jste pan Svátek nemýlím-li se? Dovolte, abych se představil. Jsem Ian Hardpool, reportér listu Comet. Doporučila mě na vás organizace CBA. Jste přední československý odborník v otázce nezjištěných létajících předmětů a rád bych si s vámi o této věci pohovořil.“

Mluvil zřetelně, snadno srozumitelnou angličtinou.

„Ode mne se nedovíte nic zajímavého. Už jsem se přestal tou věcí zabývat. Zjistil jsem, že je to podvod.“

„Ano? To je pozoruhodné a čtenáře listu Comet bude váš názor neobyčejně zajímat.“

Kdyby byl Franta měl chuť se s někým hádat, patrně by pana Hardpoola vyhodil. Ale místo toho reportéra pustil dovnitř, a dokonce mu nabídl šálek kávy. Rozhodl se ale, že se nebude s

Američanem nijak mazlit.

„O takzvaných létajících talířích nemá smysl hovořit,“ spustil zhurta. „Víc mě zajímá ta organizace kosmických bratří, která vás za mnou posílá. Není vám nápadné, pane Hardpoole, že kolem této organizace se hemží podivní lidé?“

Pan Hardpool však Frantu překvapil. Řekl jakoby nic:

„Máte na mysli fašistické organizace, japonské reakční podzemí, západoněmecké hitlerovské spolky a podobnou sebranku?“

„Přesně to mám na mysli,“ řekl Franta užasle. „Vy o tom něco víte?“

„Víc, než si myslíte,“ řekl pan Hardpool. „Naleju vám čisté víno. K létajícím talířům jsem se dostal právě přes fašistické organizace, nikoli naopak. Zabývám se historií i současností fašistického podzemí už několik let. Napsal jsem na to téma čtyři populární knihy a dvě vědecké práce. Fašisté na mě spáchali už dva atentáty. To není tak moc, co říkáte?“

„Zasloužil byste aspoň tři,“ podotkl Franta.

„Výborně! Máte typicky anglický smysl pro humor. Jsem rád, že mohu mluvit s tak bystrým člověkem.“

„O co vám jde, pane Hardpoole?“

„Kdybychom mluvili v náznacích a chodili oklikami, také bychom se dostali k cíli, ale přímo tam dojdeme dřív, nemám pravdu? Nuže, po pravdě řečeno, nejvíce mě zajímá historie vašeho otce, pane inženýre Svátku. Váš otec je velká postava v dějinách protihitlerovské tajné války, nemám pravdu?“

„Prosím,“ pokrčil rameny Franta. „Ale nechápu, proč jdete za mnou, a ne za ním?“

„Jsem opatrný. Chci nejdříve prosondovat půdu, jestli mě unese,“ řekl novinář. „Nechci riskovat, že mě váš otec nepřijme, že mi přibouchne dveře před nosem.“

„To se může stát. Dokonce bych řekl, že se to určitě stane.“

„Vyrostl jsem ve světě, kde obchod znamená všechno. Váš otec má právo mě vyhodit. Proč by se měl zachovat jinak? Já píšu pro noviny a dostanu za zajímavou reportáž peníze. Váš otec nedostane nic, naopak, bude riskovat, že si poštvete na krk fašistické podzemí.“

„Můj otec se hitlerovských sirotků nebojí,“ pokrčil rameny Franta.

„Otázku strachu nechme stranou, zabývejme se jen fakty. Kdyby se fašistické podzemí dovědělo pravdu o Klausovi Menzelovi, to byste viděl tanec.“

„Jak to, že znáte jméno, pod nímž můj otec vystupoval za války?“

Z Franty spadly poslední zbytky únavy. Cizinec si všiml zájmu ve Frantových očích a samolibě se usmál.

„Vaříte výbornou kávu,“ podotkl a jemně se uklonil.

„Říká vám něco jméno Fišer?“

Cizinec se na Frantu chladně podíval. Franta vystřelil to jméno od boku, bez příprav, bez rozmyšlení.

„Ne, to jsem nikdy neslyšel.“

„Nevěřím vám!“

„Co by se stalo, kdybych vám řekl, že to jméno znám, a zároveň se vás zeptal, co mi za informace nabídnete?“

„To je úžasné!“ vykřikl Franta a rozesmál se. „Vlezte mi do bytu, požádáte o zprostředkování rozhovoru s otcem a po pěti minutách si kladete podmínky. Víte, co vám povím, pane Hardpoole? Až dopijete kávu, seberete se a odjedete, odkud jste přijel. Rozuměl jste mi dobře?“

„Jste znamenitý, tuhý obchodník. Slyšel jsem, že jste technik, vědec. Dobrá, tak tedy na rovinu: já potřebuju vás a vy potřebujete mě.“

Všiml si, že Franta zašilhal po telefonu.

Usmál se a zavrtěl hlavou.

„Napadlo vás, že zavoláte svým přátelům z kontrarozvědky a požádáte je o zákrok. Tak to ne, milý pane. Jsem novinář a mám úřední souhlas s novinářskou prací na celém území Československa. Těžko někomu dokážete, že jsem v kuchyni pana inženýra Svátka odhaloval nějaká státní tajemství vaší země!“

Franta se lehce začervenal. Ano, napadlo ho, že na podivného novináře upozorní majora Švába. Ale na co měl upozornit? Úřady jistě vědí, že Hardpool působí v Československu.

„Dobrá,“ řekl Franta. „Prosím vás o jedno: hovořme konkrétně. Nejdřív vám povím, co chci já: chci vědět pravdu o Fišerovi. Žije ten člověk? Je možné dostat ho do Československa?“

„Mohl bych nejdřív vyložit na stůl své požadavky, ale abych dal

najevo dobrou vůli, odpovídám vám: Fišer žije. Má stále sídlo v Japonsku, protože je to vysoký funkcionář CBA. Je prakticky vyloučené dostat ho do Československa – ze zcela zřejmých důvodů. A jaké jsou mé požadavky? Potřebuju, abyste mi zprostředkoval setkání s otcem. Nic víc.“

„Řekl jste, že je to prakticky vyloučené. To znamená, že to není absolutně vyloučené?“

„Záleží na okolnostech,“ odpověděl pan Hardpool záhadně.

„Na jakých okolnostech?“

„Nezlobte se, pane Svátku, ale to je nemístná otázka. Záleží na okolnostech, které se vyskytnou a které ovšem nemohu předvídat.“

„Kdyby například, hovořím zcela teoreticky a nezávazně, jste se dostal k archívu pražského gestapa, domníval byste se, že je to možné dostat Fišera do Československa?“

„To je jiná řeč, pane inženýre. Ano, to by byla okolnost, která by jistě značně usnadnila cestu pana Fišera do vaší země.“

„Usnadnila, umožnila nebo uskutečnila, pane Hardpoole?“

„Mluvíte jako člověk, který má trumfy v rukou. Ale budiž, odpovím: uskutečnila, milý inženýre. Řečeno bez obalu: Fišera za archív.“

Franta cítil, že bledne. Hardpool se na něho díval trochu posměšně.

„Fišer je zrádce a vrah, který zasluhuje trest,“ zašeptal Franta.

„Má ho mít, přeju mu ho stejně jako vy.“

„Proč jste ho nevydali už dávno? Proč ho ukrýváte dvacet let?“

„My ho ukrýváme? Kdo, pane inženýre? Redakce mého listu? O kom to mluvíte? Já s vámi mluvím jako novinář zasvěcený do jistých tajemství. Část svých vědomostí vám poskytnu v naději, že za ně dostanu oplátkou informace jiné. Tak pracuje každý novinář v naší zemi. Nemám odpovědnost za politiku své vlády, ani kterékoli jiné vlády na světě.“

„Archív potřebuje redakce vašeho listu, nebo někdo jiný?“

„Pane Svátku,“ zvýšil Hardpool hlas, „nejsem povinen se vám zodpovídat. Nabídl jsem vám obchod a je na vás, abyste uvážil, zda je v zájmu vašem a vaší země. Buď přijmete, nebo nepřijmete. V tom druhém případě odjedu a slibuju vám, že koncem prosince tohoto

roku dostanete z redakce našeho listu srdečné blahopřání k Novému roku. Zachovám vám vděčnou vzpomínku.“

„A Fišer?“

„Na něm mi čerta záleží. Je to váš člověk, ne náš.“

Uhlazený pan Hardpool mluvil snad zbytečně nahlas. Kupodivu, právě jeho křik Frantu uklidnil a pomohl mu nabýt sebevlády.

„Pane Hardpoole, nemám tušení, kde je archív pražského gestapa, a netuším ani, jak se mu dostat na stopu.“

„Já vám poradím. Propátrejte písemnosti pana otce. Jsem přesvědčen, že nás přivedou na stopu. V tomto smyslu jsem byl informován lidmi z kruhů blízkých panu Fišerovi.“

Franta polkl, načež ze sebe trhaně vypravil:

„Kdybych se k tomu tajemství dostal a byl ochoten vám ho předat, bude to pod jednou podmínkou: Fišer bude v tom okamžiku na našem území.“

„To vám mohu slíbit na čest své matky,“ řekl pan Hardpool, nyní už zase tichý Američan, napřáhl ruku k pozdravu a pousmál se.

Škodná v ohradě

Když novinář odjel, Franta si uvařil silnou kávu, usadil se ve starém rozviklaném ušáku a přemýšlel, jak by se asi zachoval jeho otec, kdyby se dostal do takové šlamastyky.

V uších mu zněl příkaz majora Švába: o každém novém kroku mě informujte, nic nepodnikejte na vlastní pěst.

Franta byl povinen informovat majora o svém rozhovoru. Bylo tu však jedno malé ale.

Otec a syn jaksi považovali Fišera za svého osobního nepřítel. Franta nikdy nezapomene, že ještě nedávno, za války, dostal jako první, opravdu bojový úkol rozkaz: odhalit a zlikvidovat Fišera. První část rozkazu splnil beze zbytku, avšak druhou část splnit nemohl. V posledních okamžicích války se zrádci podařilo uniknout. O šest let později se Franta setkal s Fišerem znovu a jejich druhé

střetnutí skončilo pro Frantu opět neúspěšně. Doposud se domníval, že Fišer zahynul v doubravských bažinách. Může považovat události posledních dnů za své třetí střetnutí s Fišerem?

Novinář nabídl Fišera výměnou za otcovy písemnosti. Je samozřejmé, že se pokusí Frantu oklamat, ale i Franta se vyzná, má nějaké ty zkušenosti z odbojové práce a ani složitá práce kontrarozvědčíka není pro něho neznámou oblastí. Koneckonců, celý obchod se odehraje na území naší republiky. Franta včas informuje majora Švába a ten se jistě postará, aby Fišer už neunikl.

Je však možné, že major Šváb má pravdu a Fišer je opravdu patnáct let mrtev a zvěsti o japonském občanovi Fišerovi, funkcionáři podivné Společnosti kosmického bratrstva, jsou pouhá báchorka.

Natolik si Franta důvěřoval, aby si byl jist, že včas pozná, kdy je klamán. A v tom okamžiku od obchodu ustoupí!

Tyto úvahy byly založeny na jednom ožehavém předpokladu: že Franta se „obchodu“ zúčastní a nic Švábovi neřekne. Že se zachová tak, jak se v poslední době chová otec, že bude jednat na vlastní pěst.

Když dospěl ve svých úvahách až sem, prudce zavrtěl hlavou, nespokojen sám se sebou.

„Ne, ne a ne!“ vykřikl do nočního ticha.

To přece nesmí udělat...

Franta Svátek byl rázný, někdy sice trochu zbrklý, ale v každém případě odvážný člověk, který nenáviděl váhání, nerozhodnost, plané a nekonečné úvahy.

Postavil šálek s nedopitou kávou na stůl, odešel do koupelny a osvěžil si tvář studenou vodou. Naklonil se nad umývadlo, až se téměř dotýkal nosem zrcadla, a řekl výhrůžně:

„Pojeďu do Prahy a povím všechno otci. A pak oba navštívíme majora Švába. Tak!“

Cesta do Prahy uběhla rychle. Silnice byla volná, suchá a motor Frantovy oktávie vesele zpíval ve vysokých otáčkách.

Do Horního Újezda přijel v dobré náladě, která však okamžitě poklesla.

Otcův domek byl temný, bez známky života. Frantovo srdce se sevřelo podivnou předtuchou. Věděl, že otec je noční pták a zřídka kdy chodí spát před půlnocí.

Prošel zahrádkou a vzal za kliku domovních dveří. Bylo zamčeno. Na prahu se cosi zaběhlo. Pod dveřmi vyčuhoval růžek jakéhosi papíru. Franta opatrně papír vytáhl. Byla to obálka nadepsána jediným jménem: FRANTA.

Uvnitř byl dopis. Franta se vrátil do vozu a rozsvítil lampičku. V jejím žlutém světle četl:

Milý Františku!

Ted' už jsem si jist, že jsem přišel na kloub té záležitosti s Fišerem. Bud' tak laskav a nezmiňuj se nikomu, že jsem se o své újmě vydal na válečnou stezku. Hlavně ani slovo majorovi. Myslím, že mám právo jednat tak, jak jednám.

Je to věc nebezpečná a plně si uvědomuju, že jsem už starý chlap. Přesto věřím pevně, že se mi to podaří. Nebezpečí ovšem nemohu podceňovat. Proto bych ti rád svěřil to nejcennější, co mám: jsou to moje písemnosti. Uložil jsem je do balíku a poslal na smyšlenou adresu do vesnice Kyjánky u Rokytnice. Na zpáteční adresu jsem napsal tvé jméno. Myslím, že do týdne, nejdéle do čtrnácti dnů dostaneš balíček do Doubravy. Když všechno dopadne dobře, budu v té době už s tebou a písemnosti si opět převezmu. Kdybych se do té doby neobjevil, balíček otevři a prostuduj. Můžeš pak jednat podle svého uvážení. Byl bych ovšem rád, kdybys v pátrání pokračoval a dodělal to, co případně nestačím udělat já. V listinách je důležitý klíč k rozřešení Fišerova případu.

Doufám, že všechno dobře dopadne a že se brzy shledáme a oslavíme spolu definitivní konec případu Fišer. Kdyby to dopadlo hůř, než doufám, vkládám do Tebe své naděje a věřím, že nezapomeneš na povinnostech, které Ti ukládá jméno Svátek.

Měj se dobře a na shledanou!

Tvůj táta.

Franta přečetl dopis dvakrát. Cítil, že se mu slzy derou do očí. Zaťal zuby, podíval se na temný dům a zasyčel:

„Ten starý paličák!“

Nastartoval, odjel k nejbližší telefonní budce a vytočil číslo majora Švába. Ospalý hlas mu oznámil, že major je ve své pracovně. Franta tedy vytočil další číslo. Major, i přes pokročilou noční hodinu

dokonale svěží, ho vyzval, aby za ním okamžitě přijel.

„Ten mezek,“ řekl major, když mu Franta všechno pověděl a podal dopis. „Paličák paličatá! Fišer je už patnáct let mrtev, jsem o tom přesvědčen.“

„Důkazy ale nemáte! Nikdo nikdy nenašel Fišerovo tělo,“ bránil otce Franta.

„Vy sám jste byl svědkem toho, jak zahynul.“

„Viděl jsem, že zmizel pod vodou. Ale mohl nepozorovaně vyplavat.“

„O tom se nebudeme dohadovat, soudruhu inženýre. Případ je uzavřen a já nemám důvod, abych ho otevíral. Nemám žádný rozumný důvod, chápete? Tyhle stařecké vrtochy nemohu považovat za důvod ani při nejlepší vůli.“

„Co ale říkáte mému rozhovoru s Hardpoolem?“

„Hardpool je americký novinář a taky fantasta. Známe jeho minulost dokonale. Není to zlý člověk. Účastnil se několikrát pátrání po uprchlých nacistických zločincích a mohu říct, že obvykle měl úspěch. Věští senzaci, pan Hardpool. Rád by vyrukoval se sólokaprem, jak říkají novináři. Objevil v Praze nového Richarda Sorga. Váš otec by mu pomohl ke slávě. O nic jiného panu Hardpoolovi nejde.“

„Proč se tolik zajímá o otcovy písemnosti?“

„Chce mít dokumenty, které by potvrdzovaly vše, co si vymyslí o rozvědčickovi Svátkovi. Zním dokumenty, o kterých mluví váš otec v dopise. Po válce jsme je samozřejmě studovali a pečlivě třídili. Všechno potřebné jsme uložili do našeho archívu. Váš otec nemá v ruce nic cenného. Jsou to jen osobní listiny, takzvaný válečný deník a několik dopisů bez sebemenšího zpravodajského významu. Jsou to věci dvacet, některé i pětadvacet let staré. Dnes nemají žádnou zvláštní hodnotu – z našeho hlediska, samozřejmě. Je to vaše rodinná památka, nic víc.“

„Kdybych je dostal, mohu je předat panu Hardpoolovi?“

„Ale samozřejmě,“ řekl major a zasmál se. „Půjčte mu je, ať si je ofotografuje. Bude z nich mít radost. Jeho knížka o pražském Sorgem bude atraktivnější!“

Na psacím stole majora Švába zadrnčel telefon.

Major beze slova zvedl sluchátko. Stručně se ohlásil a pak dlouho naslouchal jakémusi rozčilenému hlasu.

„Rozumím. Čekejte. Přijedu,“ řekl major a konečně zavěsil.

Stiskl tlačítko na hlasitém komunikačním zařízení.

„Štěpána, okamžitě.“

Standa Štěpán se objevil na prahu ani ne za třicet vteřin nato.

„Ohlásili mi, že naši hranici přeletěl nezjištěný létající předmět.“

„Cože? Létající talíř? UFO?“ neubránil se Franta vzrušenému výkřiku. Major se na něho vyčítavě podíval.

„Ale copak to povídáte, soudruhu inženýre. Žádné UFO. Obyčejný bezmotorový letoun, kluzák nebo větroň.“

„To se stává poměrně často, že si nějaký amatérský letec poplete kurs a přeletí naše hranice,“ podotkl Standa Štěpán.

„Ano, ale vždycky se přihlásí našim orgánům a oznámí jim, že zbloudil. Hláska zaznamenala přelet, na hraničním úseku byl vyhlášen poplach a Bezpečnost v přilehlých oblastech zahájila pátrání. Naši se okamžitě spojili s letišti na německé straně. Nikde se žádný letec nepokoušel o takovou bláznivost, jako je bezmotorový let v noci. Koneckonců, letové předpisy to výslovně zakazují.“

„Co si o tom mám myslet, soudruhu majore?“

„Je to zcela nezákonné narušení naší státní hranice.“

„Agent?“

„Pravděpodobně. Jistě to není turista, který si chce prohlédnout Karlštejn.“

„Byl to asi člověk, který si nemůže dovolit předstoupit před naše pohraniční orgány.“

„Proč? Kdo by to mohl být?“

„Například hledaný zločinec.“

Tentokrát se Franta neudržel a skočil do hovoru.

„Například Fišer!“

„Dejte už pokoj s tím Fišerem,“ řekl major a zasmál se. Franta se ale nedal odbýt.

„Na Fišera váš popis dokonale sedí, soudruhu majore. Ten se skutečně nemůže objevit před našimi pohraničními orgány, protože by byl zatčen jako válečný zločinec!“

„Nebyl by zatčen, protože pátrání po Fišerovi je už patnáct let

odvolané. Na žádném přechodu anebo letištní pasové kontrole nemají Fišerovu kartu. I kdybyste měl nakrásně pravdu a Fišer by tehdy vyvážl, mohl by docela bez obav přejít hranice jako kterýkoli obyčejný turista a nic by se mu nestalo.“

„Ledaže by ho někdo poznal... Fišer je zkušený, opatrný člověk a nechce spoléhat na náhodu.“

„Fišer byl opatrný člověk,“ opravil ho major. „Mluvte o něm v minulém čase, buďte tak laskav. Ostatně si myslím, že takové noční létání v kluzáku je neskonale nebezpečnější než nepatrné riziko, že bude poznán.“ Šváb chtěl ještě něco podotknout, ale přerušil ho zvonek telefonu. „Našli ho? To se podívejme!“

Major telefonoval a Franta a Standa Štěpán mu přímo viseli na rtech.

Major zavěsil a pomalu vytahoval z kapsy krabičku brazilek.

Ani Franta, ani Standa se neodvážili položit tu otázku. Trpělivě čekali, až si major zapálí.

Konečně se z modravé mlhy štiplavého kouře ozval majorův hlas:

„Našli místo, kde kluzák přistál.“

„A co kluzák?“

„Ten zmizel. Na té louce našli stopy po signálních ohních, otisky pneumatik nákladního vozu Praga RN a rýhy v místech, kam letoun dosedl.“

„Co to znamená?“

„Pravděpodobně to znamená jen jedno: pachatelé letoun rozebrali, naložili na nákladňák a odvezli. Naši chlapi nasadili psa, ale jenom běhal po louce a štěkal na místa, kde byly otisky pneumatik nejhlubší.“

„Máme tedy škodnou v ohradě,“ řekl Standa suše. „To je nadělení.“

Franta neřekl nic. V hlavě mu vířila otázka: kdo z těch dvou má pravdu, otec, nebo major Šváb?

Pak si vzpomněl na balíček s otcovými písemnostmi, jak putuje v poštovních vozech. Pošťák v Kyjánkách bude běhat dům od domu a bude se vypyávat.

Vzpomněl si také na Alenku a uvědomil si, že to bude ona, kdo mu otcův balíček přinese.

Přistihl se také při myšlence, že se na ten okamžik docela těší. Zarazilo ho to a byl tím upřímně překvapen.

Z přemýšlení ho přerušil majorův hlas:

„Situace začíná být vážná. Znepokojuje mě, že nám po terénu možná běhá starý Svátek. Bojím se, že se do něčeho zaplete a pokazí, co se dá. Snad se na mě nezlobíte, že mluvím tak ostře, soudruhu inženýre?“

„Kdepak, já to chápu, soudruhu majore. Táta má tvrdou palici a nic si nedá vymluvit, i když všechna fakta hovoří proti jeho přesvědčení.“

„To jsem rád, že se na to díváte tak rozumně,“ řekl major a spokojeně se usmál.

Však ty by ses tak nesmál, kdybys tušil, co mám za lubem, pomyslel si Franta.

Případ se záhadným kluzákem mu vrtal hlavou. Začínal věřit, že pravdu má otec a major Šváb že se mýlí. Měl za to, že teď se hraje hra o otcovu hlavu, o tajný archív pražského gestapa a také o spravedlivé potrestání Ladislava Fišera. Kdo zvítězí?

Rozloučil se s majorem Švábem a Standou Štěpánem a ještě v noci se vrátil do Doubravy.

Přijel do městečka až k ránu, za obzorem se už rodil den.

Byl velice unavený, ale když odemykal domovní dveře, jakýsi podivný pocit ho vyburcoval k jasnému vědomí.

Chvilka přemýšlení, z čeho ten pocit pramení, a vzápětí na to přišel: když odjížděl, zamkl na dva západy. Teď bylo zamčeno jenom na jeden.

Vrátil se do auta a ozbrojil se těžkým francouzským klíčem.

Vstoupil do domu, stanul v klenutém průjezdu a naslouchal. Nikde neslyšel sebemenší šelest.

Opatrně prošel celým domem, nahlédl do všech místností, ale zdálo se mu, že nikde nevidí nic neobvyklého. Přesto mu srdce divoce bušilo. Náhle vykřikl nahlas:

„Hodiny!“

Otočil se a podíval se na staré vyřezávané pendlovky, které visely na zdi. Pravda, visely tam, kde měly viset, ale nešly. Obě závaží byla vytažena do náležité výše. Nebyl tedy žádný důvod, proč by měly

stát.

Je to nálož v hodinách, napadlo ho. Ba ne, kdyby někdo nastražil past do hodin, spustil by závaží až dolů a roznětku by umístil tak, aby zapálila nálož ve chvíli, kdy zatáhnu za řetízek. Proč tedy nejdou?

Opatrně pohnul kyvadlem. Rozpačitě zaklapalo, zhouplo se vlevo, vpravo a zastavilo se. Pokusil se pohnout minutovou ručičkou, ale byla pevně zaseknutá.

Sňal tedy hodiny ze zdi. Okamžitě uviděl, proč nejdou: do soukolí byl vražen ocelový hřebík. Někdo ho tam natloukl velmi surově, dokonce trochu odřel a poškodil mosazné kolečko strojku. Hřebík nešel vytáhnout. Franta musel použít kombinaček, než se mu podařilo soukolí uvolnit.

Pověsil hodiny znovu na stěnu. Poodstoupil a podezíravě se na ně zadíval. Komu záleželo na tom, aby hodiny ukazovaly půl třetí?

Rozkýval kyvadlo a hodiny se opět poslušně rozběhly. Nastavil ručičku na půl šestou a odešel do koupelny. Podíval se do zrcadla na svou zarostlou tvář, okoralé rty a unavené oči.

„Za chvíli budeme vstávat, chlapče, a hybaj do práce! Dobré ráno, dobré ráno...“

Samota U tří seker

Franta postavil umývadlo na zem, nalil do něho z konve vlažnou vodu a s rozkoší do něho ponořil nohy. Pocit dokonalého blaha netrval dlouho. U dveří zazněl zvonek.

„Koho to sem čert nese?“ zaklel Franta. Rozhlédl se zoufale kolem sebe. Ručník visel na klice a jedna osamělá treпка se na něho vyčítavě dívala zpod skříně.

Pozdní návštěvník zazvonil ještě jednou.

Franta nebyl v nejlepší náladě. Nohy ho studily, podlaha kuchyně byla zaťapkaná mokkými šlápotami a pocit blaha byl pochopitelně tentam. Mračil se jako kakabus, ale když otevřel dveře, spatřil na prahu poštovní doručovatelku Alenku. V ruce držela balíček.

„Dobry večer, pane inženýre, nesu vám balíček,“ řekla podivně tenkým hláskem.

„Balíček, safra, máte pravdu, nesete balíček,“ koktal Franta. Byl v rozpacích. Na jedné noze měl trepku, na druhé bílou lyžařskou ponožku. Nohavice měl vyhrnuté do půl lýtek.

„Nejste nemocný? Nepotřebujete pomoc?“

„Kdepak, děkuju vám. Poslyšte, odkdy chodí balíková pošta takhle pozdě večer?“

„Pan poštmistr nařídil,“ zapípala Alenka a znělo to velmi nepřesvědčivě.

„Ukažte tu kabelu. No to jsem si mohl myslet. Je prázdná. Přiznejte se: vy jste čekala s balíkem, až se vrátím!“

„Čekala,“ přiznala se Alenka a sklopila oči. To bylo Frantovi neobyčejně nepříjemné, protože mu koukala zrovna na nohy.

„Podívejte se mi do očí,“ řekl nevrle. „Proč jste mi nehodila do schránky papírek, že mám na poště zásilku?“

„Já neměla ty formulářiky, ty papíry, u sebe.“

„Nevykrucujte se, Alenko. Řekněte mi, proč všechno tohleto děláte.“

Franta to nevymyslel jako otázku, ale jako výčitku. Věděl, proč to Alenka dělá, a připadalo mu to nesmyslné, bláznivé. Považoval sám sebe za vzor starého mládence, a nikoli dobyvatele dívčích srdcí.

„Víte, pane inženýre, když vy jste tu sám, nikoho nemáte, jste takový opuštěný...“

„Kdepak, já mám spoustu známých, jen si o mne nedělejte starosti.“

„Když já mám o vás strach,“ přiznala se Alenka. „Pošťák sem tam leccos zaslechne...“

„Co jste zaslechla?“

„Lidi říkali, že jste se do něčeho nebezpečného zapletl. Viděli, jak někdo slídí kolem vašeho domu. Nikdo neví nic určitého. Jsou to jenom takové povídačky, ale přece z nich mám strach.“

„Běžte domů, Alenko, a zapomeňte na mě. Nemá to smysl. Já už jsem starý chlap, víte, kolik mi je?“

„Sedmatřicet,“ řekla Alenka bez váhání. „To je krásný věk.“

„Krásný věk je sedmadvacet. Takového si najděte.“

Alenka nakrabatila bradu, v očích se jí zaleskly slzy.

„Tak já už k vám nebudu chodit, když jsem vám tak protivná!“

„Chodte, ale normálně, jako ke každému druhému.“

„Radši si vyměním rajón s Kuříkem. Kolikrát už mě o to prosil. Bydlí tady kousek odtud.“

„S Kuříkem? Poštu by mi nosil Kuřík?“

„Kdo jiný?“ řekla lítostivě.

Franta se na ni zachmuřeně díval.

„Poslyšte, Alenko, jestli by to šlo, tak si ten rajón radši nevyměňujte!“

Sotva ta slova vyřkl, pochopil, že je ztracen. Slzy v očích pošťačky Alenky vyschly tak rychle, jako před chvilkou vyhrkly.

„Vážně?“ vyrazila ze sebe a tvář se jí rozjasnila šťastným úsměvem.

„Jo. Vážně,“ pokusil se Franta o drsný tón, ale nepovedlo se mu to.

„Já,“ začal něco povídat, ale dívka už pelášila pryč, jen mu z dálky zamávala.

Stál na prahu jako zkoprnělý a díval se za ní, dokud nezmizela za rohem.

Kdo ví, jak dlouho by tam stál, kdyby si nevšiml, že kdesi nad jeho hlavou zuřivě drnčí telefon.

„Haló?“

„Hardpool speaking. How do you do, mister Svatek?“

Franta oněměl úžasem.

„Glad to hear you, mister Hardpool. Jak se máte?“

Hardpool se zasmál a řekl:

„Není čas na nějaké zdvořilosti, pane Svátku. Myslím, že teď nebrání nic tomu, abychom provedli náš malý obchod.“

„Nerozumím vám.“

„Nevěřím, že nerozumíte. Teď je osm patnáct. Přesně v půl desáté vyjedete od svého domu, projedete Rašpachem a dáte se na Sušici. U pomníku padlých bude na vás čekat ten pán, se kterým se chcete setkat. Jemu předáte dokumenty. Vyhovuje vám to tak?“

„Myslel jsem...“

„Mýlil jste se. Pokud vám rozumím, domníval jste se, že dokumenty převezmu já. Takto je dohoda pro vás přijatelnější, nemám pravdu?“

„Nemohli bychom schůzku odložit? Vyjedu o půlnoci. Nebo aspoň v jedenáct.“

„Řekl jsem, že v půl desáté. Jestli s mým návrhem nesouhlasíte, náš společný přítel se vrátí do Japonska a už ho nikdy nevidíte.“

Hardpool zavěsil. Franta pustil Alenu z hlavy. Hardpool mluvil o Fišerovi, o kom jiném?

Fišer je na území Československa – a co víc, je nedaleko odsud. Pomník padlých v první světové válce je vzdálen od Doubravy nějakých patnáct kilometrů, rozhodně ne víc než dvacet.

Franta se spojil s poštovním úřadem. Telefonistka řekla:

„To jste vy, pane Svátek? Momentíček...“

„Haló! Haló! Potřebuju bleskem Prahu! Okamžitě! Bleskem!“

Franta mlátil pěstí do stolu.

„Haló... Tady je Alena...“

„Alenko, já nevolám vás, potřebuju Prahu! Okamžitě! Bleskem!“

„V tuhle hodinu i spojení bleskem trvá devadesát minut... nejméně. Ale já vám dokážu, jak je dobré mít známosti na poště. Jarmila, která má službu v ústředně, má známost u Pohraniční strážě. Potřebujete mluvit s Prahou služebně?“

„Ano, s kontrarozvědkou.“

Alenka chvíli mlčela a pak řekla tiše a vážně:

„Rozumím. Zavěste. Spojení dostanete za deset minut.“

Netrvalo to ani osm minut a Franta hovořil s majorem Švábem.

Major ho vyslechl a řekl:

„Dobrá, pošlu tam někoho. Spolehněte se. Okamžitě se spojím se Sušicí. To stihneme snadno. Do půl desáté se tam dostanou mládenci z Plzně. Nemějte obavy.“

Franta poděkoval a zavěsil.

Srdce mu divoce bušilo. Pak ho napadlo: jak mohl Hardpool vědět, že Franta dostal balíček? Jak mohl vědět, co balíček obsahuje?

Dopis! Tátův dopis, napadlo Frantu. Otevřel zásuvku příborníku, kam dopis uschoval. Dopis zmizel.

Alena tedy měla pravdu, že někdo neznámý brousil kolem domu.

A nejen to, někdo neznámý vnikl dovnitř a zmocnil se posledního otcova dopisu.

Byl to Knapp? Byl to Hardpool? Byl to snad dokonce Fišer? To se mohl Franta jen dohadovat.

Sestoupil do sklepa, kde měl tajnou skrýš: jedna cihla byla jen nasucho zasazená do zdiva. Za ní byla prostora, kde ukrýval služební pistoli. Před několika lety dostal zbraň, protože často převážel ve svém osobním autě důležité tajné spisy, týkající se vojenských letišť. Smál se tomu a nikdy s sebou pistoli nevozil. Teď ji poprvé nabil.

Vrátil se nahoru, svlékl sako a manšestrové kalhoty a celý se vykoupal, aby se osvěžil před osudným setkáním. Oblékl si čistou flanelovou košili, natáhl na sebe pevné plátěné kalhoty a oblékl si lesáckou bundu s hlubokými kapsami. Bunda měla vzadu zvláštní kapsu na náboje. Do ní ukryl pistoli a dva zásobníky. Do náprsní kapsy si nasypal hrst nábojů.

Připravuju se jako chudý král do boje. S takovou municí bych mohl vést bitvu u Solferina, pomyslel si. Byl ale odhodlán nosit s sebou třeba ranec munice, jen aby nebyl v kritické době zaskočen tím, že mu chybí poslední náboj.

V devět hodin si obul pevné šněrovací boty a pomalu šel dolů, pečlivě zamkl dům, nasedl do auta a nastartoval. V půl desáté byl motor dokonale prohřátý. Zařadil jedničku a vyjel.

Projel Doubravou a Rašpachem, když se za ním objevila dvojice světelných bodů. Jel zvolna. Světla narůstala. Doháněl ho nějaký vůz. Uhnul, aby ho auto mohlo předjet. Pozorně se díval do zpětného zrcátka. Byl připraven na všechno, a proto se ani nelekl, když poznal, že za ním jede opel rekord, vůz, jaký používá Hardpool.

Opel začal předjíždět, a když se dostal na Frantovu úroveň, zvolnil. Řidič si vybral dvoukilometrový rovný úsek. Brzy údolí skončí a silnice se začne znovu klikatit. Franta slabě otočil hlavu, aby se podíval, kdo sedí za volantem.

Uvnitř opla se svítilo. Záře dopadala řidičovi na tvář. Franta poznal Ladislava Fišera.

Okno na pravé straně vozu bylo otevřené.

Fišer se podíval na Frantu a řekl podivným hlasem s cizím přízvukem:

„Balíček hod' sem.“

Je to léčka, uvědomil si Franta. Fišer nečeká u pomníku padlých. Nadarmo tam major Šváb posílal mládence z Plzně, Fišer si vyzvedne balíček za jízdy.

Balíček je ale stále ještě můj a mám zbraň.

Znovu pohlédl na Fišera. Ten se usmíval a mířil na Frantu pistolí s nasazeným tlumičem. Franta si vzpomněl na Hardpoolova slova: setkáte se s ním jen jednou. Když Fišer zvětrí nebezpečí, zmizí a už ho nikdy nevidím.

Franta se rychle rozhodl. Sáhl po balíčku a hodil ho do oplu. Fišer slápl na plyn a přidal.

Ale také Franta Svátek přidal plyn.

Ti, kdo vymysleli tuhle akci, nemohli tušit, že Frantova oktávie má po opravě motor o dobrých deset koní silnější, než obvykle oktávie mívají. Počítali, že opel škodovce hravě ujede.

Franta sešlápl plynový pedál až na podlahu. Ručička rychloměru poskočila, přehoupla se přes hranici sto kilometrů za hodinu, minula stodvacítku a blížila se stočtyřicítce. Reflektory oktávie ozařovaly Fišerův zátylek. Fišer byl zřejmě nervózní. V jednom okamžiku zvedl ruku a vystrčil ji z okna. Franta škubl volantem ve chvíli, kdy ve tmě vytryskl žlutý plamen. Oktávie dostala smyk, chvíli se potácela na silnici. Opel získal stometrový náskok. Ale Franta vůz ovládl.

Na křižovatce opel neodbočil na Sušici, ale na Kašperské hory. A už se blížily obávané serpentiny, kde tolik řidičů přecenilo své jezdecké umění.

Franta tu silnici dokonale znal. Projel tudy bezpočtukrát a nejednou tudy štvál auto tak rychle, jak jen to šlo. Tentokrát se nenechá vyvést z míry nějakým smykem.

Přeřadil na trojku. Motor vyl ve vysokých obrátkách. Vůz poslouchal na každé sešlápnutí plynového pedálu. Franta se držel na hranici smyku a tiskl pedál tak dlouho, dokud neucítil, že zadní kola ztrácejí styk s vozovkou.

Fišer byl dobrý řidič, ale neznal silnici, a Franta ho brzy dohnal. Ne, opravdu nedbal na bezpečnou vzdálenost. V některých okamžicích byl zadní nárazník oplu snad jen metr, nejvýš dva metry

od předku oktávie.

„Teď!“ vykřikl Franta nahlas a narazil na opla.

Vůz se rozkýval na svých měkkých pérech a dostal smyk. Franta pustil plyn a lehce sešlápl brzdu. Nový náraz postrčil opla ještě více ke krajnici; V záři reflektoru Franta viděl, jak Fišer zoufale zápasí s volantem. Frantova oktávie bezvadně držela stopu. Zabrzdil právě včas, protože opel se začal na silnici točit jako káča, chvilku jel zadkem kupředu a narazil na telegrafní sloup.

Také Franta zastavil, trhnutím rozrazil dveře a s pistolí v ruce skočil na vozovku. Dalším skokem se vrhl do příkopu. Od opla vyšlehl další plamen. Tentokrát Franta zaslechl zasvištění střely.

Střely se ztrácely někde ve větvích smrkového lesa.

Franta se opatrně plížil příkopem a číhal na příhodný okamžik. Prst na spoušti ho svrběl, ale ovládl se. Vystřelí, až bude mít lepší přehled.

Fišer přestal střílet, nastalo ticho. Pak Franta zaslechl šramot! Fišer prchá! napadlo ho.

Světla nehybných automobilů ho oslňovala. Pečlivě zamířil a zhasl reflektory opla dvěma přesnými výstřely. Pak pozvedl zbraň proti vlastnímu vozu. Ale nebylo třeba, aby zmrzačil svou věrnou oktávku. Žlutý plamen se objevil na louce, asi padesát metrů od silnice. Franta zahlédl, kudy Fišer prchá, a pustil se rovnou za ním.

Byla to divoká honička noční pustinou. Neviděli se, zato jeden druhého slyšeli. Fišer se snažil vběhnout do lesa, ale Frantovi se podařilo odříznout mu cestu.

Nad les vyletěla červená světlice. Pohraniční stráž vyhlásila poplach! Hlídka jistě zaslechla střelbu.

Ve svitu červené světlice zahlédl Franta na obzoru černavé stavení. Poznal tu budovu. Byla to samota U tří seker, obývaná v létě nějakými lidmi z Prahy k rekreaci. V tuto dobu byla jistě prázdná. Fišer nepochybně míří tam.

Fišer už přestal střílet, přestal se krýt a hnal se k samotě hlava nehlava. Ani Franta se nezdržoval střelbou. Rád by uprchlíka dostihl, dříve než se ukryje v domě. Ale i kdyby se v domě ukryl, přece je ztracen. Franta ho bude hlídat, dokud nepřijde Bezpečnost nebo Pohraniční stráž.

Dveře budou zamčené, okenice zabeďněné, uvědomil si Franta vzápětí. Dostihne Fišera na prahu?

Ale nebyl čas na přemýšlení. Fišer se vrhl ke dveřím a na jeden ráz je otevřel. Byly odemčené!

Franta běžel ještě několik metrů, když Fišer znovu spustil palbu. Střely zabzučely Svátkovi nad hlavou.

Nemůže mě vidět, nemůže mě vidět, pomyslel si a zatínal zuby. Rychle se plazil kupředu, od domu ho dělilo už jen několik desítek metrů.

Na obloze vyrostla kytice světlic. Franta schoval tvář do vlhké trávy.

Střelba náhle utichla. Z otevřených dveří se ozval nějaký hluk. Franta vyskočil a tryskem běžel kupředu. V ruce držel napřaženou pistoli.

Vpadl do dveří. Před ním se otvírala temná chodba, ukončená zasklenými dveřmi. Světlice rozzářily oblohu. Mléčným sklem dveří dopadlo dovnitř zelené světlo. Proti Frantovi stála temná mužská postava. V ruce držela zbraň. Franta rychle namířil a vystřelil. Postava sebou trhla a bez hlesu se svezla na zem.

Franta ustoupil ke zdi. Není to léčka? Nahmátl v náprsní kapse svítilnu. Namířil ji před sebe a stiskl vypínač. Ve světelném kuželu se objevila postava nějakého muže. Franta se na ni chvílku díval. Pak ji poznal.

„Táto!“

Vrhl se kupředu. Obrátil otce na záda. Měl otevřené oči, ale nezdálo se, že Frantu vnímá. Z úst byl slyšet chrčivý dech.

„Táto, já tě střelil! Táto, já tě střelil!“

Pak zavřel oči.

„Táto, já jsem tě zabil?“ otázal se Franta nesmyslně a zoufale.

Za sebou uslyšel nějaký šramot. Otočil se malátně. V očích se mu zajiskřilo a ztratil vědomí.

Setkání po letech

Prchal, co mu síly stačily, ale nohy mu vážly, nemohl je odlepit od země. Čím více napínal svaly, tím běžel pomaleji. Ohlédl se. Fišer byl už pouhých deset metrů za ním. V ruce držel velikou pistoli. Pomalu ji zvedal a Franta spatřil černé ústí hlavně. Cvakla spoušť. Z ústí vytryskl plamen, byl větší a větší, stále rostl, až zakryl celou Fišerovu postavu.

„Už se probudil, soudruhu majore,“ zaslechl dívčí hlas.

Otevřel oči.

Nad ním se skláněla mladá žena. Příjemně se usmívala. Nikdy předtím ji neviděl.

Pokusil se posadit, ale dívka mu položila dlaň na hrud’.

„Ještě chvílku ležte, dokud se docela neproberete.“

„Franto, máte lebku jako křemen,“ zaslechl hlas majora Švába.
„Svátkové jsou prostě tvrdohlaví!“

„Co se stalo?“ zeptal se Franta ještě trochu malátně.

„Tak dlouho jste se honil za fantómem, až jste vážně zranil svého otce. A sám jste koupil pěknou šupu,“ řekl major Šváb vážně.

„Kde je otec?“

„Ve vojenské nemocnici v Praze.“

„Je to s ním vážné?“

„Ještě není mimo nebezpečí.“

„Byla to strašně nešťastná náhoda.“

„Vím. Dosud není jasné, co se všechno stalo. Kdo byl řidič Hardpoolova oplu?“

„Fišer. Je na našem území. Zadrželi jste ho?“

„Pořád ta pohádka o Fišerovi,“ zavrčel major nespokojeně.

Dívka, zřejmě ošetřovatelka nebo lékařka, ho napomenula:

„Nesmíte raněného rozčilovat, soudruhu majore. Potřebuje klid. Ještě je pod vlivem utišujících prostředků.“

„Viděl jsem ho na vlastní oči!“ řekl Franta důrazně.

„On rozčiluje mě, ne já jeho!“

„Jedno je jisté,“ pokračoval major, „že v oplu nejel Hardpool. Vůz mu byl odcizen před hotelem Alcron v Praze. Ztrátu hlásil na

oddělení Veřejné bezpečnosti v Krakovské ulici krátce po poledni. Od té doby se nehnul z Prahy. Má dokonalé alibi. Je zcela vyloučené, aby se mohl vzdálit z města na tři čtyři hodiny a aby podnikl automobilovou honičku a přestřelku na Šumavě.“

„Byl to Fišer! Viděl jsem ho na vlastní oči!“

„Nesmíte se rozčilovat,“ řekla dívka energicky. „Soudruhu majore, prosím vás, přerušete ten rozhovor.“

„Když jinak nedáte. A kdy s ním mohu mluvit?“

„Zítřka, po vizitě ho propustíme do domácí péče.“

„Dobrá,“ řekl odevzdaně major Šváb. „Fišera pusťte z hlavy, inženýre. Odpočiňte si. Zítřka si všechno ujasníme.“

Franta zavřel oči. Sotva však zaslechl, že se za majorem zavřely dveře, tiše zavolal:

„Paní doktorko...“

„Copak? Musíte klidně ležet. Vy mužští jste hrozná cháska. Horší než malé děti. Vy si asi chcete u nás pobýt ještě pár dní, vidíte?“

„Kde to jsem?“

„V nemocnici ve Verklíně.“

„Kolik je hodin?“

„Deset dopoledne.“

„To jsem byl tak dlouho v bezvědomí?“

„Ne, přišel jste k sobě asi po půlnoci. Dali jsme vám uklidňující injekci. Spal jste jako dudek.“

„Jak je mému otci?“

„O tom nevím nic. Slyšel jste, co vám říkal major. Je v nemocnici v Praze. Nemějte starosti, má veškerou péči. Důležité je, že dobře snesl převoz.“

„Já jsem ho střelil...“

„Ležte klidně a nemyslete na to. Nebo vám píchnu další injekci.“

Franta poslušně zmlkl. Zabořil hlavu do podušek a zavřel oči.

Je sám... proti Fišerovi, Hardpoolovi, Knappovi, a možná i dalším lidem. Kolik jich je? Kdo pilotoval kluzák, který přeletěl naše hranice? Dejme tomu, že Fišer. Někdo ho na naší straně očekával, pomohl mu dopravit letoun na bezpečné místo. Není možné, že na tak obtížný úkol stačil jenom Knapp. Těch lidí muselo být víc.

V hlavě se mu vyjasňovalo. Uplynulý večer mu probíhal před

očima jako ztřeštěný film.

Nepřátelé mají v ruce otcovy dokumenty. Ale to není pravý cíl jejich počínání, uvědomil si. Jdou po archívu gestapa. Fišera použili jen jako návnadu a Franta jim na ni skočil. Byla to past.

Proč mu major nevěřil, proč ho nechal v téhle hře samotného? Události nemusely skončit tak tragicky!

Myšlenky se divoce honily Frantovi hlavou. Soustředil všechnu vůli, aby se uklidnil a dal svému uvažování pevný řád. Musí to mít logiku, někde je nutno hledat souvislosti...

Je vůbec možné najít nějaký pevný bod, kolem kterého se celá historie otáčí? Ano, jistě. Ten pevný bod je Prokyon v souhvězdí Malého psa, hvězda vzdálená jedenáct světelných let od naší sluneční soustavy. Je to takříkajíc náš soused.

„Druhá souřadnice!“ vykřikl Franta.

„Prosím?“ zeptala se doktorka poněkud výhrůžně.

„Nic, nic... Jen jsem si na něco vzpomněl. Už spím!“

„To bych vám radila.“

Franta se na ni usmál a otočil se na bok, aby mu neviděla do tváře.

Archív je ukryt v těžišti trojúhelníka, tak to aspoň tvrdil otec. Jeden vrchol trojúhelníka zjistili pomocí lešení a žebříku. Druhý vrchol objevili, když našli průsečík spojnic prvního vrcholu a Prokyonu s obzorem v půl desáté. Klíč k nalezení třetího vrcholu je v časovém údaji. Kdy je nutno pozorovat Prokyon, abychom našli druhý průsečík s obzorem? To je ta otázka, na kterou je nutno najít odpověď. Země se otáčí a Prokyon se spolu s ostatními hvězdami zdánlivě pohybuje po obloze od východu k západu. Třetí vrchol leží někde na západ od druhého vrcholu... Nebo snad na východ? Kdyby někdo pozoroval Prokyon před půl desátou, průsečík by ležel na východ. Po půl desáté bude na západ.

Časový údaj byl zřejmě zaznamenán v otcových dokumentech. Proto se Fišer a Hardpool tolik snažili, aby je získali.

Zaslechl lehký šramot, jako by někdo vrzl židlí. Napjatě poslouchal. Ozvaly se tiché kroky a skřípnutí dveří. Otevřel oči a zvedl hlavu. Byl v místnosti sám. Lékařka odešla. Myslela asi, že pacient spí.

Ted' nadešla ta pravá chvíle, kdy by se odtud mohl zdejchnout,

napadlo Frantu.

Už odhodil pokrývku a chtěl vstát, ale pak zaťal zuby a znovu ulehl. Rozmyslel si to. Do zítřka už to tu vydrží. A opět zavřel oči.

Nazítří po vizitě odcházel inženýr Svátek z nemocnice. Podivil se, když před budovou spatřil majora Švába, který tam na něj čekal se služební volhou. Otevřel dvířka, bez řeči vtláčil Frantu dovnitř a také nasedl.

„Jedeme!“ dal pokyn řidiči.

Vyjevený Franta se zeptal, kam ho major veze, ale nedočkal se odpovědi. Vzápětí propadl nejčernější beznaději. Bylo mu jasné, co se stalo, major ho takříkajíc zajistil.

Brzy však ke svému překvapení shledal, že vůz nemíří k Sušici, ale na druhou stranu, k Rašpachu a k Doubravě.

„Vezete mě domů?“

„Všechno se brzy dovíte, vy jedna palice dubová.“

Projížděli místy, která Franta tak důvěrně znal. Na křižovatce řidič uhnul doleva. Tudy Franta jezdil na letiště. Ale kilometr před stavenišťem řidič zvolnil, opatrně přešel můstek přes příkop a zajel na lesní cestu. Franta si všiml, že cesta je rozbahněná, jako kdyby tudy v poslední době projelo několik automobilů.

Za naprostého mlčení projeli lesem.

Před patnácti lety tady byla mokřina... a o kilometr dál začínaly bažiny, uvědomil si Franta. Podivné tušení mu sevřelo srdce.

Blížili se k místu, kde došlo k přestřelce s Fišerem.

Před nimi se otevřela široká pláň, porostlá sporou trávou. Vůz zastavil. Major vystoupil a vybídl Frantu, aby také vylezl z auta.

Franta se rozhlédl. Zaslechl nějaké hlasy. Asi sto metrů od nich stálo malé rypadlo, dva terénní vozy a kolem se hemžilo asi deset mužů. Nějaký muž v bílém plášti se skláněl nad nějakým předmětem, který ležel na zemi.

Jeden z mužů jim vyšel vstříc.

„Soudruhu majore!“

Šváb ho přerušil rozhodným gestem ruky. Vzal Frantu za loket.

Také muž v bílém plášti se napřímil. Vedle něho stál člověk s fotografickým přístrojem v ruce.

Ušli ještě dvacet metrů. Pak Franta uviděl tu věc, nad kterou se

lidé před chvilkou skláněli.

Hlasitě vydechl a zastavil se.

„Jen pojd'te blíž, jste dospělý člověk. Snesete pohled na nepříjemné věci, nebo snad ne?“

Nebyl to příjemný pohled. Ta věc byla lidská kostra.

„Jaký je váš závěr, doktore?“ zeptal se major.

„Bez sebemenších pochyb je to Ladislav Fišer. Všechno souhlasí. Tady mám záznam o jeho chrupu. Je totožný s chrupem tohoto člověka. Zhojená zlomenina levého zápěstí. Stopy po kloubovém revmatismu. Deformovaná klenba levého chodidla. Až ho převezeme do Prahy, budu moci podat podrobnější zprávu. Ale už teď je všechno naprosto jasné.“

„Máme tu záznam, co měl Fišer poslední den života na sobě. Zbytky tkaniny na mrtvole jsou totožné. Celkový soupis doličných předmětů obsahuje šestatřicet položek, soudruhu majore,“ ozval se jeden z mužů.

„Tak tady máte svého Fišera. Setkáváte se s ním znovu po patnácti letech. Vaše podezření mě přimělo k tomu, abych nařídil pátrání. Podařilo se nám přesně stanovit místo, kde před patnácti lety byla hráz. Sondami jsme hráz přesně určili a našli jsme i průrvu, ve které Fišer zahynul. A tady ho máte v celé kráse.“

Franta zděšeně zíral před sebe. Obrátil se k majorovi.

„Kdo tedy byl ten člověk...“

„Na fotografiích a za volantem opla? Někdo, kdo je nebožtíku Fišerovi velice podobný. Mýlil jste se, když jste si myslel, že jsme brali věci na lehkou váhu. Nezaháleli jsme. Podnikli jsme všechny potřebné kroky a ujišťuju vás, že Fišerova dvojníka budeme mít v rukou během krátké doby. Chtěl jsem, abyste viděl náš nález přímo na místě, abych vás vyléčil z vašeho zlého snu.“

Franta byl bledý jako křída.

„Škoda že jsme ho nenašli o den dřív, vid'te? Váš otec mohl být zdravý jako ryba.“

Franta se nezmohl na odpověď.

Honba pokračuje

Major Šváb se podíval na hodinky.

„Už je pozdě, Františku. Musím jít. Buď statečný, nezoufej. Všechno dobře dopadne.“

Celý večer strávil s Frantou v malém domku starého Svátka v Horním Újezdě. Udělal všechno pro to, aby pozvedl Frantovu náladu. Chápal jeho zoufalství. Franta znovu a znovu opakoval: otec prošel stovkami nebezpečných situací a nic se mu nestalo. A nakonec ho málem zabije vlastní syn...

Majorovi se nakonec podařilo Frantu rozptýlit. Za ten večer se oba muži velmi sblížili. Major nabídl Frantovi tykání. Franta souhlasil, aby mu major tykal, ale odmítl mu tykat na oplátku. Major nenaléhal.

„Třeba už zítra tátu uvidím,“ nadhodil Franta.

„Snad to bude možné. Mluvil jsem o tom s primářem.“ Major se začal loučit.

„Jdi spát. Vem si nějaké prášky na spaní. Nemá smysl, abys probděl celou noc.“

Franta mu šel otevřít. Major prošel zahrádkou k venkovní brance, mezi vrátky se otočil a zamával na Frantu. Motor služební volhy začal hučet. Bouchla dvířka a vůz se rozjel.

Franta se díval za červenými světly. Pak pozvedl oči k nebi. Byla jasná noc. Lev otvíral tlamu na Blížence a hrozil, že Castora a Polluxe pozře jedním sklapnutím čelistí. A nízko nad obzorem se v mlžném oparu tetelil Prokyon.

Na Frantu padla znovu tíseň, téměř zoufalství. Zhroutilo se všechno, oč usiloval. Domníval se, že jedině on má pravdu a že ji dokáže navzdory mínění majora Švába. Domníval se, že prokáže republice velkou službu, když dopadne vraha a zrádce Fišera, toho Fišera, který už patnáct let nebyl mezi živými. Docela zbytečně se zapletl do nějaké hry bez jediného trumfu v ruce. Proč jenom neposlechl majora, proč do toho strkal nos.

Prokyon na něho výsměšně mžoural. Kdybys tak znal ten časový údaj, chlapče, blikala hvězdička, hned bys věděl, co vím já...

Je možné, že právě v tuto chvíli hledí na Prokyon lidé, kteří mu

nastražili Fišerova dvojníka. Hardpool mezi nimi pravděpodobně není, ale je mezi nimi Knapp a jistě i nepravý Fišer. A kdo další?

Franta se vrátil do domku. Podíval se na hodinky. Bylo devět. Osudná chvíle nastala možná právě teď.

Osudná chvíle... Poznání jím projelo jako blesk. Nohy mu ztěžkly a musel se zachytit prádelníku, aby se nezapotácel.

Ty hodiny v jeho doubravském domku – zastavené železným hřebíkem... Ve víru událostí posledních dnů na ně Franta zcela zapomněl. Pustil je z hlavy. Nepoložil si otázku, kdo vrazil hřebík do soukolí a proč to udělal.

Někomu zřejmě záleželo na tom, aby se hodiny zastavily v určitou hodinu a aby Franta ten časový údaj zaznamenal. Kdo byl ten někdo? Jaký to byl časový údaj?

Poškodil ty hodiny otec? V té době byl balíček s dokumenty ještě v rukou poštovních zaměstnanců. Nikdo jiný než otec ten časový údaj tehdy ještě neznal.

Kolik ukazovaly ty hodiny? Franta se pokusil vybavit si postavení rafiček na číselníku. Viděl před sebou ciferník, ale za žádnou cenu se nedovedl rozpomenout, kolik hodin tehdy ručičky ukazovaly. Byla to půlnoc, nebo nějaká čtvrtka?

Hluboce vzdychl a řekl nahlas: „Klid, klid, uvažuj!“

V kuchyni si natočil sklenici studené vody a napil se. Doušek ho uklidnil. Posadil se na židli a vzpomínal.

Sňal tehdy ty hodiny ze zdi. Podíval se do soukolí. Musel použít kombinaček.

Na kolečkách musely zůstat stopy! Kdyby Franta natočil kolečka tak, aby stopy navazovaly na sebe, ručičky by opět ukazovaly stejný čas jako tehdy.

Vstal a vytočil číslo ústředny. Objednal si bleskový hovor s Doubravou.

„Bude to trvat tři čtvrtě hodiny,“ upozornila ho dívka v ústředně.

„Slečno, nešlo by to nějak uspíšit?“

„Nešlo,“ odsekla dívka. „Mám toho moc.“

„Slečno,“ začal Franta prosebně, „mám na poště v Doubravě dívku. Musím jí něco naléhavého sdělit.“

Telefonistka chvílku mlčela.

„Vy chodíte s holkou z pošty? Tak dobře. Já se podívám, jestli se dá něco dělat.“

Zřejmě se dalo něco dělat, protože za deset minut zadrnčel telefon a telefonistka se ozvala znovu:

„Chtěl jste Doubravu? Hovořte!“

Alenka na poště nebyla, jak se dalo čekat. Ozval se Hořejš.

„Ať mě okamžitě zavolá, okamžitě, je to hrozně důležité,“ vysvětloval Franta poštmistrovi. Musel ale čekat ještě dlouhou půlhodinu, než Hořejš Alenku sehnal, dovedl ji k telefonu a získal znovu spojení s pražskou ústřednou.

„Alenko, to jsem rád, že vás slyším.“

„Já jsem taky ráda!“ vyhrkla dívka nadšeně.

„Chtěla byste pro mě něco udělat?“

„Všechno, co budete chtít.“

„Vyznáte se v hodinách?“

„Nevyznám, ale naučím se to.“

„Alenko, půjdete do mého domku. Vpravo od vrat je okénko do sklepa. Uvidíte tam cihlu. Pod ní leží klíč. Půjdete do kuchyně. Na stěně visí vyřezávané pendlovky.“

Franta hovořil naléhavě. Důkladně dívce vysvětloval, co má udělat.

„Dobrá, rozumím,“ řekla nakonec Alenka. „Ať s vámi pan Hořejš deset minut mluví. Za tu dobu stačím doběhnout k vám do domu. Potom si dám hovor přepojit k vám domů.“

„Alenko, vy jste poklad!“

„To je dost, že jste na to přišel,“ řekla dívka přísně a pak už Franta slyšel, jak volá poštmistra k telefonu.

Franta se obvykle rád s Hořejšem bavil, ale tentokrát mu hovor připadal mučivý. Netrvalo to deset minut, ale čtvrt hodiny. Konečně se Alenka ozvala.

„Všechno jsem našla! Na kolečkách jsou škrábance, vidím to docela jasně.“

Odmlčela se.

„Co se stalo?“

„Škrábance na sebe navazují pokaždé, když velká ručička ukazuje půl. Půl páté, půl šesté, půl sedmé...“

Franta zklamaně vydechl.

„No ovšem. To je směla, Alenko. Honil jsem vás zbytečně. Stejně jste poklad, i když to nakonec nebylo k ničemu.“

„Ba ne!“ vykřikla dívka. „Pod těmi kolečky se točí ještě jedno. Je na něm taky škrábanec. Hřebík zřejmě pronikl hluboko do strojku a poškodil ještě jedno kolo. Počkejte chvílku, točím ručičkami... už to bude – půl jedné, půl druhé, půl třetí! Ano, hodiny ukazují půl třetí a škrábance jsou v jedné lince!“

„Jste zlato! Díky! Díky!“ křičel Franta nadšeně. V rozčilení zavěsil, ale křičel dál: „Myslím, že vás asi miluju!“

Bylo půl jedenácté. Do osudné hodiny zbývalo dvě stě čtyřicet minut. Franta měl dost času.

V otcově pracovně vyhledal mapu Radotína a okolí. Všiml si, že otec na ni velkými červenými body zaznamenal dva vrcholy trojúhelníka. Kde je třetí vrchol?

Nutně musí být na západ od druhého vrcholu.

Franta otevřel zásuvku psacího stolu a vytáhl kružítko a úhломěr. První bod je zde, uvažoval. Druhý našel v půl dvanácté. Třetí je možno najít v půl třetí ráno, o tři hodiny později. Za tu dobu se Země otočí o pětáctýřicet stupňů...

Franta odměřil pětáctýřicet stupňů a pravítkem narýsoval čáru. Tady někde musí být to místo, pomyslel si a hleděl na čáru.

„To místo musí umět někdo vypočítat,“ řekl Franta nahlas.

Složil pečlivě mapu, oblékl se a vsunul ji do kapsy.

Po půlhodinové jízdě Prahou zastavil na úzké asfaltové cestě před značkou Zákaz vjezdu. Velká plechová cedule oznamovala, co všechno je zakázáno v petřínských sadech.

Parkovalo tu několik vozů, také jeden vojenský gazík.

Všude bylo ticho. Okna strahovských studentských kolejí zářila do tmy. Mezi stromy prokmitávaly červené výstražné lampy, umístěné na vrcholku televizních antén.

Asfaltová cesta dovedla Frantu k petřínské hvězdárně.

„Jen pojd'te dál, je jasná noc, dnes se dá krásně pozorovat,“ vítal Frantu prodavač lístků.

Schodiště bylo temné. Jednotvárný hlas poučoval návštěvníky.

„Světla strahovských kolejí nám znemožňují vidět souhvězdí

Centaury, v němž nejbližší je hvězda Proxima. Zato ale můžeme dnes spatřit souhvězdí Panny...“

Franta opatrně kráčel vzhůru. Slyšel jasně hučení, jak průvodce zapnul elektromotor a posunoval kopulí, aby návštěvníci mohli spatřit další část hvězdné oblohy.

Franta byl už téměř nahoře, když dva návštěvníci zjistili, že je výklad nudí. Frantovi nad hlavou blesklo světélko a na chvílku ozářilo tvář jednoho z odcházejících mužů. Byl to Knapp.

Strnul a ta chvílka, kdy ztratil duchapřítomnost, mu mohla být osudná. Knapp neváhal ani zlomek vteřiny a oběma rukama vrazil Frantovi do prsou. Franta vykřikl, ztratil rovnováhu, zatápal rukama a už padal po hlavě ze schodů. Cítil, že letí. Rukama se dotkl schodu, odrazil se a znovu dopadl. Uslyšel nějaké výkřiky. Kutálel se bokem, až konečně dopadl na podestu a rozplácl se tam jako žába.

Průvodce rozsvítil. Někjaký pán pomáhal Frantovi vstát.

„Nic se nestalo, děkuju vám!“

„Byl to hrozný pád! Odvezeme vás do nemocnice.“

„Kdepak, věřte mi, jsem v naprostém pořádku. Umím padat, jsem výsadkář,“ lhal Franta.

„Hvězdárna není vhodné místo pro trénink,“ káral ho průvodce. Franta rozpačitě pokrčil rameny, přitočil se k průvodci a řekl:

„Potřeboval bych soukromou hvězdářskou konzultaci, mohl byste mi poradit?“

„Vy jste hvězdář-amatér?“

„Stejně jako jsem výsadkář,“ zabručel Franta.

„Jděte za soudruhem Vitáskem, ten vám rád pomůže,“ řekl průvodce. „A příště buďte opatrnější!“

Soudruh Vitásek byl neobyčejně ochotný a dával najevo, že už dlouho netouží po ničem jiném, než kdy bude moct poradit Frantovi v jeho astronomických potížích.

„Potřeboval bych vědět, jak vysoko nad obzorem bude Prokyon a kde v tu chvíli...“

„Máte mapu?“ zajímal se Vitásek.

„Ano,“ řekl Franta a vytáhl z kapsy složený arch.

„Nuže, ten průsečík je tady,“ řekl Vitásek a ukázal na mapu hrotem tužky.

„Jak víte, že hledám právě tenhle bod?“

„Před chvilkou tady byl jeden váš kolega. Pravděpodobně je to přítel. Měli jste se domluvit. Nemám času nazbyt, rozumíte?“

„Nehněvejte se, šlo o sázku. Zřejmě jsme měli oba stejný nápad ve stejnou chvíli.“

„Váš přítel byl čilejší,“ řekl Vitásek káravě. „Nu, neomlouvejte se. Pro zkušeného astronoma je to docela jednoduchý problém. Otázka úhlů, nic víc.“

Franta poděkoval a měl se k odchodu.

„Váš přítel si ještě chvilku u nás poseděl. Vypůjčil si ode mne pravítko a tužku. Také kružítko.“

Hledal těžiště trojúhelníka, pomyslel si Franta.

„Mohl byste mi ty věci také půjčit?“ zeptal se zkroušeně.

„Rád. Poslyšte, ale tu sázku asi prohrajete. Váš přítel je skutečně čilejší. Takhle jeho náskok nedoženete!“

Ukázalo se, že trojúhelník je neobyčejně protáhlý. Těžiště leželo několik kilometrů na západ. Franta se podíval pečlivě na mapu a zjistil, že hledaný bod je v Prokopském údolí, nedaleko Hlubočep.

Vyběhl před budovu. Knappa už nikde nezahlédl. Běžel po asfaltové cestě, připraven kdykoliv odrazit zákeřný útok. Nic se ale nestalo.

Zato když doběhl k automobilu, strnul: všechny čtyři pneumatiky byly prázdné. Někdo vyšrouboval ventilký. Auto bylo nepojízdné. To byla jistě Knappova práce.

Franta se zoufale rozhlédl. Hned za jeho vozem parkoval malý fiátek. Franta opatrně zalomcoval klikou. Nepozorný řidič zapomněl zamknout.

Franta vklouzl dovnitř a zašátral pod palubní deskou. Nahmátl svazek drátů, vedoucích ke spínací skříňce. Vtěsna své dlouhé tělo do úzkého prostoru před předními sedadly a zápalkou si posvítíl. Několika hmaty spojil dva drátky. Zablesklo to a na palubní desce zazářily kontrolky. Odpojil červený drátek elektrického spouštěče a přiložil obnažený konec k mosaznému šroubku, k němuž byl připojen hlavní elektrický obvod.

Startér se poslušně rozběhl a motor naskočil.

Opatrně se rozjel a dával úzkostlivý pozor, aby neporušil dopravní

předpisy a nevzbudil tak pozornost hlídky VB. Než by všechno vysvětlil, než by se spojil s majorem Švábem, Knapp a ti druzí by dávno unikli.

Na konečné pětky přešel železniční most, proklouzl hlubočepskými zatačkami, podjel vysoký hlubočepský viadukt a zahrnul na asfaltku, která se vine podél Dalejského potoka. Před bývalou hospodou U svatého Prokopa zastavil a zaparkoval. Zhasl světla a vystoupil.

Chvilku tiše stál. Oči zvolna přivykaly tmě. V údolí bylo ticho. Tmavé skály se ostře rýsovaly proti hvězdné obloze. Franta neváhal, přeskočil příkop a dral se vzhůru do strmého svahu. Vyznal se tu dobře a přesně věděl, kde je to místo, v němž leží těžiště trojúhelníku vytyčeného před více než pětadvaceti lety.

První kolo

Rozhlédl se, aby se zorientoval. Na obzoru spatřil lesík. Po pravé ruce měl hlubinu Prokopského údolí, která v noci připomínala propast. V dálce blikala světélka barrandovských vil. Zahvízdal vlak a se supěním se přehnal po vysokém hlubočepském viaduktu. Byl to nákladní vlak do Žatce.

Franta chvilku oddechoval a pak klesl znovu na kolena. Mohl počítat s tím, že jeho protivníci jsou někde v blízkosti. Jistě neztráceli čas, tím spíš, že o Frantovi věděli.

Zatajil dech a naslouchal. Hluk vlaku se zvolna vzdaloval. Nočním tichem se zvuk nese daleko. Vlak už mohl být několik kilometrů odtud, ale dunění kol bylo stále ještě jasně slyšet.

Vyrazil vzhůru. Věděl, že někde na obzoru musí narazit na cestu. Po ní dojde do řídkého lesíka, v polovině prořatého nehlubokou průrvou. Pokud se muž z hvězdárny nemýlil, těžiště trojúhelníka bylo nutno hledat právě tady.

Na cestu se dostal bez sebemenší nehody. Rozhlédl se. Nikde nebylo ani živáčka. Chvilku přemýšlel, až se rozhodl, že půjde na

opačnou stranu, do borového lesa. Potom se pustí podél okraje lesa nazpět, k mlází a skalní průrvě. Je možné, že Knapp a ti ostatní jsou už na místě a hlídají mlází. Na cestě by ho viděli už zdaleka.

Zaslechl hluk a přikrčil se. Někdo přicházel po cestě, pobrukoval si nějakou písničku. Jeho kroky zněly podivně nepravidelně. Když ho Franta spatřil, usmál se. Byl to nějaký ochmelka, který zmeškal poslední autobus a namířil si to pěšky do Nové Vsi.

„Šli – tři – tamboři – pěšky – z vojny – domů,“ zpíval si, dupal do taktu a nijak mu nevadilo, že mírně pozměněná slova mu nevycházejí vždycky přesně do rýmu.

Franta počkal, až projde, a pak proklouzl za jeho zády do stínu borového lesa. Opatrně přebíhal od kmene ke kmeni. Držel si muže pěkně na očích.

Ten se co chvíli zastavil a volal do kraje:

„Bum, tarata bum!“

V jedné chvíli se cesta klikatila tak, že se takřka dotkla borového lesa, a Franta od něho nebyl vzdálen víc než nějakých dvacet metrů.

Mezi stromy se zablesklo červené světlo.

„Královská dcera u okýnka stála!“ zvolal ochmelka nadšeně.

„Stát! Co tu děláte?“

„Bum, tarata bum!“ odpověděl ochmelka. „Vy jste voják, vidíte? Poznám to podle uniformy,“ dodal pyšně.

„Tady je vojenské cvičení,“ řekl muž ve stejnokroji.

„Hurá!“ vykřikl ochmelka, upřímně nadšen.

„Nekřičte tady a pokračujte.“

„Tambore švarný, hod' mi svoji rúůůži!“

„Nikde se nezastavujte a pokračujte.“

„Bum, tarata bum,“ pravil ochmelka a vykročil.

Franta si oddechl. Když tu jsou vojáci, Knapp a jeho lidé se sem nemohli dostat.

Vystoupil ze stínu a zamířil k vojákovi.

„Stůj!“ houkl strážný.

Franta se zastavil.

„Potřebuju mluvit s velitelem cvičení. Mám pro něho naléhavou zprávu.“

„Dobře. Zavedu vás k němu,“ řekl strážný.

Pokynul rukou, aby Franta vykročil kupředu.

„Jděte! Dovedu vás k němu!“

Franta poslechl. Šel po cestě, ale v hlavě mu zablikalo varovné světélko.

Jak je možné, že strážný opouští své stanoviště?

Zůstal stát a ohlédl se. Všiml si, že voják nemá samopal.

„Pokračujte, pokračujte,“ zavrčel voják.

„Nemáte zápalky?“ zeptal se Franta, aby získal čas.

„Tady se nesmí kouřit. Jděte.“

Franta ještě nevěděl, co udělá, ale strážný vycítil změnu v jeho chování. Udělal nějaký pohyb a v ruce se mu kovově zaleskla zbraň.

„Otočte se!“ zavelel.

„Vy nejste voják,“ řekl Franta pomalu.

Podivný strážný k němu přiskočil a vrazil mu ústí pistole do zad.

„Jděte, nebo...“ zasyčel výhrůžně. Franta poslechl.

Na okraji mlází se zastavili. Strážný tiše hvízd.

Křovisko se zavlnilo.

„Co se děje?“

„Chytil jsem nějakého chlapa. Myslím, že je to ten, na kterého čekáme.“

Ostré světlo baterky Frantu oslnilo.

Silné paže ho uchopily a smýkly jím kupředu. Ztratil rovnováhu, na zápěstích ho cosi zastudilo. Ruce mu sevřela ocelová pouta.

„Šéfe, máme návštěvu,“ řekl muž s baterkou.

„Přiveďte ho sem.“

Frantu zamrazilo. Poznal ten hlas.

Světlo baterky se komíhalo ze strany na stranu, vrhalo strašidelné stíny, zdálo se, že se větve napřahují jako ruce nějakých lesních skřítků.

Na hromadě čerstvě vykopané hlíny seděl Matějka a kouřil.

„To je shledání, pane inženýre! Škoda, velká škoda... Moji nadřízení moc stáli o vaši spolupráci. Přes kolegu Knappa jsme vám hodili návnadu. Jednu malou fotografii. Je to ale podoba, nevybrali jsme ho špatně, vidíte?“

Otočil se kamsi do tmy.

„Tümlere!“

Ve světle baterky Franta spatřil nepravého Fišera, notně zabláceného a utmáčeného. Když ho teď viděl, jak tady stojí a přešlapuje z nohy na nohu, musel se sám sobě divit, jak si ho mohl s Fišerem splést. Měl docela jiné držení těla, jiné pohyby. Jen ta tvář, tou byl náramně podobný Fišerovi.

„Věděli jsme, že se nám pěkně zamotáte do sítě přes naše roztomilé Kosmické bratrstvo! Kolega Knapp měl připraveno několik dobrých klíčků.“

Ze tmy se ozval radostný Knappův výkřik.

„Myslím, že to máme!“

Matějka vstal a zmizel v houštině. Po chvílce zvolal:

„Pojďte sem, všichni. Svátka vezte s sebou.“

Prošli křovinami, až dospěli ke skalní průrvě. Tümler svítil elektrickou lampou, Knapp stál v hluboké jámě. Pod jeho nohama bylo vidět kamennou desku.

„Rychle, odházejte tu hlínu,“ volal Matějka. Knapp pracoval jako bobr. Deska byla v minutě očištěná. Uprostřed bylo jasně vidět dvojici zlověstných run SS.

„Páčidlo a kladkostroj!“ křikl Matějka a spustil se do jámy. Vsunul páčidlo pod desku a připevnil na něj hák kladkostroje. Ozvalo se kovové zarachocení. Matějka a Knapp vylezli z jámy. Řetěz se napjal a deska pomalu opouštěla své lůžko, kde spočívala přes dvacet let. Když se ocitla na deset centimetrů nad žulovou zárubní, něco kovově cvaklo a z okraje vyskočila dvojice kruhů.

„Spolehlivě pracují i po letech,“ usmál se Matějka. „Tomu se říká důkladná německá práce.“

„Asi to vyrobili vězňové v nějakém koncentračním táboře, ještě dřív, než je esesmani zahnali do plynu,“ řekl Franta lhostejně.

Matějka se po něm zlostně ohnal rukou, ale pak pokrčil rameny.

Uchopil veliký kámen, strčil ho do mezery mezi deskou a zárubní a pokynul strážnému, aby uvolnil kladkostroj. V zemi zel černý obdélníkový otvor, rámovaný šedou žulovou zárubní.

Všichni mlčeli. Matějka posvítil dovnitř.

„Jdeme,“ zasípěl.

„Co uděláme se Svátkem?“

„Vezmeme ho s sebou. Necháme ho uvnitř. Tam ho nikdo hledat

nebude.“

„Jste blázni, otec...“, vyhrkl Franta. Ale Matějka se usmál.

„Ty jsi blázen, chlape! Tvůj otec je bradou vzhůru. Tümler mu vsolil pěknou do těla.“

„Tümler? Myslel jsem, že já.“

„Tümler byl v té chalupě dřív než ty. Tvůj otec tam už na něj čekal. Bůh ví, jak se dověděl, že tam máme základnu. Stál v chodbě a Tümler otevřel dveře a okamžitě začal střílet. To ho zachránilo. Když jsi tam přišel ty, otec to už měl v těle. Střelil jsi, ale trefil ses pánu bohu do oken!“

Franta sebral veškerou sílu a skočil po Tümlerovi, pěsti spoutané ocelovými náramky napřažené kupředu. Zasáhl Tümlera rovnou do obličeje. Cítil, že mu pod klouby něco povolilo, byl to Tümlerův nos.

Zasažený Němec se zhroutil a začal kňučet jako pes.

Matějka přiskočil k Frantovi a bolestně ho udeřil do žaludku. „Dost pitomostí! Rychle dovnitř, všichni! A ty tady nekňuč!“

Tümler měl obličej zalitý krví.

Sestoupili po kamenných stupních do chodby vytesané ve skále, kde to bylo cítit zvláštním pachem plesniviny a vazelíny. Všichni muži vytáhli z kapes baterky. Postupovali opatrně chodbou. Vstoupili do větší klenuté místnosti. Celá její jedna strana byla zarovnána podlouhlými dřevěnými bednami. Matějka otevřel víko jedné z nich vytáhl jakési mastné hadry, hodil je na zem a pak sáhl hlouběji dovnitř.

„Podívejme, to je nadělení!“ řekl a vytáhl ven lehký kulomet.

„Skladiště zbraní pro SS, kteří měli operovat v prostoru

Prahy po obsazení Čech Sovětskou armádou,“ podotkl Knapp.

„Nech si své rozumy pro sebe,“ utrl se na něj Matějka. Neměl zřejmě rád, když jeho podřízení vyjadřovali svůj názor. Svítil kolem sebe, až jeho zrak padl na dvojici run SS, vyrytou ve stěně.

Přistoupil ke stěně a zaklepal na ni pažbou pistole. Ozval se dutý zvuk.

„Krumpáč, rychle!“

Podářilo se mu vyrazit do zdi otvor. Na čele se mu perlil pot. Krumpáč zvonil v pravidelných intervalech o skálu. Franta se už ocitl v chodbičce, vyběhl po schůdcích, nad hlavou spatřil v obdélníkovém otvoru hvězdné nebe a čerstvý vzduch svobody mu dýchal do tváře.

„Utíká! Stůj!“

Výstřel se za ním ozval jako prásknutí biče, střela dopadla těsně vedle něho a z kamene vystříkl gejzír jisker. Pokusil se vyšvihnout nahoru, ale rukama spoutanýma k sobě ocelovými pouty se nemohl nahore zachytit.

Štěkl druhý výstřel. Franta se s nadějí podíval na hvězdný obdélník. Projela jím zoufalá myšlenka.

Popadl oběma rukama ocelový sochor, který bránil kovovému obdélníku v pohybu. Vynaložil veškerou sílu, vzepřel se nohama a prudce cukl. Kamenná deska chvilku tkvěla v původní poloze, pak se pohnula a začala klesat nejdřív zvolna, pak stále rychleji. Franta mimoděk uskočil. Třetí výstřel byl lépe mířený a Franta v pádu cítil, jak se mu horký projektil oťel o loket.

„On nás tu zavřel!“ řval Knapp. „Jak se odtud dostaneme?“

„Vykopeme se,“ mručel Matějka.

„Krumpáčem ve skále?“

Franta ležel pod jejich nohama.

Matějka do něho zuřivě kopl.

„Něco vymyslíme. Teď honem do práce!“

Uchopil Frantu za svázané ruce a vlekl ho k otvoru.

„Dejte mi krumpáč!“

Pustil se do práce. Knapp zatím zpracovával Frantu kopanci a údery pěstí. Bil ho jako nepřítel. Nakonec ho zadržel strážný.

„Nech toho, zabiješ ho.“

„To chci! To chci!“

„Neblázni, třeba nám bude každá síla dobrá.“

„Je to lump!“

„Odprásknout ho můžeme vždycky. Nech toho a vystřídej šéfa.“

Otvor ve skále byl brzy tak veliký, že jím mohl prolézt dospělý muž. Matějka posvítíl dovnitř.

„Jsou tady nějaké chodby!“

Vlezli dovnitř, prošli krátkou chodbou, sestoupili po úzkém

schodišti a pronikli do betonové klenuté kobky. Uprostřed stál psací stůl. U stěny byl stojan na zbraně, ověšený samopaly a kulometry. Bedničky s náboji byly rozestavěny podél zdi. Matějka si ale všiml pouze kancelářské skříně, která stála vedle stojanu. Rázně ji otevřel. Byla téměř prázdná, jen na jedné polici stály čtyři kancelářské pořadače se spisy. Matějka uchovil namátkou jeden z nich a začal horečnatě listovat.

„To je ono! Archív pražského gestapa, jeho nejdůležitější část! To je seznam agentů cvičených pro práci po válce. Přátelé, to má pro nás cenu zlata.“

„Jak se odtud dostaneme? Tady to pro nás nemá žádnou cenu. Jedna houska by byla cennější. To tu máme sedět, umírat hladem a žízni a číst si jména agentů gestapa?“ vrčel Knapp.

Matějka se rozhlédl kolem sebe.

„Něco vymyslíme. Řekl bych, že už jsme pěkně hluboko pod povrchem. Nemůžeme být daleko od skalní stěny. Prokopeme se stěnou ven!“

„To je nesmysl! Máme jen krumpáč!“

„A co je tohle?“ řekl Matějka a ukázal na dlouhou bednu. „V tom jsou pancéřové pěsti. Takový pancrfaust si poradí s vápencovou skálou jedna dvě.“

„Je to dvacet let starý krám. Nevezmu to do ruky ani zanic. Co když to vybouchne v rukou?“

„Máte tady pokusného králíka,“ řekl Matějka a uchovil Frantu za loket. „Ty nám probiješ cestu ven. Je to tvoje jediná šance.“

Každému z mužů světil jeden pořadač.

„Všichni ustoupíme až za ohyb chodby. Svátek bude stát tady a střelí pancéřovou pěští do skály.“

„Tlak vzduchu nás zabije. Roztrhá nám plíce,“ namítal Knapp.

„Zabije možná Svátka, ale my budeme daleko.“

„Co když obrátí zbraň proti nám?“

„Těsně před výstřelem ho budu mít na mušce. Slyšíš? Když uděláš nějaký podtrh, střelím tě mezi lopatky.“

Franta byl bledý. Slyšel, jak Matějka rozestavuje lidi. Někteří ustoupili až docela dozadu, ke kamennému poklopu. Matějka uvolnil Frantovi pouta.

„Umíš s tím střílet?“

Franta pokrčil rameny a nastavil mířidla zbraně do palebné polohy.

„Jistě barikádník,“ řekl Matějka posměšně. „My tě tady teď necháme a porad si, jak umíš. Kdyby ti to roztrhalo plíce, slibuju ti, že ti dám ránu z milosti.“

Zarachotil závěrem své pistole a ustoupil dozadu. Franta se také stáhl až k ohbí chodby, tak daleko od skalní stěny, jak jen to bylo možné.

Ulehl, nasadil pancéřovou pěst k rameni a zamířil doprostřed stěny. Zavřel oči a stiskl spoušť.

Tlaková vlna ho přirazila k podlaze a vymáčkla z něho dech. Hrudník se mu propadl a celým tělem projela palčivá bolest. Před očima se mu roztočila ohnivá kola a z úst se mu draly skučivé zvuky. Nakonec se mu podařilo vdechnout do plic něco kyslíku.

Život se do něho rychle vracel. Uslyšel nějaké hlasy.

„Dobře, chlapče, ještě jednu takovou ránu a budeme z toho venku. Skála už praskla,“ doléhal k němu z dálky Matějkův hlas.

Když měl poprvé stisknout spoušť, nevěděl ještě, jaké peklo ho čeká. Už tehdy jednal s největším sebezapřením. Nyní se v něm všechno vzpíralo.

Zmáčkł spoušť. Rachot výbuchu se valil chodbami podzemního úkrytu. Tentokrát nebyla tlaková vlna tak silná. Velká část plynů pronikla otvorem ve skále ven. Okraje otvoru praskaly a drobily se. Ale také skalní klenba pukala.

„Ven, rychle ven!“

Běželi, co jim nohy stačily, a Matějka kontroloval, jestli nikdo z nich v panice neztratil drahocenný pořadač. V některých místech se uvolňovaly obrovské balvany. První proklouzl otvorem Tümler, po něm se dostal na svobodu Knapp, pak strážný. Poslední ustupoval Matějka.

„Slíbil jsem ti ránu z milosti,“ řekl a zlověstně se na Frantu usmíval. „Jsem zvyklý plnit své sliby.“

Zvedl pistoli a namířil ji Frantovi do obličeje. Nad jeho hlavou cosi prasklo. Podíval se vzhůru a uskočil. Ze stropu se utrhł balvan provázený deštěm drobnějších kamínků.

Teď se zmocnila panika i Matějky. Obrátil se a spěchal k otvoru. Proklouzl jím právě včas. Kdyby zaváhal o zlomek vteřiny, byl by ho rozmáčkl balvan.

Franta mátožně poklekl. Uchopil jednu pancéřovou pěst jako berlu a plazil se kupředu deštěm kamenů. Oblaka vápencového prachu mu dráždila oči. Neviděl zhola nic, jen tušil, že někde vpředu je spásný otvor. Vedl ho pouze pud. Skála pukala, naříkala, hřmotila. Levou rukou se dotkl kamenné stěny. Měl pocit, že sahá na živou bytost.

Spatřil před sebou otvor tak blízko, že vyjekl překvapením. Byl snad dva metry, snad jen metr od něho. Ale současně pocítil, že se stěna začíná hroutit. Dala se do pohybu a za hlubokého hukotu a dunění se pohybovala směrem k němu jako kamenný komtur. Ještě krok a budu na svobodě, táhlo Frantovi hlavou. Skála ho srazila k zemi. Ani si neuvědomil, co dělá, když popadl pancéřovou pěst oběma rukama a opřel ji jedním koncem o zem a druhým o hroutící se stěnu.

Když vybuchne, bude to rychlá smrt...

Opřel se oběma nohama o zem a jediným trhnutím se prosmekl skalním otvorem. Byl snad ještě chodidly v otvoru, když pancéřová pěst vybuchla. Letěl vzduchem a dopadl do měkké náruče šefíkového keře, který skromně živořil ve skalní stráni, kde čerpal živiny v kamenné suti.

Do údolí se řítila lavina balvanů. Franta běžel a skákal takřka poslepu. Dlouho trvalo, než rachot utichl a než se odvážil vystrčit hlavu. Dole v údolí spatřil červené světlo. Někdo tam startoval automobil.

Franta zapomněl na bolest, zapomněl na únavu a veden nezkršitelnou vůlí vyrazil znovu kupředu.

V ranním příšeří spatřil gazik s okrouhlou československou vlajkou na boku: vojenský vůz. Uvědomil si, že je to tentýž, jaký spatřil večer před petřínskou hvězdárnou. Kolem něho se pohybovaly nějaké postavy. Když se Franta přiblížil, spatřil Matějku a jeho druhy, jak se převlékají do vojenských maskovacích stejnokrojů.

Převlékají se za vojáky, protože předpokládají, že vojenský vůz nebude Veřejná bezpečnost kontrolovat, kdyby náhodou bylo vyhlášeno pátrání.

Ale jeden z mužů chyběl: strážný, ten, kterému Franta skočil na vějičku nahoře v borovém lese.

Nedaleko zavrčel motor.

Zpoza skály vyjel nákladní vůz a ve světle reflektorů gaziku Franta poznal, že je to nákladní vůz Praga RN.

Matějka přistoupil ke kabině. Bylo na něm vidět, že je nervózní a že spěchá. Výbuchy bylo jistě slyšet široko daleko a brzy přijdou lidé z Hlubočep a nedalekých Klukovic a budou se ptát, co se stalo. V tu dobu už musejí být pryč.

Franta se přiblížil až k příkopu podél silnice.

Matějkoví agenti se už stačili převléknout do vojenského a naskočili do gaziku. Matějka usedl za volant terénního vozu a rozjel se. Erena se rozjela za ním.

Franta se přikrčil do příkopu. Sotva ho automobil minul, bleskurychle vyskočil, vymrštil se z příkopu a pádil za vozem. Motor ereny kvílel, řidič rachtivě přehazoval rychlosti. Franta běžel a napřahoval spoutané ruce na korbu vozu. Poslední skok – a zachytil se! Chvilku se nechal vléct, až se odvážil druhého skoku a dopadl levým chodidlem na rezervní pneumatiku.

Nemohu tady zůstat věčně, pomyslel si. Zkusil, jestli by dosáhl pravou nohou okraje korby. Šlo to! Zachytil se chodidlem, podařilo se mu přesunout i loket spoutané pravičky přes okraj a za několik okamžiků se už choulil na podlaze ložného prostoru auta.

Ty spoutané ruce! Nenáviděl ta pouta. Připadal si jako zvíře lapené do pasti. Soustředil veškerou svou nenávist, ale i zoufalství na ocelová pouta, která ho tak hrozně omezovala v pohybech.

Venku už bylo světlo. Franta povysunul pouta vzhůru, aby si je mohl prohlédnout. Byla už obstarožní, kdo ví, kde je Matějka sehnal. Nicméně to byla pouta důkladná, zhotovená z prvotřídní oceli.

Náhle si všiml, že nejvíce poškozená a otlučená jsou kolem otvoru pro klíč. Dostal nápad. Nahmatal konečky prstů přezku opasku, rozepl ji a vsunul jazýček přezky do otvoru. V zámku něco kovově klaplo a pouta povolila.

Franta byl volný. Slastně se protáhl a přistihl se při myšlence, že se na druhé kolo střetnutí docela těší.

Akce Vzduch

Franta si třel zápěstí a snažil se vymazat z paměti vzpomínky na nebezpečí, z něhož právě vyvázl jen šťastnou shodou okolností. Bylo mu celkem jasné, co udělá: při nejbližší příležitosti vyskočí z auta a upozorní na transport nejbližšího příslušníka Veřejné bezpečnosti.

Tak skončí dobrodružství Matějky a spol. Byl to plán vcelku prostý a snadno proveditelný. Vzpomněl si na otce, zraněného zákeřnou Tümlerovou střelou. Ale otcovo utrpení je dluh!

V koutku duše cítil, že neuvažuje správně.

Jenomže co je po této noci normální. Posedla ho divokost, která byla živená pocitem, že konečné vítězství je na dosah ruky. Měl pocit, že po všem, co překonal, se už nemůže stát nic zlého.

Rozhlédl se kolem sebe.

Přes okraj korby viděl ven. Praha už byla daleko a auto ujíždělo po strakonické silnici. Tušil, že toto drama bude vrcholit tam, kde začalo, totiž na Šumavě, na západní hranici. Tudy někudy odjížděl Fišer v pětačtyřicátém. O šest let později byl zneškodněn na Šumavě. A po dalších patnácti letech se objevil jako neskutečný fantóm. Kde jinde mělo dojít k rozuzlení?

Slunce se vyhouplo nad obzor. Franta ucítil na tváři jeho paprsky, a teprve teď si uvědomil, jaká mu po celou tu dobu byla zima. Ve Voznici šly děti právě do školy.

Na korbě bylo pět velkých podlouhlých beden. Pokusil se otevřít víko jedné z nich, ale zadřel si jen třísku do dlaně.

Co asi bylo v těch bednách? Nejdřív ho napadlo, že to jsou zbraně. Ale když se vůz zakymácel ve výmolu, z vrchních beden se ozýval šramot, jako kdyby se uvnitř něco přesouvalo.

Jednotvárný zpěv motoru byl náhle přerušen. Řidič zabrzdil. Franta si lehl na podlahu vozu. Srdce se mu rozbušilo vzrušením. Vůz zastavil, řidič rachotivě zařadil jedničku a opatrně se rozjel. Podle kývání podlahy Franta poznal, že přejíždí na lesní cestu. Pozvedl hlavu a uviděl koruny buků a špičky velikých smrků. Nejeli daleko. Vůz zastavil a motor ztichl.

„Co je?“ křičel řidič.

„Vylez, musím vám něco říct,“ slyšel Matějku.

Pak zaslechl nářek a nějaké údery.

„Ty, ty hlupáku,“ zasyčel Matějka. „Svátek ti měl urazit hlavu, ne jenom nos.“

Byl to tedy Tümler.

„Celou cestu kňourá, abychom archív odevzdali na policii a vyprosili si odpuštění. Má plné kalhoty. Ale aby bylo jasno: v téhle hře táhneme všichni za jeden provaz. Jedeme ve vlaku, který se řítí tak rychle, že nemůžeme vyskočit. Jsou tady ti mrtví!“

„Zabil jsi je ty,“ zamručel Knapp.

„Musel jsem je zabít! Ale vy všichni jste o tom věděli a souhlasili jste s tím. Myslíte, že by vám to někdy někdo prominul jenom proto, že hezky poprosíte a odevzdáte na oddělení ztrát a nálezů tyhle pěkné balíčky? Ne, vážně, pánové. Na téhle straně hranice mají ty balíčky pro nás cenu konopného provazu. Ale na druhé straně se promění ve zlato. Rozumíte mi dobře?“

„Jde o to, abychom se tam dostali,“ vrčel Knapp. „Pochop, já neremcám, já se ničeho nebojím, ale myslím, že jsme nadělali moc hluku. Co kdybychom to všechno zahodili a koukali se ztratit?“

„Jak se chceš ztratit v téhle zemi? Chceš se schovat někde v Brdech? Jestli chceš hlubší lesy, jed stopem do Beskyd a zahrab se někam pod kořeny jako medvěd. Měj rozum! Jediná naše naděje je Hardpool. Na Čerchmantu nás bude čekat a odevzdá nám pasy. Odjedeme ještě dnes v noci. Zítra ráno vás zvu na šampus. Bude to večírek, který potáhneme tři dny a tři noci! Na zlaté straně hranice, ne na konopné!“

Franta si uvědomil, že teď, když zná cíl cesty, je zbytečné, aby riskoval odhalení na korbě vozu.

Opatrně vystrčil hlavu.

Hlasy přicházely odněkud zpředu. Gazík zřejmě stál před chladičem pragovky a celá skupina se shromáždila kolem něho.

Přehodil nohu a opatrně se spustil na zem. Viděl nohy svých nepřátel. Za ním bylo husté smrkové houští. Decimetr po decimetru couval a nespouštěl nohy zločinců z očí. Přece jen se nevyvaroval několika neopatrných zvuků, zlomil větvičku a také větve zašuměly tak hlasitě, že mu zatrnulo.

Vklouzl do houští a plížil se pryč od lesní cesty. Pak opatrně došel k silnici.

Asi by neměl nic podnikat a měl by jít na Veřejnou bezpečnost. Vracela se mu soudnost a trápily ho pochybnosti. Ten hlásek ze zadního koutka mysli se ozýval stále hlasitěji.

Zaskřípěly brzdy a těsně před Frantou zastavilo bledě modré embéčko. Řídila ho hezká mladá žena. Vyběhla z vozu, oči dokořán.

„Měl jste havárii?“

„Havárii?“ divil se Franta a teprve v tom okamžiku si uvědomil, jakým dojmem asi působí jeho zevnějšek.

„Tady máte krev,“ pokračovala mladá žena. „Kde je ten vůz? Ráda pomohu, mám zdravotnický kurs.“

„Spadl jsem jen z motorky.“

„Kde je ta motorka?“

„Ujela. Kamarád mě ztratil a asi si toho nevšiml.“

„To je hrůza! Taková nezodpovědnost. Pojd'te, nastupte, třeba ho chytíme...“

Franta nastoupil na dlouhou cestu na Šumavu. Dívka ho dovezla až do Strakonic, zavedla ho ke své tetě a tam se Franta mohl umýt, zatímco obě ženy svedly částečně úspěšný boj se špínou a dírami na jeho obleku.

Bylo už šest hodin večer, když se dostal do Doubravy. A první, na koho tu narazil, byla Alenka.

„Pane inženýre! Jak to vypadáte?“

Odpověděl něco neurčitěho, že byl na houbách a zapletl se do trnitého křoví.

„Nemyslete si, že každá ženská nutně musí být hloupá. Zapletl jste se, ale ne do trnitého křoví. Ten telefon včera večer, přemýšlela jsem o tom a nějak se mi to nezdá. Povězte mi celou pravdu.“

Začal mít zlost. Vztáhla k němu ruku, ale rozhodně ji od sebe odstrčil.

„Nemusím se nikomu zpovídat. Je to moje věc!“

Zkoprněla údivem a dívala se za ním, jak rychle kráčí ulicí. Cítil v zádech její pohled. Mrzelo ho, že se s ní pohádal, ale co jiného mohl dělat? Jen aby ji nenapadlo jít za ním! Doufal, že se urazila a že ho nechá jít svou cestou.

Na okraji městečka se ohlédl. Nikdo ho nesledoval. Oddechl si. Vykročil ještě rázněji, i když necítil nohy únavou. Kolik hodin už nespal? Připadalo mu, že nezamhouřil oko celý týden.

Když se dostal pod Čerchmant, už se šefilo. Opatrně vstoupil do lesa a naslouchal. Byl si jist, že je tu sám, protože oba vozy by musely projet kolem něho. Ale co když Matějka změnil plán a dostal se na Čerchmant odněkud pěšky?

Stoupal po cestičce vzhůru, minul transformační stanici a zastavil se až v místech, kde les přecházel do křovin a kde začínala louka.

Chvilku hledal vhodný úkryt. Nakonec našel to, po čem pátral, vsunul se do skuliny mezi velkým omšelým balvanem a hlohovým keřem. Podepřel si hlavu dlaněmi a upřeně pozoroval louku. Najednou se mu zavřela víčka a on usnul spánkem spravedlivých.

Probudil se, když už byla tma a hvězdy planuly mnohem jasněji než na pražské obloze. Ale Prokyon nemohl najít ani zanic, stěží našel Velký vůz.

Mžoural do tmy, a když si jeho oči zvykly, div nevykřikl údivem: uprostřed louky stálo letadlo.

Kolem pobíhali nějací lidé. Podle hlasu poznal Matějku. Rozeznal i hrdelní hlas Hardpoolův. Domlouval se s Matějkou lámanou němčinou.

Kde se tu vzalo letadlo? Když se Franta bedlivěji rozhlédl, všiml si nejasné světlé skvrny opodál. Rázem pochopil: není to letadlo, ale kluzák. Byl rozebraný a ukrytý v bednách. Matějka ho sem přivezl a přímo na místě sestavil. Je to malý kluzák, vejde se do něho jen jeden člověk. Pro ostatní připravil Hardpool falešné pasy. Pravděpodobně odletí s kluzákem sám a odveze tajné dokumenty na druhou stranu hranic.

Franta vyklouzl z úkrytu. Narazil na něco studeného, slizkého. Lekl se, ale pak ten předmět ohmatal. Byl to silný gumový kabel.

Bylo jasné, že připravují kluzák ke startu. Pak se jeden muž nachýlil k předku letadla, něco tam kutil. Cosi kovově cvaklo. Připojoval tenké ocelové lano, které vytáhne letoun do výše.

To znamená, že tu někde musí být naviják, uvědomil si Franta. Bezmotorové letadlo se dostane do výše pouze silou jiného letadla, které ho táhne za sebou, nebo pomocí navijáku.

Proto je tady ten kabel! Matějka nechtěl budit pozornost hlídek Pohraniční stráže navijákem na benzínový pohon. Proto použil elektrického navijáku.

Franta se vrátil ke kabelu. Byl silný jako ukazovák. Teď je třeba rychle jednat! Hmatem sledoval kabel a vzdaloval se od mužů a letadla, jak mohl nejrychleji.

Kabel ho zavedl k betonové budce transformátoru. Plechová dvířka byla dokořán. Kabel končil ve svorkovnici vysokého napětí. Popadl ho oběma rukama, vzepřel se patami o zem a vši silou trhl. Kabel se ani nehnul.

Nad vrcholy stromů vyšel měsíc a zvědavě se díval Frantovi přes rameno. Jeho paprsky zalily svorkovnici bledou září. Ze stínů zazářila mosaz a matně se leskl hliník. Červená, žlutá a zelená izolace vnitřních spojů vytvářela spletené obrazce.

Kabel byl ukončen naletovanými mosaznými oky. Matějka měl zřejmě rád důkladnou práci. Proto se Frantovi nemohlo podařit kabel vytrhnout. Oka byla důkladně dotažena mosaznými maticemi. V bezmocném vzteku popadl suchou větev a zasadil několik silných ran do toho studeného hada, jímž probíhala neviditelná elektrická síla.

Co kdybych svorky zkratoval? napadlo Frantu. Zvedl ze země mokrou větvičku a opatrně ji hodil na svorky. Zablesklo se, zasyčelo to a větvička dopadla Frantovi k nohám. Zvedl ji. Byla teplá.

Srdce mu divoce bilo. Měl hrůzu z té slepé, tiché síly, zakleté do mosazných svorek.

Nahoře na kopci se ozval zvláštní zvuk. Bylo to jednotvárné bzučení nějakého stroje. Franta pochopil. Vrátek začal pracovat. Jedno bylo jisté: ke zkratu nedošlo a za několik okamžiků bude letoun ve vzduchu.

Frantovi se vzteky zatmělo před očima.

Mosazné oči na něho výsměšně hleděly. Dotkneš se, odvážíš se? Franta je nevnímal, naslouchal jen tepu vlastního srdce. Se zavřenýma očima se vrhl kupředu, aby co nejrychleji překonal těch deset centimetrů.

Jakási síla mu sevřela hrud'. Otevřel oči. To je už smrt? Ne, mosazné oči na něho mžourají dál!

„Neblázni, Franto,“ pošeptal mu do ucha otec.

Nechápavě zavrtěl hlavou.

Bzučení vrátku mu stále znělo v uších. Pak cosi kovově cvaklo. Vrátek přestal pracovat. Přes tvář měsíce přeletěl stín.

Byl to kluzák, směřující k západní hranici, vzdálené, co by kamenem dohodil.

Letěl tiše, nikým nerušen, s Hardpoolem a tajemnými dokumenty na palubě.

„Rychle odtud,“ zašeptal někdo ve tmě a Franta poznal hlas majora Švába.

Dopis z Japonska

Rotný Kubelka se nepamatoval, že by v místnosti Veřejné bezpečnosti v Doubravě byli někdy svědky tak významných akcí jako dnes. Major Šváb zde umístil svůj štáb. V zadní místnosti, kde byl kavalec, plechová skříň na spisy a kamínka zvaná bubínek, se usadil spojař se silnou vysílačkou. Kubelka vyvářel kávu a čaj. Nevěděl přesně, oč jde, ale o to významněji se tvářil, když se ho listonoš Hořejš ptal, co se děje.

„Jdeme do akce!“

A zanechal ho zkoprnělého na chodníku.

Když ale před dveřmi zastavila volha, z níž vystoupil major Šváb a dva další muži, a vedli mezi sebou inženýra Svátka, potraného, umazaného a na mnoha místech poraněného do krve, celý se rozklepal.

Jaká to byla úleva, když si uvědomil, že major Šváb se chová k Frantovi přátelsky, s úctou a uznáním!

„To je hrdina dne, soudruhu rotný,“ řekl major. „Uvařte mu velký hrnek čaje a vražte do toho pořádný hlt rumu, to nebude škodit.“

Franta, otec Svátek a major Šváb se posadili ke stolu. Franta dosedl poněkud dřevěně. Bolelo ho celé tělo. Major se podíval na hodinky.

„Naši přátelé za hranicemi už asi začínají oslavovat. Pan Hardpool

jistě otvírá první láhev šampaňského.“

Zazvonil telefon a major chvilku poslouchal.

„Rozumím,“ řekl a zavěsil. Obrátil se k ostatním a dodal:

„Matějka, Knapp, Tümler a ten čtvrtý jsou zajištěni.“

„Já tomu nerozumím. Proč jste nechali Hardpoola s dokumenty odletět?“

„Víš, kolik nám dalo práce, než jsme je připravili a vyrobili,“ řekl otec a spiklenecky přimhouřil oko.

„Jak to? To nejsou právě dokumenty gestapa?“

„Samozřejmě že nejsou. Byly vyrobeny v našich laboratořích a do tajné skryše jsme je před týdnem uložili vlastnoručně s majorem Švábem! Pomáhala nám spousta odborníků. To není jen tak, maskovat tajný úkryt, aby to vypadalo, že do něho dvacet let nikdo nevstoupil.“

„Ale proč?“

„Musíme to vzít od začátku,“ řekl major Šváb. „Vraťme se k tomu dni, kdy Knapp vyrukoval s fotografií falešného Fišera. Byl to začátek dlouho a pečlivě připravované akce. Americká rozvědka si vyhlédla jistého inženýra jako osobu, na níž má mimořádný zájem. Je to odborník, který má plnou důvěru bezpečnostních orgánů a účastní se důležitých vojenských staveb. Má přístup k významným vojenským tajemstvím. Pro každou rozvědku je člověk tohoto typu neocenitelný zdroj informací. Prostřednictvím Matějky tě dlouho pozorovali a zkoumali, Františku. Hledali tvoji slabou stránku, na kterou by mohli udeřit. Dlouho nemohli na nic přijít. Teprve jejich přátelé z nacistického podsvětí jim dali správný tip, zabývali se totiž i tvou odbojovou činností. A tak narazili na jméno Ladislav Fišer. A tehdy přišli na ten nápad. Co udělá inženýr Svátek, až se dozví, že Fišer žije? Jistě po něm bude pátrat. Bude ochoten navázat styk s kýmkoli, jen aby se dostal Fišerovi na stopu.“

„Já na to skočil a navázal jsem styk s kosmickým bratrstvem CBA a s Knappem,“ řekl Franta provinile.

„Ano. Ale v té době jsme už začali tušit, oč tu běží. Já osobně jsem si byl jist, že Fišer nežije. Člověk tohoto typu nemůže ve světě zmizet beze stopy. Za těch patnáct let, které uplynuly od událostí v doubravských močálech, by naši lidé na jeho jméno museli někde

narazit. Tušil jsem, že ten tah s fotografií údajného Fišera je léčka. Čekali jsme, co se z toho vyvine.

Dlouho jsme přemýšleli, než jsme přišli na to, že hvězda Prokyon je klíč k objevení tajné skrýše. Když jsme tajemství odhalili, skrýš jsme snadno našli a dokumenty zabavili. Tím jsme ale nechtěli věc ukončit. Věděli jsme, proč ti pánové o seznam agentů tolik stojí: chtějí je využít pro sebe, chtějí s jejich pomocí vybudovat špionážní síť. A tak nás napadlo: co kdybychom jim připravili jiný seznam, pomocí něhož by vybuvovali síť složenou z našich lidí, z našich kontrarozvědčků? Zamotali bychom jim pořádně hlavu. Zdálo se, že nápad je proveditelný, a tak jsme se pustili do práce.“

„Proč jste mi to neřekli?“

„Věděli jsme, že ti lidé tě pozorně sledují. Záleželo nám na tom, aby sis počínal co nejpřirozeněji. Počítali jsme s tvou podnikavostí a odvahou. Proto jsme tě nechali, aby ses setkal s rezidentem Hardpoolem, proto jsme připustili, abys předal otcovy dokumenty nepravému Fišerovi. Také tvůj otec hrál svou roli: rozvědčík ve výslužbě pátrá na vlastní pěst. Jde po stopě, až se dostane na samotu U tří seker.“

„A to mě málem stálo krk,“ zabručel Svátek otec. „Ten mizera Tümler mě střelil do ramene. Ztratil jsem dost krve a omdlel jsem.“

„A já si dlouho myslel, že jsem tě střelil já,“ řekl Franta.

„A kdo si hrál s mými hodinami? Byl jsi to ty?“

„Ano,“ řekl otec a trochu provinile se podíval na majora. „Nebylo to sice předem dohodnuté, ale chtěl jsem ti přece jen dát příležitost k pátrání.“

„Byl to riskantní krok,“ řekl major přísně, „ale i ten posloužil účelu. Celá ta záležitost se tím zamotala. Když ti pánové odhalili skrýš, na scéně se objevil detektiv amatér inženýr Svátek. Počínal si, s odpuštěním, jako slon v porcelánu. Pánové z toho byli jistě celí nervózní. Vyvedlo je to z míry. A to bylo dobře. Utužilo to jejich víru, že dokumenty jsou pravé. Zbytek příběhu byl prostý. Zločinci odjeli a byli přesvědčeni, že detektiv amatér zahynul ve skálách. Postavili kluzák, dostali od Hardpoola padělané pasy a odeslali ho s listinami do země zaslíbené. Odjeli do Chebu, nasedli do vlaku a těšili se na oslavu úspěšně zakončené akce. Ale to už jim nevyšlo.“

Vtom zazvonil telefon. Major Šváb zvedl sluchátko a chvílku poslouchal.

„Já to vyřídím, na shledanou,“ řekl a obrátil se k Frantovi. „Volala nějaká slečna z pošty. Má pro tebe dopis z Japonska, od Cosmic brotherhood association.“

„No ne!“ vydechl Franta ohromeně. „Oni mi nedají pokoj?“

„Jak vidno, nedají. Ničeho se neboj, tentokrát tě v tom nenechám samotného. Neseď tu jako na trní a běž na poštu pro ten dopis. Nebo za tou slečnou.“

„Pro dopis,“ řekl Franta rozpačitě. Major se jeho rozpakům zasmál.

„Jen běž. A té slečně nezapomeň poděkovat.“

„Za co?“

„Za to, že žiješ. To ona nás upozornila, že jsi tady a že prý jsi nějaký divný. Okamžitě mi bylo jasné, co máš za lubem. Ujížděli jsme za tebou a přišli jsme právě včas, abychom ti zabránili – ale co na tom teď záleží. Jdi už!“

A Franta tedy šel.

EPILOG

Dnes už to zní jako pohádka. A přece tomu tak bylo: kluci s brašnou na zádech, sotva se naučili počítat, cvičili se v počtech u nádraží, kudy projížděly hitlerovské vojenské transporty. Večer tomu hodnému neznámému strejdovi hlásili: Bylo jich šestadvacet a na čtyřech jsme viděli tanky! Spisovatel si nevymyslel ani to, že o několik let později se střílelo v těch krásných šumavských hvozdech, třeba právě v místě, kde jste letos našli s tátou tolik hříbků. V Muzeu SNB vám ukáže potápěčské skafandry i padáky nepřátelských agentů, kteří k nám tehdy přicházeli pod vodou i ze vzduchu. Jak je to dnes? Nastal už klid? Zůstane inženýr Svátek u své práce? (Mimochodem, už dávno je tatínkem, má dvě holky a jednoho kluka, čahouna basketbalistu, který bude inženýrem po tátovi.) Jistě si nepřeje nic jiného. Všichni si to přejeme. Po ničem netoužíme tolik, jako pracovat v klidu a míru. V tom jsme se nezměnili, ačkoli nad naší zemí přeletěla dlouhá řada let. Jsme však bohatší o jednu zkušenost: mír nám nikdo nedaruje, nepadne nám z nebe, nevyroste na louce. Mír si musíme zajistit vlastní prací i odhodláním za něj bojovat.

OBSAH

<i>Světlo v okně</i>	5
<i>Zlý pan Bařha</i>	9
<i>V jednom oprýskaném domě</i>	16
<i>Tvrdší než kámen</i>	25
<i>Časovaná bomba</i>	32
<i>Modré světlo</i>	34
<i>Otec</i>	42
<i>Muž v černé uniformě</i>	53
<i>V hitlerovském žaláři</i>	60
<i>Pátý květen</i>	70
<i>Černé uniformy</i>	79
<i>Perná noc</i>	85
<i>Když skála pláče</i>	93
<i>V obrněném vlaku</i>	102
<i>Poslední den</i>	112
<i>Ještě se setkáme</i>	120
INTERMEZZO I	127
<i>Třicet minut hrůzy</i>	128
<i>Klidná vesnice</i>	135
<i>Noví nájemníci</i>	141
<i>Malíř bažin</i>	148
<i>Starý Drbal</i>	156
<i>Železná pěst</i>	163
<i>Záře v bažinách</i>	168
<i>Signály</i>	173
<i>Nezdárný kluk</i>	179
<i>Akce na hranici</i>	184

<i>Prázdný dům</i>	190
<i>Mokrá smrt</i>	195
<i>Stopa</i>	202
<i>Poslední zápas</i>	208
<i>Konečné zúčtování</i>	215
INTERMEZZO II	218
<i>Starý známý</i>	220
<i>Divný pavouk</i>	226
<i>Létající talíře</i>	232
<i>Minulost, přítomnost a budoucnost</i>	237
<i>Mister Fisher</i>	240
<i>Kosmické bratrstvo</i>	246
<i>Hra pro dospělé</i>	250
<i>Když skály plakaly</i>	259
<i>Prokyon</i>	265
<i>Křik tichého Američana</i>	273
<i>Škodná v ohradě</i>	281
<i>Samota U tří seker</i>	288
<i>Setkání po letech</i>	296
<i>Honba pokračuje</i>	301
<i>Honba pokračuje</i>	302
<i>První kolo</i>	308
<i>Akce Vzduch</i>	319
<i>Dopis z Japonska</i>	324
EPILOG	328

KNIHY ODVAHY A DOBRODRUŽSTVÍ

Řídí Jarmila Rosíková

Svazek 166

Stanislav Šusta

TŘI KROKY DO TMY

Ilustroval Zdeněk Filip. Graficky upravil Zdeněk Kudělka. Vydal jako svou 7034. publikaci Albatros, nakladatelství pro děti a mládež, v Praze roku 1985. Vydáno k 40. výročí osvobození Československa Sovětskou armádou. Odpovědné redaktorky Eva Dolejšová a Hana Krubnerová. Výtvarný redaktor Jiří Fixl. Technická redaktorka Zoe Blahová.

Ze sazby písma Baskerville vytiskla Stráž, n. p., závod ve Vimperku. 21,70 AA (text 19,15. ilustrace 2,55), 21,77 VA. Náklad 35 000 výtisků. 1. vydání. 13-863-85 14/64.

Vázaný výtisk 32,- Kčs.